

LEY ORAL

Preparado por Ner Le'Elef

LEY ORAL

Preparado por Ner Le'Elef

Fecha de Publicación, 20 enero, 2008

Esta permitida la reproducción parcial o total.

No serán concedidos beneficios o ganancias por ninguna clase de su reproducción.

Este libro es actualizado para cada edición del mismo, como así también es producido varias veces en el año.

Otros libros de Ner Le'Elef que se encuentra disponibles son:

**SOCIEDAD AMERICANA
LIBRO DE CITAS
EVOLUCION
HOLOCAUSTO
RECURSOS JUDIOS
LIDERAZGO Y MANAGEMENT
PRUEBAS
PREGUNTAS & RESPUESTAS
LA CIENCIA Y EL JUDAISMO
FUENTES
SUFRIMIENTOS
EL PUEBLO ELEGIDO
ESTE MUNDO & EL PROXIMO
TEMAS DE MUJERES (Libro Uno)
TEMAS DE MUJERES (Libro Dos)**

Para informacion sobre como solicitar
copias adicionales de los libros,
por favor contactarse:

Ner Le'Elef

P.O. Box 14503

Jewish Quarter, Old City, Jerusalem 91145

e-mail: nerlelef@netvision.net.il

Fax #: 972-02-652-6339

Tel. #: 972-02-651-0825

LEY ORAL

CAPÍTULO A: SUMARIO	5
Introducción	6
I-Definición de la Torá Escrita y Oral	6
a. La Ley Escrita	7
b. La Ley Oral	8
II-Toda la תושב"כ está oculta en la תושב"פ	10
III-¿Cuál viene primero – La Ley Oral o la Escrita?	11
IV-La prohibición de escribir la תורה שבעל פה y su posterior excepción.	12
V-Prueba	12
VI-Propósito	15
CAPÍTULO B: PROPOSITO	17
I-Método por el cual nosotros nos conectamos totalmente con la תורה	18
II-Prevenir a otros pueblos del robo de la תורה	
III-El texto de la Torá Escrita no puede evitar ambigüedades	18
IV-La תורה שבעל פה requirió una autoridad centralizada para preservarla, asegurando la unicidad del כלל ישראל	19
CAPÍTULO C: לא בשמים היא	21
I-Resumen	22
II- El פסק crear la realidad	23
III-חידושי תורה	24
IV-ר' עקיבא y משה רבינו	29
V- Daat Torá	30
VI-Desde הנהגת תורה שבעל פה hacia הנהגת הנבואה	30
CAPÍTULO D: OPERACIÓN	32
I-דרוש	33
II-Principios del דרוש: יג מדות	34
III-פרד"ס	41
IV-סברא	41
CAPÍTULO E: LA EXACTITUD DE LA מסורה	44
I-Resumen	45
II-Olvido y מחלוקת	59
III-שבעים פנים לתורה – cuando se requirió la aplicación humana – מחלוקת	62
IV-Restablecimiento & Resolución – פסק הלכה	67
CAPÍTULO F: חכמים	61
I-Aptitudes	62
a. Aptitudes para ser un Sabio de la Torá	63
b. Guardianes de la מסורה	67
II-El mandato para ser interpretado de la תורה	84
III-משיח	90
CAPÍTULO G: מצוות דרבנן	74

I-El mandato	75
II-Metodología & Alcance (Diferentes estilos de מצוות דרבנן)	77
a- מצוות נביאים	78
b- אסמכתא	79
c- עקירת דבר מן התורה	79
III-¿Cómo pueden los Sabios de antes entender mi situación actual? Por lo tanto, ¿porqué debería yo escuchar a חז"ל?	79
CAPÍTULO H: EL MIDRASH	81
I-Definición & Propósito	83
II-Metodología	84
CAPÍTULO I: LA קבלה	85
I-¿Qué es la קבלה?	86
II-Razones para aprender קבלה	87
a-Lo más importante es aumentar nuestra עבודת השם	87
b-Reconocer el mal y como luchar contra él	88
c-Sólo de éste modo es posible cumplir apropiadamente la מצוה de וידעת היום, conociendo realmente a השם	88
d-¿Es ésta la forma de conocer más profundamente porqué השם creó el mundo, cómo lo maneja y cómo ésto trae su integridad?	88
e-Esto nos enseña como cumplir la מצוה de והלכת בדרכיו	88
f-Saber cómo acceder a la מדות הרחמים de השם	88
g-Un entendimiento profundo de חז"ל	88
h-El aprendizaje de la קבלה no es superior al aprendizaje de la נגלה (גמרא)	89
I-¿Nuestra generación es algo diferente?	89
III-El idioma hebreo y la קבלה	90
IV-Una historia de la קבלה	91
V-Limitaciones en su estudio	92
VI-El daño de estudiar prematuramente קבלה	92
APENDICE A: ¿CUÁNDO FUE ESCRITA LA תורה שבעל פה ?	94
I-¿Fue רבי quien escribió la תורה שבעל פה o sólo la recopiló?	95
II-¿Porqué רבי el elegido?	95
a-רבי es un excepcional erudito y una gran figura	95
b-Él fue dotado con talentos lingüísticos excepcionales	95
c- Allí fue una oportunidad	95
d-La generación de los Tanaim fue excepcional	95
III-משניות tempranas	96
IV- EL Talmud	96
APENDICE B: LA MESORA	
I- יג מדות	99
II-La exactitud de la מסורה	100
APENDICE C: TABLAS	102
I-Hebreo	103
II-Español	104
APENDICE D: BIBLIOGRAFIAS	106

CAPÍTULO A: SUMARIO

I-Definición de la Torá Escrita y Oral

a-La Ley Escrita

b-La Ley Oral

II-Toda la תושב"כ está oculta en la תושב"פ

III-¿Cuál viene primero – La Ley Oral o la Escrita?

IV-La prohibición de escribir la תורה שבעל פה y su posterior excepción

V-Prueba

VI-Propósito

CAPÍTULO A: SUMARIO

La Ley Oral es una temática de gran importancia. La misma constituye la forma por la cual nosotros nos conectamos con la Torá, y su alcance es muy extenso. Es por esta razón, que nuestro propósito aquí, no será extendernos en ello, pero sí tratar con temáticas las cuáles pueden resultar de común interés para personas seculares.

Tanto la תורה שבכתב como la תורה שבעל פה son ambas דבר ד'. Las תורות de la תורה שבכתב se alcanzan por el estudio בכתב, y las תורות de la תורה שבעל פה se alcanzan por medio del estudio בעל פה¹. La תורה שבכתב es aprendida y la תורה שבעל פה es aprendida בכתב, las תורות de la תורה es eludida y algunas de ellas pierden su valor de קדושה

Con lo que respecta a la Ley Escrita, el כתב es el לבוש גשמי de la תורה en el שמים. Las letras son con respecto a la palabra D's, como lo es el cuerpo al alma. Esas mismas letras, son traducidas en su nivel mas bajo dentro del mundo fisico actual². Por lo tanto la fuente es la Torá Escrita es la palabra de D's, y el כתב tienen תורות por sí mismas³.

Eliyahu Ki Tov escribe en The Book of Our Heritage: La Torá que tenemos en nuestras manos fue enseñada por D's a Moshe, "Escrita en fuego negro sobre fuego blanco," incluyendo todo en sus letras. "(...)De esa Torá, Moshe Rabenu hizo una copia sobre un pergamino"⁴. [Este fue el primer rollo de la Torá⁵. Moshe Rabenu lo escribió en 3ra persona,

¹ Aquí hay varias diferencias prácticas de las cuales se distinguen entre una Ley la cual es considerada de la Torá SheBijtav y otra la cual es considerada de la Torá SheBe'al Peh. El Mabit, Kiryat Sefer, Hakdama, Perek Beit:

- I. La Ley Oral podría no ser escrita (Aunque hoy ésta ley haya cambiado)
- II. Algún Hekesh en la Ley Escrita es como si hubiese sido escrita claramente en la Torá y uno no deberá modificarla, basándose en el entendimiento sobre *kashyet* desde otras fuentes.
- III. Las מדות שהתורה נדרשת בהם se aplican solamente a lo escrito en los pesukim.
- IV. הוראת ב"ד שטעו אם הוא בדבר שצדוקין מודים בו שהוא תורה שבכתב פטורין ואם לאו חייבים
- V. Nosotros somos más Majmirim sobre una Ley de la Torá SheBijtav:
כגון בטרפה שמחמירים יותר בספק דרוסה משאר טרפות שהם תורה שבעל פה
- VII. Hay también muchas leyes las cuáles se aprenden única y completamente de la תושבע"פ.

² תהלים לג:ו: בדבר ה' שמים נעשו

³ שמות לב:טז: והמכתב מכתב אלוקים הוא

Las לוחות fueron creadas ביום השמיני, esencialmente después de los 6 días de la creación – así también ellas no tienen una creación especial, pero representan el סיום הבריאה. Toda la בריאה, en esencia, es reconstituida en el escrito de las לוחות (139-145) (מבוסס על ר' צדוק הכהן: רסיסי לילה 139-145).

⁴ Eliyahu Ki Tov explica en el Volumen 3 Págs. 161-165. En las Págs. 165-166, que le fue ordenado a Moshe Rabenu copiar desde la misma escritura ligeramente diferente desde la forma que esta aparece como fuego negro sobre fuego blanco. Como el Ramban escribe (en el prefacio para el Jumash): "Nosotros tenemos también una tradición auténtica, en que la Torá entera consiste en Nombres Divinos – esas palabras están subdivididas en sagrados Nombres Divinos ... y ésta aparece escrita en la Torá continuamente, que fue escrita con fuego negro sobre fuego blanco, sin interrupciones entre cada palabra. Es por ello que fue imposible también leerla en concordancia con la manera en que nosotros la leemos. La misma fue dada (en escrito) a Moshe Rabenu de acuerdo a la formulación que tenemos, mientras su formulación está en concordancia con los Nombres Divinos que fueron transmitidos a él oralmente."

"Moshe Rabenu escuchó, directamente de D's, todas las palabras que él transcribió." Así escuchando las palabras de la Torá, él supo *kri* (la Torá como leída) y a través de ésta supo descubrir en la escritura el *ktiv* (la Torá como escrito)

dado que desde que la Torá precede a la creación del mundo, Moshe fue como un escritor quien realizó una copia desde un libro original]. Moshe Rabenu más tarde transcribió doce rollos de la Torá, de los cuales él entregó un Sefer Torá para cada tribu. [Todos los rollos subsecuentes a estos 12 fueron transcritos desde esos mismos originales]. Cuando los rollos originales fueron ocultados, los rollos posteriores a los originales habían sido completamente examinados y comparados por una corrección., siendo reconocidos como perfectos. Y aún cuando se encontraron algunas leves variaciones entre esos rollos, los Sabios determinaron el texto preciso de acuerdo con lo que encontraron en la mayoría de los rollos que ya estaban reconocidos⁶

Para poder asegurar la integridad del texto, y los Sabios advirtieron que el escriba quien no fuera exacto estaría destruyendo al mundo⁷. Esto resulta necesario, porque si una sola línea de un rollo se perdiera aunque sea parcialmente, éste no podría ser leído y de inmediato se lo marcaría sobre el exterior. También se encuentran muchas otras leyes las cuales asumen la exactitud de nuestros rollos

La תורה escrita, sin embargo, podría haber sido interminable incluyendo en ella todo tipo de posibles eventualidades. Por lo tanto, la solución fue dar una תורה escrita la cual fuera codificada y condensada con todos sus principios⁸. El texto original de la Biblia, particularmente el del Pentateuco, es un texto taquigráfico, muy inteligentemente compuesto, el cual en su apariencia taquigráfica da un sentido, y además, un significado total es discernible del mismo haciendo uso de una llave incorporada al texto, a través de un código de muchas señales, elaboradas especialmente para ese propósito⁹. La Ley Oral se convirtió en ésta llave por la cual esos principios se tradujeron al final en instrucciones específicas para vivir diariamente y aplicarla a todos los cambios circunstanciales de la humanidad.

---

⁵ No es claro si éste rollo fue escrito durante los 40 años o en una sola vez y hasta el final de los 40 años del período. Jazal presentan majloket sobre dicho punto. Algunos sostienen que la Torá fue escrita en rollos separados, los cuáles fueron combinados al final en un Sefer Torá. Inmediatamente después del Sinai, fueron escritos Bereshit y parte de Shemot (hasta mitad de la Perasha Yitro) y luego los otros rollos fueron escritos como los acontecimientos fueron sucediendo y Moshe Rabenu fue dando nuevas Mitzvot. Otros sostienen que la Torá entera fue dada, en un rollo, al final de los 40 años. Aquí hay también una majloket sobre si Moshe Rabenu o Yehoshua escribieron los últimos ocho pesukim.

⁶ Esto está así relatado en el Tratado de Sofrim que los tres rollos de la Torá fueron encontrados en el Beit Hamikdash, y cuando se encontró alguna pequeña diferencia en la ortografía entre ellos, los Sabios confirmaron el texto encontrado en dos de los tres rollos; los cuales se establecieron como el texto modelo.

⁷ Ki Tov, Pág. 167: La importancia de las leyes escritas en un Sefer Torá son comparadas con la importancia de la creación del Cielo y la Tierra. Rabí Ishmael advirtió a Rabí Meir quien fue un escriba: “Hijo mío, sé cuidadoso en tu trabajo, porque tu trabajo es un trabajo del Cielo – si por acaso tu dejas fuera una letra, o agregas una extra, tu estas destruyendo el mundo.” Por lo tanto los Sabios de la generación de Ezra el escriba, y quienes los siguieron, compusieron tales obras como la “Gran Mesora” y la “Pequeña Mesora” las cuales tratan todos estos temas.

⁸ תנחומא פרשת נח ג... ונתן לנו את התורה בכתב ברמז צפונות וסתומות ופרשום בתורה שבע"פ...
שתורה שבכתב כללות ותורה שבע"פ פרטות
"הפך בה והפך בה דכלא בה" (אבות כ:כז)
תנחומא תשא טז:

... וכי כל התורה למד משה והלא כתיב (איוב יא) ארוכה מארץ מדה אלא כללים כללים למדה הקב"ה למשה שנאמר ככלתו (ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו) (וכן בשמות רבה מא:ו)

⁹ The Bible Unauthorized o The True Text of the Bible por A.H. Moose

El Rambam, en el octavo de sus 13 Principios de Fe¹⁰, declara que el יסוד de la Ley Oral fue dado en conjunto con la Ley Escrita, y quién no acepte la tradición Oral es considerado un אפיקורוס¹¹. רבינו משה recibió toda la תורה שבעל פה¹² en el סיני¹³, pero él no sabía dónde la תושב"כ¹⁴ se encontraba escondida en la תורה completa¹⁵. Dado que משה no necesitaron de la תורה completa¹⁵. Dado que משה no les transmitió todo lo que él había aprendido¹⁶.

¹⁰רמב"ם הקדמה לפרק חלק:

היסוד הח' היות התורה מן השמים ... וכמו כן פירוש התורה המקובל ג"כ מפי הגבורה וזהו שאנו עושים היום מתבנית הסוכה ולולב ושופר וציצית ותפילין חזולתם הוא בעצמו התבנית אשר אמר הש"י למשה

¹¹רמב"ם הל' ממרים פ"ג הל' א' מי שאינו מודה בתורה שבעל פה ... הרי זה בכלל האפיקורסין (ע"ש הל' ב) – אמנם בפ"ג מהל' תשובה הל' ח' קורא אותם כופרים ולא אפיקורסים

¹²שפתי חיים מועדים א דף ל, הארה ב: משה רבינו קבל בסיני את כל שרשי התורה ושל כל חידוש וחידוש. שכלנו אינו יכול להבין זאת שהרי "התורה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים" (איוב יא ט), ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה בסיני (ירושלמי פאה פ"ג ה"ד וע"ע ויק"ר כב, א), וכיצד אפשר להספיק ללמוד כל התורה כולה ושל כל הדורות, במשך זמן קצר של ארבעים יום. ביאור הענין - משה רבנו קבל בסיני את כל שרשי התורה וגו'

¹³ברכות ה. מאי דכתיב "ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצווה אשר כתבתי להורותם". "לוחות" אלו עשרת הדברות, "תורה" זה מקרא, "והמצווה" זה משנה, "אשר כתבתי" אלו נביאים וכתובים, "להורותם" זה גמרא, מלמד שכולם נתנו למשה מסיני. (וכדומה מגילה יט; ירושלמי פאה ב-ד) ועיין בירושלמי מגילה כח. אמר רבי יהושע בן לוי ובמכילתא שמות כא א (מובא ברש"י שם ד"ה אשר תשים לפניהם)

La enseñanza que nos llega de los Sabios de la Mishna, es de idéntica fecha y origen, derivada de la interpretación de la palabra escrita. (El Rabino Dovid Tzvi Hoffman, Die Erste Mishna, Berlín 1982, Pág. 3 – citado por Harry Schimmel, en La Ley Oral, Pág. 19)

ספרי ריש בהר

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר מה ענין שמיטה אצל הר סיני והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמטה נאמרו כלליתיה ודקדוקיה מסיני, אף כולם נאמרו כלליתיהם ודקדוקיהם מסיני (ולפי הרמב"ן בפ' צו נאמרו בסיני ובאהל מועד)

ראב"ד ספר הקבלה

ולעולם חכמי התלמוד וכל שכן חכמי המשנה אפילו דבר קטן לא אמרו מלבם חוץ מן התקנות שתקנו בהסכמת כולם כדי לעשות סייג לתורה.

¹⁴אור החיים פרשת תזריע יג:לז ד"ה ונראה: שכל דבר תורה נאמר למשה ואין חכם יכול לדעת יותר ממה שידע משה, ... והנה אדון ברוך הוא רשם בתורה שבכתב כל תורה שבעל פה שאמר למשה, אבל לא הודיע למשה כל מה שנתן בעל פה היכן הוא רמוז בתורה שבכתב

וז"ל המלא של האור החיים שם: ... וראיתי לישיב מאמרי ד"ל שאמרו (ויק"ר פכ"ב) שלא היה דבר שלא נמסר למשה בסיני, ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, ואמרו במקום אחר (במד"ר פי"ט) כי רבי עקיבא היה דורש מה שלא ידע משה ע"ש, וכן כמה מאמרים שדומים לזה. ונראה כי ישוב המאמרים הוא כי הן אמת שכל דבר תורה נאמר למשה ואין חכם יכול לדעת יותר ממה שידע משה, והגם שתצרף כל דורות ישראל מיום מתן תורה עד שתמלא הארץ דעה אין חדוש שלא ידעו משה, אבל ההפרש הוא כי משה נתן לו ד' תורה שבכתב ותורה שבעל פה, והנה אדון ברוך הוא רשם בתורה שבכתב כל תורה שבעל פה שאמר למשה, אבל לא הודיע למשה כל מה שנתן בעל פה היכן הוא רמוז בתורה שבכתב, וזו היא עבודת בני ישראל עמלי תורה ללבש ההלכות שנאמרו למשה בסיני והסודות והדרשות כלן יתנו להם מקום בתורה שבכתב, ולזה תמצא באו התנאים וחברו תורת כהנים וספרי וכו' וכל דרשותם בכתובים אינם אלא על פי ההלכות והלבישום בתורת ד' תמימה שבכתב וגו'.

¹⁵פאר הדור – חזון איש: ושמה תאמר: הלא מצינו ברבי עקיבא שהיה דורש מה שלא ידע משה? לא היה משה רבינו בזמנו זקוק להשלמת התורה על פי תגין וקוצי יו"ד... זה הכח ניתן לרבי עקיבא בימיו... וכל זכות האחרונים בתורה היא יגיעתם בה

La generación mas baja, es la que más necesita traer la Torá dentro del mundo. El desafío que la תורה se encuentra continuamente en ser una guía vibrante y dinámica la cual nos permitirá a nosotros utilizar sus principios eternos siempre que se modifiquen las circunstancias.

¹⁶ירושלמי עבודה זרה ב-ז: א"ר יצחק כתיב "ואותי צוה ה'" (דברים ד') אותי ואותי נאמר לי דברים שנאמר לכם ונאמר לי דברים שנאמר בינו לבין עצמי.

וכן בתוספות יום טוב – הקדמה לפרושו (ריש ברכות): אע"פ שהיתה ביאור התורה ומצותיה ביאור שלם. אין לך זמן ודור שלא יתחדש בהכרח ויפלא למשפט. ואל תשיבני דבר ממה שאמרו בפ"ב דמגילה (י"ט): מאי ועליהם ככל הדברים וכו'. מלמד שהראהו הקב"ה למשה דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים ע"כ. שאני אומר שזה לא היה מוסר משה לאחרים כלל. ודקדוק לשונם כך הוא שאמרו מלמד שהראהו ולא אמר שמסר לו או שלמדו.

La Ley Oral nos conecta en este mundo, con la תורה. Su verdadero lugar está en nuestras mentes. Dado que la תושבע"פ existe esencialmente, pero en ningún otro lado que no sean nuestras mentes¹⁷ (esto es verdad, aun después de que ésta fue escrita.) La Torá Escrita tiene una realidad ajena a nosotros – está escrita con letras sobre un pergamino. Allí hay una distinción entre nuestra realidad y la realidad de la Torá Escrita. Pero no es independientemente la realidad de la Torá Oral de la mente del judío. Es así como nosotros nos conectamos con la Torá¹⁸, representando una fusión total entre ella y el hombre¹⁹. A través del entendimiento de la תורה en mayor o menor medida en su profundidad e integridad, cada persona se convierte en un repositor diferente de la תושבע"פ²⁰.

Cada individuo está constantemente siendo expuesto a situaciones diferentes indefinidamente, es por ello que el proceso de la Ley Oral nunca es completo²¹. Por lo tanto, Shlomo HaMelej establece²² que nosotros constantemente escribimos ספרים sobre la תושבע"פ lo cual esto no podría tener un fin.

En la era Mesiánica ya no habrá mas תושבע"פ. El בית הלוי opina que en el caso del primer juego de לוחות, estas contubieron lo que para nosotros se convirtió en la תושבע"פ²³.

---

¹⁷ תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ט' עמוד א': מעשה בינאי המלך שהלך לכוחלית שבמדבר וכיבש שם ששים כרכים, ובחזרתו היה שמח שמחה גדולה, וקרא לכל חכמי ישראל. אמר להם: אבותינו היו אוכלים מלוחים בזמן שהיו עסוקים בבנין בית המקדש, אף אנו נאכל מלוחים זכר לאבותינו, והעלו מלוחים על שולחנות של זהב ואכלו. והיה שם אחד איש לץ לב רע ובליעל ואלעזר בן פועירה שמו, ויאמר אלעזר בן פועירה לינאי המלך: ינאי המלך, לבם של פרושים עליך! ומה אעשה? הקם להם בציץ שבין עיניך. הקים להם בציץ שבין עיניו. היה שם זקן אחד ויהודה בן גדידיה שמו, ויאמר יהודה בן גדידיה לינאי המלך: ינאי המלך, רב לך כתר מלכות, הנח כתר כהונה לזרעו של אהרן! שהיו אומרים: אמו נשבת במודיעים, ויבוקש הדבר ולא נמצא; ויבדלו חכמי ישראל בזעם. ויאמר אלעזר בן פועירה לינאי המלך: ינאי המלך, הדיוט שבישראל כך הוא דינו, ואתה מלך וכהן גדול כך הוא דינך? ומה אעשה? אם אתה שומע לעצתי רומסס. ותורה מה תהא עליה? הרי כרוכה ומונחת בקרן זוית, כל הרוצה ללמוד יבוא וילמוד. אמר רב נחמן בר יצחק: מיד נזרקה בו אפיקורסות, דהוה ליה למימר: תינת תורה שבכתב, תורה שבעל פה מאי? מיד ותוצץ הרעה על ידי אלעזר בן פועירה, ויהרגו כל חכמי ישראל, והיה העולם משתומם עד שבא שמעון בן שטח והחזיר את התורה ליושנה. היכי דמי? אילימא דבי תרי אמרי אישתבאי ובי תרי אמרי לא אישתבאי, מאי חזית דסמכת אהני? סמוך אהני? אלא בעד אחד, וטעמא דקא מכחשי ליה בי תרי, הא לאו הכי מהימן. ורבא? לעולם תרי ותרי, וכדאמר רב אחא בר רב מניומי: בעדי הזמה, הכא נמי בעדי הזמה. ואיבעית אימא: כדרכי יצחק, דאמר רבי יצחק: שפחה הכניסו תחתיה. וגו'

¹⁸ מהר"ל תפארת ישראל פ' סח: וע"י התושבע"פ... התורה עמו לגמרי ואינה על הקלף כתובה... רק היא עומדת באדם

¹⁹ ספר זכויות של הר' חיים ברבי בצלאל (אחי המהר"ל)
דברי סופרים יותר חביבים לפני השם יתברך מדברי תורה. הואיל והוספה זו מנדבת הלב... ואנו רואים שדברי תורה שהלוחות הראשונים שכתבם השם יתברך נשתברו, ולא נתקיימו רק הלוחות האחרונות שכתבם משה, רמז . ולא נאמר גם כן טוב, רק בדברות עתידיים שאינם מתקיימים רק על ידי כתיבת בשר ודם, הוא כתיבת תורה שבעל פה האחרונות שנאמר בהם למען ייטב לך (בבא קמא נד, ב – נה, א).

²⁰ La letra ל literalmente significa aprender o enseñar. ר' צדוק הכהן señala que la ל es sólo una letra la cual es escrita encima de líneas del ספר תורה (llamadas שרטוט: En un Sefer Torá, las líneas que están escritas en la parte superior de las letras, no en el inferior como nosotros normalmente escribimos). No sólo eso, sino que aquí no hay reglas concernientes de cuán lejos de la línea de una ל pueda ser escrito. Todas las otras אותיות tienen una línea fija desde abajo. Sin embargo, la ל, para nuestro entendimiento de la תורה, comienza con nosotros, y va mas allá de la línea, que se extiende tan lejos como cada individuo la tome.

²¹ מהר"ל: באר הגולה - באר הראשון - קטע המתחיל ואמר אם תאמר, "ודברים הפרטיים הולכים בלתי תכלית"

²² קהלת יב:יב: עשות ספרים הרבה אין קץ

²³ ילקוט שמעוני, כי תשא (בסוף)
תו רבי יהודה בר נחמן אמר כשמשנה כתב את התורה נשתייר בקולמוס קימעא והעבירו על ראשו ומשם נעשו לו קרני ההוד. ומשה לא ידע כי קרן וגו' כל ההוד שנשל ממתן שכר אבל הקרן קיימת לו שנאמר (נה) קרנים מידו לו וגו'. וכשיטלו הצדיקים שכרן לעולם הבא יטול הוא שכרו שנאמר הנה אדני ה' בחזק יבוא וחרועו מושלה לו הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו.

שאלות ותשובות דרוש יז-יח בית הלוי
בילקוט פרשת כי תשא איתא ז"ל מהיכן נטל משה קרני ההוד כו'. ר' יהודה בר נחמן אמר כשמשנה כתב את התורה נשתייר בקולמוס קימעא והעבירו על ראשו ומשם נעשה לו קרני ההוד כו'. והנה הפסוק אמר ומשה לא ידע כי קרן אור

Rav. S. R. Hirsch²⁵ escribe que la תורה שבעל פה precedió a la Ley Escrita; que el hecho de la תשוב"כ son "notas escritas" sirviéndonos para recordar la תשוב"כ פ que ya había sido. Sin embargo, el Maharal²⁶ explica el comienzo de la תשוב"כ פ diciendo que la תשוב"כ y

הנה במדרש פ'...בשעה שנגלה הקב"ה בסיני ליתן תורה אמר למשה על הסדר מקרא ומשנה ותלמוד...אפילו מה שתלמיד ותיק שואל לרב כו' א"ל משה אכתוב אותה לכם בכתב א"ל לא מפני שגלוי לפני שעתידין אוה"ע לשלוט בהן וליטול אותה מהם כו' אלא המקרא אני נותן בכתב והמשנה והתלמוד והאגדה אני נותן להם בע"פ.

וכמו שראינו אח"כ בימי תלמי... וסמכו דרשתם על הפסוק כתב לך את הדברים האלה זו תורה שבכתב ובא למעט אינך כי על פי הדברים האלה היינו שבע"פ כרתי אתך ברית ואת ישראל, וזהו ג"כ כוונת הגמ' במס' גיטין (דף ס') א"ר יוחנן לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבע"פ... דזהו עיקר המבדיל שביניהם, והנה טעם זה שייך אחר שיהיו ישראל בגלות... וא"כ זה שייך בלוחות האחרונות... אבל קודם שנשברו הרי איתא במס' עירובין (דף נ"ד) אלמא לא נשתברו הלוחות אין כל אומה ולשון שולטת בהם שנאמר חרות על הלוחות חירות כו' וא"כ בשעת נתינת לוחות הראשונים ה' יכול להיות הכל בכתב, ובאמת דהך פסוק דכתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית... הרי כתוב בפרשה כי תשא אחרי מעשה העגל... ובודאי נראה מזה מוכרח לומר דבראשונים ה' הכל בכתב... ועיין בירושלמי דשקלים פרק ו' מזה ומזה המה כתובים... חנינא בן אחי ר' יהושע אומר בין כל דיבור ודיבור דקדוקי ואותיותי של תורה, הרי להדי דהכל ה' כתוב בהם.

ובזה נוכל לפרש הא דאמר בילקוט הנ"ל דנסתכל משה בלוחות וראה הכ' שבהן פורח וכבדו על ידי משה, פירוש דהך של תורה שהיא עתה בע"פ שהי' כתוב בהם פרח מעליהם כיון דמטסה ישתבדו בהם העכו"ם ואי אפשר שוב ליתן להם הכל בכתב, ונמצא דאז לא נשתיר ביד משה רק הך שבכתב לחוד... ומש"ה כבדו על ידו של משה כי התורה שבכתב בלא הבע"פ אי אפשר בשום אופן... ועוד דהרי התובע"פ הוא המחזיק והשמירה להשבכתב וכמו שאנו רואין בחוש דהכופרים בשבע"פ הגם דבפיהם מחמירים בהתורה שבכתב מ"מ אם נתבונן במעשיהם אין מתחילין לקיים אפי' מקצתה. והנה כשנתבונן בפסוקים נראה כמעט מפורש... (עקב ט"י) וידבר ה' את כל הדברים האלה לאמר... והרי כמו כן... בפרשה עקב ויתן ה' אלי את שני הלוחות כו' ועליהם ככל הדברים אשר דבר עמכם בהר, הרי דגם בכתבתן של הלוחות אמר ככל הדברים... (כי תשא לד' א') גבי לוחות שניות כתיב בפרשה כי תשא פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת אמר לו שיחזור ויכתוב לו אותן הדברים שהיו על הלוחות הראשונים בעת ששיברו דהרי התושבע"פ לא שיברם כלל ולא ה' עליהם בעת השבירה דהרי פרחו להם מקודם... לא נזכר בשום מקום לענין הכתיבה עשרת הדבריה רק באחרוני' ואל בראשונים. והנה ע"ז שניתן להם אח"כ בעל פה נתעלה בה ישראל מעלה גדולה יותר, דמקודם דכל התורה ה' רמוז בהלוחות היו ישראל והתורה שני עניינים דישראל הם המקיימים להתורה ושומרים אותה והיו אז בבחינת כלי שמונה בו התורה וכמו אה"ק שמונה בו ה"ס"ת והוא תשמישי קדושה אבל אח"כ דניתן להם התורה שבע"פ נמצא דישראל הם בבחי' קלף של תושבע"פ וכמאה"כ כתבם על לוח לבך... היו כתובים בראשו של משה כל מה שניתן לאדם רשות להשיג... רק ניתוסף לו ע"ז עוד מעלה גדולה דבתחילה היו כתובים בהלוחות ואח"כ נכתבו בו ובראשו. וזהו שהמשילו חז"ל בדבריהם דנשתייר קימא בקולמוס והעבירו על ראשו כי הוא הכין את עצמו ורצה לכתוב את הכל ואחר שכתב המקרא הפסיקו באמצע מבוקשו ולא הניחו לכתוב ויתרו וכתבו להנשאיר בראשו של משה ולא על הלוחות ומש"ה כמו שהלוחות ה' זיון מביהיק מסוף העולם ועד סופו כמו כן זכה הוא לקרני ההוד כי נזדכך גופו כהלוחות שבע"פ... וזהו ג"כ ביאור הכתוב כי קרן אור פניו בדברו אתו דע"י שדיבר אתו דהיינו התושבע"פ קרן אור פניו וכדברי המדרש הנ"ל.

²⁴ ר' צדוק הכהן (מחשבות חרוץ דף 119):

(ב) דורו של משיח ... יוכלל כל התורה שבע"פ בתורה שבכתב כי יתגלה לכל האור שבתורה שבכתב אין כל התורה שבע"פ ג"כ כלולה שם, וע"כ לא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו וגו'

צדקת הצדיק י:

וע"ז רמז בראש המשניות דפתח מאימתי ותנא אקרא קאי... (בימות המשיח) כל בנין לימודו יהיה על המקרא שציוה ד' כדמפ' בגמ'. לאורויי דכל משנתו רק אקרא קאי ולא כלימוד חכמה מחכמות

Es decir: La primer מכתא en ש"ס es ברכות. La primer משה en משה ברכות con el tema referente al momento cuando nosotros recitamos por la noche el שמע el ז"ל. שמע el ז"ל inmediatamente encuentran un פסוק, no sólo como un respaldo de la הלכה, pero sí para justificar porqué la משה comienza con el שמע de la noche y no el del día.

²⁵ שמות כא:ב - Ver el texto completo en el Capítulo D, I

²⁶ המהר"ל בגור אריה פרשת בשלח פרק ט"ו פסוק כה ד"ה שבת ופרה אדומה ודינין בסוף (דף פט) כתב דהמצות שנתנו במי מרה לא נחשבות כמצוות מן התורה (עד שנתנו שוב בסיני) "דאין לתת תחילה תורה שבעל פה כי תורה שבעל פה

La Guemara²⁸ explica que como la תורה שבכתב fue prohibida de recitar oralmente ninguna parte como así poner por escrito alguna parte de la תורה שבע"פ. En el caso de la קדושה, la fuente de la espiritualidad de los דברי תורה es El mismo תושב"כ. Esa קדושה puede solamente estar contenida por Sus letras²⁹ y no por nuestra mente. Por lo tanto, nuestros Sabios prohibieron la recitación oral de la תושב"כ. Sin embargo, en el caso de la תורה שבע"פ, la fuente de la inmediata קדושה somos nosotros, y ésta קדושה no puede ser contenida por la palabra escrita³⁰. Como resultado, nosotros tenemos prohibido escribir la תורה oral.

En el momento en que la situación se presentó amenazadora causando el olvido de la תורה שבע"פ, fue considerado un הפרו תורתך³¹, עת לעשות לה' הפרו תורתך, luego de ahí en mas fue permitido poner la Torá Oral por escrito³². Rav Tzadok HaKohen añade³³ que una vez que ésto

---

²⁷וכן ריטב"א ראש השנה טז. ד"ה תניא ר"ע (בסוף): שכל מה שיש אסמכתא מן הפסוק העיר הקב"ה שראוי לעשות כן אלא שלא קבעו חובה ומסרו לחכמים ... לקבעי ... אם ירצו כמ"ש ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך ולפיכך תמצא החכמים נותנין בכל מקום ראייה או זכר או אסמכתא לדבריהם מן התורה כלומר שאינם מחדשים דבר מלבם וכל תורה שבע"פ רמוזה בתורה שהיא תמימה וח"ו שהיא חסרה כלום. ע"כ משמע שתושב"כ באה קודם וכן משמע משאלות ותשובות דרוש יז"ח בית הלוי שקודם הכל היה כתוב בתושב"כ.

²⁸גיטין ס:

דרש רבי יהודה בר נחמי מתורגמניה דרבי שמעון בן לקיש... דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרו על פה דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרו בכתב. דבי רבי ישמעאל... אלה אתה כותב ואי אתה הלכות א"ר יוחנן לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה שנאמר כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל.

²⁹ר' צדוק הכהן (רסיסי לילה דף 156):

זהו ענין המכתב מכתב אלוקים היינו כי כתב בו"ד הוא ככל הפעולות שאין בו חיות של הפועל כלל משא"כ פעולות דע"כ אין לשנות צורת האותיות מאותיות שבלוחות ... הרי וכל כתבי הקודש קדושתם לקוח מהכתב דלוחותהש"י ... . וע"כ דברים השכיל וכשכותב לשמה יש בו מחיות יש בדבר ד'הסופר כשלוחו יתברך כביכול ... כי הכל בכתב מיד ד' שבכתב א"א רשאי לאומרו בע"פ כי כל דבר שבכתב הם דבר הש"י שנאמרו ברוה"ק והנביא או המדבר ברוה"ק שרוח ד' אדם אחר שיאמרם בפיו אין בדבורו אותן חיות דבר בו כל השומע ממנו היה שומע דבר ד' וחיותו יתברך שבתוכם אבל כי אותן כתובים הם לבושים גופנים כלל של דבר ד' ורק מתור הכתב יכול להשיג אותו חיות שהוא גנוז תוך הכתב לדבר ד' כמו גוף האדם המלביש לנפש

³⁰ר' צדוק הכהן :

מחשבות חרוץ דף 113:

דאין דומה לומד מפי רבו למפני כתבו ... כי בפה מתגלה מעמקי הלב, משא"כ בכתב שא"א לכתוב מה שבלב רסיסי לילה 7-156

אין בו חיות עוד ... (כי) בפה יש בו חיותו משא"כ בכתב דברים שבע"פ הוא חכמת חכמי ישראל וע"י דבור החכם תושבע"פ הוא מה שמסר הש"י התורה לתחתונים שיהיה בכחם לחדש חידושין דאורייתא משלהם ... ובכתיבה מסתלק חיות האשם ואין משיג אלא גשמיות הדבר

³¹תהלים קיט:קכו

והא דהוצרכו פסוק של עת לעשות ולא סמכו על כחם לעקור דבר מן התורה כתב בקובץ שעורים ח"ב קונטרס דברי סופרים ס"ג סק' ט: דבכל מקום שעקרו דבר מן התורה לא עקרו את כל הגוף כגון כשפטר סדין בציצית תתקיים מצות ציצית בבגד של צמר וכן כשאסרו לתקוע שופר בשבת תתקיים מצות שופר בחול אבל לעקור את כל הגוף אין כח בידם ... אבל גבי דברים שבכתב אי אתה רשאי וכו' שעקרו את האיסור לגמרי בכה"ג אין כח בידם לעקור ...

וע"כ הצרכו להביא מקרא דהפרו תרתך וגו'

³²ר' צדוק הכהן (רסיסי לילה 157):

התירו לכתוב כדי שלא ישתכח הדברים דמ"מ ע"י הכתב נודע הדבר כפי הלבוש שבעוה"ז ומבין יבין מתוך הלבוש ג"כ ע"י חיות עצם המתלבש באותו הלבוש הנתפס במוחו ושכלו וזהו עת לעשות עשייה גופנית לד' ואע"פ שהוא הפרת התורה ... כטעם (מו"ק טז): הקב"ה גזור וצדיק מבטל שכך מסר הש"י התורה לגמרי לתחתונים וכן הנהגת העולם שהוא בתורה ע"כ גם דבר זה שא"א לכתוב דברים שבע"פ היה בידם לבטל וממילא ישתנה הדבר שם בענין הנהגת העולם שיהיה בכח להמשיך חיות בדברים הנכתבים ואף שאין החיות המתלבש ... דוגמת תושב"כ ... (אם כל) פסולי ספר תורה ... משא"כ כתיבת תושבע"פ ... אין תנאים בכתיבתו ... אבל מ"מ יש בו התלבשות חיות דרך כלל בענין הנכתב שיהיה מושג גם עצם החיות שבדבורים ההם לשכל האדם שמשגיגים כאשר הדברים מתעצמים בשכלו ... (מ"מ) אין דומה שמועה מפי חכם לראייה בספרים כי דברים יוצאים מן מלב חכם יש בהם חיות גמור ... דדברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב משא"כ בכתיבה ההתלבשות אינו מצד חיות פרטי של חכם המחזק הדבר ההוא (ע"ש עוד)

De acuerdo con el רבי יהודה הנשיא, פירוש המשניות רמב"ם autorizó la escritura de la משנה, y quien en realidad la escribió. רבי רש"י afirmó a pesar de que organizó las משניות y se las enseñó oralmente, él después nunca las escribió (Ver **Apéndice**). Sin embargo, el Talmud fue escrito de manera tal que el nunca las escribió, continuó habiendo una dimensión oral y ésta requeriría de un Maestro para poder enseñarse³⁵.

Sin la תושבע"פ y los Sabios quienes son sus intérpretes, no habría ni una sola Mitzva de la cual nosotros podríamos alcanzar un entendimiento completo³⁶. A continuación se presentan numerosos ejemplos³⁷ de la תושב"כ que demuestran este concepto:

- En la Perashat Re'eh, la תורה nos dice hacer shejita a los animales "Como D's te ordenó a ti".³⁸ Sin embargo, en ningún lugar de la תורה se explicita cómo sacrificar un animal.³⁹ Aun así, nosotros deducimos que la תורה está haciendo referencia a la Ley Oral⁴⁰; en los detalles que nos fueron dados de la שחיטה oralmente en el סיני הר.
- Con lo que refiere a las מצוות de Tzitzit, Mezuzah y Tefilin, hay muchos detalles no especificados en la תורה; si ה' no hubiese dado los detalles a רבינו משה entonces nosotros no podríamos saber cómo cumplir éstas מצוות de manera completa⁴¹. Sumado a esto, allí hay muchas הלכות para aplicar a las מצוות מפילין que no pueden ser deducidas por ninguna fuente escrita *ni aún indirectamente*.

---

³³ ר צדוק הכהן (מחשבות חרוץ דף 113):
אחר שהותר לכתוב הרי כתיבתם מצוה ובכלל מצות כתבו לכם. (וכן איתא בראש שהיום יוצאים ידי חובתינו של כתבו לכם – היינו החיוב לכתוב ספר תורה או להשכיר סופר לכתוב ס"ת בעבורינו – ע"י קניית ספרים.)

³⁴ דברים לא:יט

³⁵ La Guemara esta llena de estatutos tales como:

"אין סדר למשנה" \ "חסורי מחסרא" \ "דברי התלמוד עניים במקום הזה ועשירים במקום אחר"
El Pajad Yitzjak (Januka, Maamar Alef) explica que la Ley Oral fue una parte del Brit que HaSh-m hizo con nosotros antes de darnos la Torá.

³⁶ באר הגולה באר רביעי (דף נ)
לא היה מצוה אחת קטנה או גדולה שנוכל לדעת פירוש המצוה אם לא היה חכמתם גדולה ... ולא שלא היינו יודעים שום מצוה על אמתתה, אך היינו הולכים מהפך אל הפך להבין דבר מצוה בהפך מה שכוונה התורה.

³⁷ חגיגה י.
היתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמכו הלכות שבת חגיגות והמעילות הרי הם כהררים התלויין בשערה שהן מקרא מועט והלכות (המקובלות) מדוברות (פירוש עיקרם דברי קבלה) הדינין והעבודות הטהרות והטמאות ועריות יש להן על מה שיסמכו והן הן גופי תורה (היינו עיקרם לכל פרטיהם מפורש בכתב) וכולם "הן הן גופי תורה"

³⁸ דברים יב:כא
כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשום שמו שם וזבחתי מבקרך ומצאנך אשר נתן ה' לך כאשר צויתך ואכלת בשעריך בכל אות נפשך.

³⁹ כוזרי ג לה:
ומה ענין הזביחה ושמא היא נחירה או הריגה סתם בכל דרך שהיא? ולמה נאסרו זבחי גוים? ומה בין זביחה להפשט ולשאר המלאכות התלויות בה?

⁴⁰ רש"י (דברים שם):
למדנו שיש צווי בזביחה היאך ישחוט והן הלכות שחיטה שנאמרו למשה בסיני

⁴¹ סמ"ג, הקדמה:
וכן מצות ציצית לא תתבאר כמה חוטין הוא נתן וכמה קשרים, ושיעור החוטים וקשריהן. וכן מצות תפילין לא יתברר מהן טוטפת, ועניין הפרשיות והבתים וקביעותן היאך, ומצות מזוזה היאך, וכתובתה ומקום קביעותה, אם מימין הפתח, אם משמאל. אם בגבהו של פתח, אם בשפילו. לולי שפירשם הקב"ה למשה, לא נודע [פתרונם].

- (a) Las **פרשיות** deben estar escritas con tinta negra;
- (b) Las mismas deben estar escritas sobre un pergamino, el cual provenga desde el lado interno de la piel de los animales;
- (c) Las cajas y las costuras deben ser cuadradas;
- (d) Las cajas deberán tener una **ש** sobre ambos lados del tefilin **של ראש**;
- (e) Las **פרשיות** tendrán que estar envueltas en piel del animal;
- (f) Tendrán también que estar envueltas con el pelo del animal;
- (g) Los **בתיים** tendrán que estar cocidos con hilo fabricado del tendón del animal;
- (h) Debe haber una apertura sobre el lado de los **בתיים** para que la correa pueda pasar a través de ellos;
- (i) Las **רצועות** tendrán que estar pintadas de negro;
- (j) La **רצועה** del tefilin **של יד** tendrán que estar atadas como para formar una **ד**.

Las siguientes leyes son parte de la tradición Oral:

- (a) Debe haber 4 **פרשיות** sobre cada uno de los **תפילין**⁴².
- (b) El tefilin **של ראש** tendrá que estar colocado sobre la línea del cabello⁴³.
- (c) El tefilin **של יד** tendría que colocarse sobre la mano izquierda⁴⁴.
- (d) Se debe usar el cuero de un animal **טהור**⁴⁵.
- La **תורה** nos dice no hacer ninguna **מלאכה** en **שבת**⁴⁶. Esto no define qué es considerada una **מלאכה**⁴⁷. Sólo a través de la **תושבע"פ** nosotros sabemos cuántas **מלאכות** son⁴⁸. Este **שבת**⁴⁹ con **משכן** del **סמיכות פרשיות**, **היקש** a través de un **מלאכות** son sabidas a través de un **משיכה** es de hecho una tradición oral⁵⁰.

⁴² Avaladas por la [סנהדרין ד]. טט בכתפי שתיים פת באפריקי שתיים דרשה que

⁴³ Una קדושין לו en גזירה שוה

⁴⁴ Una מנחות לז – ידכה ה de extra sobre דרשה

⁴⁵ Aprendido del versículo: (שמות קח) (שמות יג) למען תהיה תורת ה' בפיך - מן המותר בפיך: Gateway to the Talmud - Meir Zvi Bergman. **מבוא שערים** Las leyes son tomadas del

⁴⁶ שמות לא יד:

ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם מחלליה מות ימות כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההיא מקרב עמיה.

⁴⁷ סמ"ג, הקדמה:

והתורה שבכתב שתומין אמריה, והם כעין רמז, ואין אדם יכול להתבונן בה לידע אפילו דין קל, ולא לידע אפילו הכשר מצוה אחת, לפי שהזהיר הקב"ה על השבת לשומרה ולהתחייב מיתה מחלליה בזדון, ואין לידע יציאותיה ומניין מלאכותיה ושיעוריה, במה יתחייבו על זדונם [סקילה ועל] שגגתם חטאת, כי אם על פי הקבלה של תורה שבעל פה.

⁴⁸ שבת מט:

אבות מלאכות ארבעים חסר אחת כנגד מי? פירשו התוס':

דהרבה מלאכות יש דמיון להדדי והוה לן למחשבינהו כולן כאחת כדפריך בפרק כלל גדול היינו זורה היינו בורר היינו מרקד ומשום חילוק מועט שביניהם לא הוה מחלקינן להו אי לאו דקים להו דל"ט מלאכות הן כנגד שום דבר לכך בעי כנגד מי

⁴⁹ שבת:

אמר להו רבי חנינא בר חמא כנגד עבודות המשכן (ופירשו המפרשים היינו מלאכות חשובות שבמשכן) רש"י: אותן המנויות שם בפרק כלל גדול היו צריכין למשכן ופרשת שבת נסמכה לפרשת המשכן

ללמוד הימנה

עיינ שם שיש עוד דעה שלומד 39 הפעמים שמוחזר המלה מלאכה שבתורה ופירשו תוס' דגם הוא לומד מהמשכן ועיינ שם ריש צז: רבי אומר דברים הדברים אלה הדברים אלו ל"ט מלאכות שנאמרו למשה בסיני ופירש"י גבי שבת דכתיב בויקהל אלה דברים אשר צוה וגו' דברים משמע תרין ה"א מרבי חד הא תלת אלה בגימטריא תלתין ושש אלו ל"ט וכו' ומניינא למה לי ע"כ לדעת כמה חטאות אדם מתחייב בהעלם אחד על השבת ואי מחייב את ולדה במקום אב בהעלם אחד הוי להו טובא) ועוד, סמני עוף טהור אין אתה יכול לברר מדברי תורה, כי אם מתורה שבעל פה. וכן סמני בהמה

- En ningún lugar se explica cómo construir una סוכה, ni encontramos en la תושב"כ detalles de qué tamaño debemos hacerla para ésta ser considerada כשר, qué usar para el סכך, etc. Estos detalles únicamente aparecen en la משנה y la גמרא de donde se aprende qué elementos hacen válida o inválida a una סוכה⁵¹
- Con respecto a la מצוה del מילה ברית מילה, no hay leyes en la תורה que nos detalle cómo nosotros debemos proceder en éste; ¿Nosotros hacemos מילה (circuncisión) y פריעה (tirando hacia atrás el prepucio), o hacemos el מילה sin la פריעה como lo hacen los ישמעאלים? No nos está aclarado a nosotros lo que hace a un ברית מילה inválido, en dicho caso, se le impide a esa persona en su futuro alimentarse de תרומה, קדשים, o trabajar en el⁵² בהמ"ק.

En 3 lugares de la Torá se mencionan específicas Melajot. Cargar, el encendido de un fuego y la מקשש sobre las cuales hay una disputa:

Cargar:

שמות טז כט: דאו כי ד' נתן לכם השבת על כן הוא נותן לכם ביום השישי לחם ימים שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו

explica en muchas partes para que la Torá necesita especificar la prohibición de cargar, ésto es porque ésta no es una חשובה מלאכה. Yo no estoy realmente creando nada nuevo cuando estoy cargando; yo estoy simplemente cambiando unos objetos de lugar. Aun así, yo debería tener equivocadamente pensamientos que estos no fueron de la prohibición de מלאכות.

Aun aquí, hubo una necesidad de la תושפעי"פ:

כוזרי ג לה: והייתי רוצה שיתן לי גבול, אל יצא איש ממקומו ביום השבת, אם הוא ביתו או חצירו או רשותו

Encendiendo un Fuego:

שמות לה ג (ויקהל): לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת

En la Guemara (שבת ע.) Hay dos opiniones del porque la Torá menciona explícitamente sobre el encender un fuego. Una opinión nos dice que encender un fuego no conlleva a un castigo usual; sólo si este es solamente un איסור לאו (ללאו יצאה) además otra opinión establece esa לחלק יצאה, esa prohibición nos dice que si uno transgrede mas de una vez una מלאכה sobre שבת, entonces uno está cada tiempo separadamente. (Por ejemplo, si una persona transgrede בשוגג, si bien luego uno supo que fue Shabbat, después uno debiese traer un קרבן sobre cada מלאכה.)

La מקשש:

במדבר טו לב (שלח): ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקשש עצים ביום השבת

Los Sabios (שבת צו) tienen una discusión sobre cual מלאכה de fue ejecutada. Una opinión dice que quien estuvo haciendo מעמר, otra dice que él fue cargando (הוצאה) y otra opinión más dice que él fue קוצר por arrancar las ramas del árbol. Desde el punto de vista Halájico, la historia de la מקושש viene a enseñarnos que clase de מיתה a שבת obtenemos.

שבת nos enseña que construir el משכן no quebranta el שבת. Las סמיכות הפרשיות

son aprendidas del משכן ל"ט מלאכות

שמות לא יג :

(Después la perasha finaliza con el משכן)

... אך את שבתתי תשמרו...

רש"י:

אע"פ שתהיו רדופין ורזיין בזריזות מלאכה שבת אל תדחה מפניה

⁵⁰ Una de las מדות שהתורה נדרשת בהם

⁵¹ סמ"ג, הקדמה :

וכן צוה הקב"ה לעשות סוכה, ואין לידע שיעורה כמה, וכמה דופנותיה ודתי סיכוכיה, כי אם מתורת משנה ותלמוד יודע הכשרה ופיסולה.

⁵² סמ"ג, הקדמה:

וכן צוה הקב"ה לעשות סוכה, ואין לידע שיעורה כמה, וכמה דופנותיה ודתי סיכוכיה, כי אם מתורת משנה ותלמוד יודע הכשרה ופיסולה.

- Cuando se enumeraron los אסורין en la Torá Escrita (זר שאוכל), (תרומה), No se nos dice qué porcentaje debe comer para que la persona sea considerada culpable. Similarmente, con respecto a alguien que come o bebe en יום כפור, la תורה no hace mención sobre las palabras "no comer" – solamente dice "לא תעונה", tampoco menciona. La תורה también no menciona שיעורים cuando se discute sobre מת, טומאת, cadáveres, y שרצים⁵³.
- Otros ejemplos incluyen la Pena de Muerte (la Torá no especifica detalles sobre ésta), Matrimonio (hay sólo cuatro palabras en la תורה que hacen referencia al matrimonio⁵⁴), Aves Kasher (la תורה no especifica todos los pájaros kasher⁵⁵), sobre la utilización de Vocales y Puntuaciones en la תורה⁵⁶ so se aprende en la תושבע"פ, la Prohibición de חלב versus la Permisión de שומן (porque חלב, es un tipo de grasa en un animal, está prohibida comer, mientras que שומן, la cual es otro tipo de grasa parecida de la חלב, es permitida⁵⁷), Los Meses (cuando ה' dijo al Pueblo Judío "éste mes será para ustedes"⁵⁸, si bien no tuvieron duda a lo cual D's se estaba refiriendo, así también esto no se especifica en la תורה⁵⁹), y Nisuj HaMayim⁶⁰ (no hay ninguna mención de ello en la תורה.)

En la תורה⁶¹ se encuentran muchas pruebas textuales que hacen referencia a la תושבע"פ.

⁵³ סמ"ג, הקדמה :

וכן כל אסורין שבתורה, דם וחלב, פיגול ונותר, זר שאוכל תרומה, כמה שיעור אכילתו להתחייב. וכן האוכל והשותה ביום הכיפורים כמה שיעור אכילתו ושתייתו, לפי שבכל איסורין שבתורה נכתב לא תאכל דבר פלוני ופלוני, וביום הכיפורים אין כתוב בו לא תאכל, כי אם אשר לא תעונה, מה ראה הכתוב לשנות ביום הכיפורים משאר כל אסורין שבתורה. וכן טומאת מת ונגעים ונבלות ושרצים שיעור טומאתו.

⁵⁴ דברים לד:א כי יקח איש אישה

⁵⁵ כוזרי ג – לה:

זולת המפורסמים, רצוני לומר בן יונה או תור ומאין הוא אומר שאין הענף הטהור מן הטמאוהייתי רוצה שתבאר לי התרנגולת והאזו והקורא ואלברכיה מהטמאים

⁵⁶ סמ"ג, הקדמה :

וכן כל דקדוקי המסורת וסימניות שבתורה, וטעמיה נקודות והתלויות שבמקרא, ולא יודע פתרונו כי אם מתורה שבעל פה, ואמרי' במס' נדרים בפ' אין בין המודר, מקרא סופרים ועיטור סופרים וקריין לא כתבין, כתבין ולא קריין, הלכה למשה מסיני.

⁵⁷ כוזרי ג לה:

ורוצה הייתי שיסבירו לי את דבר החלב האסור, והרי חלב זה סמוך לשומן המותר בתוך המעים ובקבה

⁵⁸ שמות יב:ב

⁵⁹ כוזרי שם:

כאשר אמר להם האלוקים לבני ישראל: החדש הזה לכם ראש חדשים – לא נתעורר ספק בלבם על אלו חדשים הוא מדבר: על של הקופטים, הם המצרים, שביניהם גרו אז, או של הסורים, הם הכשדים תושבי אור הכשדים בימי אברהם? על חדשי החמה או הלבנה, או על חדשי שנת החמה המתאמת לחדשי שנת הלבנה, על פי התחבולה בה משתמשים אנחנו בחכמת העבור?

⁶⁰ סוכה מד.

הלכה למשה מסיני וניסוך המים"ר יוחנן משום רבי נחוניא איש בקעת בית חורון עשר נטיעות ערבה

⁶¹ ברכות ה :

ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם (שמות כד) לחות אלו עשרת הדברות תורה זה מקרא והמצוה זו משנה אשר כתבתי אלו נביאים וכתובים להורותם זה תלמוד מלמד שכולם נתנו למשה מסיני ויקרא כו:מו
אלה החקים והמשפטים והתורה מגילה ג.

Algunos ejemplos, no como pruebas escritas de la תושבע"פ, para enseñar la importancia de la תושבע"פ. En עבודת יום כפור, por ejemplo, la תורה establece que cuando el שער לעזאזל fue despachado, בגדים fue dentro del מועד אהל מועד y cambió sus בגדים. Aun así, éste cambio no es en éste lugar⁶². Esto en realidad perteneció mucho más tarde a la עבודה, después de la remoción del ק"ק del כף ומחתה. Nosotros sabemos esto porque en la הלכה למשה מסיני se establece que el כהן גדול debe santificar sus manos y pies diez veces y sumergirse él mismo cinco veces durante la עבודה. Pero si nosotros simplemente seguimos los פסוקים como están establecidos, sólo habría seis santificaciones y tres inmersiones. De acuerdo con el Rav. Joseph B. Soleveichik, esto fue introducido con el fin de enseñarnos que la תורה, no es תושבע"פ sin las explicaciones de la תושב"כ⁶³.

El Ramjal clasifica la תושבע"פ en tres categorías⁶⁴. Parte de la תושבע"פ viene a explicar el כתב y agrega mas detalles. Otra parte de la תושבע"פ explican ambiaguos פסוקים ambiguos qué es lo que realmente significa, mientras que un tercer grupo señala que la intención del פסוק no es tan clara como en éste parece.

א"ר איקא בר אבין א"ר חננאל אמר רב מאי דכתיב (נחמיה ח:ח) ויקראו בספר בתורת האלוקים מפרש ושום שכל ויבינו במקרא. ויקראו... זה מקרא, מפרש זה תרגום, ושום שכל אלו הפסוקין, ויבינו במקרא אילו פיסקי טעמים ואמרי לה אלו המסורת⁶² יומא עא

⁶³ En la conferencia de Kinut Teshuva, 1979, como fue reportado por Arnold Lustiger en la edición de la revista Jewish Action, del otoño del 1993. El Rabino Soleveichik también señala que cuando el תורה שבועל פה/תירגום / la proveería el / la תורה שבועל פה/תירגום. el mismo leía al קהל mientras el שער היה sido enviado al עזאזל, en vez del normal מתורגמן, el

⁶⁴ רמח"ל, מאמר העיקרים פ"י (שלא בלשוננו):

א-כללים בכתב ופירושים בע"פ
ב-הבע"פ מברר איזה פשט בפסוק נכון
ג-הבע"פ מגלה שכוונת הפסוק אינו כמשמעו (ודק בהעמקת העיון תמצא שאין סתירה בין ההלכה והפשט)
(עיי' רמב"ם הקדמה למשניות שמחלק תושבע"פ לחמשה חלקים).

CAPÍTULO B: EL PROPOSITO

I- Método por el cual nosotros nos conectamos totalmente con la תורה

II-Prevenir a otros pueblos del robo de la תורה

III-El texto de la Torá Escrita no puede evitar ambigüedades

IV-La תורה שבעל פה requirió una autoridad centralizada para preservarla, asegurando así la unidad del כלל ישראל

CAPÍTULO B: EL PROPOSITO

Existen numerosas razones por las cuáles fue necesario dar la תושבע"פ como una entidad separada y agregada a la תושב"כ:

El Maharal establece que solamente a través de la תושבע"פ se logra que la תורה forme parte de cada integrante del Pueblo Judío⁶⁵. La Torá SheBijtav queda separada de cada judío, dado que se escribe sobre un rollo de la Torá.

Rabenu Bejay agrega que la תושבע"פ garantiza la unicidad del Pueblo Judío. Porque la תושבע"פ se encuentra en las mentes y los corazones del כולל ישראל y en ninguna otra parte⁶⁶, cuando los Griegos, Cristianos y Musulmanes vengan y traten de reclamar nuestra תורה diciendo אנו ישראל, ellos solamente serán capaces de tomar la תושב"כ y no la תושבע"פ.⁶⁷

El Ramjal en su Sefer HaIkarim señala que nosotros necesitamos la תושבע"פ, dado que el texto escrito no puede evitar ambigüedades⁶⁸: La palabra escrita puede tener muchas interpretaciones⁶⁹ y podría ser imposible incluirlo y escribirlo todo⁷⁰. En la תושב"כ hay

---

⁶⁵ מהר"ל תפארת ישראל פס"ח: ... וע"י תושבע"פ שהיא בפה האדם והתורה היא עמו לגמרי ואינה על הקלף כתובה ... בפני עצמה רק היא עומדת באדם (ולכן לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה שנאמר ע"פ הדברים האלה כרתי אתך ברית – (גיטין ט:)) ודבר זה הוא הברית והחבור שמחבר שני דברים יחד נותן הברית והמקבל הברית, לא התורה שבכתב שהיא אינה עומדת באדם.

ע"י דרשות בית הלוי (באמצע השו"תים) הדרוש הי"ז (האחרון) ליתר ביאור (והבאנו קטעים מלאים בסוף A-iii בהארה)

⁶⁶ ע"י מהר"ל, הארה הקודמת.

⁶⁷ רבינו בחיי שמות לד כז: ... ובמדרש ... בקש משה רע"ה להיות אף המשנה בכתב, א"ל הקב"ה למשה: (אם) אכתוב לך רובי תורתני אבל כמו זר נחשבו (ישראל) (הושע ח יב) ... ונראה לי ... (ש)המשנה ... ולא נתן רשות למשה לכתבה כי יהיה בזה גילוי מסתוריים (של תושב"כ), ויהיו שאר האומות שלא קבלו התורה ולא רצו בה שויים עם ישראל...

El texto completo del Midrash enseña lo siguiente:

ילקוט שמעוני, כי תשא (בסוף)

תה כשבא הקב"ה ליתן את התורה אמר למשה על סדר המקרא והמשנה והאגדה והתלמוד שנאמר וידבר אליהם את כל הדברים האלה אפילו מה שישאל תלמיד ותיק לרבו. אמר ליה הקב"ה לך ולמדה את בני ישראל אמר ליה משה רבש"ע כתוב אתה לבניך. אמר ליה מבקש אני ליתן אותה לכם בכתב אלא שגלוי לפני שעתידים אומות העולם לשלוט בהם ולטיול אותה מהם ויהיו בני כאומות העולם. אלא המקרא נתן להם בכתב והאגדה והמשנה והתלמוד על פה. ויאמר ה' אל משה כתב לך זה מקרא. כי על פי המשנה והתלמוד שהן מבדילים בין ישראל ובין אומות העולם. כתב לך הלוחות הראשונות אני כתבתי אותם שנאמר כתובים באצבע אלקים אבל השניים אתה כתב לך. משל למה הדבר דומה למלך שנשא אשה וכתב לה גמיקום משלו לא עשה אלא קלקלה וטרדה בא שושבינה וריצה אותה למלך אמר ליה המלך אני לא נתרציתי אלא לך ועשה גמיקום אחר כטוב לך בזכותך אני נותן להם את התורה.

⁶⁸ Sin embargo, Beit Halevi (דדוש יז באמצע השו"ת) y Seforno establece que allí tiene העגל, entonces después de todo תושב"כ podría haber estado contenido en תושב"כ:

ספורנו (שמות כד יב) ד"ה אשר כתבתי: כי לולי חטאו בעגל היתה כל התורה נתונה חתומה מיד הבורא ית' כמו הלוחות.

Aun después de esto, Seforno escribe (שם ד"ה להורות), nosotros tenemos el principio:

מי איכא מידי בניאי וכתיבי דלא רמזה משה באורייתא (תענית)

De acuerdo con esto, תושבע"פ es nuestro mecanismo de entendimiento de la Torá en nuestro bajo post-Chet HaEgel establece. Por cierto, בימות המשיח, nosotros entenderemos nuevamente toda la Torá a través del texto escrito.

⁶⁹ ספר העיקרים ג - כג: ... כל דבר הנכתב ... אפשר שיובן בשתי הבנות מתחלפות ... ויצטרך פירוש לפירוש וכן לבלתי תכלית כמו שקרה לחבור המשניות שהוא פירוש תורה שבכתב...

למה לא נתנו ... וכן איתא במדבר רבה יד יב ע"פ קהלת ויותר מהמה בני הזהר מעשות ספרים הרבה אין קץ בכתב דברי סופרים (פירוש תושבע"פ) כשם שנתנו דברי תורה אמור לו לפי שאי אפשר לכתוב כל דבריהם

⁷⁰ קהלת יב: ב: ויותר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה אין קץ (ע"י בעירובין כא: מה שדרש על הפסוק הזה, ותוס שם ד"ה מפני מה לא נכתבו וז"ל וגם בהלכה למשה מסיני לא נתנו כדי שלא ישתכחו)

Aun que toda la **תושבע"פ** haya sido escrita, su texto nunca podría contener todas las herramientas para su interpretación⁷², ni tampoco podría haber contenido todas las aplicaciones posibles para nuevas situaciones que se presenten⁷³. Teóricamente, en el caso de que el texto escrito podría contener todo esto, hubiese sido muy extenso⁷⁴ como así también ser totalmente inaccesible incluso para el más sabio⁷⁵.

רמב"ם הקדמה למשניות הגה ד"ה ומימות משה ר' וכו':

דברים שבע"פ אינן רשאים לאומדם בכתב דכתיב ע"פ הדברים האלה כרתי אתך ברית וכן דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן בעל פה והטעם כתב בהליכות עולם משום דאיכא מילי טובא דמדרשי מתוך הכתב כגון חסרות ויתירות וקרי ולא כתיב ודכוותיהו ואי אמת בעל פה בצרי להו וכן הדברים שבע"פ א"א בכתב שאם הלשון קצר התלמיד לא יבין ואם הוא רחב יד מה שהוא דברים פשוטים ולא יחקור גם לא ילך אצל הרב וישאר ערום מן העיקרים הנמסרים בע"פ ולהעדר ספר יכילם
71 סמ"ג (הקדמה)

"ולולי כי ניתן פירושו לתורה בעל פה היתה כל התורה כסמיות ועוורון, כי המקראות שוברים וסותרים זה את זה, כגון, ומושב בני אשר ישבו במצרים 430 שנה ומצינו שקהת [בן] לוי מיורדי מצרים היה ואם אתה מונה כל ימי חי קהת, שהם מאה ושלישים ושלש, וכל שני חיי עמרם, שהם מאה ושלישים ושבע, ומשה שהיה בן שמונים שנה כשדבר הקב"ה עמו במצרים, לא יעלו כלם כי אם 350. וכן בשבעים נפש שירדו למצרים, שהם שבעים על הכלל, וכשאתה מונה אותם על הפרט הם שבעים חסר אחד.

וכן במניין הלויים נמנים על הכלל עשרים ושנים אלף, וכשאתה מונה אותם על הפרט הם יתירים שלש מאות. וכן בגבוי הכסף, שכתב, בקע לגולגולת מחצית השקל בשקל הקדש לכל העובר על הפקודים [לשש] מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמישים, וכתב, ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרוכת מאת אדני למאה הככר ככר לאדן, ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויס לעמודים, נכללו כל השקלים האילו של ישראל למאת ככר ונשארו אלף ושבע מאות [וחמשה] ושבעים שקל, ולפי חשבון השקלים הם מאתים ככר.

וכן כתוב אחד אומר, שבעת ימים תאכל מצות, וכתוב אחד אומר, ששת ימים תאכל מצות. כתוב אחד אומר, שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, וכתוב אחד אומר, אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם, ואם השבתת שאור ביום הראשון של חג המצות, אך יתקיים שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, הרי נמצא שאור בבית במקצת יום הראשון, ולא ימלאו שבעת ימים שלימים בלא שאור.

וכן שבעה שבועות תספור לך, שאין לו לספור אלא תשעה וארבעים יום, וכתוב אחד אומר, תספרו חמשים יום. כתוב אחד אומר, וזבחת פסח לד' אלקיך צאן ובקר, יש במשמע שהפסח בא מן הצאן ומן הבקר, וכתוב אחד אומר, שה תמים זכר יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים תקחו, משמע ולא מן הבקר.

כתוב אחד אומר, כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש, וכתוב אחד אומר, אך בכור אשר יבוכר לד' בבהמה לא יקדיש איש אותו. כתוב אחד אומר, כי תראה חמור שנאך וגו', משמע ראייה אפי' מרחוק, וכתוב אחד אומר, כי תפגע, כאדם שפוגע בחבירו. כתוב אחד אומר, וירד ד' על הר סיני, וכתוב אחד אומר, אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם. וכאלה רבים, ולא יתברר פתרונו כי אם בתורה שבעל פה, שהוא מסורת ביד החכמים."

⁷² Aun las letras del alfabeto:

שבת לא.

ת"ר מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו כמה תורות יש לכם אמר לו שתיים תושב"כ ותושבע"פ אמר לו שבכתב אני מאמינך ושבע"פ איני מאמינך גיירני ע"מ שתלמדני תושב"כ גער בו והוציאו בניזיפה בא לפני הלל גייריה יומא קמא א"ל א"ב ג"ד למחר אפי"ך ליה א"ל והא אתמול לא אמרת לי הכי א"ל לאו עלי דידי קא סמכת דעל פה נמי סמוך עלי. (עיין נדרים לו: שאפילו עיטור סופרים הלכה למשה מסיני)

⁷³ תנחומא תשא טז:

... וכי כל התורה למד משה והלא כתיב (איוב יא) ארוכה מארץ מדה אלא כללים כללים למדה הקב"ה למשה שנאמר ככלתו (ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו) (וכן בשמות רבה מא:ו) ירושלמי סנהדרין הל' ב דף כא.

א"ר ינאי אילו ניתנו התורה חתוכה לא היתה לרגל עמידה פני משה:

חתוכה: בפסק הלכה בלא נטיית דעת מכאן לכאן לא היתה לרגל עמידה: לא היה קיום לעולם דהתורה צריך שיהיה נדרשת פנים לכאן ולכאן וכדלקמיה ואלו ואלו אלקים חיים הן גמ' - מה טעם וידבר ה' אל משה אמר לפניו רבונו של עולם הודיענו היאך היא ההלכה אמר לו אחרי רבים להטות רבו המזכין זכו רבו המחייבין חייבו כדי שהתורה תהיה נדרשת מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור ... וכן הוא אומר אמרות ה' אמרות שהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים (=שבעה פעמים שבעה) ואומר מישרים אהבוך פני משה:

עיקר אהבת התורה לעשות לה מישרים ע"י הדעות לכאן ולכאן ואחר כך מיישרים אותו על פי הרוב.

⁷⁴ ערובין כא:

שמא תאמר אם יש בהן ממש מפני מה לא נכתבו? אמר קרא עשות ספרים הרבה אין קץ

Otro beneficio de la תושבע"פ es que permite ocultar ciertos aspectos de la תורה a personas las cuáles no están listas aun para comprender dichos conceptos por sí solas⁷⁶ o bien, la gente podría llegar a malinterpretar sus diferentes interpretaciones, atribuyendose la misma capacidad a los Sabios. Por lo tanto, la תושבע"פ requirió una autoridad que la centralice para preservarla, asegurando así la unicidad del כלל ישראל⁷⁷.

---

⁷⁵ מהר"ל תפארת ישראל פס"ט:

... ואם כתב הכל בתורה אף דברים שבעל פה והתורה היא נתנה לכל אדם קטן וגדול, לא היה אפשר לאדם ללמוד מי שאינו משיג כל כך ... ולכך כתב בתורה עיקרי המצוות ודבר זה ילמוד קטן וגדול.

⁷⁶ מהר"ל תפארת ישראל פס"ט:

אין ראוי שיהיה דברי תורה שהם דברי חכמה ביד כסיל שכל אחד יגיד אני כמותך ... והיה זה מביא לידי מחלוקת גדול
Ver el siguiente Capítulo H – El Midrash

⁷⁷ מהר"ל תפארת ישראל פ' סט:

לכן ראוי שתהיה התורה ביד יחידים לשמוע להם ובשביל כך לא ירבו מחלוקת ... כי (אם התורה היתה נתנה) ביד הכל זה היה גורם שלא היו צריכים בית דין הגדול שבירושלים והיה כל אחד ואחד בונה במה לעצמו ולא היה קשר ואחדות.

CAPÍTULO C: לא בשמים היא

I-Sumario

II – El פסק crea la realidad

III-חידושי תורה-

IV-משה רבינו-

V-Daat Torá

VI-Desde הנהגת תורה שבעל פה hacia la הנהגת הנבואה

CAPÍTULO C: לא בשמים היא

La anticipó algunos tipos de desacuerdos como parte inevitable de la condición humana⁷⁸, y por lo tanto suministró la solución para estos⁷⁹. Fue otorgada autoridad a los Guedolim y Shoftim para diferenciar entre lo correcto y lo incorrecto, y la תורה nos encomendó seguir su dirección. Con el fin de implementar esta solución fue necesario dar la תורה entera al hombre⁸⁰. Esto significa que ni la lectura de los Urim veTumim no da profecía (bat kol), ni algunos otros significados del entendimiento que la Voluntad de D's toman jerarquía sobre el entendimiento de la Torá por los Sabios de cada generación⁸¹.

⁷⁸ וידוע לנו שלא ישתוו הדעות בכל הדברים הנולדים, והנה ירבו המחלוקת (רמב"ן דברים יז יא)
⁷⁹ דברים יז:

(ח) כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבות בשעריך וקמת ועליית אל המקום אשר יבחר ד' אלוקיך בו: (ט) ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם ודרכת והגידו לך את דבר המשפט: (י) ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר ד' ושמת לעשות ככל אשר ירוך (יא) אל פי התורה אשר ירוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין או שמאל רמב"ן (שם):

כי על דעת שלהם הוא נותן להם התורה ... כי רוח השם על משרתי מקדשו ולא יעזוב את חסידי לעולם נשמרו מן הטעות
⁸⁰ בבא מציעא נט:

תנא באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו אמר להם אם הלכה כמותי חרוב זה יוכיח נעקר חרוב ממקומו מאה אמר ואמרי לה מאה אמר אמרו לו אין מביאין ראיה מן החרוב חזר ואמר להם אם הלכה כמותי אמת המים יכיחו חזרו אמת המים לאחוריהם אמרו לו אין מביאין ראיה מאמת המים חזר ואמר להם אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו הטו כותלי בית המדרש ליפול גער בהם רבי יהושע אמר להם אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של ר"א ועדיין מטין ועומדין חזר ואמר להם אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו יצאתה בת קול ואמרה מה לכם אצל ר"א שהלכה כמותו בכל מקום. עמד רבי יהושע על רגליו ואמר (דברים ל יב) לא בשמים היא מאי לא בשמים היא אמר רבי ירמיה שכבר כתבת בהר סיני בתורה (שמות כג ב) אחרי רבים להטות אשכחיה רבי נתן לאליהו אמר ליה מאי עביד קוב"ה בהיא שעתא אמר ליה קא חי"ך ואמר נצחוני בני נצחוני בני (ע"ש המשך המעשה)

ע"ב ב"מ דף פו הוה יתיב אגירדא דדקלא וגו'

Esto aparece de acuerdo con alguna alta norma del cielo, אליעזר ר' estuvo correcto realmente:
הנה ראו כלם שר' אלעזר מסכים אל האמת יותר מהם וכי אותותיו כלם אמיתיים צודקים
(דרשות הר"ן הדרוש השביעי)

No obstante, fue la autoridad que investió en la mayoría, incluso si ellos estaban equivocados de acuerdo con esta norma:

ר"ן: ונצטוינו לילך אחר הסכמתם הן שיסכימו לאמת או להפכו ... ששכל האדם מחייב כפי התורה והמדות שהיא נדרשת בהם: דרשות הר"ן הדרוש השביעי קטע המתחיל וזה הענין צריך עיון

Y aun si ellos reconocieron que esto fue una norma del cielo.

(קטע המתחיל ויש כאן שאלות עצומות):

El Maharal (Beer HaGola, Beer Rivii) concuerda que el Bat Kol significa que la jojma de R' Eliezer fue muy buena, y de acuerdo con el Bat Kol, la halaja fue como él, incluso en contra de Rabim. Sin embargo, él sostiene que desde la misma Torá se dictó el principio de להטות רבים אל האמת, este fue una alta normativa que el Bat Kol:

התורה הוא שכל עליון פשוט יותאר מן הבת קול, ואין התורה ... הולכת אחרי פרטי חכמים ... ועוד הכלל הוא עצם ועיקר הדבר ... [כי] הוא הדבר שהוא קיים עומד בלי שני ... ובזאת המעלה העליונה רצו ולא במדרגת בת קול.

⁸¹ רמב"ם הל' יסודי התורה פ' ט: (א) דבר ברור ומפורש בתורה שהיא מצוה עומדת לעולם ולעולמי עולמים אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת שנאמר את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אותו תשמרון לעשות לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו ונאמר והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת הא למדת שכל דברי תורה מצויין לנו לעשות עד עולם וכן הוא אומר חוקת עולם לדורותיכם ונאמר לא בשמים היא הא למדת שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה לפיכך אם יעמוד איש בין מן האומות בין מישראל ויעשה אות ומופת ויאמר שה' שלחו להוסיף מצוה או לגרוע מצוה או לפרש במצוה מן המצוות פירוש שלא שמענו משה או שאמר שאותן המצוות שנצטוו בהן ישראל אינן לעולם ולדורי דורות אלא מצוות לפי זמן היו הרי זה נביא שקר שהרי בא להכחיש נבואתו של משה ומיתתו בחנק על שהיזד לדבר בשם ה' אשר לא צוהו שהוא ברוך שמו צוה למשה שהמצוה הזאת לנו ולבנינו עד עולם ולא איש אל ויכזב: (ב) א"כ למה נאמר בתורה נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך לא לעשות דת הוא בא אלא לצוות על דברי התורה ולהזהיר העם שלא יעברו עליה כמו שאמר האחרון שבהן זכרו תורת משה עבדי וכן אם צונו בדברי הרשות כגון לכו למקום פלוני או אל תלכו עשו מלחמה היום או אל תעשו בנו חומה זו או אל תבנוה מצוה לשמוע לו והעובר על דבריו חייב מיתה בידי שמים שנאמר והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי הנביא אשר ידבר בשמי אנכי אדרוש מעמו:

La Tora establece, "לא בשמים היא", el *explica sobre este versículo que ningún aspecto de la Tora fue dejado en el cielo; sino que todos los factores de decisiones y cambios fueron dados al hombre*⁸². Pues si que en el caso hubiese quedado algún concepto de la Tora haya quedado en el שמים, aun habría lugar para relacionarse con la halaja en una alta norma celestial. Este no es sólo un principio legal; el פסק de los חכמים crea una nueva realidad espiritual⁸³ la cual cambia el universo para ponerlo en armonía con sus reglas⁸⁴. Como por ejemplo, el día sobre el cual ה' declaran ראש ה' dictaminan para El vendrá y juzgará al ישראל, como la Tora establece, "estas son las fiestas de ה' que *tú* las llamarás en sus tiempos fijos"⁸⁵. ה' modifica la naturaleza para que ella coincida con las reglas del hombre⁸⁶. Por medio de las acciones y decisiones del ישראל se está guiando a ה'⁸⁷.

עיינ בכסף משנה שם שכתב דמשמע אפילו אם כיוון לאמיתו של תורה, לטהר ת הטהור ולטמא את הטמא, אסור. וכתב המהרי"ץ חיות פ"א מתורת נביאים שלהכי נקט הרמב"ם את הלימוד דל לא בשמים היא ולא את הלימוד של אלה המצוות שאים הנביא רשאי לחדש דבר כי מאותו לימוד של אין הנביא רשאי איני יודע שאסור לנביא לטהר את הטהור. ואפילו לסמוך על בת קול להכריע כמו הרוב אינו רשאי. ושם פ"ב, הוכיח שהא שאמרו ז"ל בהרבה מקומות בש"ס עד שיבא אליהו היינו רק בנוגע לבירור המציאות ולא בנוגע לבירור ההלכה.

⁸² רמב"ם, הקדמה לפירוש המשניות: וכן בר' צדוק (רסיסי לילה דף 157): (מו"ק טז): הקב"ה גוזר וצדיק מבטל שכך מסר הש"י התורה לגמרי לתחתונים

⁸³ Pero ¿cuáles son las consecuencias naturales de hacer mal las cosas? Alimentos Taref, por ejemplo, son מטממי הלב. ¿Qué pasa si los חכמים equivocadamente dicen que algo que es realmente taref es kasher? Aun si nosotros estamos haciendo el רצון ד' siguiéndolos a ellos, ¿aun así nosotros sufriríamos el inherentemente comiendo taref? ¿Esto no es como si unos doctores concordaran que un veneno fatal es realmente bueno para ti? El veneno aun seguiría matando aquellos quienes lo tomasen.

Sin embargo, como nosotros establecimos, el פסק de los חכמים crea una nueva realidad espiritual la cual cambia el universo y lo pone en armonía con el פסק de חכמים.

דרשות הר"ן הדרוש האחד עשר ד"ה והנה יש כאן מקום

(Ver aquí, los próximos dos parrafos, por dos תירוצים de este.)

דרשות הר"ן דרש יא:

ונמצא שמה שיסכימו הם בדבר מהדברים הוא מה שנצטוו משה מפי הגבורה.

⁸⁴ נצחוני בני

Después del פסוק, aun en un alto nivel celestial, la הלכה no es como אליעזר ר'.

(כנ"ל ע"פ דרשות הר"ן)

⁸⁵ ויקרא כג:ד

אלה מועדי ד' אשר תקראו אתם (הכתיב אתם והקרי אותם): ראש השנה כה.

אתם אפילו שוגגים אתם אפילו מזידיים אתם אפילו מוטעין (וכעין זה בשמות רבה טו:ב עיין שם)

ירושלמי ראש השנה פ"א ה"ג:

לשעבר - אלה מועדי ד'; מכאן ואלך - אשר תקראו אתם.

⁸⁶ Así también, cuando los חכמים tienen un מחלקת ר' יהושע sobre cuando fue ראש השנה ר' יהושע era capaz de decretar que ר' יהושע tendría que aparecer después del bastón en mano, en el día que ר' יהושע y declaró que podría ser כפור יום כפור, y todo esta involucrado celestialmente, pudiendo realmente haber pasado el día que ellos decretaron.

תורה תמימה:

ועיין בירושלמי סנהדרין פ"א ה"ב דכל כך מסר הקב"ה את ענין קביעת החדשים והשנים לב"ד של מטה עד שמשנה גם הטבע המתחייבת לרגלי העבורים, ועמה משתנים גם הדינים המסתעפים מזה, כמו לענין הא דק"ל בת ג' שנים בתוליה חוזרים ובת ג' שנים ויום אחד אין בתוליה חוזרים, ולכן אם קיבל האב קדושין עבור בתו בת ג' שנים ובא עליה איש חייב סקילה, וכשיעברו ב"ד את השנה נעשית קטנה למפרע וחוזרין בתוליה, וממילא פטור האיש מסקילה (וממשיך שם: ועוד לכמה ענינים, כמו לענין וסתות נשים, והוא מ"ש בנדה ל"ח א' שיפורא גרים, יעו"ש. וסמכו זה בירושלמי שם עה"פ בתהלים נ"ז אקרא לאלוקים עליון לקל גומר עלי). שהקב"ה גומר ומטכים עם הב"ד של מטה שתטכים גם הטבע עמהם יעו"ש (על ויקרא כג:ד ט' יט).

ר צדוק הכהן (רסיסי לילה דף 157):

(מו"ק טז): הקב"ה גוזר וצדיק מבטל שכך מסר הש"י התורה לגמרי לתחתונים וכן הנהגת העולם שהוא בתורה ע"כ גם

דבר זה שא"א לכתוב דברים שבע"פ היה בידם לבטל וממילא ישנתה הדבר שם בענין הנהגת העולם שיהיה בכח להמשיך חיות בדברים הנכתבים

Cada generación tiene una relación especial con la Torá⁸⁸ de infinita profundidad con la sabiduría de la תורה⁸⁹. Cada generación estará desarrollando sus propios y únicos entendimientos de la Torá⁹⁰. El hecho es que cada נשמה tiene su propio y único חלק en la תורה⁹¹. La Torá es mucho más grande que cualquier Neshama que podría abarcar⁹². Como resultado, habrá siempre lugar para más personas que descubran Jidushei Torá⁹³.

Al איש una vez se le acercó un hombre quien tenía un crecimiento en sus pulmones. Los doctores les recomendaron que se vaya a Europa para un tratamiento. El חזון איש le recomendó que se quedara en ארץ ישראל. Él hizo eso y se recuperó. El חזון איש explicó que allí hay un מחלקת entre el מחבר quien sostiene que tal problema en una בהמה no hace al animal טריפה, y רמ"א, que no concuerda, y sin embargo sostiene que tal lesión es fatal. Desde el מחבר vivió en ארץ ישראל, y el רמ"א en Europa, la realidad en ארץ ישראל continuará con el מחבר, y el crecimiento de éste no será fatal allí. En Europa, la realidad seguiría al רמ"א, y alguien en Europa con tal crecimiento en sus pulmones podría morir por ello. Sin embargo, para éste hombre su mejor opción era quedarse en ארץ ישראל.

¹ נפש החיים שער א פ"ט: [הקב"ה אומר לכלל ישראל:] כביכול את מנהיגה אותי על ידי מעשיך, שענין התחברותי כביכול להעולמות הוא רק כפי ענין התעוררות מעשיך לאן נוטים

⁸⁸ מכתב מאליהו – מאמר על התורה:
לכל דור יש כח מיוחד לקבל את התורה. אמרו רז"ל שכל הנשמות עמדו במעמד הר סיני, וזה היה כדי לתת לכל דור כח מיוחד לקבל את התורה, המגלה את התורה לאמיתה בדור ההוא. דוקא במצב של הסתר, כשנתמעטו הלבבות, מתגלה דרך הלמוד שעל ידו אפשר לחדש חידושי תורה...
אמרו רז"ל (שבת פ"ח): "כפה עליהם הר כגיגית...מכאן מודעא רבה לאורייתא...הדר קבלוה בימי אחשורוש." (ועיין בכרך ב' מאמר "משנכנס אדר" וכו'). כי הגילויים הנשגבים בשעת מתן תורה שכבשו את בני ישראל, הם בחינת "כפה עליהם הר כגיגית", ועדיין אינם בגדר מתן תורה בשלמות. ואימתי הקבלה היא בשלמות – כשמתגלה דבקונו לתורה דוקא מתוך ההסתר הגדול...

⁸⁹ שו"ע הרב הל' ת"ת פ"א הל' ה':
שהתורה מצד עצמה אין קץ ותכלית [שנאמר לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד] אפילו לפשטי דרשותיה הצפונים בה. ורבי עקיבא היה דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילי של הלכות ולא הגיע לתכלית דרשותיה עדיין. וכן אין ועי"ז יחדשו הלכות באין קץ לתכלית לעומק טעמי ההלכות והפולפול בטעמיהן ובדרשותיהן במדות שהתורה נדרשת, למי שזוכה לזה אחר שגמר תחילה כל התורה שבע"פ המסורה לנו והנגלית לעין כל כמו שאמרו חכמים קץ ותכלית (שבת סג) דליגמר איניש, והדר ליסבר שהוא עיון בעומק הטעמים וכמשי"ת

⁹⁰ חגיגה ג ע"א: אין בית מדרש בלא חידוש

⁹¹ Jazal establecieron que la palabra ישראל hace frente para

יש שישים ריבוא אותיות לתורה

Por cada uno de los 600,000 judíos quienes se pusieron de pie en el Sinai

Aun así Jazal establecieron פנים לתורה, y aquí nosotros vemos que hay muchos más, el Sefer Hajinuj (צה), explica:

כי שבעים פנים לתורה, ובכל אחת מהן שרשים גדולים ורבים, ולכל שורש ושרוש ענפים, כל אחד ישא אשכול גדול של פירות נחמדים להשיל לבות

Algunas personas son muy buenas en la Torá que otras. Ellas producirán más jidushim. Por consiguiente la Guemara dice de Shlomo Hamelej:

עירובין כא ע"א: ודבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה אלף (מלאכים א ה יב) – מלמד שאמר שלמה על כל דבר ודבר של תורה שלשת אלפים משל, על כל דבר ודבר של סופרים חמשה ואלף טעמים

⁹² איוב יא ט: ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים (ע"פ עירובין כא ע"א)
אור החיים שמות לא יג: דבריה מזוקקים ואותיותיה ספורות וכל אות ואות מגדת הלכות ונפלאות ... בשבעים פנים וארבעה אופנים ול"א נתיבות, וכל נתיב בכמה שבילין
עירובין כא ע"א: יש לדורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות

⁹³ רמב"ם:

. (הקדמה לפירוש המשניות קטע המתחיל וכשמת משה ע"ה) ואין זמן שלא היה בו התבוננות וחידוש הענינים ובחגיגה ג ע"ב: דברי תורה פרים ורבים

Cuando un judío escucha una interpretación especial de la Torá por un compañero, él debería ver esto como una revelación de profunda significancia⁹⁴. La sabiduría Kabalística nos dice que D's también se regocija en esta revelación, dado que está descubre aun más Su último propósito en la creación del mundo, revelada al hombre⁹⁵.

Sin embargo, no toda idea innovadora es Torá. Un jidush, una vez sugerido, está sujeto a enérgicas críticas. Un הידוש debe obedecer las reglas de la תורה y debe ser consistente con toda la sabiduría recibida, especialmente de la הלכה למעשה⁹⁶. Los riesgos de obtener una realidad errónea son altos⁹⁷.

Un הידוש representa la interacción de una singular persona con la תורה⁹⁸. El הידוש no es nada mas que la integración de la persona con la תורה. La Torá tiene un objetivo real, éste también requiere de una única conexión de cada persona con la תורה, haciendo de la Torá su propia Torá⁹⁹. Por lo tanto, un jidush es la bajada de la תורה al mundo. El Rav Jaim de Volozhin estableció que un הידוש es cualquier nuevo entendimiento de la תורה el cual es obtenido por un individuo. El *Mejadesh* no debe intentar descubrir algo nuevo. Po lo contrario, todo él esta tratando de entender la Torá de D's¹⁰⁰. Su jidush es simplemente lo que él necesita comprender, es decir qué es lo que D's le está diciendo a él. Entonces, la persona esta dando a D's el crédito por el jidush. D's responde dándole a la persona una conexión especial con la תורה¹⁰¹. Por lo tanto, el הידוש el cual le permite a la persona conectarse con la תורה y ahora es parte de él. En este sentido, éste constituye un puente entre la persona y la תורה.

---

⁹⁴ מדרש רבה בראשית צז ה: מה דגים הללו גדילין במים, כיון שיורדת טפה אחת מלמעלה – מקבלין אותה בצמאון כמי שלא טעמו טעם מים מימיהן, כך הן ישראל, גדילין במים – בתורה- כיון שהן שומעין דבר חדש מן התורה, הן מקבלין אותו בצמאון כמי שלא שמעו דבר תורה מימיהן

⁹⁵ זוהר: בההוא שעתא דמלה דאורייתא אתחדשת מפמיה דבר נש, ההיא מלה סלקא ואתעדת קמיה דקודשא בריך הוא, וקודשא בריך הור נטיל לההיא מלה ונשיק לה ועטר לה בשבעין עטרין

⁹⁶ אור החיים ויקרא יד: לה
... וכבר כתבתי כמה פעמים כי רשות נתונה לנו לדרש הפסוקים בכמה פנים משנים מדבריהם ז"ל כל שמתישבים הפסוקים על נכון כל שאין הפכויות דברי רז"ל בהלכות

⁹⁷ אור החיים (ריש בחוקותי ההסבר הד'): ... אמרו ז"ל (סנהדרין לד) שהרשות נתונה ללומדי תורה לפרש בה ולדרוש בכמה ארצין ושבילין ותלמיד ותיק יחדש בדרשת הכתובים כאשר יוכל הכתוב שאת ככל אשר תשיג ידו בתורתו. ויצר ד' כאן באומרו *אם בחקותי* שהיא התורה תלכו *תלכו* בפרדסה תנאי הוא הדבר *ואת מצותי וגו'*, פרוש שלא יהיה מגלה פנים בתורה שלא כהלכה, שלא לטהר את הטמא *ועשיתם אותם* שלא לטמא את הטהור, והוא מאמרם ז"ל (אבות פ"ג) המגלה פנים בתורה שלא כהלכה אין לו חלק לעולם הבא.

⁹⁸ לכל נשמה יש זיקה לספר המתאים לה ולפי משיבת ליבו של האדם ניתן להכיר איזה ספר מתאים עבורו... (פאר הדור- חזון איש)
מכתב מאליהו ח"ה דף 216
אמת פרטית ואמת כללית
"כשם שאין פרצופיהן דומין כך אין דעותיהם שוות"
כל אדם יש לו "צירופי מידות" שונה. ועל כן לכל אחד עולמו משלו וגוון האמת שלו שונה מזה של חברו.

⁹⁹ צדקת הצדיק קפז: כשמחדש חידושין ... נעשית תורתו וכאילו הוא המוליד הדברי תורה עצמה שניתן למשה מסיני כי ממש פנים חדשות באו לכאן

¹⁰⁰ שם: שורש התורה והחכמה בעולם היינו באתערותא דלתתא במשק עצום הקודם

¹⁰¹ צדקת הצדיק קפד: על ידי ההכרה שהחדושין הם מהש"י שזהו ענוה ולשמה שמכור שאין לו מגרמיה כלום אז מצליחין ועולה לגדולה ... וההכרה שהכל מהש"י אומר שהכל שלו גם האתערותא דלעילא הוא משלו כטעם תנו עוז [היינו דברי תורה כנ"ל] לאלקים

Un הידוש no tendría que poseer algún elemento a través del cual la persona intente demostrar que por éste motivo él es creativo.¹⁰² La persona tendrá que sentir que él tiene genuinas קושיות las cuáles son auténticamente respondidas por su הידוש y que el הידוש es el mejor, y es la más auténtica respuesta a los problemas presentados.¹⁰³ Idealmente, la persona tendría que sentir que él esta forzado a decir que su finalidad es darle sentido al tema, o a la סוגיא que él esta manejando¹⁰⁴. El הידוש tendría que ser un mínimo הידוש necesario para responder la קושיא (Si él esta explicando un מהלקת, él tuviese que intentar minimizarla en vez de maximizar la מהלקת.) Una persona que está haciendo tales הידושים tendrá que intentar encontrar precedentes de otros maestros más grandes que él¹⁰⁵, tendrá que encontrar que su lógica se adapta con la lógica de los ראשונים. Podemos agregar, que él en sí está tratando de hacer מכוון לדעת נותן התורה. Aun así, el מהחדש debe temer de haber errado¹⁰⁶.

En cambio, una vez revelado este principio, es posible que él podría haber intuido un concepto que fundamenta muchas diferencias con las הלכות. Con el objetivo de corroborar la creatividad de lo aprendido, todo estudiante de Torá debe aprender con una *Bejavruta* o *Bejaburah*. En primer lugar, de ésta forma, cada estudiante obtiene un feedback inmediato sobre sus entendimientos, y sabrá si su forma de conectarse con la Torá es recibida con aceptación en el amplio mundo de los alumnos de Torá. Este sistema ha sido concebido para desafiar y no intimidar al *Mejadesh* que podría haber alcanzado prestigio y autoridad en la comunidad a causa de su Jidush. Tanto a un niño de 8 años como de 9 se les enseña que no hay contradicción entre el enorme respeto que ellos deben tener por sus maestros y por otro lado el desafío que tiene la lógica sobre la de los otros. Por otro lado, jóvenes de 17 o 18 años podrían tener discusiones de un nivel superior. Tal estudio sirve con el propósito de hacerlos a todos alumnos superiores¹⁰⁷. Esto es diferente desde una disciplina de trabajo académica secular. Los alumnos de Torá no divulgan sus trabajos y esperan la aparición de la

¹⁰² מהר"ל, באר הגולה, באר שלישי: [אין ענין הדרשה כמו] הרבנים שיקראי דרשה על מה ... שרוצה הדורש לחבר דברים חדשים. ... כי אין ענין הדרשה כך, רק נקרא דרשה מפני שהוא דרישת וחקירת הכתוב כאשר היה מקובל להם לדרוש התורה ב"ג מדות לא חסרו ולא הוסיפו כלל.

¹⁰³ וזה דברי רב צדוק הכהן בצדקת הצדיק (קטו): כדמחדש דבר בתורה צריך שלא יהיה מצד ששום נגיעה בלב שרוצה כך או להתפארות או לחלוק על דברי זולתו וכיוצא. רק מצד התשוקה לידע האמת ואז אפילו טועה נקרא דברי תורה ודברי אלוקים חיים שהרי נזכר בתלמוד דברי הטועים ושנדחו מהלכה ... אבל כשהוא מצד הנגיעה אז אינו נקרא דברי תורה כלל... (ע"ש דברים נפלאים)

¹⁰⁴ פעם כתב החזן איש "מהיכי תיתי לחדש כן, אחרי שאין בזה כל צורך" (פאר הדור ח"ג דף פא)
Desde que el Daat de cada persona es diferente, una persona puede ver un cierto jidush como un pshat más cerrado posible, que el mismo también tiene sentido mientras que otras personas pueden ver un pshat diferente a su manera:

מכתב מאליהו מאמר על התורה
אמנם צריך אני לחלק במדרשות ובש"ס בין דרש שהוא כולו דרש ובין דרשותיהם של חז"ל שהם פשט ממש. ומשום זה תמהתי זה כמה אשר הרבה מראשונים השתדלו לבחור להם דרך אחרת בפשט מאשר פירשו חז"ל במדרשים שהם פירושים של פשט ממש. נמצא כאלו ביחוד ברשב"ם ובראב"ע ועוד ראשונים... והיינו להראות שיש כמה וכמה פנים אפילו לפשט הפשוט במקראות, וכי רשאי אדם לחדש פשט מדעתו לפי הנראה. והיינו למען שאם יהיה אחד אשר לא ימצא מקום בדעתו לאיזה פשט או פירוש מדבריהם ז"ל, אזי טוב שישוב ויאחזו בפשט הנראה לו (כמובן אם איננו נגד יסודות האמונה). ועצה זו נחוצה היא מאד למען הצלת נפשות הנבוכים...

¹⁰⁵ Zvi Lampel: Nosotros realmente nunca מחדש, innovamos sobre las explicaciones de las Leyes de la Torá. Nosotros las descubrimos. Nuestras mentes son innovadas por ellas. (The Dynamics of Dispute, Pág. 5)

¹⁰⁶ צדקת הצדיק קפו: כי כל חדוש יש יראה שמא ח"ו הוא שוא

¹⁰⁷ צדקת הצדיק קפח: על ידי המחלוקת וההפכין וזהו המחדדין על ידי זה עולה לגדולה

Un amerita traer el **חידוש** al mundo¹¹⁰, y una vez que el **חידוש** está realizado, éste pertenecerá por siempre a la tierra¹¹¹. Dado que todos los **חידושים** representan la **תורה** se requiere **סיעתא דשמיא** para producir consistentemente¹¹² **חידושים**. Nosotros entonces podríamos pensar si existiera la posibilidad de hacer algunos **jidushim** sobre la **Torá** deberían aún estar en el **שמים**. Esto tiene grandes implicaciones, como por ejemplo, el hecho que un **Navi** no tiene permitido decir nada que contradiga la **Torá** se basa en que la **Torá** completa fue traída por **Moshe Rabenu**¹¹³. Sin embargo, todos los **חידושים** fueron revelados a **משה**¹¹⁴.

¹⁰⁸ אור ישראל ו: הלמוד בתורה .. הוא ללמוד בחריפות הדעת כל אחד מחזיק בכל עו סברתו. הלשמה היא שקיטת הרוח, אם כדבריו ואם כדברי חבירו להיות שוה בעיניו. והמה כמעט דברים המתנגדים זה לזה לזאת הורונו חכנינו איך להנהיג, כמאמרם קידושין ל: אפילו האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד, נעשים אויבים זה את זה, ואינם זים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה. ע"ש כל הקטע

¹⁰⁹ קידושין ל: אפילו האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד, נעשים אויבים זה את זה, ואינם זים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה.

¹¹⁰ חזון איש (נמסר בעל פה להרב יוסף אברהם וולף מובא בפאר הדור ח"ג דף עט): כל חוקי הטבע קיימים בעולם מיום שנברא ואין לבני אדם כי אם לגלותם, אבל התורה מכילה את מחשבותיו של הקב"ה שהוא למעלה מן הבריאה, וכל ביאור בכתובים שעדיין לא נתגלה טרם הגיע לבחינת "בריאה" אלא המציאות שלו היא בדעת עליון. רק אחרי שאחד מבני אדם זוכה ומכוון לדעת נותן התורה בפירוש כלשהו, רק החל מאותו רגע מתלבש גם החידוש הזה במציאות העולם הנברא, לזאת יקרא בשם "חידוש".

¹¹¹ ר צדוק הכהן (מחשבות חרוץ דף 113): ומשחידשו בעולם הזה צריך שישאר הדברים לעולמי עד בעוה"ז ... (ו)אין אדם יודע איזה יכשר ואולי הוא החידוש של תורה שבע"פ השייך לחלקו שלא נגלה עדיין לשום אדם בעולם ... והוא החדש שלמעלה מהשמש שעני"ז גורם ג"כ החידושין תחת השמש מה שמחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית ... ואין לך יום שלא יתחדש בו איזה חידוש בתורה ע"י איזה תלמיד ותיק שבדור

¹¹² חז"ל החתם סופר בשו"ת אורח חיים ס' רח: מה שכתב הראב"ד בהלכות לולב, כבר הופיע רוח הקודש בבית מקדשנו וכי"ב כמה פעמים, אין רוצה לומר רוח"ק כמו שהיה לדע"ה וחביריו, אבל היינו רוח ד' על עוסקי תורה לשמה אשר זוכים לכוון האמת אפילו אם לפי טבע חכמתם ושכלם לא ישיגו ידיהם תושיה כזו מכל מקום הקב"ה בחסדו יהיב חכמתא לחכימא לפי שעה ... וכזה זכה עתניאל בן קנז לכוון האמת על ידי פלפול וקל וחומר וגזירה שוה מה שלא היה בטבע חכמתו להשיג זה

¹¹³ מנחות דף כט: בשעה שעלה משה למרום, מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו: רבש"ע, מי מעכב על ידך? אמר לו: אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתידי לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות. אמר לפניו: רבש"ע, הראהו לי, אמר לו: חזור לאחורך. הלך וישב בסוף שמונה שורות, ולא היה יודע מה הן אומרים, תשש כחו; כיון שהגיע לדבר אחד, אמרו לו תלמידיו: רבי, מנין לך? אמר להן: הלכה למשה מסיני, נתיישבה דעתו.

ורש"י פירש שם: נתיישב דעתו של משה הואיל ומשמו אומר אנ"פ שעדיין לא קבלה עכ"ל. היינו דלפי רש"י בסוף קבל משה רבינו גם את חידושי רבי עקיבא רק שהראה הקב"ה את מעשה רבי עקיבא קודם שקבל משה ר' את כל התורה. אבל זה לא כהמדרש רבה (חקת יט ו): דברים דלא נגלו למשה נגלו לר"ע וחביריו ע"כ וגם הרמב"ם חולק על רש"י שכתב (ספר המצוות ריש שרש שני: הנא לא כל מה שנמצא לחכמים שהוציא בהי משלש עשרה מדות נאמר שהוא נאמר למשה מסיני. ועיין ברש"י קהלת א: ט וכן רש"י בשמות כא א.

¹¹⁴ מגילה יט: כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל הוא בכלל תורה שבע"פ שנגלה למרע"ה (ירושלמי) ירושלמי מגילה כח. יש דבר שיאמר אדם ראה זה חדש הוא וגו' (קהלת א) משיבו חבירו ואומר כבר היה לעולמים (קהלת שם)

al

Una explicación similar es dada para los Jidushei Torá y Pesak Halaja los cuáles se establecen en cada generación. Un Sabio tiene la autoridad de determinar una הלכה en contra de previas autoridades¹¹⁹, dado que sólo los Sabios contemporáneos pueden entender toda las variables relevantes de su situación. Más aun, cada generación de estudiantes de la Torá hacen una contribución a la misma, trayendo más Torá al mundo, a pesar de que sean de

---

Meshej Jojma lleva esto aun más adelante, comenzando con todo lo que fue dado a todos de la Torá: שמות כד יב: ויאמר ד' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורתם
משך חכמה: (דף 106 ד"ה והתורה): הכוונה על אשר כתב השם בנשמות כלל ישראל שכל אחד קיבל חלקו מסיני והוא כתוב על לוח לבם חרותה במקור נשמותיהם כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש זהו גמרא.

¹¹⁵ תוספות יום טוב הקדמתו קטע המתחיל וגדול כח מאמרו והרמב"ם (הקדמתו למשנה תורה) חולק על זה וז"ל: אע"פ שלא נכתבה תושבע"פ, למדה משה רבינו כולה בבית דינו לשבעים זקנים וג'

¹¹⁶ אור החיים ויקרא יג:לז
לא הודיע (הקב"ה) למשה כל מה שנתן לו בע"פ היכן רמוז בתורה שבכתב וזו היא עבודת בני ישראל עמלי תורה שיישבו ההלכות
שנאמרו למשה בסיני והסודות והדרשות כלן יתנו להם מקום בתורה שבכתב

¹¹⁷ שמות רבה מא ו: וכי כל התורה למד משה! כתיב בתורה (איוב יא ט): ארכה מארץ מדה ורחבה מני ים. ולארבעים יום למדה משה! אלא כללים למדהו הקב"ה למשה. (וכן בתנחומא תשא טז)

Esto encaja con la definición de la cual nosotros traemos al comienzo de este libro. A saber: eso está en el proceso de traer la Torá que se encuentra más lejos dentro del mundo. Sin embargo, en un cierto alto nivel, lo cual el חידוש saca a relucir lo que ya existe en la Torá. El adelanto trajo esto al mundo, como más detalles para convertirse como una guía en la realidad del día a día.

El Rav Dessler utilizó éste concepto de Moshe, entendiendo a los Klalim para desarrollar una profunda diferencia entre él y todos los otros quienes estudiaron la Torá, incluyendo a Rabi Akiva:

מכתב מאליהו מאמר על התורה: השגת משה רבנו בתורה היתה בשרשה. כלומר השגה אחר שהגיע למדרגה עליונה ... והבנתו היתה מהקודם למאוחר, מהשורש אל הפרטים. אך הוא "הורידה לארץ" – הוא זכה על ידי עבודתו הכבירה להוריד את התורה אלינו, עד שתהא מושגת ונתפסת גם במדרגה נמוכה, כאשר שרשה עדיין נסתור. זו היא בחינת הלכה למשה מסיני. לאחר מכן, כשנתמעטו הלבבות, נלמדים הפרטים מתוך התורה שבכתב בכל אופני הדרשות: בל"ב מדות, בחסר ויתור, בתגין, ואפילו מקוצו של י"ד דורשים תלי תלים של הלכות. זו האי ההתגלות הגדולה שבתוך ההסתר, הגילוי שבא על ידי עמל ויגיעה, שמגלים את הפרטים, ועל ידם אפשר להגיע אל השורש. על זה נאמר: "חביבים דברי סופרים יותר מיינה של תורה" (עבודה זרה ל"ב). כי גילוי התורה מתוך ההסתר, חביב מאד אצל הקב"ה, והיא היא הנבואה שלא נסתלקה מן החכמים: "דאמר גברא רבה מילתא ומתאמרא הלכה למשה מסיני כוותיה" (בבא בתרא י"ב); והיינו רוח הקודש שבתוך התורה....

משה...לא השיג את הפרטים כפרטים נפרדים, על כן הוצרך "לחזור לאחוריו", כדי לשמוע את דברי רבי עקיבא, כי דרך הדרש שלו לדרוש כל פרט ופרט לחד מהתורה שבכתב, מושג דוקא בהתמעט הלבבות.

¹¹⁸ ריטב"א ערובין יג: אלו ואלו דברי אלוקים חיים. שאלו רבנו צרפת ז"ל האיך אפשר שיהא אלו ואלו דברי אלוקים חיים זה אוסר וזה מתיר? ותוצו כי כשעלה משה למרום לקבל התורה הראו לו על כל דבר ודבר מ"ט פנים לאיסור ומ"ט פנים להיתר. ושאל להקב"ה על זה ואמר שיהא זה מסור לחכמי ישראל שבכל דור ודור ויהיה הכרעה כמותם. ע"ש עוד
Así mismo, Moshe Rabenu dijo que el juego de palabras fueron involucradas en una oración, pero allí debería estar un abenu conteniendo esas palabras. Moshe no dijo cuál de los fueron involucrados. (Ramban, Shores Shení al Sefer HaMitzvot)

מכתב מאליהו ח"ה דף 216
מהר"ל בתחלת דבריו ב"תפארת ישראל" פרק סג, שמשה רבנו ע"ה היה "אדם כללי" ור' עקיבא "אדם פרטי".
והנה משה רבנו במבטו הכללי השיג התוכן הפנימי של כל החוקים; גם על פרה אדומה נאמר לו "לך אני מגלה טעם פרה" (במדבר רבה יט, ו). והיינו "בא משה והורידה לארץ", כלומר לתוך תפיסת שכלו בעוה"ז. אבל זולתו, אפילו ר' עקיבא, זקוק אל "הלכה למשה מסיני" – היינו לקבל הדבר בלי טעם – בכל מה שהוא חוץ לאמת של העולם הפרטי של מדתו. זהו מה שאמרו שם שמשה רבנו לא הבין מה שאמרו [כמו שלפעמים קשה למעמיק לתפוס סברות הבלתי מעמיקים] וחלשה דעתו [כי חשב שהם מעמיקים יותר ממנו]. עד שהוצרך ר' עקיבא לומר "זו הלכה למשה מסיני" [ובזה הראו שהם מכירים את גבולות השגתם].

¹¹⁹ יפתח בדורו כשמואל בדורו

El Jidush recibe su expresión en la idea del Daat Torá, o Torá Jaim, la Torá viviente¹²¹. Un ser humano tiene pensamientos, sentimientos y opiniones sobre diversos temas. Él puede escribir todas estas ideas en libros pero la “cosmovisión” permanece independiente; “la Torá está viva” mas allá de sus libros. La Torá, tiene una vida por sí misma.

Tomemos ahora un ejemplo práctico. La temática de la eutanasia, o la muerte piadosa, no esta específicamente tratada en la Biblia, en el Talmud o en los Códigos de la Ley Judía. No obstante, “la Torá” tiene una opinión definida sobre este tema. La pregunta de cuál es la raíz causante del anti-semitismo y qué reacción judía tendría que haber frente a éste y otros ejemplos de los mismos temas no son tratados directamente en el texto de la Torá, pero sobre los cuales “la Torá” tiene un consejo y una guía para nosotros.

Un alumno que estudió mucha Torá y es un experto en los textos de la misma, es transformado con el Da'at Torá, o con una "Conciencia de la Torá". Él ha alcanzado una armonía con sus pensamientos sobre la Torá¹²². Esto como si él hubiese conocido un famoso autor y se convirtió en amigo íntimo de él. Dada su familiaridad con el autor se incrementa progresivamente, él será capaz de anticiparse a lo que su amigo el escritor pensará o sentirá sobre algún tema dado. El alumno de Torá quien es íntimo con la Torá puede responder preguntas de Halaja (Ley Judía) y Hashkafa (perspectiva Judía) tales como hemos mencionado. El alumno que usualmente trae pruebas para sus respuestas, desde los textos de la Torá, en realidad él esta sacándolos desde la Torá Viviente. (Los comentarios de Torá Escrita y libros de esos alumnos se transformaran en parte del cuerpo central de los textos de la Torá, y la Torá Viviente seguirá trascendiendo el papel y la tinta)

Por lo tanto, nosotros podríamos definir la Torá como un legado de pensamientos, ideas e ideales vivos. Son basados sobre reglas claras de interpretación las cuales el texto nos provee y están encuadradas por la Ley Oral. Esto no es un proceso subjetivo en el sentido de que cualquier alumno puede declarar la Torá como él la sienta correcta. Cada alumno es corroborado por otros alumnos alrededor de él y un estudiante que está completamente fuera

---

¹²⁰ צדקת הצדיק - אות רלח: והיינו כנודע דכל נפש מישראל יש לו כח מיוחד בקדושה וכמספר הדורות שעברו כך הם מספר כוחות הקדושה והדברי תורה שנתגלה בעולם. ולכך בכל דור ודור הקדושה הולכת ומתגלית יותר הגם דהדורות מתקטנים כנודע לפי שכבר נתגלו דברים שנגלו לקודמים כנודע ממשל דננס על גבי ענק. זהו בדברי תורה מצד הספרים ובודאי גם כל נפשות ישראל שנשתלמו קדושתם כבר גלויה בעולם פירוש בלבבות בני ישראל מה שאין צריך ליגיעה ושללא במתכוין והשתדלות עושה דבר טוב ומחשבה טובה הוא מצד שכבר קדם אותו כח שבקדושה להתגלות בעולם. וכל דבר ופעולה ומחשבה הוא מכח מיוחד ודבר קדושה מיוחדת שיש בזה חלוקות לאלפי אלפים וריבוא רבבות כמספר הנפשות:

¹²¹ Esta sección sobre el Daat Torá esta basado en el Rabino Zev Epstein.

122

צדקת הצדיק לרצדוק הכהן: בע"ז (יט.) בתחלה תורת ד' ואח"כ תורתו וכשזוכה שהוא תורתו דוגמא דאברהם אבינו ע"ה מעשו ב' כליותיו כו' (בר"ר פ' טא) גם דבור שהוא משפה ולחוץ הוא דברי תורה. ... [וזה מה שכתוב] משנה תורה משה מפי עצמו אמרן ... שכל דבריו נקרא תורת ד' (ע"ש)

del consenso simplemente no será aceptado por el Pueblo Judío que respeta la Torá. Sin embargo, la Torá viviente puede sólo emerger a través de grandes individuos quienes observan la Torá y además están en gran armonía con ésta.

El Zohar establece que primero D's miro la Torá y luego creo el mundo. Seguramente D's no miro dentro de los Códigos de la Ley Judía o dentro de la Biblia para crear el mundo. Se establece referencia a la Torá Viviente. Este legado no intenta ser una manifestación material de la Torá sino, una entidad espiritual. Este es un ente espiritual que fue dado como un regalo al Pueblo Judío en la Revelación en el Sinaí.

En realidad, estas dos definiciones de la Torá son realmente una. Los textos de la Torá no son simplemente libros que transmiten una información seca. El legado de la Torá "vive" en su mismo texto. A la inversa, uno no puede comprender o apreciar la Torá Viviente sin leerla, comprendiendo y ahondando en los textos de la Torá misma.

El Sabio de la Torá representa una síntesis de estas dos. Él es la Torá Viviente, y por ende mucho más que un Rollo de la Torá escrita de pie porque él vive la Torá. El entendimiento del Sabio de la generación es una gran ayuda, siendo éste bendecido con un alma abarcativa¹²³.

Desde תורה שבעל פה¹²⁴, hubo siempre una משה רבינו. Sin embargo, hasta el fin del בית ראשון, la forma principal de clarificar la תורה fue por נבואה¹²⁵. Después del בית ראשון, hubo una transición de la נבואה a la תושבע"פ¹²⁶. A través de este proceso se perdió la claridad de la

¹²³ צדקת הצדיק קעב: יש נפש אחד שכוללת כל הדור והוא פרנס הדור כידוע וכן הכוללת כל הדורות כנודע.

¹²⁴ רמב"ם פיה"מ הקדמה לפרק חלק.

"והיסוד השמיני היות התורה מן השמים והוא שנאמין שכל התורה המצויה בידינו עתה, היא הנתונה על ידי משה רבנו ע"ה שהיא כולה מפי הגבורה כלומר שהגיע אליו כלה מאת ד' יתברך... וכמו כן פרוש התורה המקובל גם כן מפי הגבורה. זה שאנו עושים היום... הסוכה והלולב ושופר ציצית ותפילין... הוא בעצמו.. אשר אמר ד' יתברך למשה... שנאמר "ויאמר משה בזאת תדעון כי ד' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי"

¹²⁵ No todo lo que dijo un נביא fue con נבואה. En este caso, por ejemplo, Beth Shamai discutió sobre la ley de צרת הבת reclamando que ella es מותר para sus מייבם. Esto es a pesar del hecho que Rabi Dosa ben Harkinus fue capaz de declarar:

אבל מעיד אני עלי שמים וארץ שעל מדוכה זו ישב חגי הנביא ואמר... צרת הבת אסורה. (יבמות טז):
La דברות משה (Rav Moshe Feinstein) explica que Beth Shammai fue capaz de debatir con un Navi porque él dijo merobotiu וקבלתו מרבותיו y no como un profeta.

¹²⁶ סדר עולם רבא פ' כז (דף צח):

עד כאן היו הנביאים מתנבאים ברוח הקודש מכאן ואילך הט אונן ושמע דברי חכמים.
ביאור הגר"א: פ"י משהרגו את היצר הרע בטלה נבואה

Esto es porque el היצר הרע vino desde el mismo זרה, pero sólo en forma de טומאה, como el כח por נבואה, זה לעומת זה. Por lo tanto, cuando uno se convierte en un בטל, automáticamente el otro se convierte en בטל también. Similarmente, una vez que la תושבע"פ tomo sobre el זה לעומת זה se transformó בטל que comenzó a florecer justo en este tiempo. A través del Rav Tzadok nosotros traemos a inmediatamente a continuación, que él no pareció concordar con la razón esencial para el cambio, (Es decir, que esto fue arraigado en el deseo de ser מבטל (ע"ז יצר הרע el מבטל), aun así, él concordó con la conexión esencial de esos factores. El primer Galut después de esta transición fue el Galut Yavan, el Galut de Jojma (כנגד תושבע"פ). Por lo tanto, los Sabios dicen:
יומא כט. - אסתר סוף כל הניסים.

Januka (la cual viene después de Purim)?

—ניתנה לכתוב קא אמרינן. escritos Nosotros nos refriemos a aquellos milagros que nos fueron permitidos (Es decir. La Megilat Esther fue el último de los Sefarim, el cual fue escrito por un milagro, los mismos fueron incorporados dentro de la תושב"כ, esencialmente en un proceso de Nevua. El Nes de Januka recuerda un fenómeno que sin tal Megila esta parte no sería de la jojma de la תושבע"פ)

Ciertamente, incluso durante el tiempo de los נביאים, el principio de להטות רבים se aplicó como el principio de מעתה¹²⁸ דבר אחד. Por lo tanto, en un caso donde miles de profetas (quienes también eran Sabios) decretaron contra mil profetas y un Sabio (quienes no eran profetas), la הלכה es como los mil y un Sabios¹²⁹. Se apoyaron en el נביא para clarificar muchas cosas por el mismo. Pero aun entonces era preferible tomar esas cosas mediante un voto en el סנהדרין¹³⁰.

De acuerdo con el Rav Tzvi Kushelevsky שליט"א, durante el tiempo de los נביאים, ellos contaron en el נביא, más que con el חכם, para הנהגות, תוכחה, la suspensión temporariamente de la תורה, y discernimientos personales sobre las עבודת השם, pero no por el סנהדרין el cual requirieron un voto del פסקי הלכה.

El Bait Sheni es también durante éste período de la תושבע"פ. Por lo tanto, a través de esta falta en los Nisim del Bait Rishon, este tiene la sabiduría de la תושבע"פ:

אע"פ שלא שרתה שכינה בבית שני, מכל מקום עיקר התורה וזיוה והדרה לא היה אלא בבית שני שלא רצו לבנות עד שהבטיחם לגלות להם רזי התורה (פרקי היכולת מובא ברסיסי לילה של רב צדוק הכהן דף 158) עיין בשפתי חיים ח"ב דף קטז מאמר שלם על זה.

¹²⁷ רב צדוק הכהן, מחשבות חרוץ דף 2-141 סוף קטע המתחיל ומצוה האחרונה:
שהוא מן ברורה השגה שהוא לנבואה שבדור הנביאים היה עיקר החשק וההשתוקקות של ראשי ישראל וצדיקי הדורות ולא תורת אמת ברורה שאפשר שאינן אלא דמיונות כחובות של עצמן שהוא נעלמת חכמה השמים, מה שאין כן השגת והם חשקו לדבר ברור וידיעה ברורה ולכן לא היה אז התפשטות דתורה שבע"פ כ"כ בישראל, וכמפורש בספר היכולות והם חשקו בכך להשיג השגות יתירות אע"פ דעיקר זיוה והדרה של תורה היה בבית שני אע"פ שלא שרתה בו שכינה...
חידושי דאורייתא. ועי"ז היה הסתלקות הנבואה והינו ע"י תוקף החשק שהיה להם להתגלות שהוא דבר העלם, ומסתורין דתורה שבע"פ בלבם בדרך העלם שהוא מדת לילה נסתלקה הנבואה שלמעלה מעלה מהשגת הנביאים שנמשכה מנבואת משה רע"ה דע"כ באו דבריהם (של נביאים) ג"כ בכתב דוגמת התורה שבכתב שהוא מדת היום דהיינו התגלות ברור שלא במחשכים והעלם.

עיין עוד בזה בספר התניא אגרת הקודש פ' יט. וברב צדוק הכהן ברסיסי לילה כתב: וכידוע מהאריז"ל שהגיד דברים מעולמות עליונים שכפי דעת עצמו הוא למעלה מהשגת כל הנביאים אפילו השגת משה רבינו ע"ה

Otras razones traídas por el Rabino Avigdor Miller (Toráh Nation) dicen que el levantamiento de los falsos profetas hizo poder distinguir quien era un verdadero profeta y por lo tanto no continuar la profecía de una manera exacta para clasificar los hechos.

Él establece, que la profecía requiere del Galut causó la pérdida de la profecía. señala que el Galut causó la pérdida de la profecía. Él establece, que la profecía requiere del Aron en este lugar. Los profetas siempre tuvieron sus primeras profecías en Israel, donde la influencia del Aron podría ser efectiva para facilitarles la profecía.

¹²⁸ מגילה ב: וכמה מקומות

¹²⁹ רמב"ם - הקדמה למשניות

¹³⁰ בדרשות הר"ן הדרוש האחד עשר ד"ה ומפורש עוד בתמורה:

גם אם יספקו בדבר מה אין לנו שנקח ביאור הספק הוא על פי נביא אבל יותר טוב שישארו הדבר בספקו וגו'. (ושם מביא ראיה מימי אבלו של משה)

CAPÍTULO D: OPERACION

I-דרוש

II-Principio del דרוש: יג' מדות

III-פרד"ס

IV-סברא

CAPÍTULO D: OPERACION

La תושבע"פ es la combinación de dos cosas: La מסורה, la sabiduría de los תלמידים quienes la recibieron de sus Maestros al regreso del סיני¹³¹; y los לימודים los cuáles utilizan principios como el י"ג מדות. Los nuevos לימודים fueron aprendidos por medio de la aplicación de reglas estrictas de la interpretación las cuáles fueron una parte de la תורה מסיני (a su vez, muchos לימודים se requirieron para ser parte de la sabiduría recibida, como es el caso con un גזירת שוה).

El Mabit identifica nueve maneras por las cuáles nosotros conocemos la Voluntad de D's, comenzando desde la pura Torá Escrita a la pura Torá Oral¹³². Sin embargo, un porcentaje significativo de la Ley Oral refleja nuestra habilidad para poder comprender lo que dice la Ley Escrita. La manera en la cual los Sabios tradujeron la תושב"כ en la תושבע"פ fue a través de una metodología de aprendizaje llamada דרוש¹³³. Si bien ciertamente existen otros niveles de entendimiento el de los פסוקים¹³⁴, el דרוש עיקר תושבע"פ permanecen al nivel del דרוש¹³⁵.

---

¹³¹ ירושלמי פאה עמוד לט: כל תורה שאין לו בית אב אינו תורה אור זרוע (לג): כלומר, כל תורה שאין לה קבלה אינה תורה לסמוך עליה למעשה, אלא הקבלה היא העיקר למעשה ולא סברא אמנם בשבילנו האינדא מסתמא ג"כ ההלכות שקבלנו כתוצאה מדרשות חז"ל נקראות שהם על פי קבלה כנ"ל

¹³² הקדמה לקריית ספר פ"א: א-מה שכתוב בפירוש בתורה, ב-מה שנשמע ממשמעות הפסוק (ורוב דרשות הפסוק הם כעין זה), ג- מיתור המקרא, ד- סברא, ה-היקש, ו-שלוש עשרה מדות, ז-מדברי קבלה, ח-הלכה למשה מסיני, ט-שאר תורה שבעל פה שנמסרה למשה בסיני ויש סמך בכתובים. (עד כאן דברע המבי"ט שלומד דברים שהם נלמדים מן התורה שבכתב אבל יש עוד דרגה) י- הלכה למשה מסיני שאין לו שום רמז בפסוקים

¹³³ Moshe Rabenu recibió la Torá como principios generales (שמות רבה מא ו); El Drush, utilizando en el פירוש הרב זאב וולף איינהורן - מהרז"א על (שמות רבה מא ו) es la manera en la que se tradujeron los detalles (המדרש שם)

¹³⁴ ר צדוק הכהן (צדקת הצדיק ט' קעז): הוא הרמיזות שבלב שנעשים מאותם רמזות עשיות כל התורה ומצוות בפועל ממש. ופשוט בכל דבר יש פרד"ס. הוא הכונה מצד החכמה שבמוח לדעת איזה לימוד מיוחד ודרוש הפעולות ... ו (הדרוש הוא) עומק הכתוב: מהר"ל באר הגולה באר שלישי בסוף) [טעמו על דעת טעמו וראו וגו' נקרא סוד שא"א להסביר לחבירו טעם שהוא מרגיש... סוד... ו] Para una explicación completa de como el texto puede adaptarse a varios niveles de significados múltiples, recomendamos ver מאמר החכמה - רמח"ל, el capítulo titulado הקודש y en el ליקוטים in la primera sección, titulada פירושי התורה.

¹³⁵ רשב"ם בראשית לז:ב ... אין מקרא יוצא מידי פשוטו אף כי עיקרה של תורה בא ללמדינו ולהודיענו ברמיזת הפשט וההגדות וההלכות והדינין ועל ידי אריכת הלשון ועל ידי שלושים ושתיים מידות של ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי וע"י שלוש עשרה מדות של ר' ישמעאל והראשונים מתוך חסידותם נתעסקו לנסות אחרי הדרשות שהן עיקר ומתוך כך לא הורגלו בעומק פשוטו של מקרא

Dice el Rav Hirsch, que ésta explicación, es porque la Perashat Mishpatim (שמות כא: ב) comienza con las leyes de Eved Ivri: "El primer tema para ser tratado con tranquila naturalidad trata sobre los derechos del hombre, y éste comienza con las oraciones: "Cuando un hombre vende otro hombre", y "cuando un hombre vende a su hija!". Muchas de las leyes y principios de jurisprudencia deben ya haberse dicho y fijado, considerando y dando por sentado ante el Libro de Leyes que de dichos temas podría ser alcanzado, o bien podrían haber hablado sobre ello, dado que después de todo dichas temáticas son sólo casos excepcionales. Sin embargo, si la ley fue dada sobre las personas en esta forma completa y viven por ella cuarenta años. Después nosotros podemos entender que ésto es sólo un caso excepcional que principalmente viene a describir que ya solo desde ellos el principio normal general de justicia y humanidad podría ser más sorprendentemente realizado. Esto no fue sacado del libro que la ley tenía que ser adquirida. La תורה שבעל פה es para la תורה שבכתב como una relación de breves notas sobre una completa y extensiva conferencia sobre algún tema científico. Para los estudiantes quienes escucharon la conferencia completa, breves notas son más que

De acuerdo con el Rav Hirsch, el דרוש no es algo nuevo. Es la manera de restaurar el original, intentando dar así un significado a la תורה.¹³⁶

El Maharal¹³⁷ explica que aun cuando Jazal decretaron algo lo cual es categorizado como Divrei Sofrim y tiene el estatus de una ley DeRabanan (y no DeOraita), Jazal utilizan aun una rigurosa limitación del Drush. Sus Divrei Sofrim emergen de las leyes DeOraita¹³⁸. El Maharal ejemplifica que es como una casa, cuáles son sus estructuras sí se las mira de cerca, veremos que han sido diseñadas para poder acomodar específicamente cierto tipos de muebles. Uno puede claramente ver el nicho en la pared donde tiene que ir un armario y el espacio que fue hecho para la heladera, la lavadora de vajilla, etc¹³⁹. Similarmente, Jazal frecuentemente vieron que la misma Torá fue dirigida a ellos para decretar ciertas leyes DeRabanan. Esto es particularmente verdadero de las Asmajtas¹⁴⁰: El Ritva explica una Guemara donde los Amoraim sentían que la lógica particular de las leyes DeRabanan fueron

---

¹³⁶ En otra parte, (Capítulo A , II) hemos traído el Ohr Hajaim quien explica que a través de Moshe Rabenu fue dada la Torá completa, incluyendo la תושבע"פ, y el no mostró dónde en los פסוקים, פטוקים fue arraigado. De acuerdo con esto, el דרוש es una manera de tener esa Torá que esta con nosotros (תושבע"פ) y unida con la Torá cual queda afuera de nosotros (y por lo tanto no completamente traída al mundo), la תושב"כ. El Gaon de Vilna pareció entender estas cosas de esta manera, a través de todos sus pirushim el trabajo para mostrar dónde está la fuente de las cosas (Por supuesto, muchas de las Fuentes en el Shuljan Aruj requirieron mostrar nuevamente las fuentes en Jazal y no en los mismos pesukim.) Alternativamente, el יום טוב explica (ver capítulo A, II) que Moshe Rabenu la recibió totalmente, pero el no la paso completamente. De acuerdo con esto, el דרוש es recuperado entero traído a la tierra por Moshe Rabenu a su nivel.

¹³⁷ בגור אריה על פרשת יתרו (שמות יט יד ד"ה יום אחד הוסיף דף קיח)

¹³⁸ והשתא כל הדרשות שדרשו חכמים ז"ל הם שפיר לסמוך את דבריהם על הכתוב לפעמים נוא פירש הכתוב כמו גבי תפילין שיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים ואין זה אסמכתא אלא פירוש דברי תורה והפירוש הוא מדברי סופרים וכן הרבה למאד כי מאחר שהדרשה בעצמה חכמים דרשוה נקרא זה דברי סופרים כל דבר הבא מדעתם ושכלם וזה הדבר יש לו דין דברי תורה אבל לפעמים אין הגוף דברי תורה רק נסמך לדברי תורה ומצרף על דברי תורה וכיון דלא הוי רק שנסמך על דברי תורה יש לו דין אחר דהוי מדרבנן לגמרי

¹³⁹ דמיון זה הבנאי בונה בית והשליכו והניח מקום לעמיד שם דברים הצריכים אל הבית ובא אחר כך חכם אחד ומתבונן בבית למה בנה הנית בצורה שאת רק להוסיף דבר זה

¹⁴⁰ ואל תטעה לומר כי בכ"ם שאמרו ז"ל אסמכתא הוא שמשה רבינו כאשר כתב התורה לא כתב אותה בשביל אותה אסמכתא רק הם ז"ל אסמכוה אותה מדעתם, אומר אני האומר כן טועה בדברי חכמים שא"כ יהיה דברי חכמים רק עמל ויגיעה ואין בו ממש שלפעמים מציאים דבר מן המקרא על ידי למוד דרשות ולא יהיה זה רק לעפות הדברים או לגנוב דעת הבריות כאלו הוא דרשה מן התורה ... אבל כך פירושו שיש לדבריהם אסמכתא שדבריהם נסמכים אקרא ונקרא זה אסמכתא כלומר שאין זה גוף המקרא אלא שנסמך דבריהם עליהם על דברי תורה ומחובר אל דברי התורה

ver Capítulo G – b

דרוש y פשט se unen: La תורה es como un árbol, el פשט son como las raíces y el דרוש como sus ramas¹⁴². Porque todos estos niveles provienen de la misma raíz, y al final ellos son una unidad¹⁴³.

Muchos comentaristas, particularmente los del siglo 19¹⁴⁴, llevaron ésta idea más lejos mostrando que el דרוש es el intento de dar un significado al פסוק. Por lo tanto, aquí no hay ninguna diferencia esencial entre el פשט y el דרוש¹⁴⁵. Claramente, desde nuestra limitada perspectiva, hay situaciones donde el פשט y el דרוש hacen contradicciones uno con el otro¹⁴⁶. Sin embargo, de acuerdo con esas opiniones, el פשט no es el significado *literal* pero si el

¹⁴¹ חידושי הריטב"א במועד קטן דף ה ע"א ד"ה רמז לציון קברות מן התורה מנין: הכי פירושו כי זה ודאי ענין גדול הוא ושמידה רבה וא"א שלא יהא רמז לזה בתורה, דאפילו מאי דאמרי אינשי רמזה בתורה ללמוק ממנו דרך ארץ כדאמרינן התם וכ"ש זה

¹⁴² מהר"ל באר הגולה באר שלישי (בסוף):

למה הדבר דומה לאילן אשר שרשו עומד בארץ, מוציא ענפים ומוציא עוד פירות ועלין והכל יוצא משרש אחד. וכן הפשט הוא שרש הכתוב ומתפשט אח"כ לכמה דברים.

Sin embargo, a través de todo el דרוש fuera del פשט, hay un דרוש que esta cerca del que es פשט y allí hay un דרוש que esta más lejos:

מהר"ל שם:

יש רחוק מפשרו ויש קרוב לפשוטו, דומה לאילן אשר שרשו ועיקרו בארץ, נמשכים מעיקר שלו דברים גם רחוק מן העיקר, מ"מ כולם הם נמשכים מן השרש, וכן הוא בתורה ... מכתב מאליהו מאמר על התורה:

אמנם צריך אני לחלק במדרשות ובש"ס בין דרש שהוא כולו דרש ובין דרשותיהם של חז"ל שהם פשט ממש. ומשום זה תמהתי זה כמה אשר הרבה מראשוני השתדלו לבחור להם דרך אחרת בפשט מאשר פירושו חז"ל במדרשים שהם פירושים של פשט ממש. נמצא כאלו ביחוד ברשב"ם ובראב"ע ועוד ראשונים...

¹⁴³ מהר"ל שם:

הפשט מתחייב דברים הרבה ... והאדם חושב שהדרוש מחולק בפני עצמו ואינו יוצא מן הפשט ואין הדבר כן כלל.

¹⁴⁴ תורה תמימה y כוונת המקרא, el Rav Hirsch, מלבי"ם, כתב וקבלה

¹⁴⁵ מחוייבים אנחנו שלא נשקט עד אשר נזכה להבין דעת התורה שבעל פה עם התורה שבכתב באחדות גמורה עד שלא יהיה הבדל אצלנו בין אמתת הפשט לאמתת הדרש. (הכתב והקבלה בהקדמה) מלבי"ם (הקדמה לויקרא):

הדרוש הוא הפשט הפשוט המוכרח והמוטבע בעומק הלשון

En *The Jewish Mind* (Hillel Press), A.H. Rabinowitz extiende el Malbim aun más, entendiendo que "de acuerdo con el Malbim, la trasmisión oral transmitió realmente el comentario literal de la ley" (Pág.101). Esto, sin embargo, es difícil. Lo cual podría significar que de alguna forma toda la Halaja LeMoshe MiSinai deriva desde el pasuk, pero nosotros sabemos, que tales halajot como Tefilin y Suca, donde no son indicadas en el pasuk. Rabinowitz utiliza este entendimiento del Malbim para crear majloket entre el Malbim y el Ramban (על ספר המצוות שרש ב) y especialmente por otro lado el Ohr Hajaim (ויקרא יג כד). A posterior, él establece, "sí bien todo esta contenido en la Ley Escrita, ésto no es producido desde allí. De acuerdo con el Ohr Hajaim él descubrió que la halaja no se puede comparar con el significado literal del versículo. Esto se relaciona abarcando todas las "otras caras" muy naturales como lo es el Mundo de D"s, conteniendo toda la verdad que D"s desea impartir sobre el hombre." (Págs. 102-103). Toda la verdad sobre el Ohr Hajaim. Pero también es verdad lo que el Malbim y otros mefarshim citaron anteriormente. Todo el Malbim está tratando de decir que el Drash es la metodología para comprender el último significado de la Torá. Como tal, ésta es la verdadera intención del significado del versículo. Es decir, el Pshat del mismo.

¹⁴⁶ De acuerdo con el פשט, fueron 7 los años de hambruna durante el tiempo Yosef, pero de acuerdo con el דרוש, la hambruna finalizó después de dos años cuando אבינו יעקוב llego a Egipto.

רמב"ן על בראשית מז יח

עיינן בשפתי חיים של הרב פרידלנדר (פרקי אמונה ובחירה ח"ב מאמר א על פרדס התורה דף רנט שמשם

לקחתי את דוגמה הזאת והבאות

Él escribió el *sefer* ויקרא, mostrando los 613 principios de la gramática de los cuáles se deriva el *drush*. El principio fundamental del libro es que cada vez que Jazal hacen una *drasha*, ésta es porque alguna parte del lenguaje de ese versículo fue inusual, y el *Drush* viene a restaurar la integridad del texto¹⁴⁸

Algunas veces, nosotros vemos la declaración¹⁴⁹ *אין מקרא יוצא מידי פשוטו*. Esto no significa que solamente el "simple" significado del texto sea válido; sí así fuera, la declaración podría haber expresado *אין מקרא אלא פשוטו*. En ambos casos, el *פשט* y el *דרש* son verdades, e implican en el texto de la *tורה* el cual tiene muchas facetas.¹⁵⁰ (La introducción de Dayan Grunfeld, al comentario del Rav Hirsch, Pág. 19¹⁵¹) El *דרוש* es una manera de intentar encontrar la intención de *השם*¹⁵².

El *גר"א*¹⁵³ comprende que hay momentos cuando el *דרש* contradice el *פשט*. Es el *דרש* el cual determina la *halaja* final¹⁵⁴. No obstante, dice el *גר"א*, que nuestro punto de partida para el entendimiento del *דרש* tiene que ser el *פשט*¹⁵⁵.

¹⁴⁷ Rabino Biberfeld

¹⁴⁸ וכל מקום אשר דרשו חז"ל יש שם איזה היוצא מכללי הלשון, וע"י הדרוש ישוב הכתוב לאיתנו (שם)

¹⁴⁹ שבת סג

¹⁵⁰ A través de *אין מקרא יוצא מידי פשוטו*, ciertas cosas las cuáles están escondidas en la *tורה* no pueden ser comprendidas al nivel del *פשט*. Esto es porque el *פשט* representa la revelación final de un tema en el *עולם המעשה* considerando que esas revelaciones quedan en un plano superior.

פחד יצחק פסח מאמר נב:

שני הדרכים האלו של הפשט ושל הסוד [לא] מתיחסים לאותה המציאות... מה שנתגלה בתורה בפנים של פשט הרי הוא מאורע של פשט בעולם של הפשט; ומה שנתגלה בתורה בפנים של רמז, הרי הוא מאורע של רמז בעולם הרמז... וזו היא הצעת דבריו של המהר"ל (ספר הגבורות פ' יז) [שכתב שמיתת נערות בת פרעה על שפת הים ע"י שמיתו בה שלא תקח את הילד פירושו מיתה עליונה, היינו טילוק כחם ומזלם לגמרי] וממילא בטל הכח הרוחני של התנגדות למשה, הרי מאורע זה בסדר הצלתו של משה אין הוא שייך לעולם הפשט, וממילא אין זו ניכר באותם הפנים של תורה שאנו קוראים להם פנים של פשט [היינו שלא נכתב בפירושו התורה]. (ע"י שם שבהסבר מסביר באותו קו מיתת יעקב שבעולם הפשט "ויספדו ויחנטו" ואילו בעולם יותר נעלם יעקב לא מת" ע"ש כל המאמר)

A través de la aplicación de los casos de las categorías no halajicas, hay allí por lo menos un caso sobre una *halaja* la cual es una excepción al *פשטו* *אין מקרא יוצא מידי פשוטו*:

Este es el caso de un niño de un matrimonio Yibum. El versículo dice que el niño tendría que ser llamado después de haber fallecido el esposo de su madre:

יקום על שם אחיו המתדברים כה ו: והיה הבכור אשר תל

Una (יבמות כד) hereda al fallecido que el niño realmente significa que el niño nos dicen que realmente nos

Aquí hay un segundo caso ambiguo, en donde el caso de *מחזיר גרושתו*, el versículo establece

דברים כד: אחרי אשר הוטמאה

Es comprendido y aplicando al *טומא* y no al *גרושתו* (יבמות יא). Pero aquí la *Guemara* tiene una discusión sobre cómo el versículo está completamente arraigado al *Pshat* o si allí hay aun más aplicaciones al *מחזיר גרושתו*.

¹⁵¹ Muchas de las citas a continuación son traídas por Dayan Grunfeld en la introducción a los comentarios del Rav Hirsch. (Referirse allí para una mayor comprensión sobre este tema.)

¹⁵² מהר"ל, באר הגולה, באר שלישי:

[אין ענין הדרשה כמון הרבנים שיקראו דרשה על מה... שרוצה הדורש לחבר דברים חדשים... כי אין ענין הדרשה כן, רק נקרא דרשה מפני שהוא דרשת וחקירת הכתוב כאשר היה מקובל להם לדרוש התורה ב"ג מדות לא חסרו ולא הוסיפו כלל.]

¹⁵³ אדרת אליהו משפטים שמות כא ו

Aun mas, si bien la lógica a través de la הלכה es como el דרש, el פשט continua enseñándonos ambas ideas y las הלכות. Por ejemplo, en el פסוק en קדושים, לא תשנא את אחיך, בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא¹⁵⁶. El פשט se lee como a continuación: *Si alguien hace algo para enojarte a ti* (aun así si esto no es objetivamente pecaminoso – como el no invitarte a su boda), *no dejes que ese tema te encierre en ti mismo, con eso construirás odio en tu corazón, en vez de, desahogarte con él.* Con lo cual, tu resolverás el inconveniente, encontrando que ello fue un error o un malentendido, o intentándole sacar una disculpa a él. *Por hacer ello, tu evitarás el pecado de odiar a él.*

De acuerdo con el פשט, todo esto junto es una idea. El versículo trata sobre la prohibición de odiar a tu prójimo, y te está diciendo como evitarlo. El דרש, sin embargo, separó el versículo en tres prohibiciones o mandamientos diferentes: (1) לא תשנא (2) הוכח –allí hay una separación מ"ע para reprochar a tu compañero cuando él se encuentra transgrediendo la Torá, y (3) ולא תשא עליו חטא: Cuando reprochándolo a él, tiene que evitar avergonzarse; y aun más, está también prohibido avergonzar a la persona cuando no la reprochamos¹⁵⁷.

Uniendo todas estas ideas, el Rambam concluye que el פשט y el דרש en este פסוק son הלכה למעשה¹⁵⁸.

¹⁵⁴ En las palabras de él א"ג:

הלכה עוקרת את המשנה

Un ejemplo de esto podría ser el hecho que el Beit Din diera 39 latigazos y no 40 como está escrito en el versículo

בלשון הגר"א שם: כמו שאמרו (מכות כב ב): כמה טפשאי אינשי דקיימי מקמי ספר תורה, ולא קיימי מקמי גברא רבה, דאילו בספר תורה כתיב ארבעים ואתו רבמן בצרו חזא

Traducción: Las personas pueden ser muy tontas, por ponerse de pie frente a un Sefer Torá, pero no se ponen de pie ante la grandeza de una persona de Torá, y ésto no tiene sentido en la Torá. Está escrito que ésta persona obtiene 40 latigazos, y los Sabios vinieron y retiraron uno de los latigazos, diciendo que uno sólo recibe 39. Esto podría mostrar que el poder de los Sabios nos dicen cual es el último Ratzon de HaSh-m es más grande que el poder del pshat de la Torá escrita.

Otro ejemplo de esto, es el de un esclavo quien no deseaba ser liberado y se le perforaba su oreja sobre una puerta y no sobre un poste de la puerta (מזוזה), a pesar del hecho que el versículo claramente dice:

שמות כא:ו: והגישו אל הדלת או אל המזוזה (והמשיך הגר"א: וכן ברובה של פרשה זו [היינו הלכה עוקרת את המשנה], וכן בכמה פרשיות שבתורה, והן משגדולת תורתנו שבעל פה והוא מתהפכת כחומר חותם)

De acuerdo con el דרוש, el esclavo puede tener su oreja perforada por cualquier objeto, no sólo el מרצע del versículo (ב קידושין כא ב). El פשט del versículo dice que tal esclavo les serviría entonces para siempre – ועבדו לעולם – aun cuando, de acuerdo con el דרוש, significa hasta el עולם.

הגר"א שם: "ועבדו לעולם" לעולם משמע לעולם ממש רק שבפרשת היובל אמרה תורה שהוא מוציאה כל הנמכר לעולם, וביארה תורה בפרשה מיוחדת על הכל

¹⁵⁵ צריך שידע פשוטו של תורה שידע את החותם

פירושו ר חיים פרידלנדר: צריך שידע את הפשט-החותם שממנו מתהפך הכתב-הדרש

¹⁵⁶ רמב"ן שם

¹⁵⁷ רמב"ן שם על פי הגמ' ערכין טז:

תנו רבנן לא תשנא את אחיך בלבבך יכול לא יכנו לא יסטרנו ולא יקלקלנו ת"ל בלבבך שנאה שבלב הכתוב מדבר מנין לדואה בחבירו דבר מגונה שחייב להוכיחו שנאמר הוכח תוכיח הוכיחו ולא קבל מנין שיחזור ויוכיחו ת"ל תוכיח מכל מקום יכול אפי' משתנים פניו ת"ל לא תשא עליו חטא

¹⁵⁸ רמב"ם ספר המצוות עשה ר"ה:

La idea, de aprender desde el פשט es verdad aun donde el פשט y el דרש claramente se contradicen uno con el otro¹⁵⁹. El hecho, de que en un nivel profundo, todos los niveles de los ספרים están en armonía unos con los otros, se da porque todos provienen de la misma Torá original del שמים. Sin embargo, no sólo el פשט ayuda en el entendimiento de los profundos niveles de la Torá, lo opuesto es también verdad – aún el סוד ayuda en el entendimiento del פשט¹⁶⁰.

El Rambam establece que la mayoría de las leyes que comprometen la Torá Oral fueron derivadas del מדרש שהתורה נדרשת בהם¹⁶¹, Leyes y detalles comunes que suceden día a día fueron transmitidos directamente por משה רבינו, pero las leyes que no se dan a menudo fueron dadas de maneras tales como derivados desde las escrituras por reglas hermeneuticas¹⁶²; de otro modo hubiese corrido el temor de quedarse olvidadas¹⁶³. Las leyes que Moshe enseñó directamente, se refirieron como הלכות למשה מסיני. Esas leyes fueron

---

היא שצונו להוכיח החוטא או מי שירצה לחטוא ולמנוע אותו ממנו במאמר ותוכחה. ואין ראוי לנו שיאמר אחד ממנו אני לא אחטא ואם יחטא זולתי מה לי, דינו עם אלווקיו. זה הפך התורה. אבל אנחנו מצווים שלא נמרה ולא נעזוב זולתנו מאומתנו שימרה ואם השתדל להמרות חייבים אנו להוכיחו ולהשיבו ואע"פ שלא יצא עליו עדות יחייב עליו דין. והוא אמרו יתעלה (קדושים יט) הוכח תוכיח את עמיתך ...
רמב"ם דעות ו ז:

הרואה חבירו שחטא או שהלך בדרך לא טובה מצוה להחזירה למוטב ... צריך להוכיחו בינו לבין עצמו וידבר לו בנחת ובלשון רכה ויודיעו שאינו אומר לו אלא לטובתו להביאו לחיי העוה"ב אם קיבל ממנו מוטב ואם לאו יוכיחנו פעם שניה ושלישית וכן תמיד חייב לאדם להוכיחו עד שיכח החוטא ויאמר לו אינו שומע וכל שאפשר בידו למחות ואינו מוחה הוא נתפס בעון אלו כיון שאפשר לו למחות
שם ח:

המוכיח את חבירו תחלה לא ידבר לו קשות עד שיכלימו שואמר ולא תשא עליו חטא כן אמרו חכמים יכול אתה מוכיחו ופניו משתנות ת"ל ולא תשא עליו חטא מכאן שאסור להכלים את ישראל וכ"ש ברבים ... במה דברים אמורים בדברים שבין אדם לחבירו אבל בדברי שמים אם לא חזר בו בסתר מכלימים אותו ברבים ומפרסמים חטאו ומחריפים אותו בפניו ומבזין ומקללין אותו עד שיחזור למוטב כמו שעשו כל הנביאים בישראל
שם ט:

מי שחטא עליו חבירו ולא רצה להוכיחו ולא לדבר לו כלום מפני שהיה החוטא הדיוט ביותר או שהיתה דעתו משובשת ומחל לו בלבד ולא שטמו ולא הוכיחו הרי זה מדת חסידות לא הקפידה תורה אלא על המשטמה .

¹⁵⁹ עיין שפתי חיים פרקי אמונה ובחירה ח"ב דף רסו-ו שם מביא את הזוהר שאסתר שלח עד לאחשורוש ושאל הספר אמונת חכמים שא"כ איך למדנו כמה דינים על סמך זה שאסתר בעצמה נכנסה לאחשורוש (כמו הדין של קרקע עולם) ומביא בשם הרב משה זכותא וש"ל שכיון שהכתוב בפשטו מעיד שאסתר שכבה אם אחשורוש, אילו היתה חייבת למסור את נפשה ותהרוג ואל תעבור, לא היה הכתוב כותב דבר שמן פשטו יעלה לנו שמותר לעשות שבר שהוא כנגד התורה, א"כ כל מה שעולה מזה כפי הפשט הוא אמת
וכן כתב שם השפתי חיים (דף רסט-ער) שהפסוק כתב לפשוטו אל המזוזה (אע"פ שההלכה שנרצע על הדלת ולא על המזוזה) כי במצרים שפכנו את דם הפסח אל המזוזה. וכיון שדם הפסח סימן לחירותינו, וזה העבד אינו חפץ בחירות, כתב הפסוק ירצע על המזוזה. וכן מה שכתב ארבעים יכנו (דברים כה ג): ע"פ התנחומא שכיון שהאדם נוצר לארבעים יום ועל ידי החטא קלקל את האדם – את עצמו – מתאר הפסוק את 39 מלקות בנוסף של 40 מלקות ועיין שם בהמשך שמביא עוד 2 דוגמאות בהלכות תפילין

¹⁶⁰ גר"א (משלי ה יח): וכשתבין הסוד תראה הפשט איך הוא נכון ואמת, ואיך אין בה יתיר כלל, ותשמח אז יותר בפשט שחדשת מנעורך
וכן כתב תלמיד הגר"א, רב מנחם מנדל בהקדמתו לפירוש הגר"א על משלי: ואספרה על חוק ששמעתי מפה קדוש בפירושו, שלא אמר הפשט בשום פסוק אם לא ישע הסוד שלו, והלבישו בפשט הפסוק.
והאיר השפתי חיים (שם דף רעא): שגם רש"י שכל פירושו על חומש מוקדש לפשט (ואני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא – בראשית ג יח) נאלץ להשתמש בדרש כדי להשלים ולבאר את הפשט (אין המקרא הזה אומר אלא דרשני – בראשית א א, אף בזה אנו צריכין לדברי אגדה – בראשית א ד)

¹⁶¹ רמב"ם: רוב דיני התורה יצאו בשלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהם (שורש שני)

¹⁶² שכל מה שנלמד הם ענפים מהשרשים שנאמרו למשה בסיני (ספר המצוות שרש שני), והיי"ג מדות בעצמם הם הלכה למשה מסיני (רמב"ם הקדמה למשניות)

¹⁶³R. Aryeh Kaplan, Handbook of Jewish Thought (Págs. 182-3).

ועוד: עיין בהקדמה להכתב וקבלה דיון על תכלית הי"ג מדות
Algunas veces מדרש מסיני viene a darnos jizuk para una ley ya existente. (ספר המצוות סוף שרש שני)

e generación tras generación.

En teoría, nosotros estamos autorizando utilizar todos los principios del דרוש excepto el de un גזירת שוה¹⁶⁸. En la práctica, sin embargo, no estamos en la posición de utilizar hoy estos principios con el objetivo de hacer nuevas הלכות¹⁶⁹. El uso de éstos requerían una gran medida de certeza aun en la época de los Sabios de הז"ל¹⁷⁰.

¹⁶⁴ רמב"ם הקדמה למשניות. ז"ל בהל' ממרים (א ג): דברי קבלה אין בהן מחלוקת לעולם. וכל דבר שתמצא בו מחלוקת, בידוע שאינה קבלה ממש רבינו

Sin embargo, aquí hay contradicciones sobre esto. (Ver por ejemplo Hiljos Shofar 3: 2.) Por lo tanto, uno debe decir también que el Rambam se refiere sólo a cosas de importancia fundamentales y que enfoca a la raíz de la ley; o que esto significa que esas cosas fueron definitivamente sabidas son Halaja LeMoshe MiSinai y no han sido disputadas; es decir esto puede ser una disputa de cómo la Halaja LeMoshe MiSinai es en realidad, pero no podría ser esto decisivo. (Zvi Lampel, The Dynamics of Dispute, Págs. 70-71)

¹⁶⁵ אם הלכה נקבל ואם לדין יש תשובה

¹⁶⁶ רמב"ן על ספר המצוות שורש שני: שכל דבר הנדרש בתלמוד באחד מכל יג מדות הוא מדאורייתא עד שנשמע אותם שיאמרו שהוא אסמכתא ע"כ. ואע"פ שהוא הבין שלא כך דעת הרמב"ם מ"מ כתב המגילת אסתר בשם בעל זוהר הרקיע שגם הרמב"ם סובר כמו הרמב"ן.

ורש"י בריש מס' קידושיו (ד"ה בכסף ובשטר) קרא לתלמוד מיג עיקרים למוד מן הקרא דבסוף דבריו כתב שם שלושת מני קניני אישות, כסף שטר וביאה, "כולהו יחיף מקראי" אבל כסף נלמד מגזירת שוה שקיחה קיחה משדה עפרון, ש"מ דלמוד מאחד די"ג מדות נקרא למוד מן הקרא.

¹⁶⁷ רמב"ם הקדמה למשניות: החלק השלישי הדינין שהוציאו על דרכי הסברא ונפלה בה מחלוקת ... ונפסק בהם על פי הרוב

¹⁶⁸ ז"ל ה' ירוחם פישל פעולא (מבוא לפירושו על ספר המצוות של רס"ג ס' יב): וידוע דהיקש וכן כל שאר שלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן ניתנו לידרש מעצמו זולת גזרת שוה כמש"כ התוס' (סוכה לא ע"א ד"ה ור"י ע"ש) וכ"כ בתוס' הרא"ש שם וכן מתבאר מדברי הריטב"א ז"ל שם עיי"ש ודלא כפירושי שם ...

¹⁶⁹ מכתב מאליהו מאמר על התורה:

וגדרי אופני הדרשות הללו מתוך תורה שבכתב הם מדוייקים בתכלית הדיוק, והם הלכה ממש, ככל ההלכות שנתקבלו מסיני, ונמסרו בתכלית הדיוק. אבל מאז שנאבד ממנו דיוק גדרי הלימודים של ל"ב מדות שהתורה נדרשת בהן (הכוונה ל-"שלישים ושתיים מדות דר' אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי", שנדפסו בש"ס וילנא אחר מסכת ברכות), אין לנו רשות לעשות דרשות לעצמנו שנסמוך עליהן להלכה. ואף שלכאורה ידענו את אופני הדרשות לפי מה שנמצאו כל כך הרבה מהן בדברי הז"ל, ונוכל אולי לדמות מילתא למילתא, אולם אפילו אם הגאון היותר גדול בתורה ידרוש על פי השארותיו והכרעות שכלו אין לזה שום בחינת הלכה אלא הוא פלפולא בעלמא. ולפעמים אנו תמהים למה סמכו הז"ל כל כך בודאות על פירוש אחד בדרש הכתוב שדרשו, מאחר שלפי דעתנו המקרא סובל כמה פירושים אחרים. אבל הביאור הוא שהם קבלו את הדרך המדויקת איך לדרוש ולפרש את הכתובים, ורק דרך זו בלבד היא ההלכה ולא הדרכים האחרות.

¹⁷⁰ מכתב מאליהו מכתב לא (ב):

דרש ר' שמעון העמסוני כל אתין שבתורה ופירש מפני סברא עד שבא רבי עקיבא ודרש (פסחים כב): וכדומה. פשוט וברור שאף שידעו את הל"ב מדות בקבלה למשה מסיני, מכל מקום לא יכלו להשתמש בשום אופן מאופני הדרשות אלא

La תורה puede ser explicada en cuatro niveles:¹⁷¹ סוד (פרד"ס), פשט, רמז, דרש, סוד (פרד"ס). Todos estos son una parte de la tradición oral¹⁷². El Pajad Yitzjak¹⁷³ explica que פרד"ס no son simplemente cuatro niveles de entendimiento del mismo tema. Cada nivel del פרד"ס existe en un plano diferente de la realidad. Sin embargo, un evento puede tomar lugar en un nivel del פרד"ס, pero no al nivel del פשט, y así sucesivamente¹⁷⁴. La entera תורה escrita contiene y puede ser entendida en cada uno de estos niveles. Por ejemplo, el רמב"ן en su לחומש escribe que las letras del חומש pueden estar espaciadas en tal forma que la תורה entera deletrea los nombres de D's, y todas las letras juntas deletrean uno de los nombres de D's también. Similarmente, el principio de¹⁷⁵ יוצא מידי פשוטו nos dice que todo pasuk existe de alguna manera en la realidad del Pshat.

¹⁷¹ מכתב מאליהו ח"ה דף 216:
הנה התורה נדרשת ב"פרד"ס": פשט, רמז, דרש, סוד (ע"ז זהר ויקרא קי.). סוד: היינו הפשט לרואה את האמת. דרש: לכוון את ההלכה ע"י המדות שהתורה נדרשת בהן. רמז: שכל אחד מוצא בתורה רמז לאמת של עולם כחות הנפש הפרטיים שלו. וזה ביאור מה שאומרים ששמו של כל אחד.—היינו תוכנו הפנימי—מרומו בתורה.
(בצקדת הצדיק (קענו) מסביר רב צדוק הכהן: בכל דבר יש פרד"ס. פשט הוא עשיות כל התורה ומצוה בפועל ממש. ורמז הוא הרמיזות שבלב שנעשים מאותם הפעולות ... ודרוש הוא הכונה מצד החכמה שבמוח לדעת איזה לימוד מחודש דחכמה וידיעת הש"י נולד מעובדא זו במוחו. ואחר שמשגיג ג' אלו כלי המעשה גומרים ולב חומד ועין רואה חכמת הדבר אז זוכה לסוד ... ע"ז טעמו וראו וגו' נקרא סוד שא"א להסביר לחבירו טעם שהוא מרגיש בחכו וגו')
Rav Tzadok parece concordar con el Pajad Yitzjak con lo que nosotros traemos adelante, diciendo que el פרד"ס representa diferentes planos de la realidad. Para Rav Tzadok estos planos son el plan de acción (פשט), integración emocional (רמז), el plano intelectual (דרוש) El plano que representa el único "gusto" que cada individuo tiene de la Torá. (De acuerdo con esto, el סוד no es referente a la sabiduría Kabalística, por ello es algo que puede ser compartido, siendo esto un recibimiento de sabiduría.)
התורה נחלקת לשנים שהם ארבע. והם פשט וסוד, ובכל אחד שנים. בסוד: סודות עצמן ורמז, והוא פתח השער לסודות. ובפשט: דרש ופשט. הדרש מרחיב ההלכה.
להעומדים בחוץ עדיין, אינו מראה להם רק הפשט. וזהו רנה של תורה. ומלמדין אותה לתינוקות. (פרוש הגר"א על משלי – א: כ"א)

Traducción: La Torá tiene dos niveles de significados que se llaman "pshat" y "sod" [cada uno de ellos contiene un nivel adicional] Sod o secreto incluye un sub nivel, remez, implicación significando. Remez es la entrada al sod. Pshat o básico, su significado incluye un subnivel del drash, con que uno puede ahondar y amplificar en el significado de la "halaja". (Eliahu de Vilna, Gra Mishlai 1:21)

¹⁷² El hecho que un nombre dado a el סוד es חכמת הקבלה - "El Recibimiento de la Sabiduría". Este puede solamente ser comprendido como una sabiduría recibida.

רמב"ן קהלת: אבל דברים הללו וכיוצא בהם אין אדם עומד על אמתתם מדעת עצמו אלא בקבלה וזה ענין מבואר בתורה לכל מי ששמע טעם המצוות בקבלה כראוי

¹⁷³ פסח מאמר נב

¹⁷⁴ מה שנתגלה בתורה בפנים של פשט, הרי הוא מאורע של פשט בעולם הפשט, ומה שנתגלה בתורה בפנים של רמז, הרי הוא מאורע של רמז בעולם הרמז

El Pajad Yitzjak trae muchos ejemplos. Jazal nos dicen que:

עד שלא אמרו ישראל שירה על הים לא היה אדם שאמר שירה לפני הקב"ה

Esto parece contradecir lo que Jazal nos dicen sobre הראשון, אדם הראשון, que el canto la שירה de ליום שיר ליום de שירה. Sin embargo, esto no es una contradicción. Desde que la Torá no nos reveló la שירה de Adam HaRishon

בעולם פשט, es decir, este acto del שירה por אדם הראשון no toma lugar en el nivel del פשט, entonces también, el Pajad Yitzjak explica el hecho de que Jazal dicen que לא מת אדם אלא בדרוש. הפשט aun así la Torá reporta su muerte. ע"ש עוד

¹⁷⁵ יבמות כד עמ' א, שבת סג עמ' ב

No obstante, hay pesukim cuya su primera traducción en este mundo son una dimensión del פרד"ס y no de otras. Por ejemplo, hay muchas cosas en la Torá (y en el Naj) que al nivel del Pshat, nos relatan eventos históricos. Sin embargo, a través que el evento, ciertamente tomo lugar, el Pshat nos dice esto con el propósito esencial de enseñarnos algo de mayor importancia moral o espiritual, con un mayor nivel de profundidad¹⁷⁶. (Ver Capítulo I – La קבלה¹⁷⁷)

La siguiente carta fue escrita por el Gaon Rav Moshe Mordejai Epstein de Slobodka (Más tarde de Hebrón) para sus colegas.

“Esto es estudio y esto es estudio. Nosotros encontramos que Jazal dijeron (Kiddushin 49b) que quien formula una pregunta de halaja en un tratado, aún en el tratado de Kala (el cual es corto y no difícil, Rashi.), y él mismo puede responder a esta pregunta, es llamado Sabio. Mientras que Rami bar Pappa dijo (Ber. 47b) que él no quería incluir a otro en un quórum para dar las Gracias después de las comidas uno quien estudio Sifra, Sifri y Mejilta, y que él considera al otro un am ha'aretz porque esta persona no estudió en conjuntos con otros alumnos y Maestros. ¡Qué apartados ellos están! Este quien estudió un sólo tratado y es llamado Sabio, mientras este otro estudió el shas entero y es llamado am ha'aretz. Porque la esencia del conocimiento de la Torá no es un vasto conocimiento y familiarización con los textos. La esencia es la sevara y el entendimiento de los temas. Como ellos dijeron (Ber. 6b): “La recompensa por el estudio es dada por la sevara.” Si uno es experto en el conocimiento práctico de una halaja, pero ignora las bases lógicas de este, el no puede decir que él carece parte de éste, él carece de éste completamente, porque la esencia está en la sevara.

Al entender bien la sevara, la deducción afecta las próximas halajot, de aquí ellos dijeron (Sot. 22a): “Los tanaim (los tanaim aquí se refirieron a aquellos quienes usaron estudiar mishnayot y baraithot por la repetición en la recitación...) destruyen el mundo”, significando como explica allí, que ellos deciden las halajot sobre la base del estudio de la Mishna pero dado que ellos no estudiaron la Guemara, las contradicciones, preguntas y respuestas, no hacen que ellos se aplomen profundamente en la profundidad interior de los problemas, y por ello no fueron capaces de decidir la halaja.

Siendo así, aún cuando alguien estudia el shas completo pero no se versa en los métodos de la sevara, es llamado am ha'aretz. Veamos por ejemplo, Gittin 6b. Donde ellos dijeron: “Porque un hombre no sabe esta regla de R. Isaac, por lo tanto ¿no es el un gran alumno? Si ésta fue una regla

---

¹⁷⁶ בספר שומר אמונים לרבי יוסף אירגו: הסיפור הכתוב בתורה... הוא אמיתי ואינו יוצא מידי פשוט, מ"מ אין כונת השי"ת לכתוב דברי הימים בתורה הקדושה ח"ו אבל עצם הכונה להלביש באותו סיפור אישה סוק מסודות המציאות. דרך משל פרשת ואלה מלכים אשר מלכו בארץ אדם וגו' ודאי מעשה שהיה כך היה, אבל נכתב בתורה להלביש בו סודות עולם התווה. ולהיות שעצם הכונה היא הסודות, לכן בא הסיפור בפרטים שונים, כגון שבקצתן נאמר ושם עירו, ובקצתם בלתי זה, אלא פלוני מבצרה ומארץ התימני, ובקצתם לא נזכר שם מקומו כלל. וכן בקצתם נזכר שם אביהם ובאחרית שמם לבד, וכן האחרון נזכרה אשתו ולא באחרים, ועוד שינויים אחרים שלענין הסיפור לא מעלין ולא מורידין, ולענין הסוד יש בו דברים מופלאים כנודע מספרי מאן האר"י זללה"ה. גם מעשה לבן עם יעקוב בענין העקודים נקודים וברורים, עיקר הכונה שנכתב בתורה היא, להלביש באותו סיפור סודות נפלאים בהמצאת העולמות כידוע לחכמי האמת. וסוף דבר, כל התורה כולה, הכתוב יגיד בתחתונים ורמז בעליונים, כידוע לבקיאים בחכמה. שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט: יש הרבה כתובים מדברים דרך משל באמת

¹⁷⁷ Ver también Rabino Nathan T. Lopes Cardoza, The Infinite Chain, Págs.42-49 (Targum Press)

La sevara crea la halaja. Algo que es perfectamente lógico, y sin argumento alternativo como para oponerse a este, se considera que tiene el status de una ley de la תורה¹⁷⁸. La primera vez que nosotros vemos esto utilizar esto es en la Perasha Shmini. Después de la muerte de Nadav y Avihu, Moshe le preguntó a Aharon porqué él y sus hijos no comieron el korban Jatat en el área del Templo, siendo que éste es Kodesh Kedoshim¹⁷⁹. Aharon respondió que la lógica podría dictar que lo que Moshe escuchó fue sólo para ese korban y no para el resto de las generaciones¹⁸⁰.

Dado que siempre hay argumentos a favor y en contra de ambas de cierta manera, por lo tanto la mente del Sabio es quien es el árbitro final. Los Sabios que tuvieron un status similar, podrían no concordar unos con los otros sobre cual podría ser el mejor argumento, proveyendo dichos argumentos¹⁸¹.

למה לי קרא סברא הוא
פני יהושעברכות לה. ד"ה אלא סברא

Por ejemplo. בבא קמא דף מו ע"ב la Guemara pregunta porqué nosotros tenemos que traer un פסוק por el principio de המחברו עליו הריאה.

El Ritvah (הל' ברכות המובא בסוף מס' ברכות מהדורת מוסד הרב קוק) establece que el שכל exige que hagamos una bendición, implicándonos algún reconocimiento que éste viene de HaSh-m siendo un requerimiento de la Torá. Si embargo, la forma específica de una ברכה fue ordenada por Jazal:

לא באה בתורה שבכתב מצוה לברך אדם על ההנאה קודם שיהנה לפי שהשכל מורה על זה לבעלי האמת ... אבל מדברי סופרים אסור לאדם שיהנה מכלום עד שיברך בשם ומלכות וגו'

Sin embargo, la mayoría de los Mefarshim sostienen que esto es solamente en el caso de דינים que עיין בהארת העורך על הריטב"א (ע"פ הצל"ח ועוד אחרונים) se transforme en una obligación de la Torá. (שם)

Esto parecería ser que la razón de ello es porque la lógica de la Torá, las mentes de la Torá y del mundo están todas en una básica armonía. (Esto no es suficiente que todas, las tres, sean lógicas, pero que, en adición, estas son lógicas en una cierta manera. Si, por ejemplo, nuestras mentes fueran programadas para pensar en el código binario pero la Torá haya sido escrita en el código decimal, entonces no podríamos reclamar que nuestra lógica fue la lógica de la Torá. Es importante también notar que los seres humanos son capaces de pensar lógicamente en un nivel más alto, pero aun así no en armonía con la Torá. Así, nosotros decimos דעת עם הארץ הפך דעת תורה (incluso de personas extremadamente inteligentes, pero ignorante de Torá.) La fuente de la armonía entre la Torá, las personas y el mundo es arraigada en el hecho que los dos últimos fueron creados desde el primero— והדברים ארוכים. הסתכל באורייתא וברא עלמא

¹⁷⁹ ויקרא פרק י (יז) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש כי קדש קדשים הוא ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה לכפר עליהם לפני יהוה: (יח) הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה אכול תאכלו אתה בקדש כאשר צוית:

¹⁸⁰ פרק י(ט) וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עלתם לפני יהוה ותקראנה אתי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני יהוה: רש"י שם ד"ה הייטב בעיני ה' - אם שמעת בקדשי שעה אין לך להקל בקדשי דורות.

¹⁸¹ מכתב מאליהו ח"ה דף 216 (מאמר משה ורבי עקיבא):

ולפי זה, בבת קול של ר' אליעזר, מאחר שגדר בת קול הוא הכרה מלמעלה מן השכל על פי הנקודה הפנימית של האדם לפי מהותו, יש לומר שהכירו בגדלותו של ר' אליעזר כל כך בבהירות עד שבעומק פנימיות מהותם הרגישו הכרח לבטל דעתם נגדו ולפסוק כמותו (כמו שיש באמת גבול לדין של רוב כגון במקום שהחולקים משני סוגים לגמרי, כגון אמוראים נגד תנא, או ראשונים נגד אמוראים). ובה מבואר מה ששמעו הבת קול בלשון "מה לכם אצל ר' אליעזר כו" ו"לא מה" לכם לטמא את התנור כי תהור הוא" וכדומה. אבל שכל התורה שלהם פסק שסוף סוף הם בגדר אפשרות המחלוקת עם ר' אליעזר, וכיון שבאופן זה יש בתורה פסק ברור של אחרי רבים להטות ואין לדיין אלא מה שענינו רואות, אין לדון ע"פ הרגשת התבטלות אפילו לעומת הגדול ביותר. [ועי' שה"ש רבה פרשה א ד"ה לריח שמניך: "ואבן אחת היתה שם והיתה מיוחדת לו [לר' אליעזר] לשיבה. פעם אחת נכנס ר' יהושע התחיל נושק אותה האבן ואמר האבן הזאת דומה להר סיני זה שישב עליה דומה לארון הברית". ראה עד כמה החשיבו ר' יהושע לר' אליעזר ואעפ"כ הרבה פעמים חלק עליו]. והנה בסתירה כזו בין השכל והשגה דלמעלה, בדרך כלל אין שייך כלל להעמיד השכל נגד ההכרה הברורה

Sin embargo, ésta lógica puede sólo ser considerada correcta si ésta es combinada con todos los otros atributos de la mente y las מדות de חז"ל. Por sí nosotros no podríamos estar seguros que la predisposición de una persona no distorsionara su lógica.

En un nivel más alto, muchas de las cosas las cuáles חז"ל vieron como un רמז en el פסוק son todas verdad en un nivel de דעת ושכל החכמים; los חכמים podrían tener entendimiento de esto aún sin el רמז en el פסוק.¹⁸²

Esta lógica, esta exaltada y es dada en su lugar exacto y las limitaciones de la תורה.¹⁸³ La lógica esta precedida por la recepción de la sabiduría o la profecía.¹⁸⁴ La profecía (la sabiduría de la Torá) es precedente a la lógica, por lógica, este es un tema de la limitación humana, la cual puede siempre estar equivocada.¹⁸⁵ ¿No vemos nosotros una larga historia de grandes filósofos, quienes todos discuten unos con los otros, utilizando la mejor lógica de cada uno de ellos?¹⁸⁶ Esto se aplica a la interpretación del versículo en sí mismo. Nosotros interpretamos un versículo de acuerdo con la sabiduría recibida, aún cuando el mismo versículo también se preste a otra interpretación.¹⁸⁷ Y aun cuando las otras interpretaciones parezcan ser lógicas o tengan un mayor sentido para nosotros.

---

¹⁸² מהר"ל באר הגולה:

כל מה שדרשו חכמים מן הכתוב, לא היה עיקר שלמדו זה מן הכתוב, רק כי בלא זה הדבר הוא כך לפי דעת ושכל חכמים. והדבר הוא אמת בעצמו, רק שאי אפשר שלא יהיה נרמז הדבר בכתוב, כי התורה היא תמימה ויש בה הכל, ולפיכך אי אפשר שלא יהיה הדבר נרמז במדרש.

¹⁸³ פאר הדור על החזון איש :

זה כלל גדול נקוט בידי החזון איש...שעיקרי ההלכות אצילות ורק על ידי צמצום אחר צמצום הם משמשים גם בעולם המעשה". (חז"א ספר אורח חיים עמ' 186) וממילא אין שייך להפעיל בשטח ההלכה אביזורים שכליים, שהיו אולי שימושים ויעילים ביחס לכל חכמה אחרת. במקרה דגן, על השכל האנושי מן-המצוי לאסוף את ידיו. כאן קובעת בעיקר הקבלה, המסורה, איש מפי איש עד למשה מסיני. היא הקובעת לא רק מה היא ההלכה, או הלכה כמי, אלא גם אימתי ניתנה רשות הדיבור לשכל האנושי ומתי לא, היכן הגבול לחופש ההבעה בסברות ובטעמים או בדימוי מילתא למילתא, ובכלל מיהו המוסמך לחדש פירושים מדעת וקל וחומר לפסוק בדין מדיני התורה-- הכל לפי התקופה, הדור והאדם גופו. (כרך ג דף צו)

¹⁸⁴ שו"ת הרשב"א ח"א ס' ט: וכל שהקבלה או הנבואה הנחתו לא תנצחנו החקירה כי החקירה למטה מן הנבואה ... [וגם] אין משגיחין בחקירה כנגד הקבלה לפי שחכמת השם למעלה מחקירתו

¹⁸⁵ רשב"א שם: צוח עליו הכתוב (ישעיה נה ח-ט): כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם ד' כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם

¹⁸⁶ ולמה נסמוך על חקירת החכם ההוא ואולי חקירתו כוזבת מצד מעוט ידיעתו בענין ההוא ואולי אם יעמוד חכם ממנו יגלה סתירת דבריו וקיום מה שסתר, וכמו שקרא לחכמים שקדמו לאפלטון עם אפלטון ושקרה לאפלטון עם ארטסטו תלמידו הבא אחריו ואמר שיש ריב לאמת עמו.

¹⁸⁷ רשב"א שם: ודע כי כל חכם מחכמי תורתנו ... יפרש המקראות כצורתם ואף על פי שהחכמה הפילוסופית סותרת אותם, כענין תחיית המתים שאין הכתובים מוכרחים בו הכרח נחתך ויש לפרש כל המקראות בדרך משל, כענין המקראות שבאו יותר מבוארים בענין מתי יחזקאל. ... [ואם היה] אחד מחכמי ישראל דורש מעצמו ענין תחיית המתים מן התורה ממה שבא בכתוב, הנך שוכב עם אבותיך וקם, אלא שאם הקבלה האמיתית נודע אצלנו שנרמז הענין במקום ההוא.

CAPÍTULO E: LA EXACTITUD DE LA מסורה

I-Sumario

II-Olvido y מחלוקת

III-שבעים פנים לתורה – cuando se requirió la aplicación humana מחלוקת-

IV-פסק הלכה – Restablecimiento & Resolución

CAPÍTULO E: LA EXACTITUD DE LA מסורה

El Rav S.R. Hirsch¹⁸⁸ establece:

*No hay evidencia o una garantía de la verdad y de la realidad de que los hechos históricos salvo nuestra confianza en la tradición. Todas las clases de documentos y evidencias, en todas sus formas de circunstancias internas y externas, podrían guiarte a la conclusión que esto es probable, o casi certero, de que tales eventos realmente sucedieron; pero quién te dirá, ¿qué hechos consideras probables que hayan pasado? o ¿qué en realidad no son falsificados los verdaderos documentos de los cuáles tu sacarás tus conclusiones?*¹⁸⁹

Toda la תורה fue dada a cada judío¹⁹⁰, y se nos requiere tomar especial cuidado para recordar y transmitir con exactitud la מסורה¹⁹¹. En cada generación, hay תלמידי חכמים quienes son ampliamente responsables de la מסורה¹⁹². Nosotros clarificamos los detalles de la מסורה

¹⁸⁸ Horeb, Pág. 30

¹⁸⁹ עיין אבות פ"ג מש' יז ורבינו יונה שם

¹⁹⁰ שמות כד יב:

ויאמר ד' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם משך חכמה: (ד' 106 ד"ה והתורה):
הכוונה על אשר כתב השם בנשמות כלל ישראל שכל אחד קיבל חלקו מסיני והוא כתוב על לוח לבם חרותה במקור נשמותיהם כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש וזהו גמרא
Anteriormente, sobre el tema de los Jidushim, hemos visto que a cada judío le fue dado un aspecto especial de la Torá y el cual es único para su alma. Sin embargo, en adición a ello, a cada judío le fue dada la Torá entera.

¹⁹¹ דברים ד טי:

(ט) רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך (י) יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחרב ספורנו ד"ה והודעתם לבניך:
לבנים שלא ראו אז תודיע במופתים שכליים.

¹⁹² כוזרי ג סה:

ובכל הדורות האלה לא פסקו – מלבד המפרסמים הללו, ומלבד קהל החכמים כלו, ומלבד הכהנים והלוים שהיתה תורתם אומנתם – השבעים סנהדרין, שמסרו את חכמתם מדור לדור, כי על פיהם היו ממנים כל ממנה ומעבירים כל מעבר – כמו שנאמר: אמר ר' שמעון בן יוחאי: כך מקבל אני מפי שבעים זקנים ביום שהושיבו את ר' אלעזר בן עזריה בישיבה. מאחורי שבעים אלה ישבו מאות, ומאחורי המאות אלפים – כי לא יתכן לברר שבעים שלמים כי אם מתוך מאות שמדרגתם קרובה לשלמות, וכן הלאה, כן מדרגה אחר מדרגה. (דף קמה בהוצאת קפאח)

Esta es la razón porque un Amora podría a veces discutir con un Tana. Si el Amora tiene una Mesora que difiere de cual el oyó en el nombre de otro Tana, el podría no discutirla sobre su propia autoridad.
ע"פ ר' חננאל סוכה מה: שהסביר איך אביי ורבא חלקו על רשב"י
כוזרי ג סז:

וכל כך נוהרו חכמים שלא לקבל דברים שנאמרו רק מפי יחיד, עד שאחד מהם צוה, בשעת מיתתו, לבנו (עדיות ה ז): בני חזר בארבעה דברים שהיית אומר.

(Por lo tanto: el padre le dijo a su hijo: Hijo, aun así ésta es mi posición, tu no tienes que sostenerla de esta forma.)

אמר לו (הבן להאב): ואתה למה לא חזרת בך?

אמר לו: אני שמעתי מפי רבים והם שמעו מפי רבים – אני עמדתי בשמועתי והם עמדו בשמועתם. אבל אתה שמעת מפי יחיד (היינו רק ממני) – מוטב להניח דברי יחיד ולאחז את דברי רבים

La lección no solo aquí la halaja es como la mayoría, sino que nosotros encontramos que la Mesora le preguntó a aquellos quienes están entregados a ésta. Dondequiera que uno de estos Sabios podrían traer la Mesora, otros disputando Sabios, carentes de una Mesora sobre ese tema, podrían aceptar su opinión:

אם הלכה נקבל ואם לדין יש תשובה (יבמות פ"ח מש' ג)

No obstante, la מסורה fue dada a través de específicos individuos:

Fue tomado un gran cuidado con la מסורה, para que sea la más exacta posible con respecto a todos los detalles de la Ley Escrita¹⁹⁴ y en la Ley Oral¹⁹⁵. De esta manera

אבות א:א

משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע מהר"ל (דרך החיים דף יט):

ולא היה ראוי להכניס בקבלה אלעזר הכהן (אע"פ שגם הוא היה מקבל ממשה) ... כיון שלא היה מיוחד לזה כמו יהושע נחשב קבלתו שהוא במקרה ... (וגם) מסר משה התורה לכל ישראל, אבל היה להם הקבלה במקרה ולא נחשב זה קבלה כלל כי אפשר שיקבלו ואפשר שלא יקבלו וזה לא נחשב קבלה ... ובדבר שהוא כזה שהוא מסירת התורה שבו תלוי קיום העולם אין ראוי להיות דבר זה במקרה

De aquí el Rambam, en su הקדמה לפירושו המשניות y otros también identifican a una persona específica en cada generación quien mantiene la responsabilidad de la precisión de la מסורה. No obstante, un importante grupo de Talmidei Jajamim en cada generación juegan un rol colectivo.

(Ver por ejemplo, שמונת כד יב ד"ה להורותם) Pag. (אבות דרך החיים (Maharal sobre) כד (וגר).

ועל הזוגות כתב המהר"ל על משנה ד שם: כי הזוגות בעבור שהם זוג לא היתה הקבלה ביד אחד מהם רק בשניהם יחד, ואינו דומה לזקנים ונביאים אף כי הם היו רבים היתה הקבלה אצל כל אחד ואחד. ספורנו (שמות כד יב ד"ה להורותם):

הנה הרמזים אשר [בתורה] ... לא יובנו אצל רב ישראל זולתו על ידי מורה צדק

¹⁹³ אני מאמין באמונה שלמה שכל התורה המצויה עתה בידינו היא הנתונה למשה רבינו עליו השלום (נוסח הסדורים של הי"ג עקרים)

אור החיים דברים א א:

אלה הדברים פירוש אלה הדברים לבד הם דברים אשר דבר משה דברי עצמו אבל כל הקודם בד' חומשים לא אמר אפילו אות אחת מעצמו אלא הדברים שיצאו מפי המצוה כצורתן בלא שום שנוי אפילו אות אחת יתרה או חסרה רמב"ם הקדמה למשניות:

repetía la profecía a אהרון, y luego a אלעזר & איתמר, y luego a los 70 ancianos, y luego a la nación entera enseñando a los últimos tres grupos, y אלעזר a los últimos 2:

וחוזרים הזקנים גם הם אחר כן להורות המצוה להמון פעם אחת; נמצא וכל הקהל שומעים המצוה ההיא ארבעה פעמים ... ואחר כן היו כל העם הולכים ללמד איש לאחיו ... וכותבים המצוה ההיא במגלות וישטטו השרים על כל ישראל ללמוד ולהגות עד שידעו בגרסא המצוה ההיא וירגילו לקרותה ואח"כ ילמדו פירושי המצוה ההיא הנתונה מאת השם ... והיו כותבים המצוה ולומדים על פי קבלה ... ויהי בארבעים שנה ... הקהיל את העם ואמר להם הגיע זמן מותי ואם יש בכם מי ששמע הלכה ושכחה יבא וישאלני ... וכשהיה לפני מותו ... כתב יג ספרי תורה ... ונתן ספר לכל שבט ושבט ... והספר היג נתנו ללויים ... ולא נפלו בו מחלוקת (עיי' כל הקטע הראשון ד"ה ודע)

¹⁹⁴ רמב"ם הקדמה למשניות:

וכשהיה לפני מותו ... כתב יג ספרי תורה ... ונתן ספר לכל שבט ושבט ... והספר היג נתנו ללויים ... ולא נפלו בו מחלוקת

קידושין ל.

לפיכך נקראו ראשונים סופרים, שהיו סופרים כל האותיות שבתורה שו"ע יר"ד רעד ב:

צריך שיהיה לפניו ספר אחר שיעתיק ממנו שאסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב וצריך שיקרא כל תיבה בפיו קודם שיכתבנה

משנה ברורה קמג ס"ק יג:

... דעת רוב הפוסקים דספר תורה שחטר תיבה אחת או אות אחת או שנמצא בה טעות פסולה . רמב"ם פ"ז מהל' תפילין מזחה וספר תורה הל' יב:

ספר תורה שאינו מוגה אסור לשהותו יותר על שלושים יום אלא יתקן או יגנו ... שם פ"ח הל' ד:

... וספר שסמכנו עליו בדברים אלו הוא הספר הידוע במצרים שהוא כולל ארבעה ועשרים ספרים שהיה בירושלים מכמה שנים להגיה ממנו הספרים ועליו היו הכל סומכין לפי שהגיהו בן אשר ודקדק בו שנים הרבה והגיהו פעמים רבות כמו שהעתיקו ועליו סמכתי בספר התורה שכתבתי כהלכתו. (ע"ש פ"ז הל' ב) מכתב מאליהו מכתב לא (ב)

¹⁹⁵ ענין הדייקנות הזאת הוא שלא יחול שום שינוי וחילוף במסירות התורה שבעל פה מדור לדור. וכן אמרו "חייב אדם לומר בלשון רבו" (עדות פ"א מ"ג, ועיי' ביאור הגר"א שם למה דייק הלל לומר "מלא הין מים שאובים כו"). ... Ver Rabino Lopes Cordoza, The Infinite Chain, Págs. 107-120; La Autenticidad de la Trasmisión de la Torá Oral.

Fueron muy cuidadosos los Sabios con la מסורה, que están en ejemplos incontables de finos puntos siendo estos debatidos en la Guemara aún cuando ellos actualmente no tienen relación sobre la הלכה.

Por ejemplo, la Guemara en Eruvin se refiere a "ibur ha'ir"- una sección popular que esta justo afuera de la ciudad adecuada, citando dos versiones de la palabra "ibur", una deletreada con una ע, derivada de la palabra feto, que extiende un contorno externo de la madre, uno se deletrea con una א, asociada con la palabra un socio. La diferencia entre las dos podría parecer ser solamente académica, pero esta es vital: Las letras ע/א son parte de la מסורה, la manera precisa en que un rabino específico – un eslabón en la cadena de la מסורה – ha expresado por él mismo (Rabino Zelig Epstein en el Jewish Observer, Oct. 1990 Pág. 20).

Otro caso señalado: Shmaya y Avtalyon, quienes fueron los líderes de su generación, y pasaron la מסורה a Hillel y Shammai, y fueron incapaces de aspirar a pronunciar la letra ה' que introduce la palabra הין (una medida líquida). Cuando ellos se refirieron al volumen del agua que podría contener una mikve pasul, ellos mismos expresaron en términos de hin, comenzando con la palabra "Masculino" (una medida completa). Hillel y Shammai después de ello, no tuvieron necesidad de este intento, ellos podrían pronunciar "Hin" sin dificultad. Así también, ellos dijeron "Hin Masculino" porque esto es como ellos recibieron la información desde sus Rabanim, "Una persona es obligada a expresarse ella misma en el lenguaje de sus maestros."(Ibíd. Pág. 20, ver el comentario del Gra sobre Masejet Idiyot)

Para agregar, es esencial que la Mesora no en cualquier forma este comprometida a través de la distorsión de las debilidades personales. Un dramático ejemplo de esto es ofrecido con respecto a la justicia Divina con la muerte de los 24.000 talmidim de ר' עקיבא durante la Sefira, porque "ellos no se trataron respetuosamente unos con los otros. " En el despertó de sus muertes, el mundo fue dejado con un vacío, entonces para poder hablar; sin la basta cantidad de Torá que ellos habían dominado. (en su lugar, cinco subsecuentes talmidim de Rabi Akiva emergieron desde el Sur, y estos cinco sirvieron como el primer vehículo de la trasmisión de la Mesora para la próxima generación.). Seguramente la Torá que ha desaparecido con sus 24,000 alumnos tendría que haber sido suficiente para que esos hombres ganen un indulto. Pero por el contrario es el caso, dice el comentarista. Su falta de perfección en las Midot los descalificaron, por ellos podrían haber estropeado sus roles como trasmisores de la מסורה. Esto se debió por esta importante razón que ellos murieron (Ibíd. Págs. 20-21 Ver allí la historia del Rabino Benjamin Diskind quien fue capaz de morir en vez que se entremetió con la Mesora).

¹⁹⁶ Ibíd. Pág.17. "El mismo rechazo fue notado por el autor del voluminoso *Yeshuot Yaakov* de Lemberg, Galicia, un contemporáneo del Gaon. El escribió que él fue testigo de una pobreza espiritual y una confusión radicalmente diferente desde la atmósfera que el se refirió desde su juventud, cuando las llamo vibró claramente con la Torá. Su primer impulso fue tener la suerte del secreto de su manuscrito de la Torá, en ese tiempo no era simplemente adecuado publicar *jidushei Torá*. Solamente más tarde él tuvo un segundo pensamiento y decidió publicarlo después de todo."

מהר"ל דרך חיים על אבות סוף דף קעד (ד: ה) – בדור הזה ... בעוונותינו לא נמצא תלמיד חכם

¹⁹⁷ Esto es contrariamente a la sabiduría convencional que tiene el *Gaon talmid* el Reb Jaim, fundador de la famosa Yeshiva de Volozhin, como el iniciador del movimiento de las Yeshivot, cuando el mismo Gaon creó el progenitor de la Yeshiva de Lituania retirando a sus *talmidim* desde el refugio de su hogar, al hall de estudio privado.

¹⁹⁸ El Rabino Zelig Epstein establece que esta iniciativa salvaguardo la integridad de la Torá. En el período de menos de un año el Rav Shimon Shkop, Rav Baruj Ber Lebovitz y el Rav Jaim Ozer

Cuando nosotros nos cruzamos con una מחלוקת en la transmisión o la definición de un segmento en la מסורה, es en primer lugar el resultado del olvidado que sucedió con el correr del tiempo de la מסורה¹⁹⁹. Consecuentemente, en el intento de reconstruir lo que fue olvidado²⁰⁰, las diferencias humanas llevaron a desacuerdos. Cuando en la entrega de la מסורה fueron arrogantes o imperfectos y relevantes y significante, fue allí entonces que el olvido tomó lugar²⁰¹ (sin embargo, hubo usualmente factores exacerbados causando el olvido²⁰², el hecho mas notable en particular es que la הלכה no haya sido relevante por un

---

Grodzinsky murieron y todas las grande yeshivot de Europa se perdieron. El Rav Zelig Epstein procede después a la descripción de cómo nosotros manipulamos la Mesora para mantener su integridad. (Pág. 22 y en adelante)

¹⁹⁹ El Rav Dessler establece que nosotros hemos oído la Torá completa del mismo HaSh-m, esto podría estar no שכחה de la Torá. (מכתב מאליהו ח"ד דף 56)

²⁰⁰ היינו שנחלקו בסברא ולר' שמחה וואסרמן לא שכחו תורה ח"ו אלא שכל מחלוקת היתה רק בסברא מפני חולשת הסברא ולא מפני השכחה (מובא ב Harry Schimmel – The Oral Law דף 17)
מהר"ל דרך החיים על אבות דף כד (א: ב):
ובכל הימים נאמר כי טוב חוץ מיום שני ... מפני שבו נברא המחלוקת ... ואף כי המחלוקת שנברא בעולם ביום ב' הוא לשם שמים והוא לצרך העולם, מכל מקום כיון שמצד עצמו אין קיום לו רק מצד הש"י כאשר המחלוקת לשם שמים, ולפיכך אין לומר אצלו כי טוב.
שפת אמת (ריש פרשת קרח):
באמת ענה"ז נקראת עלמא דפרודא שכל הנבראים יש לכל אחד בחינה לעצמו ולכן כולה קטטה.
ומוסיף שם: אבל בני ישראל זוכין אל השלום בכח התורה

²⁰¹ תמורה טו.
אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שנפטר משה רבנו לגן עדן אמר לו ליהושע שאל ממני כל ספוקות שיש לך אמר לו רבי כלום הנחתיך שעה אחת והלכתי למקום אחר לא כך כתבת בי "ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל (שמות ל"ג) מיד תשש כחו של יהושע ונשתכחו ממנו שלש מאות הלכות ונולדו לו שבע מאות ספוקות...
במתניתין תנא אלף ושבע מאות קלין וחמורין וגזירות שוות ודקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבלו של משה. אמר רבי אבהו אעפ"כ החזירן עתניאל בן קנז מתוך פלפולו.
סדר הקבלה להראב"ד:
ושלא נחלקו רז"ל לעולם בעיקר מצוה אלא בתולדותיה ששמעו עיקרה מרבותיהם ולא שאלום על תולדותיה מפני שלא שמשו כל צרכן
ע"פ מס' סנהדרין פח:
משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן רבו מחלוקת בישראל ונעשית תורה כשתי תורות
(וכן בסוטה מז):
עיין פסחים טו.
תמורה טו:
סוטה מז: משמת יוסי בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים בטלו האשכולות – איש שהכל בו
רש"י: תורה באמיתה ואין דופי ושכחה ומחלוקת

²⁰² Un ejemplo de esto es la Havdala, la cual fue sacada de la Tefila cuando esta fue fijada sobre un Kos y más tarde restablecida. Los Sabios no pudieron recordar después si esto fue supuesto de estar en חונן o si esto tuviese que ser una Beraja. (ברכות לג); durante el tiempo de duelo por Moshe Rabenu muchas leyes fueron perdidas (תמורה טז), Nuevamente por las circunstancias exacerbadas. Sin embargo, el Rambam, en הקדמה למשניות, establece que el מחלוקת no fue una función del olvido: אבל מי שיחשוב ... שנפלה המחלוקת ... מפני שאחד מהם קבל קבלה אמת והשני ... שכח ... פוגם באנשים אשר נתקבלו מהם המצוות ...

El Rabino Zvi Lampel, en Dynamics of Dispute, prueba que el Rambam da por significado que "los Sabios estuvieron abiertos para el esclarecimiento de cualquier persona quien tenía más datos, y voluntariamente concede error cuando lo garantizó. Si bien ésto fue completamente posible por un Sabio de haber olvidado información, de nunca haber tenido que enseñar esto o haber tenido un error en su recepción o interpretación del mismo, él podría no adherirse a su opinión si presentó con hechos demostrando que llegó a éste sólo por sus deficiencias."(Pág. 79)

En segundo lugar, una מחלוקת puede ser el resultado de diferentes perspectivas. Al final, estas disputas reflejan diferentes visiones de la misma realidad. La מחלוקת viene de la raíz de la palabra חלק, la cual significa una parte. Una מחלוקת resulta cuando diferentes personas ven solamente partes de un todo. שלום viene de la palabra שלמות, un todo, y שלום es por lo tanto el resultado de cuando todas las partes tienen una perspectiva completa de las cosas. Como se estableció anteriormente, la תושבע"פ es la conexión final de la Torá con cada individuo, y dado que cada uno es diferente, esa conexión produce un ángulo diferente de la Torá en cada persona. Siendo que muy pocos judíos tienen una mirada total de todos los diversos ángulos de la Torá (aun si ellos podrían saber todo el Shas), las majloket, es la presentación de los diferentes ángulos de una misma cosa, es un resultado inevitable. En verdad, nosotros tendríamos que regocijarnos cuando alguien no concuerda con nosotros, dado que ésto es un enriquecimiento a nuestro entendimiento del tema que tenemos a mano.²⁰⁴

Cuando se nos presenta una מחלוקת, el desacuerdo es siempre sobre detalles y nunca sobre principios²⁰⁵. Los temas de disputa conciernen usualmente en puntos técnicos de la ley

²⁰³ כי הדמיון של המעשים למה שבאה התורה עליהם צריכה לחכמת החכמים שבכל דור ודור להורות לעם את המעשה אשר יעשו, ונופלת בהם המחלוקת כטבע דברים שכלים... פאר הדור- חזון איש
אכן מצד המשקל שונים רוח בני אדם זה מזה, הוא הוא... אור ישראל: מצד רבוי הראיות שוים כל בני אדם בשכלם טיבת מחלוקתם היתה משנוי מזג כוחות נפשם, אשר אין ביד... שקול הדעת, אשר דעתם של בני אדם נפרדת למרבה האדם להפרישם משכלו.

²⁰⁴ En un nivel alto, estos niveles diferentes se unen en uno:

מכתב מאליהו ח"ה דף 216: הלל ושמאי וידועים דברי הגרי"ס זצ"ל (עי' "אור ישראל" סי' כח) על "אלו ואלו דברי אלקים חיים" הנאמר על מחלוקת בית הלל ובית שמאי (עירוין ג'): כי כל אחד ראה את האמת לפי מדתו העיקרית, וכיון שראו מתוך התורה שהיתה בתוכם, כל אחת מן הדעות אמת היתה. וכן בשמאי והלל עצמם מביא הגמרא (שבת לא.) כמה מעשיות בגרים שבאו לשמאי ורצו להציב תנאים לגירתם ודחה אותם והלל קירבם. ואמר הגרי"ס זצ"ל שאין זה מפני ששמאי היה קפדן בטבע ח"ו והלל היה ענוותן, כי ח"ו לומר שגדולי עולם כחז"ל לא תיקנו את טבעם. אלא ששמאי ראה לפי מדתו העיקרית שאמיתת התורה היא שיש להקפיד לכבוד התורה, והלל ראה לפי מידתו העיקרית שאמיתת התורה דורשת גם בזה לוותר. [ומה שאומרת הגמרא שם ל: "לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ולא קפדן כשמאי", היינו לאחר שנפסקה הלכה כהלל.] (הקשה הרב שמחה וואסרמן זצ"ל למה לא הכריעו הרוב בתחילת המחלוקת ותיירץ כי לא נשאל למעשה (הקשה על תירוץ זה בעבדן דיוחנן החורני (סוכה כה) ותיירץ עוד תירוץ, עיין שם) מכתב מאליהו ח"ה דף 216

אלו ואלו דברי אלקים חיים והפירושו הוא שמי שהוא גדול בתורה והוא צריך להכריע בדבר שלא נפסק בפוסקים, הוא מתאמץ בכל יכולתו להגיע אל האמת לאמיתתה של תורה. אבל ברור שהוא יכריע את האמת לפי כחות הנפש שלו—לפי "אספקלריא דיליה" (לשון הזהר בסתרי תורה ריש תולדות)—בין שחלקו בחסד או בגבורה וכדומה. וההכרעה שלו מגלה צד אחד באמיתת התורה, והיינו "אלו ואלו דא"ח", ו"כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים" (אבות ה, יז). רק אחר שנפסק הדין בהכרעת כל הפוסקים אז הכרעה זו אמת היא לכל, כי כבר נפסק הדין לכל. [אבל גם אז, הצד ההוא והסברה ההיא נשארים קיימים. וכן הוא בכל מחלוקת לשם שמים. כי הצד שהוא מגלה, לפי האמת שבחלקו, אמת הוא ואם הטעם לא שייך בנידון זה יתכן שיהא שייך בנידון אחר ששונה במקצת מהענין הראשון, כמש"כ רש"י (כתובות נו. ד"ה הא קמ"ל): "... ואיכא למימר אלו ואלו דברי אלקים חיים הם, דזימנין דשייך האי טעמא וזימנין דשייך האי טעמא, שהטעם מתהפך לפי שינוי הדברים משנוי מועט".] והיינו "סופה להתקיים". ואף שבשעת מתן תורה היה הדין נפסק לכאן או לכאן והיה אז בבחינת תורה מוחלטת, מכל מקום כשנשכח חזר הדין להתבוננות והכרעה ובא לעולמות של חסד וגבורה וכו', כל אחד לפי חלקו. וגם בדורות האחרונים אנו מוצאים כזאת: חסידות מצד חסד ומוסר מצד גבורה; ועל כן מוסר הוא תורתם של יחידים, וכפי התפשטותו לרבים התקרב אל החסידות. (עי' "מוסר וחסידות" במדור "עבודה").

²⁰⁵ רמב"ם הקדמה למשניות: ... כדי שיאמר אחד מאז ועד עתה לא מצאנו מחלוקת ... (ו) הפירושים המקובלים מפי משה ... והעיקרים המקובלים המוציא עין מחבירו יוציא את עינו ... ולא מצאנו ג"כ מחלוקת במה שאמר הכתוב (ויקרא כג) פרי עץ הדד ... (או) עץ עבות ... (או) וקצותה את כפה שהוא כופר ... ומחלוקת ב"ה וב"ש בארמם מכבדים את הבית ואחר כך נוטלים לידים או נוטלים לידים ואח"כ מכבדים את הבית (ברכות נח:). ... וכל מה שיצדמה לאלו המחלוקת שהם ענפי ענפים וכן בסדר הקבלה להראב"ד ואם לחשך אדם לומר מפני שנחלקו בכמה מקומות לכך אני מסופק בדבריהם אף אתה מקהה את שינוי והודיעהו שהוא ממרה ע"פ ב"ד ושלא נחלקו רז"ל לעולם בעיקר מצוה אלא בתולדותיה ששמעו עיקרה

Las מחלוקת son inevitables cuando se requieren la aplicación humana. Los humanos nunca somos capaces de tener exactamente el mismo דעת²⁰⁷, y así el estado natural del hombre es estar en un estado de מחלוקת²⁰⁸. Como resultado, diferentes Sabios podrían clasificar una situación aparentemente opuesta a otros Sabios, cada uno entendiendo a cada una de las diferentes situaciones en una dimensión diferente²⁰⁹. Las distintas mentes de los

---

²⁰⁶ Mediciones máximas y mínimas (¿Podría una suca medir menos que 10 Tefajim-sobre 30 pulgadas de alto?, ¿Podría esto ser más de veinte amot - sobre 40 pies de alto?-) son relevantes para situaciones de emergencia, no en situaciones normales. (Zvi Lampel, The Dynamics of Dispute, Pág. 10)

En las tempranas generaciones, hubo sólo una disputa sin resolver: Si se hace la semija sobre un korban sobre un jag.

חגיגה פ"ב משנה ב.

יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך. יוסי בן יוחנן אומר לסמוך. יהושע בן פרחיה אומר שלא לסמוך. ניתאי הארכלי אומר לסמוך. יהודה בן טבאי אומר שלא לסמוך. שמעון בן שטח אומר לסמוך. שמעיה אומר לסמוך. אבטליון אומר שלא לסמוך.

הלל ומנחם לא נחלקו. יצא מנחם נכנס שמאי, שמאי אומר שלא לסמוך. הלל אומר לסמוך. הראשונים היו נשיאים ושניים להם אבות בית דין.

Existieron disputas antes de este tiempo, pero esto se resolvió inmediatamente. (מהר"ץ חיות, משפטים).
Por ejemplo, la Guemara en Sanhedrin (יט) trae una מחלוקת durante el tiempo del Rey Shaul y el Rey David.

²⁰⁷ כי הדמיון של המעשים למה שבאה התורה עליהם צריכה לחכמת החכמים שבכל דור ודור להורות לעם את המעשה אשר יעשו, ונופלת בהם המחלוקת כטבע דברים שכלים... (פאר הדור- חזון איש) - ומזה רואים שהמחלוקת בזמן הזה היא תוצאה מדמיון מילתא למילתא אור ישראל:

מצד רבוי הראיות שוים כל בני אדם בשכלם... אכן מצד המשקל שונים רוח בני אדם זה מזה, הוא הוא שקול הדעת, אשר דעתם של בני אדם נפרדת למרבה... סיבת מחלוקתם היתה משנוי מזג כחות נפשם, אשר אין ביד האדם להפרישם משכלו.

ומי שלא שמע בו פירוש מפי הנביא ע"ה מן העניינים המשתרגים מהם הוציא דינם בסברות במדות הי"ג הנתונות על הר סיני שהתורה נדרשת בהם ובאותם דינים... יש מהם מה שנפלה בהם מחלוקת בין שתי דעות... כי מדות ההיקש שעל דרך התוכחת יקרה בסברותיהם המקרה הזה וכשהיתה נופלת המחלוקת היו הולכים אחרי הרוב כמו שנאמר אחרי רבים להטות (שמות כג) (סוף הקטע הראשון)

Alguno de estos fue una función perdida del texto:

הקדמת אור התורה לר"מ (1200)

...איה סופר...א"ל אינה בקיאי בחסרות ויתרות ואנן לא בקיאינן, וכל שכן שנתקיים בנו בעוונותינו...ואבדה חכמת חכמינו...ואם באנו לסמוך על ספרים מוגהים...נמצאו בהם מחלוקות רבות ולולא המסורות שעשו סייג לתורה...וגם המסורות לא ניצלו ממי קרה המחלוקות... בכמה מקומות אך לא כרוב מחלוקת הספרים. ואם יאמר אדם ליכתוב ס"ת כהלכתו ילקה בחסר וביתר וימצה מגשש כעור באפלת המחלוקות...

ויהי בראותי אני מאיר ב"ר טורדוס הלוי הספרדי את המיקרה הזו אשר קרה את כל הספרים ואת המסורות בחסרות ויתרות...חשתי...לדרוש ולחקור אחר הספרים המוגהים והמדוקדקים אחר המסורות המדוקדקים ולעמוד על מחלוקותם ולנטוש ספרים חדשים... וללכת אחרי הישנים והנאמנים, ולנטות בהם אחר הרוב כדרך שנצטוינו מן התורה.."

²⁰⁸En este momento este נברא en el comienzo de la creación, fue el comienzo que tenían identidades separadas que podrían tener que luchar para encontrar su camino de regreso a la unidad. De este modo, el 2do versículo, es que describe las consecuencias de la creación, dice: תהו ובהו והארץ היתה תהו על פני וחסך

El Maharal (Ner Mitzva) explica que esas 4 palabras reflejan la clásica desviación desde la unidad (4= todas las direcciones) inherentes en la creación.

²⁰⁹ מס' חגיגה ג:

בעלי אסופין אלו תלמיד חכמים שיושבים אסופות אסופות ועוסקים בתורה הללו מטמאים והללו מטהרין, הללו אוסרין והללו מתירין, הללו פוסלין והללו מכשירין.

וכן בעירובין יג: אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן תלמיד היה לו לרבי מאיר וסומכוס שמו, שהיה אומר על כל דבר ודבר של טומאה ארבעים ושמונה טעמי טומאה, ועל כל דבר ודבר של טהרה ארבעים ושמונה טעמי טהרה. תנא תלמיד ותיק היה ביבנה שהיה מטהר את השרץ במאה וחמישים טעמים.
ועוד: אמר רבי אבהו אמר שמאול שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו, והללו אומרים הלכה כמותנו, יצאה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלוקים חיים הם, והלכה כבית הלל
מכתב מאליהו ח"ה דף 216

כי כל אחד ראה את האמת לפי מדתו העיקרית .... ברור שהוא יכריע את האמת לפי כחות הנפש שלו ... בין שחלקו בחסד או בגבורה וכדומה. וההכרעה שלו מגלה צד אחד באמיתת התורה

²¹⁰ירמיה כג כט:

(הלא כה דברי כאש נאם ד') וכפטיש יפוצץ סלע

סנהדרין לד. מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצות אף מקרא אחד יוצא לכמה טעמים

(ואילו במס' שבת פח: מה פטיש זה נחלק לכמה ניצוצות אף כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשונות)

²¹¹מס' חגיגה שם ג:

שמא יאמר אדם היאך אני לומד תורה מעתה תלמוד לומר כולם ניתנו מרועה אחד, קל אחד נתנו, פרנס אחד אמרן מפי אדון כל המעשים ברוך הוא דכתיב (שמות כ א) וידבר אלוקים את כל הדברים האלה (וממשיך הגמ': אף אתה עשה אנך כאפרכסת, וקנה לך לב מבין לשמוע את דברי מטמאים ואת דברי מטהרים, את דברי אוסרין ודברי מתירין, את דברי פוסלין ואת דברי מכשירין)
באר הגולה

ואי אפשר שלא יהיה חלוק ביניהם כפי מה שהם מחולקים בשלכם. שאף אם הדבר טמא, אי אפשר שלא... דעת חכמים יהיה לו צד בחינה אל טהרה של מה, וכן אם הדבר טהור, אי אפשר שלא יהיה לו בחינה מה של טומאה. ובני אדם... כל שאף שהם מחולקים בשכלם מ"מ הם ... אחד ואחד מקבל בחינה אחת כפי חלק שכלו. ועל זה קראם בעלי אסופות, ר"ל מתאספים יחד, וכאשר הם מתאספים יש בהם כל הדעות המחולקות. ואמר שמא תאמר א"כ האיך אני לומד תורה מעתה על זה אמר כלם נתנו מרועה אחד קל אחד נתנו פרנס אחד אמרן מפי אדון כל המעשים. וביאור זה, כי הש"י כאשר נתן תורה לישראל נתן כל דבר ודבר בתורה כפי מה שהוא. ואמר שדין זה יש בו בחינה לזכות ויש בו בחינה לחובה, ודין של איסור והיתר יש בדין זה בחינה להיתר ויש כאן בחינה לאסור, וכן כשר ופסול יש בחינה אחת הפך האחרת. כמו שבעולם נמצא דבר מורכבת מהפכים, ותוכל לומר על העץ שהוא מתיחס אל יסוד המים וכן הוא האמת שיש בו מן המים, ותוכל לומר שיש בו מן יסוד האויר וכן הוא האמת שיש בו יסוד האויר, ולא תמצא דבר פשוט לגמרי. וכן בתורה אין דבר אחד טמא לגמרי שלא יהיה בו צד טהרה, ויש בו צד טומאה ג"כ. וכאשר אחד למד על דבר אחד טהור ונתן טעמו ושכלו לטהרה, הרי אמר בחינה אחת כפי מה שהוא, והאומר טמא ואמר טעמו זה אמר ג"כ בחינה אחת.

²¹²חגיגה ג שם:

אף אתה עשה אזניך כאפרכסת וקנה לך לב מבין לשמוע את דברי מטמאים ואת דברי מטהרים את דברי אוסרים ואת דברי מכשירין בלשון הזה אמר להם אין דור יתום

²¹³פחד יצחק, חנוכה, מאמר ג

²¹⁴מדרש תהילים:

כל דבר ודבר שהיה הקב"ה אומר למשה היה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור.
ו"ל הריטב"א (עריובין יג:) כשעלה משה למרום לקבל תוקה הראו לו על כל דבר מט פנים לאיסור ומט פנים להיתר ושאל להקב"ה על זה ואמר שיהא זה מסור לחכמי ישראל שבכל דור ודור, ויהא הכרעה כמותם
ו"ל רבינו עזריאל (חגיגה ג:) וכל זה כי בדבור אחד היה שנאמר (דברים ה יט) "קול גדול ולא יסף" היו בו כל הפנים המשתנים והמתהפכים, לטמא ולטהור, לאיסור ולהיתר, לפסול ולכשר, כי לא יתכן להאמין שיהיה הקול ההוא חסר כלום ולכן בקול ההוא היו הדברים מתהפכים לכל צד את זה לעומת זה. וכל אחד ואחד מן החכמים העתידיים לעמוד בכל דור ודור קיבלו את שלו, ולא הנביאים בלבד קבלו מהר סיני, אלא אף כל החכמים העומדים בכל דור ודור, כל אחד ואחד קיבל את שלו וזהו שאמרו אלו ואלו דברי אלוקים חיים ואמרו כולם קל אחד נתנו
ר' צדוק הכהן, תקנת השבים דף 160:

Cada aspecto representa un ángulo de la imagen final, y dado que la הלכה sigue la mayoría, el aspecto más abarcativo de la realidad total de la que cualquier opinión pueda contener.²¹⁶ Sin embargo en la tierra, y aun después que la הלכה hubo sido decretada,

שכל דבר מעורב טוב ורע ... דבאמת אין שום טומאה שאין בו טעמי טהרה ג"כ כי בכל דבר ע"כ יש איזה שורש בקדושה שאם לא כן לא היה לו מציאות והיה וקיום כלל.

טהרה *desaparecerá* y solamente las dimensiones de *permanecerán*.

שם: ור' מאיר ... השיג כללות אור הגנוז דתורה שבע"פ דע"כ נקרא ר' מאיר על שם שמאיר עיני חכמים בהלכה ... וע"כ היה יכול להראות פנים על טמא טהור ועל טהור טמא שזהו מצד השגת שורש הנעלם מכל דבר ... אין לו סוף וגבול, שכל דבר מעורב טוב ורע ... דבאמת אין שום טומאה שאין בו טעמי טהרה ג"כ כי בכל דבר ע"כ יש איזה שורש בקדושה שאם לא כן לא היה לו מציאות והיה וקיום כלל מהר"ל באר הגולה באר ראשון (דף כ):

וכמו שבעולם נמצא דבר מורכב מהפכים, ותוכל על העץ דהוא מתיחס אל יסוד המים וכן הוא האמת שיש בו מן המים, ותוכל לומר שיש בו מן יסוד האויר וכן הוא האמת שיש בו יסוד האויר ולא תמצא דבר פשוט לגמרי וכן בתורה ... ובני אדם מחולקים בשכל ... ולכן כל אחד ואחד מקבל בחינה אחת כפי חלק שכלו ... (ש)כל דבר ודבר בתורה ... יש בו בחינה לזכות ויש בו בחינה לחובה, ודין של איסור והיתר יש בדין זה בחינה להיתר ויש כאן בחינה לאסור וכן כשר ופסול ... וכמו שבעולם נמצא דבר מורכב מהפכים, ותוכל על העץ דהוא מתיחס אל יסוד המים וכן הוא האמת שיש בו מן המים, ותוכל לומר שיש בו מן יסוד האויר וכן הוא האמת שיש בו יסוד האויר ולא תמצא דבר פשוט לגמרי וכן בתורה ...

El Rabino Dovid Bleich: *Introduction al Contemporary Halachic Problems*

Nadie ha sugerido en todo caso que no es necesario para recitar *birkhat haTorá*, que la bendición debe ser pronunciada previamente para estudio atractivo de Torá, después de estudiar las palabras de *Beth Shammai* la decisión esta en concordancia con *Beth Hillel*.

Una leve diferencia de acercamiento es adoptado por Zvi Lampel en *Dynamics of Dispute*: La pregunta de ¿"Cómo pueden los Sabios tener opiniones variadas y paralelas sobre la verdad absoluta"? Esta es infundada, y basadas sobre la falsa asunción que allí hay un abstracta y Absoluta verdad y que D"s es el espectador. Esto es falso, porque la única "Absoluta Verdad" es el mismo D"s, y fuera de Su verdad nada existe. Desde que esto no es una Verdad abstracta a que D"s esta sujeto, cuando Él decreta cualquier conclusión extraída por la observancia de la Torá, cuando seguimos sus límites claramente definidos esto es verdad. (Pág. 2) (El autor dice que el Rabino Shimon Schwab cuidadosamente leyó este Capítulo, y esta fina adaptación con el autor).

²¹⁵ מדרש תהילים שם:

אמר לפניו (משה ר' להקב"ה): רבונו של עולם עד מתי נעמד על ברוריה של הלכה? אמר ליה אחרי רבים להטות - רבו המטמאים טמא, רבו המטהרים טהור

ר צדוק הכהן תקנת השבים דף 160:

כל דבר מעורב טוב ורע והנהגת עוה"ז הוא כפי הלבשוטה בעוה"ז שהוא בעל גבול וסוף ... [ולכן] אין ההלכה כנ"ר [מאיר] דקביעות ההלכה הוא ההילוך הראוי להתנהגות האדם בעולם הזה.

²¹⁶ מהר"ל שם:

שאף שהם מחולקים בשכלם מ"מ הם מתאספים יחד, וכאשר הם מתאספים יש בהם כל הדעות המחולקים

En otro lugar, el Maharal describe a la Halaja como la opinión la cual es la más Sejel Pashut:

באר הגולה:

שאין העולם פשוט שלא יהיה בו חילוף בחינות... רק לענין הלכה למעשה, אין ספק שהאחד יותר עיקר מן השני, ... והוא מכריע... מ"מ אל תאמר כי דבר שאינו עיקר אינו נחשב כלום... ולפעמים הבחינות שוים לגמרי בצד עצמו ואז שניהם מן הש"י בשטה ואין מכריע. וזהו מחלוקת הלל ושמאי שיצא בת קול אלו ואלו דברי אלקים חיים. ההלכה הוא שכל פשוט, לפיכך ההלכה כב"ה, כי דבריו מתחברים אל השכל הפשוט לגמרי. כי ההלכה היא הדרך הישר... והוא ההולך אן הש"י לגמרי, ולכן נקרא דבר זה הלכה. אף כי מצד החכמה ב"ש חכמים היו ומשיגים עד שהיו דבריהם דברי אלקים חיים ג"כ, מ"מ מצד עצמן של ב"ה שהיו נוחים ועלובים היו ראויים אל היושר, לכן נקבעו דבריהם להלכה, וגם זה נכון.

Esto es sólo otra manera de decir lo que nosotros dijimos en la parte central del texto. El פשוט refleja la más comprehensiva dimensión de la verdad porque esta es una visión de la verdad desde la mayor posición central posible. Otra dimensión de la verdad, aun legítima, son las visiones mayores del lado para hablar. Desde que nadie puede aferrarse a todas las dimensiones de la verdad con total claridad, esto es posible por más que una opinión represente la verdad aun en el nivel final de la halaja (אין מכריע)

Dado que el olvido de las הלכות y desde que las diferentes opiniones fueron una posibilidad real, השם construyó un mecanismo de recuperación y resolución dentro de Su תורה²¹⁹. Por ejemplo, los יג מדות fueron utilizados para rescatar las הלכות pérdidas y la regla del רוב fue utilizada para resolver las majloket²²⁰. Esto fue posible porque toda la תושבע"פ está contenida en la תושב"כ. Los יג מדות fueron el mecanismo que proporcionaron el revelado de la תושבע"פ desde la תושב"כ. Esta manera sólo se permitió donde había tradición oral, y la cual en algún sentido ésta se encontraba comprometida²²¹. De otra manera, la תורה completa

²¹⁷ Sólo cuando la Torá nos dice que halaja es, es esta la halaja pesuka para todo el tiempo. Aunque después, esto no signifique que la otra dimensión no exista:

ר' חיים פרידלנדר: וגם בשרץ שהתורה טימאה אותו יש מט פנים לטהרה, אלא שהנידון הוא איזה טעמים שוקלים יותר ומכריעים את הכף ... לאור הדברים הללו נבין היטב מדוע הגמרא מביאה כל כך הרבה הוא אמינא ודוחה אותם, מכיון שגם ההיא אמינא הוא צד אחד אמיתי לטמא או לטהור ... [ו]אנחנו צריכים להקיף את הנושא מכל הצדדים (שפתי חיים פרקי אמונה ובחירה ח"ב עמ' רעח

מלחמות ד' (של הרמב"ן על הרי"ף):

אין במחלוקת מפרשיו ראיות גמורות. ולא ברוב קושיות חלוטות. שאין בחכמה הזאת מופת בדור כגון חשבוני התשבורות ונסיונות התכונה... ואתה המסתכל בספרי אל תאמר כי כל תשובותי על הרב רבי זרחיה ז"ל (בעל המאור על הרי"ף שם) כולן בעיני נצחות, ומכריחות אותך להודות בהם על פני עקשותך, ותתפאר בהיותך מספק אחת מהם על לומדיה, או תטריח על דעתך להכנס בנקב המחט לדחות מעליך הכרח ראיתי. אין הדבר כן. כי יודע כל לומד תלמודנו שאין במחלוקת מפרשיו ראיות גמורות. ולא ברוב קושיות חלוטות. שאין בחכמה הזאת מופת בדור כגון חשבוני התשבורות ונסיונות התכונה. אבל נשים כל מאדנו ודיינו בכל מחלוקת בהרחיק אחת מן הדעות בסברות מכריעות, ונדחק עליה השמועות, ונשים יתרון הכשר לבעל דינה מפשטי ההלכות והוגן הסוגיות עם הסכמת השכל הנכון. וזאת תכלית יכלתנו, וכוונת כל חכם וירא האלוקים החכמת הגמרא.

²¹⁸ מגילה יט: מאי דכתיב ועליהם ככל הדברים מלמד שהראהו הקב"ה למשה דקדוקי תורה וקדוקי סופרים ומה שהסופרים עתידין לחדש ומאי ניהו מקרא מגילה דרשות הר"ן הדרוש השביעי:

דקדוקי סופרים הם המחלוקת וחלוקי סברות שבין חכמי ישראל וכלן למדם משה מפי הגבורה בלא הכרעה כל מחלוקת ומחלוקת בפרט.

²¹⁹ סוכה ב.

שבתחילה כשנשתכחה תורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה, חזרה ונשתכחה עלה הלל הבבלי ויסדה, חזרה ונשתכחה עלו רבי חייא ובניו ויסדוה.

²²⁰ Es difícil de saber porque las majloket originales de la semija no fueron resueltos de esta manera. (En la Mishna en Jagiga (פ"ב מש' ב) esta habla de que las majloket continuaron por muchas generaciones desde el tiempo de Yossie ben Yoezer y Yossie ben Yojanan hasta el tiempo de Hillel y Shammai). Por otra parte nosotros traemos al Rav Simja Wasserman diciendo que la tardías disputas de Beth Hillel y Beth Shammai no fueron resueltas porque ellos no lo hacían en ese tiempo, y por lo tanto un voto sobre el tema nunca fue tomado, pero aquí no podemos decir esto porque todas estas generaciones vivieron durante el tiempo del Bait Sheni.

²²¹ מכתב מאליהו מאמר על התורה: יש אשר נתעלמו הלכות במשך הזמן; היינו שנתעלם בירור דיוקי הדברים, אף שכמה עיקרי ופרטי הדין הוא עדיין היו ידועים להם, והיו יכולים להסיק גם את החלק שנתעלם, מכל מקום פנו אז חז"ל לדרוש מתורה שבכתב, כי כיון שכבר בטלה במדת מה הדייקנות בזכירת הענין שוב אין לזה דין תורה שבעל פה, ואין פוסקים הלכה על פי זה בלי ראיות מן הכתוב

El Rav Dessler continúa explicando, que cuando la Halaja se transforma un poco no clara, nosotros simplemente verificamos como la comunidad observante de la Torá estuvo comportándose.

Cuando un tema alcanza su claridad, este se expresa como la הלכה. En la sección previa, nosotros explicamos que en cada מחלוקת de los Sabios, fue el reflejo de los diferentes aspectos por diferenciarse de la realidad. El hecho, es que la realidad se acomodó en una dimensión siendo טמא mientras que simultáneamente se acomodaba en otra dimensión que siendo טהור²²². La הלכה fue la resolución de esas dimensiones, de la mejor manera abarcativa y posible²²³, dentro del mundo práctico de la acción.

La הלכה puede también ser definida como el modo es finalmente la תורה traída al mundo; el refinamiento final del principio abstracto de la תורה²²⁴ dentro de la realidad de la vida diaria.²²⁵ Este es un proceso que avanza en cada generación²²⁶. Cada judío debe traer la

---

Seguramente, esto podría ser la mejor manera de decidir lo que la תושבע"פ haya dicho a lo largo sobre este tema:

ואף שהרבה פעמים ודאי היה בידם מנהג, איך נהגו בענין זה מדורות שקדמו, מכל מקום אין לזה אלא דין מנהג ולא דין תורה שבעל פה, ואין סומכים על המנהג אלא בבחינת מנהג ולא בגדר הלכה. ואף שאמרו מנהג ישראל תורה הוא, היינו שהוא תורת מנהג ולא בבחינת תורת הלכה. וזהו הביאור הנכון בכל עניני המחלוקות בחז"ל ובראשונים, בדברים שבהכרח היה להם איזה אופן שהיו עושים כן מאז מעולם—למשל, מחלוקת בית שמאי ובית הלל בצרת ערוה, וכן רש"י ורבנו תם בתפילין—שבדאי היה אופן שנהגו כך דור דור, אבל מכיון שלא היתה להם מסורת גמורה מדויקת לפי תנאי הדיוק הנדרשים, לא נחשב זה אלא מנהג, ועל פי דין תורה יש הכרח לשוב ולברר את הדיון על פי דרכי הברירה, התנאים והאמוראים בדרכי הדרשות מתורה שבכתב, והראשונים על פי ראיות מש"ס בבלי וירושלמי ועוד. וכיון שעל פי ברירה זה היה מתברר להם היפך הנהוג, דחו את הנהוג מפני ברירה ההלכה על פי הגדרים שפסקה התורה, ואין לדיין אלא מה שענינו רואות. ובזה מתבאר מה שמצאנו בענין הציץ (שבת סג): שלתנא קמא כתוב עליו קדש לה' בשתי שיטין, "ואמר ר' אליעזר בר' יוסי אני ראיתיו ברומי וכתוב קדש לה' בשיטה אחת", ונפסקה ההלכה לכתחילה כתנא קמא (רמב"ם הלכות כלי המקדש ט, א). ולכאורה תמוה שהרי ר' אליעזר בר' יוסי על אריה היה שלמעשה נהגו לכתוב בשיטה אחת. אלא הביאור כנ"ל, שאין בזה כדי להכריע את ההלכה. (וכך הוא כמעט מפורש ברמב"ם שם).

⁵ מדרש תהילים:

כל דבר ודבר שהיה הקב"ה אומר למשה היה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור. ר' צדוק הכהן, תקנת השבים דף 160: שכל דבר מעורב טוב ורע ... דבאמת אין שום טמאה שאין בו טעמי טהרה ג"כ כי בכל דבר ע"כ יש איזה שורש בקדושה שאם לא כן לא היה לו מציאות והויה וקיום כלל.

²²³ מהר"ל באר הגולה באר ראשון (דף כ) שאף שהם מחולקים בשכלם מ"מ הם מתאספים יחד, וכאשר הם מתאספים יש בהם כל הדעות המחולקים

²²⁴ באר הגולה: שאין העולם פשוט שלא יהיה בו חילוף בחינות... רק לענין הלכה למעשה, אין ספק שהאחד יותר עיקר מן השני, ... והוא מכריע... מ"מ אל תאמר כי דבר שאינו עיקר אינו נחשב כלום... ולפעמים הבחינות שוים לגמרי בצד עצמו ואז שניהם מן הש"י בשוה ואין מכריע. וזהו מחלוקת הלל ושמאי שיצא בת קול אלו ואלו דברי אלקים חיים.

ההלכה הוא שכל פשוט, לפיכך ההלכה כב"ה, כי דבריו מתחברים אל השכל הפשוט לגמרי. כי ההלכה היא הדרך הישר... והוא ההולך אך הש"י לגמרי, ולכן נקרא דבר זה הלכה. אף כי מצד החכמה ב"ש חכמים היו ומשיגים עד שהיו דבריהם דברי אלקים חיים ג"כ, מ"מ מצד עצמן של ב"ה שהיו נוחים ועלובים היו ראויים אל היושר, לכן נקבעו דבריהם להלכה, וגם זה נכון.

²²⁵ Aunque Brisker podía discutir lo contrario, la mayoría podría discutir cada aspecto de la vida diaria que fue guardada como reliquia en la halaja. Esta es una gran área de nuestras vidas designadas רשות, la cual no es específicamente un mandato. Aunque esto es considerablemente mas halajico e imperativo en nuestras vidas que la mayoría de nosotros realiza, el período entre minyanim tiene amplias áreas que están abiertas a nuestras propias decisiones creativas y sólo generalmente están cubiertas por el precepto, קדושים תהיו. Pero aunque la מצוה es comprendida por Rashi, el Ramban y otros, están en un precepto negativo, en las palabras del Ramban: שלא תהא מנוול. Sin embargo, muestra claramente que el comienzo קדוש tiene un lado positivo también. Cuando nosotros decimos un אשר קדשנו en cualquier ברכה nosotros tenemos alguna קדושה positiva en mente, y no sólo las מצוות están para protegernos de hacer algo negativo. Así también, es una esperanza en nuestras vidas que el רשות produce algo positivo, y no solo nos

Uno podría disentir que cuando uno actúa de acuerdo a la Torá en una de las áreas del רשות, uno esta también trayendo finalmente la Torá al mundo, como cuando un posek determina una halaja. En este sentido, la תושבע"פ es una parte de nuestro רשות solo como este es parte de nuestra הלכה. El argumento de Brisker, es muy estrecho.

Una de las áreas que nos dieron nuestros Sabios de Torá es la perspectiva de la Agadata. Otra de acuerdo con el Rav Hirsch, es el símbolo en la Torá. El Mishkan, por ejemplo, fue el símbolo del hombre. Los detalles del Mishkan nos dan una lectura clara de como nosotros somos conducirnos a nosotros mismos. El Rav Shimshon Rephael Hirsch sostiene que tal simbolismo tiene que emerger desde las halajot dentro de cada sugya. Interpretaciones simbólicas no sólo deben ser consistentes con las halajot; (En contraste con el More Nevujim quien clama que nosotros podríamos no entender los detalles de la Mitzva en el contexto de su "Taam".)

Otra fuente de un Sabio de la Torá es la perspectiva del stress y el énfasis que nosotros les damos ciertas midot, y temas y aspectos de nuestras vidas sobre las de otros. Para agregar, muchos de esos grandes principios principales, aunque fueron impactados por la halaja, no son enteramente proscriptos halájicamente. El יג עיקרים del Rambam no fue aun articulado en la forma anterior a su tiempo (si bien alguno de ellos pueden estar definidos como las Mitzvot). El hecho que, Rav Yosef Albo (ספר העקרים) sostiene que allí fueron sólo 3 tales principios. La Torá no hace un discurso específico ימות המשיח. El תחיית המתים o ימות המשיח. Esto es un יסוד de la Torá completa. (Ramban: מצווה, מצווה א). El Ramban, como así también la mayoría de los poskim, sostienen que esto no es un jiyuv para rezar diariamente HaSh-m. Esto es un jesed que HaSh-m nos otorga a nosotros. (רמב"ן השגות שם: מצוה ה). De acuerdo a algunos, el Rambam no sostiene que esto es una מצוה para hacer תשובה; sólo uno hace וידי. El tipo de jesed que nosotros estamos supuestos a hacer es, con la excepción de unas pocas leyes DeRabanan tales como Bikur Jolim y Hajnasat Kala, dejándonos completamente abiertos. De acuerdo con el Rav Jaim Vital, esto no es una מצוה para trabajar sobre tus midot (sí bien todas las מצוות demandan alguna aplicación del desarrollo de las מדות של שור) (מובא בעלי שור); temas de familia y jinuj son también abiertamente proscriptos y es cuestionable si una mujer es חייב para casarse. (בר"ן הוי רק). (הכשר מצוה לבעלה של פרו ורבו, והמקנה חול). Todo esto significa que nosotros tenemos una manera de aplicar la Torá que no se restringe a las categorías puramente de la halaja, pero que tienen que ser consistentes con ella.

²²⁶ חזון איש: שמה שגזרו הראשונים ז"ל גזרו על שורש הדבר המביא להרחבת המצוה ומשמרתה ומסרוה לחכמים הבאים לשפוט ביתר הפרטים כפי הוראת העיון וכמשא ומתן של דין התורה. ומה שנראה לחכם שראוי להבינו בכלל גזירתם זהו באמת בקשת הגזורים ומבוקש גזירתם (ספר זרעים, עמ' 130).

²²⁷ מועדים וזמנים לרב משה שטרנבוך:
שכל אחד ואחד מישראל מחוייב מן התורה לעמוד ולברר כל הלכה והלכה לקיים כל מצוה ומצוה כדין, ותובעים מכל אחד קיום המצוה כפי שידו מגעת, ובמקום שעם הארץ יוצא בכך, תלמיד חכם לא יצא כלל שהוא מחוייב לקיים המצוה באופן מהודר טפי ... רק כל חכם עיניו בראשו ללמוד ולקיים מצוה כתיקונו לפי דעת הפוסקים. (הקדמה לה"ג קטע המתחיל אמנם האמת. וע"ש הקטע אחרי זה).

Nota: El Rav Shternbuch no sugiere que cada uno determine por sí mismo.

²²⁸ זהו לשון השו"ע הרב (הל' ת"ת פ"ב הל' ט): וגם מי שדעתו יפה שיוכל ללמוד ולזכור כל תושבע"פ, יש לו ללמוד ולחזור תחילה הלכות הללו הצריכות למעשה. כי יש לו דין קדימה על שאר כל ההלכות שאין צריכות למעשה כל כך.

²²⁹ חינוך מצוה תצ"ו
שנמענו מלחוקק על בעלי הקבלה ע"ה ומלשנות...ועל זה נאמר לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך...משרשי המצוה...השלים תורתנו תורת אמת עם המצוה הזאת שצונו להתנהג בה על פי הפרוש האמיתי המקובל לחכמינו הקדמונים עליהם השלום, ובכל דור ודור גם כן שנשמע אל החכמים הנמצאים שקבלו דבריהם ושתנו מים מספריהם ויגעו כמה יגיעות בימים ובלילות להבין עומק מליהם ופליאות דעותיהם, ... החיוב עלינו לשמוע לדברי חכמינו הקדמונים ואל גדולינו בחכמת התורה ושופטינו שבדורינו (ו)נוהגת (מצוה זו) בכל מקום ובכל זמן

El Rabino Dovid Bleich, en su introducción a *Contemporary Halachic Problems*, establece: "El versículo 'Jueces y policías pondrás por tu mismo en todas tus puertas' (Dev. 16:18) otorga una autoridad autónoma a los jueces rabinicos en cada localidad. Ellos están con el poder de promulgar sus visiones en el área sujeta a sus jurisdicciones. La plebe local podría, con completa confianza, aceptar la enseñanza del *bet din* local²³⁰. Solamente en caso de que una decisión de la suprema autoridad halájica, el *Bet Din ha-Gadol*, establecido en Jerusalem, su visión se convierte en obligatoria sobre todo Israel..."

Cuando un caso iba al Sanhedrin, la mayoría en el סנהדרין reglamentaba²³¹. Esto de ahí en más se convirtió en la Voluntad de D's de nosotros seguir la decisión de la mayoría²³².

²³⁰ De ese modo, en la ciudad la cual R. Eliezer fue el jefe de la autoridad, la población tala árboles, construyeron un fuego, e hirvieron agua en Shabbat en la preparación de una circuncisión, mientras en una ciudad vecina tales acciones constituyeron una ofensa capital. La opinión de R. Eliezer al efecto de las restricciones de Shabbat son suspender no sólo para una circuncisión en si misma pero aun para la preparación de lo que necesariamente equipos de este rito fue autoritario en su jurisdicción. La opinión contradictoria de sus colegas fue traída en sus jurisdicciones.

²³¹ תמורה טז.

אמר רב יהודה אמר שמואל שלשת אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה אמרו לו ליהושע שאל א"ל לא בשמים היא אמרו לו לשמואל שאל אמר להם אלה המצוות שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה... (וממשיך שם שאמרו לפנחס ואלעזר וקבלו אותם תשובות)

ומסיים הגמ':...במתניתין תנא אלף ושבע מאות קלין וחמורין וגזירות שוות וקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבלו של משה אמר רבי אבהו אעפ"כ החזירן עתניאל בן קנז מתוך פלפולו ... מהרש"א ד"ה א"ל ליהושע שאל:

ר"ל שאל מן השמים ויודיעך ההלכות ששכחת והשיב לא בשמים היא דמשמת משה לא ניתנה התורה לשאול ספיקתיה מן השמים דלכך נקראת תורת משה אבל ניתנה להכריע בספקות על פי הרוב וזהו אפילו כשהיחיד או המעוט גדולים יותר מן הרבים:

ועל זה כתב המכתב מאלהיהו ח"ה דף 216 (מאמר משה ורבי עקיבא):

ולפי זה, בבת קול של ר' אליעזר, מאחר שגדר בת קול הוא הכרה מלמעלה מן השכל על פי הנקודה הפנימית דל האדם לפי מהותו, יש לומר שהכירו בגדלותו של ר' אליעזר כל כך בבהירות עד שבעומק פנימיות מהותם הרגישו הכרח לבטל דעתם נגדו ולפסוק כמותו (כמו שיש באמת גבול לדין של רוב כגון במקום שהחולקים משני סוגים לגמרי, כגון אמוראים נגד תנא, או ראשונים נגד אמוראים). ובזה מבואר מה ששמעו הבת קול בלשון "מה לכם אצל ר' אליעזר וכו'" ולא "מה לכם לטמא את התנור כי טהור הוא" וכדומה. אבל שכל התורה שלהם פסק שסוף סוף הם בגדר אפשרות המחלוקת עם ר' אליעזר, וכיון שבאופן זה יש בתורה פסק ברור של אחרי רבים להטות ואין לדיין אלא מה שענינו ראות, אין לדין ע"פ הרגשת התבטלות אפילו לעומת הגדול ביותר. [ועי' שה"ש רבה פרשה א ד"ה לריח שמניך: "ואבן אחת היתה שם והיתה מיוחדת לו [לר' אליעזר] לשיבה. פעם אחת נכנס ר' יהושע התחיל נושק אותה האבן ואמר האבן הזאת דומה להר סיני וזה שישב עליה דומה לארון הברית". ראה עד כמה החשיבו ר' יהושע לר' אליעזר ואעפ"כ הרבה פעמים חלק עליו]. והנה בסתירה כזו בין השכל והשגה דלמעלה, בדרך כלל אין שייך כלל להעמיד השכל נגד ההכרה הברורה ההיא, ורק בהתחזקות גדולה במלחמה פנימית ("עמד ר' יהושע על רגליו...") באו להכרה ש"לא בשמים היא" דהיינו שהתורה מיוסדת בגדר כזה שמה שהשכל הישר של רוב חכמי ישראל מכיר מתוכה, זהו תורה מסיני, היינו גילוי עליון שאין למעלה הימנו; וא"כ צריך לבטל הכרת "בת קול" נגד שכל התורה. [נההכרות הנובעות מעמקי הלב נסתרות הן, וכתוב "לא מראש בסתר דברתי" (ישעיה מח, טז). השכל הוא גלוי לכל וכך היא תורת ה', מקורות הלכותיה ומסגנותיה גלויות ומובנות לכל, זוהי גדלותה. וכן ר' מאיר היה גדול מכל חכמי דורו אבל לא קבעו הלכה כמותו כי "לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו" (עירובין יג:)...]

כדין תורת משה ... וה"ה בעצמו שהשיבו שמואל ופנחס דאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה דהיינו משמת משה לא ניתן לשום נביא לחדש מן השמים אלא ניתנה לחכמים אם לטמא אם לטהר ע"פ הרוב רמב"ם פ"א מהל' ממרים הל' ד:

כשהיה ב"ד הגדול קיים לא היתה מחלוקת בישראל. אלא כל דין שנוגד בו ספק לאחד מישראל שואל לב"ד שבעיר אם ידעו אמרו לו אם לאו הרי השואל עם אותו ב"ד או עם שלוחיו עולין לירושלים ושואלין לבית דין שבהר הבית אם ידעו אמרו לו אם לאו הדין באין לב"ד שעל פתח העזרה אם ידעו אמרו להן ואם לאו הכל באין ללשכת הגזית לב"ד הגדול ושואלין אם היה הדבר שנוגד בו הספק לכל ידוע אצל ב"ד הגדול בין מפי הקבלה בין מפי המדה שדנו בו אומרים מיד אם לא היה ברור אצל ב"ד הגדול דנין בו בשעתו ונושאים ונותנים בדבר עד שיסכימו כולן או יעמדו למנין וילכו אחר הרוב ויאמרו לכל השואלים כך הלכה והולכין לה...]

ע"פ סנהדרין פח: אמר ר' יוסי מתחילה לא היו מרבין מחלוקת בישראל. אלא בית דין של שבעים ואחד יושבין בלשכת הגזית ושני בתי דינין של עשרים ושלשה אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב על פתח העזרה ושאר בתי דינין של עשרים ושלשה יושבין בכל עירות ישראל הוצרך הדבר לשאל שואלין מבית דין שבעירן אם שמעו אמרו להן ואם לאו באין לזה שאל לזה שסמוך לעירן אם שמעו אמרו להם ואם לאו באין לזה שעל פתח הר הבית אם שמעו אמרו להם ואם לאו באין לזה שעל פתח העזרה, ואומר כך דרשתי וכך דרשו חברי כך למדתי וכך למדו חברי אם שמעו אמרו להם ואם לאו אלו ואלו באין ללשכת הגזית, ששם יושבין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים ובשבתות וימים טובים יושבין בחיל. נשאלה

En la época posterior del סנהדרין²³³, el status individual del Sabio permaneció igual²³⁴. No obstante, el consenso halájico se transformó más difícil, dado que los Sabios de más

²³² רמח"ל מאמר העיקרים:

וכפי הפסק שיהיה במחלוקת כן תהיה החובה עלינו לשמור ולעשות מבלי שיהיה המחלוקת שהיה במ חולשה פסק כלל, כי אולם כך צונו ית"ש

אור החיים וזהו החיים. Por lo tanto establece que después que nosotros sabemos la Halaja:

נחזור לקבוע ההלכה בכתוב

Y aun si allí hay otras formas de estudiar el pasuk

יותר נבחר לומר לזה נתכוון מלדחות דחיות (ויקרא יג לד)

El status de la rechazada opinión varia de פסק al פסק. Si esta es la más estricta opinión, luego algunas veces esto fue considerado una מצוה מן המובחר y podría seguirse por quienes quería hacer eso. Algunas veces esto fue simplemente con respecto como un חומרא el cual alguien podría hacer si ellos querían ser יוצא כל הדעות. Pero algunas veces la opinión fue rechazada y aunque, uno no fue autorizado para seguirla, aun así, por hacerlo, uno podría ciertamente también estar incluyendo la opinión aceptada. Un ejemplo de este caso mas tarde es la posición en que uno tiene que recitar el שמע. Beth Shammai fue מחמיר, diciendo que uno tiene que decirlo de pie en la mañana y recostado en la noche. (ברכות דף י ע"ב). Sin embargo, los Sabios dijeron que si alguien deseara hacer la מצוה (también) de acuerdo con Beth Shammai:

כדי היית לחוב בעצמך שעברת על דברי בית הלל.

(שנות אליהו ברכות פ"א מש"ג)

Si la opinión rechazada fuere más indulgente, que ciertamente, ordinariamente uno no podría sustituirla por esta, pero podría aun haber sido invocado en situaciones de dolor, significantes pérdidas de finanzas o otras situaciones que fueron referidas como una inusual dificultad. (תפארת). Esto podría también abrir la forma para un próximo Sanhedrin para revertir la temprana decisión bajo ciertas circunscritas condiciones. (תוספות יום טוב ש) אבל עיין שם (משנה ו')

²³³ El Rabino Aryeh Kaplan, *Handbook of Jewish Thought* (vol. 1):

10:38 El Sanhedrin quedaría funcionando en Tiberias hasta cortamente antes de la recopilación del Talmud. Durante la persecución de Constantino (4097-4121; 337-361 D.C.), el Sanhedrin tuvo que esconderse, y éste fue eventualmente dispersado.

10:39 La ordenación tradicional (*semijah* - סמיכה) fue así abolida en el año 4118 (358 D.C.) El Sanhedrin y otros debidamente constituyeron cortes las cuáles no podían ser establecidas hasta que esta ordenación sea restituida.

10:40 Lo que hoy en día es llamado "ordenación" no es una verdadera ordenación, sino una certificación que él individuó expresa en ciertas áreas de la Ley de la Torá. Más aun, esto implica que él tiene un permiso de sus maestros para impartir decisiones públicas; y sin tal permiso esto sería prohibido. Tal ordenación, sin embargo, no implica en ninguna manera el ser competente para poder servir en el Sanhedrin.

10:41 Por lo tanto, hoy no hay una corte Rabínica que pueda juzgar casos sobre su propia autoridad. La única autoridad que tal corte tiene es como agentes de la temprana corte ordenada en esta capacidad en la cual ellos pueden sólo juzgar casos comúnmente ocurrentes e involucrados a la pérdida actual sobre parte de los litigantes. Sin embargo, infrecuentemente ocurren estos casos y estos envuelven daños punitivos o afines, requiere a su tiempo jueces ordenados, y por lo tanto no pueden ser juzgados en la corte Rabínica contemporáneas.

Recomendamos ver esto con detalles de las fuentes, como así también los ítems 10:42 – 10:46 para ver como y cuando el Sanhedrin podría ser reconstruido.

²³⁴ דברים יז ח-ט:

(ח) כי יפלא ממך דבר למשפט... (ט) ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם...

רש"י:

ואפילו אינו כשאר שופטים שהיו לפניו אתה צריך לשמוע לו אין לך אלא שופט שבימך (ספרי)

En el caso donde dos poskim mayores desacordasen, nosotros en dicho caso somos usualmente Majmirim si una ley es DeOraita y Meikel si esta es una ley DeRabanan²⁴². Aunque este concepto podría reflejar una posición de ספק, esto aun tiene²⁴³ קדושה, y el פסק que esta decidido sobre esto que deje de ser safek para quienes lo siguen²⁴⁴. Quienes siguen el פסק de su פוסק son considerados de tener que mantener la תורה aún si la הלכה más tarde termine siendo distinta que las reglas vigentes²⁴⁵: Los פוסקים están asistidos por סיעתא דשמיא

---

²⁴¹ Por ejemplo, algunos Rishonim sostuvieron que a una mujer le fue permitido usar Tefilin, pero no solo un Ajaron decretó en esta forma. (Hay allí muchas cosas que no fueron resueltas aun en el Shuljan Aruj, y aun si ellas fueron resueltas, eso no determinó la halaja final. No obstante, todos los círculos observantes aceptaron juntos el Shuljan Aruj con el Ramah como la autoridad para que toda la halaja debe relatar. La Mishna Brurah, si bien ampliamente aceptó, no alcanzó el mismo status.)

²⁴² שו"ת הרשב"א ח"א ס' רנג

²⁴³ רב צדוק הכהן:

דבר מצוה שעושהו מפני הספק חל עליו קדושת הש"י בודאי כיון שצריך לעשותו מפני הספק דוגמת יום טוב שני. ועיין מס' שבת כג. דמברכים אשר קדשנו במצוותיו אספק חוץ מדמאי דרוב עם הארצים מעשרים הם דוגמת מה שכתוב בר"ן דכיוון שמספק צריך לעשותו חשוב כוודאי וכן משמע לשון הגמ' ברכות ב: משעה שקדש היום בערב שבת עיין שם ברש"י היינו בין השמשות וקרובי קדש היום בקדושת שבת ... דכל שבני ישראל מחמירים על עצמן לעשותו מצוה נעשה מצוה ויש בו קדושה. (צדקת הצדיק ס' טז)

²⁴⁴ פאר הדור על החזון איש:

כשישבו ב"ד והסכימו על מופת מן המופתים, שיהא חשוב כעדים הרי זה רצוי לפני המקום על פי התורה "ואין אנו אחראים לדעת האמת זולת ע"פ משפט התורה בדיני העדות ... ואין זה תימא ... שכל הנהגת העולם ע"פ השגחתו ית' ויסובבו הסיבות ע"פ אופן שיהיה האמת במשפטינו תמיד כשנשמור משפטי התורה"

²⁴⁵ אגרות משה הקדמה לאו"ח ח"א:

והוכחה גדולה לזה מהא דשבת דף קל א"ר יצחק עיר אחת היתה בארץ ישראל שהיו עושים כר"א ונתן להם הקב"ה שכן גדול ... אף שהאמת דדינא נפסק שלא כר"א והוא חיוב סקילה במיד וחטאת בשוגג
Esto se aplicó, en algún grado, aún durante el tiempo del Sanhedrin. De acuerdo con el Ramban, un Talmid Jajam fue autorizado a desacordar con el Sanhedrin, aun después de que ellos expresaron una opinión, tan lejos como el no tuvo lugar en sus argumentos en frente de ellos y ellos escucharon sobre lo que él tenía que decir, definitivamente se regía que la halaja no era como él. De hecho, hasta ese tiempo, si en el Sanhedrin fueran indulgentes y él sintió que la halaja debe ser estricta, y no fue permitido de actuar indulgentemente:

רמב"ן השגות על שרש ראשון: אם ... הוא סבור שטענו בהוראתם, אין עליו לשמוע להם, ואינו רשאי להתיר לעצמו הדבר האסור לו. ... וכ"ש אם היה מכלל הסנהדרין ... ומ"מ חייב לקבל דעתם אחר ההסכמה עכ"פ.

Si él escucha a ellos antes de su pasuk final, él podría en realidad tener que traer en realidad:

הרי זה חייב... הוריות א א: הורו ב"ד ויודע הוא שטענו, והוא ראוי להוראה, והלך ועשה על פיהו
Volviendo a nuestros tiempos, el Rabino Shlomo Kluger escribe ratificando de un Jajam quien desafía al decreto del Rav, diciendo que él se equivocó en permitirlo. En ese caso particular, el jajam apareció haber estado correcto en el final, pero eso, dice el Rab Kluger es irrelevante:

שו"ת האלף לך שלמה או"ח שסב: מחויב לומר ולא לשתוק שנאמר מדבר שקר תרחק ... (ה"ה) בדיני ממנות ... מכ"ש במלתא דאיסורא דהוי לאפרושי מאיסורא לפי דעתו שמחויב לומר כן

De otra forma la siguiente regla se aplica:

רמב"ם פ"א מהל' ממרים הל' ה:

שני חכמים או שני בתי דינין שנחלקו שלא בזמן הסנהדרין ... אם אינך יודע להיכן הדין נוטה בשל תורה הלך אחר המחמיר בשל סופרים הלך אחר המיקל

Esta regla aplicada por el posek; y no por la persona quien tiene una sheela. El posterior es autorizado para que realmente sea requerido de seguir cualquier cosa que responda dada el posek para quien él pregunto. Un principio para un posek, es aplicar muchas calificaciones y nuestra intención no es dar una metodología de como ellos decretaban las sheelot. Nuestra intención es mostrar que aun en nuestros tiempos, existe con que se puede clasificar una halaja. El cese del Sanhedrin no llevo al fin del procesó halajico.

²⁴⁶בתומים (בקצור תקפו כהן):
מאחר שנתקבל הש"ע בכל ישראל ודאי רוח ד' דבר בו והכל מיד ד' עליו השכיל אף מה שהוא לא כיון כלל לזה (במחשבות חרוץ של רב צדוק הכהן דף 114)

²⁴⁷פאר הדור על החזון איש:
"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" נאמר בספר הזוהר הקדוש "אלין סידורין דגלגולין", ומפרש הבעש"ט שלפעמים מתחייב אדם בדין לשלם לחברו ממון שאינו חייב בו הפעם- ואין זאת אלא תשלום חוב מגלגול קודם... נענע לו החזון"א בראשו כמי שמסכים לדבריו כשהוא טורח ומבאר לשאר הנוכחים את העניין לאשורו: הכוונה במקרה דנו, שהמקרא אומר "אשר תשים לפניהם" דהיינו לסמוך על הדינים ד' "מצא מעות מפחרין שלו" בעוד אנו חוששים שמא לא משמש בכיסו-ואיך הדין אמת? אלא ודאי העניין קשור בסוד הגלגול, שמבקשים מן השמים להעביר ממון שלך לחברך כפירעון עבור מה שחייבת לו בגלגול קודם, אך אם באמת תמשמש בכיסך הלא שוב אין הממון שלך ואין אתה פורע לו, כי מהפקר זכה, לפיכך מסבבין בהשגחה פרטית שאתה לא תמשמש ולא תתייאש ובנתיים ימצא חברך את המטבע ויזכה בו ביושר כפי שהורו חכמים, שבאופן זה יחזרו מעותיך לבעליהן מגלגול קודם ...

CAPÍTULO F: חכמים

I-Aptitudes

a-Aptitudes para ser un Sabio de la Torá

b-Guardianes de la מסורה

II-El mandato de ser el interprete de la תורה

III-משיח

CAPÍTULO F: חכמים

Se requería muchas aptitudes para llegar a ser miembro del Sanhedrin, y muchas de éstas eran aplicables para un gran Sabio de cualquier generación²⁴⁸.

Los Sabios tuvieron que ser maestros en el conocimiento de la Torá²⁴⁹. Ellos tuvieron que ser capaces de utilizar sus conocimientos de Torá para comprender todas las nuevas y relevantes aplicaciones de la misma²⁵⁰. Tuvieron que ser lo que el Rambam llamó בעלי דעה מרובה, lo cual puede posiblemente significar que todos sus pensamientos tenían que estar en armonía con la Torá, y entonces cada discernimiento que tenían como así todo consejo que daban, sobre cualquier tema, podría ser puramente de la Torá.

Se espera de todos los Rabinos que de emplear sus דעת se trasforman en פוסקים para ser lo que es la הלכה es para cada situación. Esto requiere tomar en cuenta varias opiniones halájicas, comparando el caso frente a ellos con el caso sobre el cual están juzgando, y decidiendo qué relevancia tiene la única variable frente a ellos.

El דעת תורה es una extensión de éste pensamiento a otras aéreas no-Halájicas de la vida normalmente definidas como דברי רשות. Esto podría involucrar temas personales relativos al matrimonio o los hijos, temas médicos y legales o temas políticos y financieros. El דעת תורה como su nombre lo indica: Es la extensión de ese דעת que emana desde la pura תורה a las áreas que no son claramente clasificadas como תורה.²⁵¹

Para ser un miembro del Sanhedrin, los Sabios tenían que poder hablar la mayoría de los idiomas del mundo, dado que ellos deberían escuchar directamente los testimonios y no podían contar con traductores para ello²⁵². Dado que la halaja impacta sobre la sabiduría

---

²⁴⁸ שמות יח כא (אמר יתרו למשה): ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שנאי בצע ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות:

דברים א יג: הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם ואשימם בראשיכם: (יד) ותענו אתי ותאמרו טוב הדבר אשר דברת לעשות: (טו) ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים ואתן אותם ראשים עליכם שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמשים ושרי עשרות ושטרים לשבטיכם:

²⁴⁹ רמב"ם פ"ב מהל' סנהדרין הל' א: אין מעמידין בסנהדרין בין בגדולה בין בקטנה אלא אנשים חכמים ונבונים מופלגין בחכמת התורה ובספר חסידים: ת"ח שאינו יודע להשיב בכל מקום שישאלוהו אינו ראוי לישיב בסנהדרין

En פ"ד הל' ה, el Rambam establece que para cualquier Jajam quien recibe un límite de Semija el tiene que ser ראויה להורות בכל התורה כולה.

²⁵⁰ דברים א יג: הבו לכם אנשים חכמים ונבונים: רש"י דברים א יג: ונבונים - מבינים דבר מתוך דבר זהו ששאל אריוס את ר' יוסי מה בין חכמים לנבונים חכם דומה לשולחני עשיר כשמביאין לו דינרין לראות רואה וכשאין מביאין לו יושב ותוהה נבון דומה לשולחני תגר כשמביאין לו מעות לראות רואה וכשאין מביאין לו הוא מחזר ומביא משלו.

Rashi podría estar refiriéndose sobre las sheelot que la Guemara y los poskim no hablan directamente (es decir: clonación, fertilización in vitro, etc.) Rashi explica que un Navon es alguien quien es productivo en sus enseñanzas de la Torá aun cuando él no está especialmente desafiado por una sheela o una Kushya. Esto podría ser una referencia para los temas del Daat Torá; temas los cuáles requieren una actitud de Torá para ser formulados aun cuando estos no pueden ser reducidos a una pregunta halájica.

²⁵¹ El Pajad Yitzjak (שבועות לו) establece que mientras el דעת תורה se basa sobre puras temáticas de Torá que fueron del dominio del Sanhedrin, el Rey fue quien estuvo a cargo del דברי רשות, incluyendo שעה הוראת שעה. El Rey, en cambio tuvo que ser nombrado por el Sanhedrin.

²⁵² רמב"ם פ"ב מהל' סנהדרין הל' ו: ושיהיו יודעים ברוב הלשונות כדי שלא תהיה סנהדרין שומעת מפי התורגמן

mundana y toma en considerada la opinión científica y médica actual, los Sabios debieron tener conocimiento básico de astrología y medicina²⁵³. Ellos tuvieron que estar familiarizados

²⁵³ Aunque como nosotros vemos, los Sabios tuvieron que tener una sabiduría mundana, pero no tenían el acceso a todos los progresos científicos de los siglos que siguieron. La pregunta surge si ellos fueron autorizados aun cuando la halaja parecía requerir tal conocimiento, o si tal halaja obtuvo una "puesta al día", para así poder hablar de acuerdo con el progreso del tiempo. Un famoso ejemplo, es el מומים de los animales; en esos días, el מומים podría haber matado el animal, rindiendo este una Treifa, pero en nuestros días מום podría ser curable. Aunque el ejemplo específico requiere un tratamiento especial, hubo frecuentemente allí diferentes opiniones sobre esos temas:

Un aspecto: Rav Avraham ben HaRambam:

כיון שאנחנו מוצאים שהם אומרים שלא נתאמת ולא נתקיימו בגמרא דברי הרפואות, וכענין תקומה שאמרו שמונע להפיל הנפלים שלא נתאמת, וכיוצא בהם עניינים רבים ...

El editor del Mijtav MeEliyahu en el nombre del Rav Dessler dice:

אבל בענין ההסברים הטבעיים, לא ההסבר מחייב את הדין אלא להיפך, הדין מחייב הסבר, והטעם המוזכר בגמרא אינו הטעם היחידי האפשרי בענין, ואם לפעמים נתנו הסברים שהם לפי ידיעת הטבע שבימיהם חובה עלינו לחפש הסברים אחרים שבהם יתקיים הדין על מכונו לפי ידיעות הטבע שבימינו (ראיתי לרשום כאן מה ששמעתי בפירוש מפ"ק של אדמו"ר זצ"ל כשנשאל על אודות דינים אחדים שהטעמים שניתנו להם אינם לפי המציאות שנתגלה במחקר הטבעי בדורות האחרונים, והרי הם עתה בגדר מה שהגמרא שואלת בכמה מקומות "והא קחזינו דלא הכי הוא". שלוש דוגמאות נדונו אז: (א) הא דיש דרוסה לחתול ולא לכלב, שהגמרא מסבירה שזה משום שהחתול מטיל ארס מציפורני ידיו (חולין נג.); (ב) הא דאין לשין המצות אלא במים שלנו, והטעם לכמה ראשונים (עי' אור"ח סי' תנ"ה בט"ז סק"א) לפי שבליילה החמה מהלכת תחת הארץ ולכן אז המעינות רותחין (פסחים צד.); (ג) הא דמותר להרוג כינה בשבת משום שהכינה אינה פרה ורבה (שבת קז.). ואמר אדמו"ר זצ"ל שבאלו ובכיוצא באלו לעולם אין הדין משתנה אף שלכאורה הטעם אינו מובן לנו; אלא שיש לאחוז בדין בשתי ידיים בין לחומר בין לקולא (ודלא כדברי הר"י למפרונטי ז"ל בפחד יצחק ערך צידה אסורה, שרצה להחמיר שלא להרוג כינה בשבת כיון שנתברר בזמנו בלי שום ספק שכנינים פרים ורבים ע"י זכר ונקבה ככל שאר בעלי חיים; עיי"ש). והטעם, אמר אדמו"ר זצ"ל כי את ההלכה ידעו חז"ל בקבלה מדורי דורות, וגם ידעו מן הנסיון, למשל, שדרוסה מחתול עלולה יותר להמית מאשר דרוסת הכלב, ושהמים הנשאבים מן המעינות בבוקר חמים יותר. אבל בענין ההסברים הטבעיים, לא ההסבר מחייב את הדין אלא להיפך, הדין מחייב הסבר, והטעם המוזכר בגמרא אינו הטעם היחידי האפשרי בענין, ואם לפעמים נתנו הסברים שהם לפי ידיעת הטבע שבימיהם חובה עלינו לחפש הסברים אחרים שבהם יתקיים הדין על מכונו לפי ידיעות הטבע שבימינו.

כך שמעתי מפ"ק זצ"ל; ועל פי יסוד זה ניתן לומר, למשל, שהארס שדברו בו חז"ל הוא חומר מרעיל הצבור בציפורני החתול מרקבון שיירי בשר מטרפיו הקודמים. ויש לציין שצפורני החתול שונות מצפורני כלב, כי צפורני החתול מורכבות משני חלקים וכשהחתול דורס על מנת לטרוף הוא פושט את הצפורן והיא נכנסת אל הבשר בעומק וכשהוא שולפה נשאר שם מן החומר המרעיל והוא מטרף, ופרטי הדין מתבארים בזה, דאיתא התם "אין דרוסה אלא ביד, לאפוקי רגל דלא, אין דרוסה אלא בצפורן, לאפוקי שן דלא, אין דרוסה אלא מדעת וכו'", ודוקא כשמכה בכעס (רש"י שם נב: ד"ה אבל), וכן "בהדי דשליף שדי זיהריה" (שם נג.). כל זה מבואר לפי מש"כ.—וכן במים שלנו, יש להסביר בקלות למה מים שלנו קרים יותר מאשר המים הנשאבים בבוקר מן המעיין, כי במשך הלילה האוויר מתקרר מהר, ולכן המים שבכלים גם כן מתקררים, אבל הקרקע מתקרר לאט מחמת גודל החום שהצטבר בתוכו במשך היום, וממילא בבוקר מי מעיינות ששהו בתוך הקרקע עלולים להיות חמים יותר ממים ששהו בלילה באויר.—בענין הכינה ההסבר קצת יותר קשה, אבל הכלל ידוע שאין ההלכה מתחשבת אלא במה שמורגש לחושים, ולפי זה אולי ניתן לומר שמכיון שביצת הכינה היא קטנה מאד עד שלא היה ניתן לראותה כלל בתקופת מתן תורה, אין ההלכה מתחשבת עמה כלל והכינה נחשבת כמתהווה מן החומר שהיא גדלה בו וניזונית ממנו, ולכן היא נחשבת לבריה פחותה ואין בה דין נטילת נשמה. וכעין זה ניתן להיאמר לגבי השרצים הגדלים בפירות, שהביצה שנטילה האם לתוך הפרי, שממנה נתהוו, אינה נראית כלל ונחשבת כאילו אינה במציאות, ולכן השרצים האלה נחשבים בהלכה כאילו נתהוו מן הפרי עצמו שגדלים בתוכו ומותרים באכילה כמו הפרי, כל זמן שלא שרצו על הארץ שלזה יש ריבוי מיוחד (סיפרא סוף שמיני עה"פ ה' השרץ הרומש על הארץ). וכן כל כיוצא בזה. וגם אם לא נמצא טעם הגון, נאמין באמונה שלמה שהדין דין אמת ואל ה' נייחל שיאיר עינינו למצוא הסבר מתאים(—העורך).

Segundo Aspecto: El Jazon Ish

פאר הדור על החזון איש:

שיטה שיש חזקת ודאי לכל דברי חז"ל, ולא יפול מדבריהם ארצה אפילו כחוט השערה, ולא יחסר בדבריהם מאומה. ודאי אנו בטוחים בכל התורה המצויה בידינו שאין אנו טועים בה" (חזו"א כלים, סימן כ"ג, ס"ק י'), מכיון ש"לא יתכן כלל שיסתפקו חכמים בעיקרי התורה" (שם, סימן ב', ס"ק ד') אפילו ההלכות הנשכחות נתגלו לחז"ל, ממסוד ה' ליראיו... כאשר העמיקו בנפשם ז"ל והופיע עליהם רוח הקודש" (חזו"א קדושין, סימן מ"ו, ס"ק י"ג). גם את כל מיני הצמחים שבעולם, למשל ידעו מ, מסוד ה' ליראיו" (חזו"א עוקצין, סימן א'). על חכמת הרפואה עמדו חז"ל ולמדו הלכות ברורות ו'ההלכה הולכת אחר הכרעת חכמים בטבעי הרפואה', כך ש, לא יתכן דבר שלא למדנו עדיין מדברי חז"ל עד שנחקרו ע"פ רופאים" (חזו"א יבמות לקוטים, סימן ד' ס"ק ח-ט). וכיוצא באלו שטחים אחרים: ,,לא מסור כאן חכמים ההלכה לפיזיקא" (חזו"א ספר יורה דעה, עמ' 294), אלא הכל מפורש וקובע בדבריהם. והכל ידעו ברוח קדשם. חכם אחד, מחבר "עתים לבינה" שייחס דעה מסויימת בגמרא לשיטה מדעית אסטרונומית נושנה, דנו החזון איש ברותחין וקבע שדבריו "הם מהכובים שהיצר מחבבו, וכעין יצרא דעבודה זרה", ואם כי המחבר היה ירא אלקים, אבל שגה וחשב שמותר לומר כן ועבד את המינות בשוגג (חזו"א ספר אורח חיים, עמ' 466).

פאר הדור על החזון איש: תקופת חז"ל הייתה בלתי שגרתית בדברי ימי עולם. חז"ל עוד חיו ב"שני אלפים תורה" בשני האלפים האלו הותאם כל מהלך הטבע בעולם בלקיחת לקוטים, סימן ד' ס"ק ח-ט). ורצה הקב"ה לאסור, למשל, אכילת בהמה שנפלו בה מומין מסוימים- העלים בימי חז"ל את התרופה למומים הללו, כדי שיקבעו את הדין האוסר אכילתה לכל הדורות, אף לימים שבני אדם כבר יצליחו לגלות את התרופה או שמחלה פלונית תחלל מלהמית.

con las múltiples prácticas de idolatría de ese tiempo con el objetivo de imponer y decidir su status²⁵⁴.

Para ser apto por el סנהדרין, un Sabio tenía que tener caracteres con todos los rasgos de integridad. Debía tener sabiduría, humildad²⁵⁵, y temor al cielo²⁵⁶. No debía ser materialista, y debería tener amor por las personas, y ser querido por la gente.²⁵⁷ El Sabio debería tener una buen reconocimiento en la comunidad²⁵⁸. Así también las personas que conformaban el Beth Din de 3 personas tenían que tener estas 7 cualidades, aun así ellos no tenían la necesidad de tener otras cualidades más²⁵⁹. Como líderes, los miembros del Sanhedrin tenían que ser enérgicos y claramente, dispuestos aceptar la responsabilidad.²⁶⁰, tener el poder de enfrentarse a las personas, y oponerse a toda clase de malos tratos²⁶¹; como así de actitudes de falsedad y perversión moral²⁶², debían sentirse más responsables ante D's que por el hombre, y usar sus sabidurías para encaminarse a través de las complicaciones que como sirvientes de D's tendrían que afrontar²⁶³.

A fin de lograr el máximo respecto, estos Sabios incluso tenían que ser físicamente atractivos²⁶⁴, confiables²⁶⁵, adinerados y para nada materialistas para no depender de favores²⁶⁶, ni tener atractivo por el dinero²⁶⁷.

היו ששאלו על דברי חז"ל ש"טרופה אינה חיה": והרי אנו רואים טריפה והיא חיה? אלא אומר החזו"ש "באמת נראה דברא הקב"ה רפואות אף לטריפות - וכדאמר בסגולת אבן טבא שמחיה את המתים, ושם בסגולת עשב סמתרא, ואמר שמואל אי לא זיקא עביד סמתרא, להרוגי מלכות וחיי. ואמרו שחזיקיה גנו ספר רפואות ופרש"י שהיו מתרפאין מיד-אלא שלא נתגלו בכל דור ודור ובכל מקום ומקום. ויש אשר נתגלו וחזרו ונשתכחו. והכל ערוך ומסודר מאת הבורא ב"ה בראשית הבריאה. ונמסר לחכמים לקבוע הטרופות.

254 רמב"ם פ"ב מהל' סנהדרין הל' א: יודעים קצת משאר חכמות כגון רפואות וחשבון ותקופות ומזלות ואיצטגנינות ודרכי המעוננים והקוסמים והמכשפים והבלי ע"ז וכיוצא באלו כדי שיהיו יודעים לדון אותם...

255 רמב"ן שמות יח כא: ומה משה רבינו עניו אף כל דייך צריך להיות עניו

256 שמות יח כא (אמר יתרו למשה): ואתה תחזה מכל העם ... יראי אלקים

257 רמב"ן שמות יח כא וידועים לשבטיכם אלו שרוח הבריות נוחה מהם ובמה יהיו אהובים לבריות בזמן שיהיו בעלי עין טובה ונפש שפלה וחברתן טובה ודבורן ומשאן בנחת עם הבריות

258 רמב"ם פ"ב מהל' סנהדרין הל' ז: ב"ד של שלשה ... צריך שיהא בכל אחד מהן שבעה דברים ואלו הן חכמה וענוה ויראה ושנאת ממון ואהבת האמת ואהבת הבריות להן ובעלי שם טוב

259 פ"ב מהל' סנהדרין הל' ז עיין שם שמוכיח כל אחד מהקרא ע"ש הל' ג

260 רמב"ן שמות יח: כא : ... ויש מפרשים אנשי חיל, אנשי כח חריזות, וכן אשת חיל, בעלת כח חריזות בעבודת הבית...

אבן אזרע שמות יח כא : והנה הזכיר יתרו אנשי חיל. שיש להם כח לסבול טורח ולא יפחדו מהם. והנה כנגד אנשי חיל אמר משה כשהוא מספר הדבר הבו לכם אנשים. ...

261 רמב"ן שמות יח: כא שונאי בצע: דרך הפשט אנשי אמת שונאי בצע, שהם אוהבים האמת ושונאים העושה, וכי יראו עושה וחמס אין דעתם טובלת אותו, אבל כל חפצם להציל גזול מיד עושה: שם: ובכלל אנשי חיל שיהיה להן לב אמיץ להציל עושה מיד עושה כענין שנאמר ויקם משה ויושיעו

262 רמב"ן שמות יח: כא: אנשי אמת שיהיו רודפין אחר הצדק מחמת עצמן אחר בדעתן אוהבין את האמת ושונאין את החמס ובורחין מכל מיני העול

263 אבן עזרא שמות יח: כא : ואמר יראי אלהים שאין להם יראה מאדם רק מהשם לבדו. וכנגדם אמר משה חכמים ונבונים. כי לא יתכן להיות ירא שמים כראוי רק מי שהוא חכם....

264 פ"ב מהל' סנהדרין הל' ו: צריכין להיות מנוקין מכל מזמי הגוף. וצריך להשתדל ולבדוק ולחפש שיהיו כולן בעלי שיבה בעלי קומה בעלי מראה נבוני לחש

A cada Sabio se le requirió practicar lo que sabía con la máxima exactitud²⁶⁸. El Tanjuma establece que el tendría simultáneamente que ser recitado por sus actos justos.²⁶⁹ Si el Sabio no fuere así, nosotros no lo escucharíamos, sin importar cuanto él sabía.²⁷⁰ Esto es porque se establece una relación entre la verdad y el buen carácter. Por ejemplo, alguien quien podría enfadarse, dice el Maharal, podría querer imponer su opinión a través de su enojo. Esto podría convertirse en una fórmula segura para faltar a la verdad²⁷¹. En la disputa entre Beth Hillel y Beth Shammai, la halaja es como Beth Hillel en la mayoría de todos los casos sólo porque ellos estuvieron muy preocupados por escuchar lo que Beth Shamai tenía que decir. Esto requirió de una gran paciencia, humildad y una apreciación por las otras personas y sus opiniones²⁷². Por lo tanto, sin buenos rasgos de carácter, uno no puede alcanzar la verdad.

Otro fascinante ejemplo es el caso de los Bnei Beteira²⁷³. La pregunta se originó si el Korban Pesaj podría traerse cuando Erev Pesaj caía en Shabbat (cuando la Shejita y Bishul estan prohibidos). Los Bnei Beteira no sabían y refirieron los temas a Hillel, quien había emigrado de Babel a Israel. הלל resolvió la disputa. Pareciendo así que Hillel era un Talmid Jajam superior para ellos mismos, inmediatamente, pusieron a las cabezas del Sanhedrin y lo pusieron Hillel en su lugar.

---

²⁶⁵ רש"י שמות יח:כא ד"ה אנשי אמת - אלו בעלי הבטחה שהם כדאי לסמוך על דבריהם שעי"כ יהיו דבריהם נשמעין:

²⁶⁶ רש"י שמות יח:כא ד"ה אנשי חיל - עשירים שאין צריכין להחניף ולהכיר פנים:

²⁶⁷ רמב"ן שמות יח:כא... במכילתא שונאי בצע... רבי אלעזר המודעי אומר, שונאי בצע, אלו שהן שונאין ממון עצמן, אם ממון עצמן שונאין קל וחומר ממון חבריהם פירש רבי יהושע שונאי בצע, שונאי שוחד... ומשה הזהירם עוד בזה לא תגורו מפני איש (דברים א יז) ... שונאי בצע אף ממון שלהם אינן נבהלין עליו ולא רודפין לקבץ הממון שכל מי שהוא נבהל להון חסר יבואנו...

²⁶⁸ ספרי דברים א פסוק יג:הבו לכם אנשים חכמים ונבונים - איזהו חכם... המקיים תלמודו דברים א יג: הבו לכם אנשים חכמים רש"י דברים א יג: אנשים... צדיקים: רמב"ן שמות יח כא: ולהלן הוא אומר אנשי חיל אלו שהן גבורים במצות ומדקדקים על עצמם וכובשין את יצרן עד שלא יהא להם שום גנאי ולא שם רע פרקן נאה

²⁶⁹ תנחומא תשא טז: ויתן אל משה ככלתו (לדבר אתו) - מה כלה הזו צנועה בבית אביה ואינה מפרסמת עצמה עד שתכנס לחופה לומר כל מי שיודע בי כלום יבא ויעיד כך ת"ח צריך להיות צנוע ומפורסם במעשים טובים. רש"י דברים א יג: הבו לכם אנשים... וידועים לשבטיכם - שהם ניכרים לכם שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא ומאיזה שבט הוא ואם הגון הוא אבל אתם מכירין בו שאתם גדלתם אותו לכך נאמר וידועים לשבטיכם:

²⁷⁰ שו"ע יו"ד ס' רמג סעיף ד (הל' כבוד ת"ח): ותלמיד חכם המזלזל במצות ואין בו יראת שמים הרי הוא כקל שבצבור שם ס' רמו סעיף ט (הל' תלמוד תורה): הרב שאינו הולך בדרך טובה אע"פ שחכם גדול הוא וכל העם צריכים לו אין למדין ממנו עד שיחזור למוטב. (ע"ש בש"ך שהקשה מ' מאיר שלמד מאחר ונתן שיטות הראשונים בזה. ורוב ראשונים מתרצים שאנו פוסקים כנגד דעת ר' מאיר בזה)

²⁷¹ מהר"ל, נצח ישראל (באר החמישי דף 19): כי מאחר ש(בית הלל) נוחין נמשך דבריהן אחר האמת כי כאשר יכעס הרי מכח הכעס נראה שרוצה להחזיק דבריו בכח וביד חזקה ורוצה לנצח והוא סר מדרך האמת.

²⁷² מהר"ל, נצח ישראל (באר החמישי דף 19): וגם מפני שהן (בית הלל) עלובין הוא סבה שאמרו דברים לפי ההלכה. שאם לא כן מכח שרוצה להתגדל על בעל מחלוקתו הוא סותר בעל ריבו אע"ג שאין האמת אתן. וכן מה שהיו שונים דברי בית שמאי והיו מקדימים דברי בית שמאי לדבריהם, נראה שלא היו שונאים לדברי בעל ריבם מבקשים לדחות דברי זולתם אף כי האמת אתם.

²⁷³ פסחים טו

La humildad y cuando corresponda la vergüenza²⁷⁴, aun asistentes de la verdad y por lo tanto de la sabiduría. Las mentiras podrían ser inteligentes, errantes o sofisticadas, pero nunca ser sabias²⁷⁵. En la Mishna en Eduyot, Hillel y Shammai tienen una disputa. Al final, dos comunes tejedores de la Puerta de los desperdicios testificaron que la הלכה de Shmaya y Avtalyon no era como ninguno de ellos, a lo cual Hillel y Shammai, junto con los חכמים, acordaron que la הלכה tendría que ser tal como lo que dijeron los tejedores²⁷⁶. La próxima Mishna pregunta porqué las opiniones de Hillel y Shammai fueron mencionadas en la previa משנה si la הלכה no fue como ellos, y los Sabios respondieron que esto fue para enseñarnos que frente a la verdad, no se debe ser empecinado²⁷⁷. La lección de Hillel y Shammai, los más grandes Sabios de su tiempo, fueron capaces de aceptar las opiniones de simples personas en el momento en que ellos vieron que esto era la verdad²⁷⁸.

Si un Sabio tiene todas esas cualidades, él también sería bendecido con un ingrediente más como resultado de tener estas cualidades y entendimientos que le fueron requeridos para tomar la responsabilidad por el Pueblo Judío. Esta cualidad fue Ruaj HaKodesh, que asegura que la decisión de los Sabios, fueran fieles a la verdad de la Torá²⁷⁹.

²⁷⁴ דברים א יג: הבו לכם אנשים חכמים: רש"י דברים א יג: חכמים - כסופים:

²⁷⁵ סוטה מב.

ד כיתות אינם מקבלים פני שכניה כתי לצימ, כת שקרנים, כת חנפים, כת מספרי לשון הרע. באר הגולה (באר רביעי דף נא):

כי לא יתחברו שני הפכים ... [ו]הת"ח מי שאינו משנה בדבריו (בבא מציעא כד). וזה כי החכמה אין בה שקר כי לכך הוא חכמה, ואם שקר בחכמתו אין זה חכמה והוא דמיון, ולפיכך אין בחכם שקר. וראוי שיהיה כל עסקיו אף דבר שאינו מגיע לחכמתו רק הוא דבר זולת זה, מכל מקום כיון שהוא חכם ואין מצד שהוא חכם שקר, לכך אין ראוי שימצא אצלו שקר כלל.

²⁷⁶ הלל אומר, מלא היל מים שאובין פוסלין את המקוה, (אלא) שאדם חייב לומר בלשון רבו. ושמאי אומר, תשעה קבין. וחכמים אומרים, לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא עד שבאו שני גרדיים משער האשפות שבירושלים והעידו משום שמעיה ואבטליון, שלשת לגין מים שאובין פוסלין את המקוה, וקימו חכמים את דבריהם:

²⁷⁷ עדיות א ד: ולמה מזכירין את דברי שמאי והלל לבטלה? ללמד לדורות הבאים שלא יהא אדם עומד על דבריו. שהרי אבות העולם לא עמדו על דבריהם.

Esta humildad también nutrió en un sentido a la inmensa responsabilidad que el mismo liderazgo Rabínico sostenía responsable para la nación. Ellos tuvieron que contar con la nación con honor y un cierto sentido de miedo. Esto podría prevenir cualquier Sabio o un grupo de Sabios desde presentimientos arrogantes de sus visiones, dando cautelosamente la inmensa consecuencia de cualquier decisión, especialmente de una equivocada:

רש"י דברים א יג: ואשמם - חסר יו"ד (אמנם בכל התיקונים ובספר תורה נכתב מלא יו"ד) לומר שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דייניהם שהיה להם למחות ולכוון אותם לדרך הישרה:
רש"י דברים א יג: בראשיכם - ראשים ומכובדים עליכם שתהיו נוהגין בהם כבוד ויראה:

²⁷⁸ Un ejemplo remarcable que trae la Guemara en Bava Kama:

בבא קמא מא:

שמעון העמסוני ... היה דורש כל אתין שבתורה. כיון שהגיע לאת ד' אלוקיך תירא פירש. אמרו לו תלמידיו: "רבי, כל אתין שדרשת, מה תהא עליהן.

Shimon HaAmsani tomó aquí un mayor impulso. Sus disciplinas, que naturalmente han sido asistidas en muchas conferencias, han decidido *halajot* basadas sobre sus enseñanzas, las cuáles dejaron sin habla por sus reacciones. "Ellos lloraron, ¿qué serán de todas tus *drashot*?" A lo cual él respondió – solo como yo recibí recompensa Celestial sobre lo que enseñe, por lo tanto yo recibiré también una recompensa Celestial sobre lo que no tengo que enseñar -

אמר להם: "כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך קבלתי שכר על הפרישה". עד שבא ר' עקיבא ולימד את ד' אלוקיך תירא לרבות תלמידי חכמים.

La situación continuo hasta que Rabí Akiva vino a enseñar que las palabras את ד' אלוקיך תירא vienen a decirnos que debemos temer también de los Talmidei Jajamim.

²⁷⁹ רמב"ן דברים יז-יא: אפילו יהיה בעיניך מחליף הימין בשמאל, וכל שכן שיש לך לחשוב שהם אומרים על ימין שהוא ימין. כי רוח ה' על משרתי מקדשו, ולא יעזוב את חסידיו לעולם נשמרו מן הטעות ומן המכשול.

La lógica humana es tal que permite aceptar diferentes posibilidades. Sin embargo, la elección final de los Sabios, no fue solamente lógica, sino con asistencia Divina²⁸⁰. La forma en que la Guemara expresa esto es que desde el tiempo de la destrucción del Templo, la profecía fue retirada de los profetas y entregada a los Sabios²⁸¹. La profecía de los Sabios, dice el Ramban, es Ruaj HaKodesh²⁸². Dice así el Rav Wolbe²⁸³, nosotros tenemos una cadena indestructible de Ruaj HaKodesh de todos los Sabios de cada generación hasta estos días. Aunque es difícil de saber quién tiene o no ésta cualidad, aparentemente algunas personas que tenían maestría en Torá no fueron sin embargo suficientemente íntegros para recibir Ruaj HaKodesh y por lo tanto no fueron aceptados como los Sabios²⁸⁴.

En combinación con todas estas cualidades, nosotros retratamos un profundo discernimiento y una muy hermosa sabiduría adecuada a los Sabios del Pueblo Judío²⁸⁵.

Los Sabios son los guardianes de la מסורה; sus dilucidaciones están basadas sobre la profecía²⁸⁶ y por el consenso de un grupo extenso²⁸⁷. Ellos son los interpretes de la תורה²⁸⁸, y se establecen un precepto positivo de escuchar la interpretación de la ley Oral de los Sabios²⁸⁹. También hay un precepto de abstención de no disputar con los Sabios la

---

²⁸⁰ ר' יונתן אייבשיץ בספרו "אורים ותומים", כתב דמה שמוכיחים... סברא חדשה מדברי חז"ל מדמני הכי, ולא משני באופן אחר, שמע מינה דאין הדין כן כמו שנראה מאופן האחר שעלה בדעתנו ליישב, כל זה הוא מפני שהתלמוד ברוח הקודש נאמר, ואילו היה אפשר לתרץ באופן זה בודאי היו מרגישים גם המה מזה האופן, ואם חז"ל לא הביאו אופן זה ותירצו באופן האמור בגמרא, זה האות שהאופן שלנו שעלה בדעתנו לא נכון הוא ואינה לאמיתה של תורה.

²⁸¹ בבא בתרא יב: מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים.

²⁸² רמב"ן שם: מיום שחרב בית המקדש אע"פ שנטלה נבואה מן הנביאים מן החכמים לא נטלה... הכי קאמר אע"פ שנטלו נבואת הנביאים שהיא המראה והחזון נבואת החכמים שהיא בדרך החכמה לא נטלה אלא יודעים האמת ברוח הקודש שבקרבם.

²⁸³ עלי שור ח"א

²⁸⁴ כוזרי ג לט: ולא יתכן כי יקבלו ההמונים מיחיד כזה אם אינו נביא או אדם אשר הענין האלוקי מסייעו – כי החכם אשר אין לו סיוע כזה יתכן כי יעמד נגדו אדם הגדול בחכמה כמוה ויתפאר כי אף הוא יכול לעשות כן.

²⁸⁵ מכתב מאליהו ח"א עמ' 75: קודם כל דבר אומר למר, כל אותם גאוני שזכיתי לדעתם ולראותם באסיפות בעניני הכלל כמו החפץ חיים הגר"ח מבריסק זצ"ל, אוכל לומר נאמנה כי אפילו להשגת פעוטים שכמותינו, היתה פיקחותם מבהלת, ועומק שכלם היה יורד ונוקב עד התהום ממש, ולא היתה שום אפשרות לאדם שכמותינו לעמוד על סוף דעת בהירות הבנתם.

זאת ועוד אחרת: מי שראה אסיפותיהם, ראה בחוש כי בשעה שחשבו מחשבותיהם... היה המראה נורא לראות את גודל ועומק הרגשת האחריות שהיתה על פניהם, שאופן שמי שלא ראה את זאת לא ראה הרגשת אחריות מימיו! וכל מי שזכה לעמוד לפניהם בשעה כזו, היה ברור לו שראה שכינה שורה במעשה ידיהם, וכי רוח הקודש שרתה בחבורתם. ממש ראוי לומר "המבדיל ביו קודש לחול" על ההבדל שבין אסיפותיהם לבין האסיפות שאנו מורגלין בהן... וכבר אמרו לנו חז"ל לשמוע לדברי חכמים אפילו אומרים לנו על שמאל שהוא ימין, ולא לומר ח"ו שבודאי טעו מפני שאנוכי הקטנטן רואה בחוש את טעותם, אלא החוש שלי בטל ומבוטל הוא כעפרא דארעא כלפי בהירות שכלם וסייעתא דשמיא שלהם... זוהי דעת התורה בגדר אמונת חכמים

²⁸⁶ כוזרי ג לט:

סברת חכמים נשענת על מה שקבלו מהנביאים, (ואילו הקראים אינם סומכים כי אם על הקש הסברה בלבד)

²⁸⁷ כוזרי ג לט:

החכמים... היו קהל רב ומורי הקראים היו מבודדים

²⁸⁸ Ver Capítulo G para los preceptos hechos DeRabanán.

²⁸⁹ דברים יז ח: כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבת בשעריך וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו: (ט) ובאת אל הכהנים הלויים ואל השפט אשר יהיה בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט: (י) ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר יהוה ועמרת לעשות ככל אשר יורוך:

El Ramban establece que no hay diferencia entre las leyes determinadas por nuestros Sabios y aquellas que fueron recibidas por Moshe en el Har Sinai²⁹¹, la Torá fue dada en forma tal que esta requirió de los Sabios para ser interpretada. El hecho es que la mayoría de las leyes de la Torá no podían ser entendidas solo a través de las palabras de la Torá²⁹². Sin este mandamiento, la תורה podría ser un documento misterioso para nosotros²⁹³. Es así que la interpretación de los Sabios de cualquier generación se transforma la תורה que השם nos ordenó guardar en el סיני²⁹⁴. Aun de acuerdo a nuestra lógica humana parecen estar equivocados, como confundiendo la mano izquierda con la derecha²⁹⁵, D's testifica a través de esta Mitzva por lo tanto no lo es²⁹⁶. Si nosotros fuéramos a hacer nuestra propia interpretación de la Torá, mil religiones podrían florecer, y ninguna sería Judaísmo²⁹⁷. Esta es la razón que

---

(וכן אנחנו מצווים לשמוע אל השופט הממנה בכל דור ודור כמו שאמר הכתוב (דברים יז ט-י): ובאת אל הכהנים ואל הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, ודרשת והגידו לך את דבר המשפט, ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר ד')
רמב"ם פ"א מהל' ממרים הל' א: ב"ד הגדול שבירושלים הם עיקר תושבע"פ ... ועליהן הבטיחה תורה שנאמר על פי התורה אשר ירוך זו מצות עשה וכל המאמין במשה רבינו ובתורתו חייב לסמוך מעשה הדת עליהן ולישען עליהן.

²⁹⁰ דברים יז יא (שופטים): לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל
רמב"ם שם הל' ב': כל מי שאינו עושה כהוראתן עובר בלא תעשה שנאמר לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל ... ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה אלו דברים שלמדו אותן מן הדין באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהם, מכל הדבר אשר יגידו לך, זו הקבלה שקיבלו איש מפי איש.
ואפילו הרמב"ן שחולק בהשגותיו על ספר המצוות שורש א וסובר שאין הפסוק של לא תסור קאי אמצוות דרבנן מסכים שהפסוק הולך על תורה שב"פ.

²⁹¹ רמב"ן: שכיון שנאמר למשה בסיני שיקבלו עליהם ישראל מצות ב"ד הגדול ובאו הם ותקנו את אלו, כבר נאמרו כלם למשה בסיני אין הפרש ביניהם באמירת סיני אלא שזה בפרט וזה בכלל (פרוש על ספר המצוות שרש א).

²⁹² מנחת חינוך תצו: רוב דיני תורה מפי השמועה

²⁹³ במדבר רבה יד יב: כי טובים דודין מיין (שיר השירים א) טובים דברי דודים מיינה של תורה למה שאין אדם מורה כראוי מדברי תורה שהיא סתומה ... אבל מתוך דברי חכמים אדם מורה כראוי מפני שהם פורשים את התורה.

²⁹⁴ דרשות הר"ן יא: שה' יתברך מסר את הכרעת אלה כלם לחכמי הדור, ונמצא שמה שיסכימו הם בדבר מהדברים הוא מה שנצטוו משה מפי הגבורה ...

²⁹⁵ רמב"ן יז יא: ימין ושמאל אפילו אם אומר לך על ימין שהוא שמאל או על שמאל שהוא ימין, לשון רש"י וענינו, אפילו תחשוב בלבך שהם טועים, והדבר פשוט בעיניך כאשר אתה יודע בין ימין לשמאלך, תעשה כמצותם, ואל תאמר איך אוכל החלב הגמור הזה או אהרוג האיש הנקי הזה, אבל תאמר כך צוה אותי האדון המצוה על המצות שאעשה בכל מצותיו ככל אשר ירוני העומדים לפניו במקום אשר יבחר ועל משמעות דעתם נתן לי התורה אפילו יטעו, וזה כענין רבי יהושע ע"ג ב"ג ביום הכיפורים שחל להיות בחשבוננו (ר"ה כה)
אמנם, האברבנל חולק על הרמב"ן. דעתו הוא שאם הדבר ברור ללא ספק שהבית דין טועה, אינו צריך להקשיב לו. וזה לא כהספרי שאומר "נראין לו" על ימין שהוא שמאל. אבל הירושלמי (הוריות פ"א ה"א) תומך לשיטת האברבנל: יכול אם יאמרו לך על ימין שהוא שמאל, ועל שמאל שהוא ימין תעשה? ת"ל ימין ושמאל - כשיאמרו לך על ימין שהוא ימין, ועל שמאל שהוא שמאל. ע"כ אבל הטי"ז בדברי דוד כותב שהירושלמי מתכוון למקום שהיחיד יכול להתחמק מפסק דינו של בית דין בשב ואל תעשה.

²⁹⁶ קצות הקדמה: ונתן לנו הקב"ה התורה ... כפי הכרעת שכל האנושי גם כי אינו אמת בערך השכלים הנבדלים.

²⁹⁷ רמב"ן יז יא: והצורך במצוה הזאת גדול מאד, כי התורה נתנה לנו בכתב, וידוע הוא שלא ישתוו הדעות בכל הדברים הנולדים, והנה ירבו המחלוקות ותעשה התורה כמה תורות וחתך לנו הכתוב הדין, שנשמע לבית דין הגדול העומד לפני השם במקום אשר יבחר בכל מה שיאמרו לנו בפירוש התורה, בין שקבלו פירוש עד מפי עד ומשה מפי הגבורה, או שיאמרו כן לפי משמעות המקרא או כוונתה, כי על הדעת שלהם הוא נותן (ס"א לנו) להם התורה, אפילו יהיה בעיניך כמחליף הימין בשמאל, וכל שכן שיש לך לחשוב שהם אומרים על ימין שהוא ימין, כי רוח השם על משרתי

penalidad.

De acuerdo con el Jinuj, la Mitzva de escuchar a nuestros Sabios se aplica no sólo a escuchar al Sanhedrin, sino así también a los grandes Sabios de cada generación³⁰¹. La

²⁹⁸ רמב"ם פ"א מהל' ממרים הל' ב:

כל מי שאינו עושה כהוראתן עובר בלא תעשה שנאמר לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל ואין לוקין על לאו זה מפני שניתן לאזהרת מיתת בית דין שכל חכם שמורה על דבריהם מיתתו בחנק שנאמר והאיש אשר יעשה בזדון וגו' אחד דברים שלמדו אותן מפי השמועה והם תורה שבעל פה ואחד דברים שלמדו מפי דעתם באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהן ונראה בעיניהם שדבר זה כך הוא ואחד דברים שעשאו סייג לתורה ולפי מה שהשעה צריכה והן הגזרות והתקנות והמנהגות כל אחד ואחד מאלו השלשה דברים מצות עשה לשמוע להן והעובר על כל אחד מהן עובר בלא תעשה הרי הוא אומר על פי התורה אשר יורוך אלו התקנות והגזירות והמנהגות שיורו בהם לרבים כדי לחזק הדת ולתקן העולם ועל המשפט אשר יאמרו אלו דברים שילמדו אותן מן הדין באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהן מכל הדבר אשר יגידו לך זו הקבלה שקבלו איש מפי איש:

²⁹⁹ רמב"ם פ"ג מהל' ממרים הל' ה: אין זקן ממרא חייב מיתה עד שיהא חכם שהגיע להוראה סמוך בסנהדרין ויחלוק על בית דין בדבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת או בתפילין ויורה לעשות כהוראתו או יעשה הוא על פי הוראתו ויחלוק עליהן והן יושבין בלשכת הגזית אבל אם היה תלמיד שלא הגיע להוראה והורה לעשות פטור שנאמר כי יפלא ממך דבר למשפט מי שלא יפלא ממנו אלא דבר מופלא (ח) ... חזר זה החכם לעירו ושנה ולמד כדרך שהוא למוד הרי זה פטור הורה לעשות או עשה כהוראתו חייב מיתה ...

³⁰⁰ רמב"ם פ"ג מהל' ממרים הל' ח: ... תופסין אותו ומעלין אותו משם לירושלים ואין ממיתין אותו בבית דין שבעירו ולא בבית דין הגדול שיצא חוץ לירושלים אלא מעלין אותו לבית דין הגדול שבירושלים ועד הרגל משמרין אותו וחנוקין אותו ברגל שנאמר וכל ישראל ישמעו וייראו מכלל שצריך הכרזה וארבעה צריכין הכרזה זקן ממרא ועדים זוממין והמסית ובן סורר ומורה שהרי בכולן נאמר ישמעו וייראו: עיין בבכור שור הסבר למה דווקא ארבע אלה

³⁰¹ חינוך תצה: ועובר על זה ואינו שומע לעצת הגדולים שבדור בחכמת התורה בכל אשר יורו מבטל עשה זה. וענשו גדול מאד שזהו העמוד החזק שהתורה נשענת בו, ידוע הדבר לכל מי שיש בו דעת וגו' והמנחת חינוך מצוה תצה-ו לא ידע מקור לדבריו. ולי מראה שיש חילוק בין פירוש החכמים על כוונת התורה וגזירותיה ותקנותיה. בנוגע לפירושים היות שהם עיקר שומרי המסורה, אם לא נקשיב להם יהיה נתק ח"ו ממעמד הר סיני. ולכן כל דור של חכמים הם כאילו מוסרים לנו את התורה מחדש אבל בנוגע לגזירות ותקנות אוליי רק לסנהדרין היה כח הזה וכמו שרוצים לדייק כמה מפרשים לדעת הרמב"ם.

ובהמגיה להמנחת חינוך (דפוס מכון ירושלים מצוה תצה אות א) האריך בענין זה וזה לשונו: ראה מנחת חינוך אות ג שפירש בדעת הרמב"ם דדווקא על הוראת בית דין הגדול היושב בלשכת הגזית עוברים וכותב המ"ח שכן הוא לשון הכתוב וקמת ועלית וגו' היינו לבית דין הגדול, ועשית על פי הדבר וגו' מן המקום ההוא לא תסור וגו' דמירי הכל בבית דין הגדול, אבל בחכמי כל דור ודור מנין לנו. וכיון לדעת המרגניתא טבא (ו ע"א בדפי הספר), וע"ש דאם ישבו חוץ ללשכת הגזית רפיא בידיה, אבל הא פשיטא ליה דמה שגזרו חכמי התלמוד אחר שבטל בית דין הגדול לגמרי, כמו שכתב הרמב"ם בהקדמת היד החזקה שבית דין בטל כמה שנים קודם חיבור התלמוד, שאינן בכלל לאו דלא תסור אלא אסמכתא בעלמא. וכ"כ בלב שמח. ומהר"ץ חיות בתורת נביאים מאמר לא תסור דקדק ממה שהקשה הרמב"ם בשורש הראשון על הבה"ג: וכמו שמנו נר חנוכה ומקרא מגילה היה להם למנות נטילת ידים ומצות עירוב, מוכרח דרק הנך קשיא ליה מסני שנתקנו בלשכת הגזית. וכן הוכיח ממה שכתב הרמב"ם בתחילת היד החזקה בהקדמה למנין המצוות שעל סדר ההלכות: ויש מצוות אחרות שנתחדשו אחר מתן תורה וכו' כגון מקרא מגילה ונר חנוכה ותענית תשעה באב ועירובין וידיים וכו', כל אלו מצוות שנתחדשו חייבים אנחנו לקבלם ולשמרם שנאמר לא תסור וגו'. משמע דווקא אלו, כל שאר איסור דרבנן לא. והביא עוד שכן מובא במורה נבוכים פמ"א לשלישי. אולם בהקדמת היד החזקה מבואר דכל הדינים המחזרים בש"ס עובר בהם בלא תסור, לפי שאותם החכמים שהתקינו וגזרו הם כל חכמי ישראל או רובם, והם ושמו הקבלה בעיקרי התורה כולה דור אחר דור עד משה רבינו ע"ה וגו' ע"ש מה שכתב שם עוד אמנם המנחת חינוך כתב עוד שנראה מדברי הרמב"ם בספר המצוות ובהקדמה לספר יד החזקה וברמב"ן שמסכימים לדברי ספר החינוך. רק שלהרמב"ן התקנות והסייגים אינן בכלל זה.

Guemara aprende esto del versículo ³⁰² ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, cuyo significado es interpretado que sí aun los Sabios de una generación en particular no son tan grandes como en las previas generaciones, ellos tienen aun así autoridad sobre su generación ³⁰³.

De acuerdo al Rambam y otros ³⁰⁴, los decretos Rabinicos están incluidos en la Mitzva de תסור y לא תסור אשר ירוך על פי התורה אשר ירוך ³⁰⁵. Esto también se aprende del versículo en Vaikra que establece, ועשו משמרת ³⁰⁸ como ³⁰⁷ lo cual los Sabios explicaron ³⁰⁶ ומשמרתם את משמרתם ³⁰⁶: למשמרתי: Dado que nos dijo D's que escucháramos a los Sabios, esto es como si todo decreto Rabínico es ordenado por el mismo D's ³⁰⁹. Los Sabios, en este sentido, están materializando los detalles que la Torá ordenó ³¹⁰. D's mismo habría ordenado de observar estas ordenes Rabínicas, pero prefirió delegar esta dimensión de creatividad espiritual al género humano ³¹¹. De acuerdo con el Maharal, esto es porque estas dimensiones de la Torá

³⁰² (דברים יז ט-י): ובאת אל הכהנים ואל הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, ודרשת והגידו לך את דבר המשפט, ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר ד'

³⁰³ ראש השנה כ"ה ע"ב: יפתח בדורו כשמואל בדורו. חינוך תצה: ונוהגת מצוה זו בזמן שבית דין הגדול בירושלם בזכרים ונקבות, שהכל מצווין לעשות כל אשר יורו. ובכלל המצוה גם כן לשמוע ולעשות בכל זמן ומן במצות השופט, כלומר החכם הגדול אשר יהיה בינינו בזמננו, וכמו שדרשו זכרונם לברכה [ראש השנה כ"ה ע"ב] ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, יפתח בדורו כשמואל בדורו, כלומר שמצוה עלינו לשמוע בקול יפתח בדורו כמו לשמואל בדורו:

³⁰⁴ חינוך תצה: מצוה לשמוע מכל בית דין הגדול ... בכל דבר שיראה להם שהוא חיזוק ותיקון בדתנו, ועל זה נאמר [דברים י"ז, י'], ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך והנה הרמב"ן בהשגותיו על ספר המצוות שורש א חולק על הרמב"ם וסובר דהפסוק של לא תסור הולך רק על תורה שב"ע אבל על דבריהם לא קאי כלל ע"ש ומרבה להקשות עליו ועיין במשך חכמה פרשת שפטים ד"ה לא תסור שמתקן כל קושיות הרמב"ן ושיטת הכוזרי בזה (מאמר ג לט) לא ברור שכתב בזמן הבית מברכים על מצוות דרבנן אשר קדשנו ואלא בזמן הגלות לא היו מחייבים אותנו ברכה, אך היה נאמר עליהם כי תקנה הם או מנהג. עיין בקול יהודה שמפרש את הכוזרי או כהרמב"ם או כהרמב"ן. או באופן שלישי יהיינו דאין אנו חייבים מן התורה לשמוע אליהם אלא בזמן הבית, כלשון הכתוב וקמת ועלית אל המקום וגו' בדרישות הר"ן מביא מחלוקת אמוראים שכ"ע מסכימים שגזירות וסייגים דרבנן שיש להם סמך ועיקר מן התורה הם נכללים בהלאו דלא תסור אבל במצוות דרבנן שאין להם עיקר בתורה וכמו נר חנוכה יש מחלוקת אם נכללים או לא (הדרוש השביעי הקטע המתחיל התירוץ בזה שלא נחלקו וכו')

³⁰⁵ רמב"ם פ"א מהל' ממרים הל' ב: ... על פי התורה אשר ירוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה זו מצות עשה אלו הגזירות והתקנות והמנהגות שיורו בהם לרבים כדי לחזק הדת ולתקן העולם.

Nosotros ya tratamos el tema de sí las ³⁰⁶ תקנות ³⁰⁷ después del tiempo de ³⁰⁸ son también recopiladas bajo esta Mitzva. Sin embargo, la lógica básica de posteriores ³⁰⁹ Takanot queda igual:

פאר הדור של החזון איש: "תקנת חכמי דור ודור מחייבת תקנת חכמים בזמן התלמוד" "שמה שגזרו הראשונים ז"ל גזרו על שורש הדבר המביא להרחבת המצווה ומשמרתה ומטויה לחכמים הבאים לשפוט ביתר הפרטים כפי הוראת העיון וכמשא-ומתן של דין התורה ומה שראה לחכם שראוי להבינו בכלל גזירתם זהו באמת בקשת הגזירים ומבוקש גזירתם"

³⁰⁶ ויקרא יח ל

³⁰⁷ באה בו הקבלה

³⁰⁸ עיין במס' שבת כג: והיכן צונו שמביא שם עוד פסוק ועיין בריטב"א חדשה שם

³⁰⁹ ועיין בקובץ שעורים, קונטרס דברי סופרים ס"א ס"ק יג טו שמביא שמוכרח לומר שלשיטתו כל דרבנן הוי גילוי רצונו ית"ש ע"ש. והקריית ספר תירץ את קושיות הרמב"ן על הרמב"ם.

³¹⁰ רמב"ן בהסברו לרמב"ם שורש א: שכיון שנאמר למשה בסיני שיקבלו עליהם ישראל מצות ב"ד הגדול ובאו הם ותקנו את אלו, כבר נאמרו כלם למשה בסיני אין הפרש ביניהם באמירת סיני אלא שזה בפרט וזה בכלל. (פרושו על ספר המצוות שרש א)

³¹¹ רמח"ל מאמר העיקרים: כל התקנות האלו ... הנה דעתו ית"ש מסכמת שישמרו שמירה מעולה ככל מצות התורה עצמה ... וכבר היה ראוי שיצוה עליהם הוא ית"ש בתורה עצמה, אלא שהיה הרצון לפניו שיבא הדבר מצדנו

gar .

Hay muchos niveles diferentes de מצוות דרבנן³¹³. Para agregar, ciertas leyes DeOraita que fueron dadas a los Sabios para definirlas³¹⁴. Sin embargo, los Sabios no permitieron prohibir algo que fue claramente permitido por la Torá³¹⁵. Aun así están al alcance de autoridades, ellos pudieron decretar decretos Rabínicos que fueron aun más poderoso que un decreto de la Torá³¹⁶. Todas las מצוות דרבנן son parte integral de la תורה³¹⁷ y parte del

---

³¹² מהר"ל: הדבר שהוא שכל אלוקי לגמרי, ראוי שיהיה פועל זה השם יתברך, והדבר שאינו שכל אלוקי סדר הש"י את החכמים כמו שסדר הטבע לפעול אשר שייך לפעול, ועל ידי שניהם התורה היא שלימות האדם. (באר הגולה באר ראשון קטע המתחיל הרביעי)

El Maharal está hablando especialmente sobre nuevas מצוות דרבנן (La cuarta categoría bajo la metodología, debajo.) No obstante, sus cometarios son en un sentido ampliamente aplicables al vasto rango de las leyes DeRabanan.

De acuerdo con el (פרשת שופטים פ' יז יא (לא תסור) ד"ה ירושלמי) משך חכמה y (נתיבות ט' רלב) נתיבות , un es intrínsecamente prohibido, considerando una מצוה דרבנן, aun después que los Sabios prohibieron esto, no ganar status intrínseco:

משך חכמה: דדברי תורה האיסור בעצמו אסור והוי העובר כמו שהוא חולה והיא מטמא הנפש, לכן יש בהן קלין ויש בהן חמורין ... אבל דברי סופרים הן אינן נדונין מצד עצמותן, רק מצד המצוה שאסור למרוד ולא תסור וכו' והוא כמרד. (ובד"ה ומעתה, שם, מסביר ע"פ זה את הענין של ספק דאורייתא לחומרא וספק דרבנן לקולא, וכן שדרבנן נדחה ע"י דאורייתא)

שם ד"ה לא תסור: ואף אם יכוונו האמת, כפי מה שהוא רצון הבורא באמת, בכ"ז לא רצה השם יתעלה לעשותו חק נצחיי מטעמים הכמוסים החקר אלוק', רק שיהיה מעצת חכמים וברצונם.

³¹³ Ver también el *Mabit* en su Sefer *Kiryat*, פ"ד, הקדמה פ"ד – רמב"ם Ver . פרי מגדים פתיחה כללית לאורח חיים ח"א and הקדמה למשניות – רמב"ם Ver .

³¹⁴ Por ejemplo, la Shita de Rashi es que las Melajot de Jol Hamoed son DeOraita. Sin embargo, las especificaciones de que Melajot están prohibidas y cuáles están permitidas dejarlas en las manos de los Sabios.

רש"י (מועד קטן ב. ד"ה משקין): דכתיב ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לד' אלוקיך מה שביעי עצור בעשיית מלאכה אף ששה עצורים בעשיית מלאכה. אי מה שביעי עצור בכל מלאכה אף ששה עצורים בכל מלאכה תלמוד לומר השביעי שביעי עצור בכל מלאכה ואין ששה עצורים בכל מלאכה הא לא מסרו הכתוב אלא לחכמים לומר לך איהו מלאכה אסורה בחוש"מ ואי זו מותרת וגו' (אמנם יש לציין דהרבה ראשונים חושבים שהגמ' חגיגה יח. מתכוון שהקרא אסמכתא בעלמא הוא – מאירי, ראש, ר"ן)

וכענין זה עיין בערוך השולחן ריש הל' שבת מה שמביא בשם הריטבא שמביא בשם הרמב"ן בנוגע לשבותים דרבנן. וכן כתב הר"ן לענין איסורי יום הכפורים בר מאכילה ושתייה ברפ"ח דיומא

³¹⁵ ט"ז יו"ד ק"ז א: אין כח ביד חכמים להחמיר אלא במקום שאין בו לא איסור ולא היתר מפורש מן התורה משא"כ במקום שיש היתר מפורש מן התורה.

³¹⁶ חכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה (יבמות לו ע"ב ובהרבה מקומות בש"ס) ולפעמים כתוב שחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה (תוס' שנין סוטה כד ע"א בשם רב יוסף בכור שור) וכתב המאירי (ב"מ נה ע"ב) שאין להשיב מאלו שעשו חיזוק ואלו שלא עשו אבל הכלל מתי שעשו חיזוק זהו דווקא במקום שהיתה מצויה בו פירצת הגדר מצד קולת הענין או מצד דברים אחרים שההיזק מצוי בהם וחששו שאילו היה נידון כשאר דברי סופרים לא היו חוששים בו. וחז"ל עשו חיזוק אפילו בביטול מצוה כגון שופר של ראש השנה אין מעבירים עליו את התחום (משנה ראש השנה לב ע"ב) (ויש ראשונים הסוברים שתחום שבת היא דרבנן ואפילו לאלה ראשונים דתחום שבת היא דאורייתא 2000 אמה היא דרבנן) (ועיין כל הענינים בהרחבה באנציקלופדיה תלמודית כרך טו דף פא – חכמים עשו חיזוק לדבריהם)

³¹⁷ פאר הדור על החזון איש: גזירות שגזרו חז"ל, משמרת למשמרת, הכל "נכנס בגופי התורה ובינתה" מהר"ל, באר הגולה, באר א (דף טו): וגם באלו מצוות (שגזרו חכמים) אין ספק שהם מתחברים אל התורה עצמה ... וכן עשתה הטבע הצפוניים לאצבעות היד והרגלים שלא יהיו נקופים התנועת האדם, ושערות הראש שמירה לראש ... וכמו שמירת העין ושאר אברים נכנסין בגדר הבריאה, כך ג"כ גזירות שגזרו חכמים לשמירת המצות נכנסים בגדר התורה. לכן חייב לברך עליהם אשר קדשנו וכו' כמו על מצוות התורה וכן בכל דבר שבעולם יש שמירה ותיקון ג"כ, שהש"י סדר אותן בחכמתו שיהיה נשמר מן ההיזק ... ואיך לא תהיה שמירה למצות שבתורה. במדבר רבה יד: יב. דברי תורה ודברי חכמים מרועה אחד נתנו (ויש שפירשו שדברי חכמים קאי על תושבע"פ דרך כלל).

ial.³¹⁸

Dado que los decretos de los Sabios son una la extensión de la תורה, y son los guardianes de la מסורה, desobedecer decretos Rabínicos es quebrantar la cadena completa de la continuidad y la viabilidad de la תורה sobre la tierra. Por lo tanto, el castigo por desobedecer decretos Rabínicos es severo³¹⁹.

Los mismos Sabios fueron cautos por el hecho de que fueron haciendo legislaciones para tiempos y circunstancias del futuro cuando las cosas podrían ser diferentes. Ellos fueron profundamente cuidadosos de no hacer ninguna legislación que podría convertirse postdatada o que podría no aplicarse en otras circunstancias. Ellos, por lo tanto estuvieron muy profundamente en la psicología humana universal y conjuntamente, se basaron en principios profundos que podrían ser aplicados para todo el tiempo. Ellos operaron en un nivel llamado רוח הקודש, un muy alto nivel espiritual, que permite acceder a un plano mucho

³¹⁸ משך חכמה שפטים יז יא (ד"ה לא תסור):

התורה רצתה אשר מלבד ענינים הנצחים ומקיימים לעד, יתחדש ענינים, סיגים, ואזהרות, וחומרות אשר יהיו זמניים, היינו שיהיה ביד החכמים להוסיף ע"פ גדרים הנמסר להם

El Ritvah entiende que los Jajamim vieron una indicación en la Torá de todo lo que ellos decretaron. Está fue una indicación para ellos que HaSh-m quería estos decretos todo a lo largo:

ריטב"א ראש השנה טז. ד"ה תניא ר"ע (בסוף): שכל מה שיש אסמכתא מן הפסוק העיר הקב"ה שראוי לעשות כן אלא שלא קבעו חובה ומסרו לחכמים ... לקבעי ... אם ירצו כמ"ש ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך ולפיכך תמצא החכמים נותנין בכל מקום ראייה או זכר או אסמכתא לדבריהם מן התורה כלומר שאינם מחדשים דבר מלבם וכל תורה שב"ע רמזה בתורה שהיא תמימה וח"ו שהיא חסרה כלום.

³¹⁹ דברים יז יב: והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמע אל הכהן וגו' ומת האיש ההוא ובערת הרע מקרבך

כחזרי (ג לט):

ובמלים ובערת הרע מקרבך השוה את ההמריה בכהן ובשופט לגדולה שבעברות

שיר השירים א ב: טובים דודיך מיין

מס' עבודה זרה לה. - חביבים דברי סופרים יותר מיינה של תורה

דרישת הר"ן: כי עיקר התורה וגודל שכרה הוא במה שיגזרו החכמים ויתקנו... (ובמה שיחדשו ... שכאשר יסכימו חכמים על גזירה אחת תהיה מיד כאלו נאמרה למשה מפי הגבורה. באמת שראוי שיקבלו ישראל שכר גדול על מה שקבלו הם מעצמם ברצונם מאשר יצום ויעשוהו בעל כרחם. (הדרוש השביעי הקטע המתחיל והתירץ בזה שלא נחלקו וכו' והקטע אחרי זה)

עירובין כא:

יותר בדברי סופרים מדברי תורה שדברי תורה עשה ולא תעשה ודברי סופרים העובר עליהם חייב מיתה

מהר"ל שם (דף יז):

זהו כי האדם אשר הוא טבעי, אם הוא חטא בדבר הטבעי שיתקרב אל האש הוא נכוה מיד יותר משאלו היה חוטא בדברי אלוקים ... ולכך ... יזהר בדברי סופרים מדברי תורה שלא יקבל עונש בעוה"ז ע"ע בשערי תשובה שער ג אות ה - ז

דרשות הר"ן:

כי ישראל העובר על דברי תורה מצד אשר יתקפנו היצר יענש כמשפטי התורה אבל העובר על דברי חכמים אחר היותו שומר דברי תורה לא תהיה מתולדות היצר ותקיפתו אבל מצד הבזיון ולכך יתחייב מיתה ... אחר שדברי חכמים יסוד למדריגת היראה העובר על דבריהם מורה בעצמו שפורק יראת שמים. (הדרוש השביעי קטע המתחיל והתשובה בזה כי ישראל העובר והקטע המתחיל והתירץ בזה כי מי שאינו עוסק בתורה)

De acuerdo con el רמב"ם, quien transgrede una מצוה דרבנן transgrede un mandamiento positivo y uno negativo. Esto fue lo que los Sabios en cambio quienes traducieron estas Mitzvot Rabínicas para ser más indulgentes:

רמב"ן השגות על ספר המצוות שורש א לפי הרמב"ם, מגילת אסתר, רמח"ל ועוד

וז"ל דרשות הר"ן: ומה שאומר בגמרא ספיקא דרבנן לקולא, והאמינו הקטנים בכל דבריהם, ולא העמידו דבריהם במקום הפסד ממון ומפני כבוד הבריות ובשמחת יום טוב בהרבה מקומות, כל זה הוא מפני שכך התנו זהו דעת הרמב"ם ז"ל וכן כתב מפורש בסוף ספר שופטים (הדרוש השביעי סוף קטע המתחיל ויש כאן שאלות עצומות)

La excepción de esto podría ser un שבת sobre el שבת. En el comienzo de ערוך השולחן, הלכות שבת trae el ריטב"א quien dice en el nombre del רמב"ן que los שביות son en si שביות (Si esto no fuere el caso, esto podría ser permisible, מדאורייתא, pasar el Shabbat completo haciendo negocios, en contradicción con toda la idea de Shabbat.) Sin embargo, las שביות fueron dadas sobre los Sabios definieron. La Unica diferencia entre שבת y una דאורייתא esta en el castigo. Lehalaja, sin embargo, nosotros aplicamos el שביות todo el קולות de una דרבנן או שביות במקום מצוה או שבת דשבות במקום מצוה או שבת דשבות במקום מצוה.

CAPÍTULO G: מצוות דרבנן

I-El mandato

II-Metodología & Alcance (Diferentes estilos de מצוות דרבנן)

a-מצוות נביאים-

b-אסמכתא-

c-עקירת דבר מן התורה-

III-¿Cómo pueden los sabios de antes comprender mi situación actual?

Por lo tanto, ¿porqué debería yo escuchar a חז"ל?

CAPÍTULO G: מצוות דרבנן

La תורה nos ordena escuchar a nuestros Sabios³²⁴, lo cual como sí El mismo השם nos ordenará guardar cada מצוה דרבנן³²⁵ El hecho, es que El mismo השם podría habernos realmente ordenado que cumpliésemos estas מצוות, pero Él quería que la inspiración viniera de nosotros³²⁶. Las מצוות דרבנן son por lo tanto parte integral de la תורה³²⁷, y lo mismo sucede

³²⁴ דברים יז יא:

לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל על פי התורה אשר ירוך וכן אנחנו מצווים לשמוע אל השופט הממונה בכל דור ודור כמו שאמר הכתוב (דברים יז ט-י): ובאת אל הכהנים ואל הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, ודרשת והגידו לך את דבר המשפט, ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר ד' ויקרא יח ל:

ושמרתם את משמרתי – ובאה בו הקבלה: ועשו משמרת למשמרת

³²⁵ רמב"ם פ"א מהל' ממרים הל' ב:

... על פי התורה אשר ירוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה זו מצות עשה (עין במס' שבת כג: והיכן צונו שמביא שם עוד פסוק ועיין בריטב"א חדשה שם) אלו הגזירות והתקנות והמנהגות שיוורו בהם לרבים כדי לחזק הדת ולתקן העולם. (והנה הרמב"ן בהשגותיו על ספר המצוות שורש א חולק על הרמב"ם וסובר דהפסוק של לא תסור הולך רק על תורה שבע"פ אבל על דבריהם לא קאי כלל ע"ש ומרבה להקשות עליו ועיין במשך חכמה פרשת שופטים ד"ה לא תסור שמתוך כל קושיות הרמב"ן ועיין בקובץ שעורים, קונטרס דברי סופרים ס"א ס"ק יג-טו שמביא שמוכרח לומר שלשיתנו כל דרבנן הוי גילוי רצונו ית"ש ע"ש. והקריית ספר תירץ את קושיות הרמב"ן על הרמב"ם. ושיטת הכוזרי בזה (מאמר ג לט) לא ברור שכתב דבזמן הבית מברכים על מצוות דרבנן אשר קדשנו ואלא בזמן הגלות לא היו מחייבים אותנו ברכה, אך היה נאמר עליהם כי תקנה הם או מנהג. עיין בקול יהודה שמפרש את הכוזרי או כהרמב"ם או כהרמב"ן. או באופן שלישי היינו דאין אנו חייבים מן התורה לשמוע אליהם אלא בזמן הבית, כלשון הכתוב וקמת ועלית אל המקום וגו'

בדרישות הר"ן מביא מחלוקת אמוראים שכ"ע מסכימים שגזירות וסייגים דרבנן שיש להם סמך ועיקר מן התורה הם נכללים בהלאו דלא תסור אבל במצוות דרבנן שאין להם עיקר בתורה וכמו נר חנוכה יש מחלוקת אם נכללים או לא (הדרוש השביעי הקטע המחיל התירוץ בזה שלא נחלקו וכו')

רמב"ן: שכיון שנאמר למשה בסיני שיקבלו עליהם ישראל מצות ב"ד הגדול ובאו הם ותקנו את אלו, כבר נאמרו כלם למשה בסיני אין הפרש ביניהם באמירת סיני אלא שזה בפרט זה בכלל. (פרושו על ספר המצוות שרש א)

³²⁶ רמח"ל מאמר העיקרים:

כל התקנות האלו ... הנה דעתו ית"ש מסכמת שישמרו שמירה מעולה ככל מצות התורה עצמה ... וכבר היה ראוי שיצוה עליהם הוא ית"ש בתורה עצמה, אלא שהיה הרצון לפניו שיבא הדבר מצדנו ... ואין הבדל בין נמצות מן התורה ומצות מדרבנן אלא במה שהם ז"ל הבדילום, דהיינו הספיקות בדיני התורה ידינו לחומרא ובדברי סופרים ידינו לקולא ... אמנם בענין חיוב המצוות ... אין הפרש בין אלה לאלה כלל.

Ciertamente, el Rambam escribe, que esto puede ser una מחלוקת en entre los Sabios sobre esos los cuáles son סייגים, pero un Sabio podría ver tal necesidad una סייג y otro no podría. (הקדמה למשניות).

Pero:

כשיהיה איסורה פשוט בכל ישראל – אין לחלוק על גזירה ההיא. ואפילו הנביאים בעצמם לא היו רשאים לבטל אותה. (שם)

³²⁷ פא"ר הדור על החזון איש:

גזירות שגזרו חז"ל, משמרת למשמרת, הכל "נכנס בגופי התורה ובינתה" משך חכמה שפטים יז יא (ד"ה לא תסור):

התורה רצתה אשר מלבד ענינים הנצחיים ומקיימים לעד, יתחדש ענינים, סיגים, ואזהרות, וחומרות אשר יהיו זמניים, היינו שיהיה ביד החכמים להוסיף ע"פ גדרים הנמסר להם

(מהר"ל, באר הגולה, באר א (דף טו): וגם באלו מצוות (שגזרו חכמים) אין ספק שהם מתחברים אל התורה עצמה ... וכן עשתה הטבע הצפוניים לאצבעות היד והרגלים שלא יהיו נקופים התנועת האדם, ושעורות הראש שמירה לראש ... וכמו ששמירת העין ושאר אברים נכנסין בגדר הבריאה, כך ג"כ גזירות שגזרו חכמים לשמירת המצוות נכנסים בגדר התורה. לכן חייב לברך עליהם אשר קדשנו וכו' כמו על מצוות התורה וכן בכל דבר שבעולם יש שמירה ותיקון ג"כ, שהש"י סדר אותו בחכמתו שיהיה נשמר מן ההיזק ... ואיך לא תהיה שמירה למצוות שבתורה.

במדבר רבה יד: יב דברי תורה ודברי חכמים מרועה אחד נתנו (ויש שפירשו שדברי חכמים קאי על תושבע"פ דרך כלל). El Ritvah entiende que los Jajamin vieron una sugerencia en la Torá para todo lo que ellos decretaron:

ריטב"א ראש השנה טז. ד"ה תניא ר"ע (בסוף): שכל מה שיש אסמכתא מן הפסוק העיר הקב"ה שראוי לעשות כן אלא שלא קבעו חובה ומסרו לחכמים ... לקבעי ... אם ירצו כמ"ש ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך ולפיכך תמצא החכמים נותנין בכל מקום ראייה או זכר או אסמכתא לדבריהם מן התורה כלומר שאינם מחדשים דבר מלבם וכל תורה שבע"פ רמזה בתורה שהיא תמימה וח"ו שהיא חסרה כלום.

Los decretos de los Sabios son una extensión de la תורה y los Sabios son los guardianes de la מסורה. Desobedecer dichos decretos Rabínicos quiebra toda la cadena de continuidad y viabilidad de la תורה sobre la tierra. Como resultado, el castigo por desobedecer los decretos Rabínicos es muy severo.³³⁰

שם:³²⁸

“תקנת חכמי דור ודור מחייבת כתקנת חכמים בזמן התלמוד” שמה שגזרו הראשונים ז”ל גזרו על שורש הדבר המביא להרחבת המצווה ומשמרתה ומסורה לחכמים הבאים לשפוט ביתר הפרטים כפי הוראת העיון וכמשא-ומתן של דין התורה ומה שראה לחכם שראוי להבינו בכלל גזירתם זה באמת בקשת הגזירים ומבוקש גזירתם”

³²⁹La excepción de esto podría ser un שבת sobre el שבת. En el comienzo de las הלכות שבת, el ערוך דאורייתא (Si esto no fue el caso, esto podría ser permisible, מדאורייתא, pasar el Shabbat completo haciendo negocios, en contradicción con toda la idea de Shabbat.) Sin embargo, las שבות fueron dadas sobre lo que los Sabios definieron. La única diferencia entre שבות y una דאורייתא esta en el castigo. Lehalaja, sin embargo, nosotros aplicamos el שבות de una קולות. Por ejemplo un שבות דשבות במקום מותר es מצוה או במקום צער.

De acuerdo con el רמב”ם, quien transgrede una מצוה דרבנן transgrede un mandamiento positivo y uno negativo. Esto fue lo que los Sabios en cambio traducieron estas Mitzvot Rabínicas para ser más indulgentes:

רמב”ן השגות על ספר המצוות שורש א לפי הרמב”ם, מגילת אסתר, רמח”ל ועוד וז”ל דרשות הר”ן: ומה שאומר בגמרא ספיקא דרבנן לקולא, והאמינו הקטנים בכל דבריהם, ולא העמידו דבריהם במקום הפסד ממון ומפני כבוד הבריות ובשמחת יום טוב בהרבה מקומות, כל זה הוא מפני שכך התנו זהו דעת הרמב”ם ז”ל וכן כתב מפורש בסוף ספר שופטים (הדרוש השביעי סוף קטע המתחיל ויש כאן שאלות עצומות) מהר”ל: הדבר שהוא שכל אלוקי לגמרי, ראוי שיהיה פועל זה השם יתברך, והדבר שאינו שכל אלוקי סדר הש”י את החכמים כמו שסדר הטבע לפועל אשר שייך לפעול, ועל ידי שניהם התורה היא שלימות האדם. (באר הגולה באר ראשון קטע המתחיל הרביעי)

El Maharal esta hablando especialmente sobre nuevas מצוות דרבנן (La cuarta categoría bajo la metodología.) No obstante, sus comentarios son en un sentido ampliamente, aplicable al vasto rango de las leyes DeRabanan.

De acuerdo con el (פרשת שופטים פ’ יז יא (לא תסור) ד”ה ירושלמי) משך חכמה y (נתיבות ס’ רלב) נתיבות, un es intrínsecamente prohibido, considerando una מצוה דרבנן, aun después que los Sabios prohibieron esto, no ganar status intrínstico:

משך חכמה:

דדברי תורה האיטור בעצמו אסור והוי העובר כמו שהוא חולה והיא מטמא הנפש, לכן יש בהן קלין ויש בהן חמורין ... אבל דברי סופרים הן אינן נדונין מצד עצמותן, רק מצד המצוה שאסור למרוד ולא תסור כו’ והוה כמרד. (ובד”ה ומעתה, שם, מסביר ע”פ זה את הענינים של ספק דאורייתא לחומרא וספק דרבנן לקולא, וכן שדרבנן נדחה ע”י דאורייתא) שם ד”ה לא תסור:

ואף אם יכונו האמת, כפי מה שהוא רצון הבורא באמת, בכ”ז לא רצה השם יתעלה לעשותו חק נצחיי מטעמים הכמוסים החקר אלוק’, רק שיהיה מעצת חכמים וברצונם.

דברים יז יב:³³⁰

והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמע אל הכהן וגו’ ומת האיש ההוא ובערת הרע מקרבך כוזרי (ג לט):

ובמלים ובערת הרע מקרבך השוה את ההמריה בכהן ובשופט לגדולה שבעברות שיר השירים א ב: טובים דודיך מיין

מס’ עבודה זרה לה. - חביבים דברי סופרים יותר מיינה של תורה

דרישת הר”ן: כי עיקר התורה וגודל שכרה הוא במה שיגזרו החכמים ויתקנו ... (ו)במה שיחדשו ... שכאשר יסכימו חכמים על גזירה אחת תהיה מיד כאלו נאמרה למשה מפי הגבורה. באמת שראוי שיקבלו ישראל שכר גדול על מה שקבלו הם מעצמם ברצונם מאשר יצום ויעשוהו בעל כרחם. (הדרוש השביעי הקטע המתחיל והתירץ בזה שלא נחלקו וכו’ והקטע אחרי זה)

עירובין כא:

יותר בדברי סופרים מדברי תורה שדברי תורה עשה ולא תעשה ודברי סופרים העובר עליהם חייב מיתה מהר”ל שם (דף יז):

זה כי האדם אשר הוא טבעי, אם הוא חטא בדבר הטבעי שיתקרב אל האש הוא נכוה מיד יותר משאלו היה חוטא בדברי אלוקיים ... ולכן ... יזהר בדברי סופרים מדברי תורה שלא יקבל עונש בעוה”ז

Hay muchos diferentes niveles de מצוות דרבנן³³¹, y adicionalmente, hay ciertas מצוות³³² que fueron entregadas en manos de los Sabios para que ellos las definan³³³. Sin embargo, a los Sabios no se les permitió prohibir algo que claramente esta permitido por la Torá³³³. No obstante, está al alcance de los Sabios realizar un decreto aun más poderoso que un decreto de la Torá³³⁴. Tres de las más poderosas מצוות דרבנן incluyen las מצוות נביאים, מצוות עקירת דבר מן התורה y אסמכתות³³⁵.

ע"ע בשערי תשובה שער ג אות ה - ז
דרשות הר"ן:

כי ישראל העובר על דברי תורה מצד אשר יתקפנו היצר יענש כמשפטי התורה אבל העובר על דברי חכמים אחר היותו שומר דברי תורה לא תהיה מתולדות היצר ותקיפתו אבל מצד הבזיון ולכך יתחייב מיתה ... אחר שדברי חכמים יסוד למדריגת היראה העובר על דבריהם מורה בעצמו שפורק יראת שמים. (הדרוש השביעי קטע המתחיל והתשובה בזה כי ישראל העובר והקטע המתחיל והתירוץ בזה כי מי שאינו עוסק בתורה)

³³¹ Ver también el *Mabit* en su פרי מגדים פתיחה כללית לאורח חיים ח"א and הקדמה למשניות – רמב"ם Ver *Sefer Kiryat*, פ"ד, הקדמה פ"ד.

³³² Por ejemplo, Shitas Rashi dice que las Melajot de Jol Hamoed son DeOraita. Sin embargo, las especificaciones de qué Melajot están prohibidas y cuáles permitidas, fueron dejadas en manos de los Sabios.

רש"י (מועד קטן ב. ד"ה משקין): דכתיב ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לד' אלו קיין מה שביעי עצור בעשיית מלאכה אף ששה עצורים בעשיית מלאכה. אי מה שביעי עצור בכל מלאכה אף ששה עצורים בכל מלאכה תלמוד לומר השביעי שביעי עצור בכל מלאכה ואין ששה עצורים בכל מלאכה הא לא מסרו הכתוב אלא לחכמים לומר לך איזהו מלאכה אסורה בחוש"מ ואי זו מותרת וגו' (אמנם יש לציין דהרבה ראשונים חושבים שהגמ' חגיגה יח מתכוון שהקרא אסמכתא בעלמא הוא – מאירי, ראש, ר"ן) וכעין זה עיין בערוך השולחן ריש הל' שבת מה שמביא בשם הריטבא מה שמביא בשם הרמב"ן בנוגע לשבותים דרבנן. וכן כתב הר"ן לענין איסורי יום הכפורים בר מאכילה ושתייה ברפ"ח דיומא

³³³ ט"ז יו"ד ק"ז א: אין כח ביד חכמים להחמיר אלא במקום שאין בו לא איסור ולא היתר מפורש מן התורה משא"כ במקום שיש היתר מפורש מן התורה.

³³⁴ חכמים עשו חיזוק לדבריהם יוצר משל תורה (יבמות לו ע"ב ובהרבה מקומות בש"ס) ולפעמים כתוב שחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה (תוס' שני' סוטה כד ע"א בשם רב יוסף בכור שור) וכתב המאירי (ב"מ נה ע"ב) שאין להשיב מאלו שעשו חיזוק ואלו שלא עשו אבל הכלל מתי שעשו חיזוק זהו דווקא במקום שהיתה מצויה בו פירצת הגדר מצד קולת הענין או מצד דברים אחרים שההיזק מצוי בהם וחששו שאילו היה נידון כשאר דברי סופרים לא היו חוששים בו. וחד"ל עשו חיזוק אפילו בביטול מצוה כגון שופר של ראש השנה אין מעבירים עליו את התחום (משנה ראש השנה לב ע"ב) (ויש ראשונים הסוברים שתחום שבת היא דרבנן ויש ראשונים דתחום שבת היא דאורייתא אלא 2000 אמה היא דרבנן) (ועיין כל הענין בהרחבה באנציקלופדיה תלמודית כרך טו דף פא – חכמים עשו חיזוק לדבריהם)

³³⁵ En su traer 4 niveles de decretos Rabínicos: באר הגולה

A – דברי סופרים:

Esto no son decretos Rabínicos en lo absoluto – ellos son realmente דאורייתא. (Ver el נושאי כלים כלים) קדושי *distinto* מדברי סופרים – קדושי כסף donde él las llama הלכות אישות al comienzo de רמב"ם sobre el גזירה esto no es mencionado explícitamente en el פסוק pero necesita de ser estudiado de un (שואה)

B – אסמכתא: ver a continuación

C – (רמב"ם: הקדמה למשניות - גזירות) (estos también son llamados גדר וטיג)

באר הגולה (שם):

וגם באלו מצוות אין ספק שהם מתחברים אל התורה עצמה ... (וכמו ש)עשתה הטבע הצפרנים לאצבעות היד והרגלים ... ושערות הראש לראש וכן כל אבר ואבר לפי חשיבותו יש לו שמירה מבחוץ ... וכמו ששמירת העין ושאר האברים נכנסים לגדר הבריאה, כך ג"כ הגזירות שגזרו חכמים לשמירת המצוות נכנסין בגדר התורה. לכך חייב לברך עליהם אשר קדשנו וכו' כמו על מצוות התורה. וכן לכל דבר שבעולם יש שמירה ותקון ג"כ, שהש"י סדר אותו בחכמתו שיהיה נשמר מן ההיזק ... ואיך לא תהיה שמירה למצוות שבתורה. (עיין שם שע"פ זה מסביר זין גזירין גזירה לגזירה)

Existe un mandato separado de la תורה de hacer טייגים:

ויקרא יח ל:

ושמרתם את משמרת – ובאה בו הקבלה: ועשו משמרת למשמרת

D – מצוות דרבנן שהם אינם מצוות שתקנו בזמן מן הזמנים כמו נר חנוכה וכיוצא בזה

Con respecto a las מצוות הנביאים, allí hay un principio de que nada se agregará a la תורה después de la época de משה רבינו³³⁶, y como tal, un נביא no tiene un status mayor que otra חכמה en la interpretación de la תורה. Todos los נביאים fueron חכמים como pre requisito para ejercer la נבואה, pero ellos interpretaron la תורה en su capacidad de חכמה utilizando la תורה y no un נביא utilizando la נבואה³³⁷. Un נביא no puede cambiar la תורה³³⁸, aunque el puede introducir מצוות que no tengan status de la תורה³³⁹, el también puede introducir הוראת שעה³⁴⁰. En cierta forma, el profeta no fue como tan grande como el Sabio³⁴¹. Sin embargo, todos los

Ver al final del עוקצין תפארת ישראל, los últimos Mesejtot (טהרות ב), (la letra cursiva), un listado de estas nuevas מצוות דרבנן. El Rambam en הקדמה למשניות, en vez de esta categoría trae תקנות que él define como:

הדינים העשויים על דרך החקירה וההסכמה בדברים הנוהגים בין בני אדם, שאין בה תוספת מצוה ולא גרעון. או בדברים שהם תועלת לבני אדם בדברי תורה. (ע"ש החלק החמישי)

³³⁶ מגילה ב: (בסוף ובכמה מקומות)

אלה המצוות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ומתוך שכחום וחזרו ויסודם

³³⁷ רמב"ם הקדמה למשניות:

ודע שהנבואה אינה מועילה בפירושי התורה ובהוצאת ענפי המצוות בשלש עשרה מדות (פירוש בשם נבואה) אבל מה שיעשה יהושע ופנחס (שהם נביאים) בענין העיון והסברה הוא שיעשה רבינא ורב אשי

³³⁸ רמב"ם הקדמה לפירוש המשניות:

... ואילו יעשה (מן האותות והמופתים לקיים לו הנבואה מה שלא שמענו מופלאים ממנו יחנק ... (שהרי) אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה

שם:

יאסור איסורים בדבר שאינו מן התורה כגון שאמר הלחמו בעיר פלונית ... כמו מצוה שמואל לשאול להלחם בעמלק (שמואל א טו) או ימנע מלהרוג ... וכמו שמנע ירמיהו את ישראל מללכת לארץ ישראל ... וכל העובר על צויו חייב מיתה בידי שמים ... שנאמר (אנכי אדרוש מעמו) (דברים יח) ... וכן עוד אמרו (יבמות קב.) אם יבא אליהו ויאמרו חולצין בנעל שומעין לו אין חולצין בסנדל אין שומעין לו ירצו לומר שאין להוסיף ולא לגרוע במצוה על דרך נבואה בשום פנים וכן אם יעיד הנביא שהקב"ה אמר אילו שהדין במצות פלוני כך וכי סברת פלוני אמת יהרג.

³³⁹ פרי מגדים פתיחה כללית לאורח חיים סי"ח: הרביעית הוא דברי קבלה המוזכר בנביאים וכתובים כמו מגילה דברי קבלה וכמו עונג וכבוד שבת ויום טוב המוזכר בנביאים (ישעיהו כח יד) וכמו הלל (בפרק שלישי מהלכות מגילה) וחנוכה (הלכה ו בהשגות הר"א ועיין מגיד משנה ולחם משנה שם שיש עשה מדברי קבלה)

... וגם קריאת התורה בשבת ויום טוב דתיקון נביאים הוה דברי קבלה כי משה רבינו עליו השלום תקן זה עם נביאים שעמדו

ענין שם שכותב דאין דרבנן מוציא המחוייב מקבלה ומצדד שגם יש לומר דדברי קבלה יש לו דין צורה ומחמירין בשל תורה אלא שאין לוקין בשל תורה. אמנם קשה להגיד דבר כזה כי אז צריך לומר שהוסיפו לתורת משה ח"ו וזה כנגד כל המקורות שהבאנו ואינו דומה לאסמכתא כי אסמכתא כבר נכלל בתורה שבכתב וכמו ששנבאר לקמן (b). ואע"פ שיש לתרץ דאפילו בדרבנן רגיל לפי הרמב"ם יש לאו ועשה ואפשר להגיד שרצון הבורא הוא שלא יהיה מצוות הנביאים כתובות בתורה עצמה וכדי לחלק בעונשין והסברה נותנת שנבואה היא שלוי ד' לנביא שזה רצונו ולכן קיים מצוה זו כבר בעולמות העליונות ורק שלא היה מובא ארצה עד עתה ולסיבה שלא יהיה לדבר הזה מדריגה של דאורייתא והכלל לא בשמים היא קאי רק על עניני דאורייתא ונ"מ כל זה אינו לפי פשטות הדברים ומי הכריח לבעל הפרי מגדים לחדש דבר גדול כזה.)

³⁴⁰ אליהו בהר הכרמל (מלכים א יח) שהקריב עולה בחוף וירושלים עומדת ובה בהמ"ק בנוי ... וכמו שעשה אלישע בצוותו להלחם עם מואב להכרית עץ עושה פרי ... (וכמו כן אם) ... יאמר לנו ... (לצאת למלחמה) ביום שבת ... ובא הקבלה (סנהדרין ז) בכל אם יאמר לך הנביא עבור על דברי תורה שמע לו חוץ מעכו"ם (רמב"ם הקדמה למשניות)

De acuerdo con Tosafot, Jazal tienen el mismo poder como los profetas para eliminar un mandamiento negativo como un הוראת שעה.

תוספות יבמות דף צ ע"ב ד"ה וליגמר וסנהדרין דף פט: ד"ה אליהו אמנם עיין מצוה רמ (שלא להלבין פני חבירו) בקומץ המנחה ד"ה ואיני מסופק.

³⁴¹ Lo que nosotros explicamos aquí es que el profeta no fue tan grande en su capacidad como la de un Sabio (o como el mismo es en su capacidad de un Sabio).

בבא בתרא יב.

מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים אטו חכם לאו נביא הוא הכי קאמר אע"פ שניטלה מן הנביאים מן החכמים לא ניטלה

רמב"ן (שם):

... הכי קאמר אע"פ שניטלה נבואת הנביאים שהיא המראה והחזון נבואת החכמים שהיא בדרך החכמה לא ניטלה אלא יודעים האמת ברוח הקודש שבקרבים...

Una **אסמכתא** tiene el nivel más alto de decretos Rabínicos. Esto no es simplemente un **פסוק** luego del hecho para darle soporte y se fortaleció. En cambio **הז"ל** primero vieron el **אסמכתא** señalado en el **פסוק** luego encontraron una insinuación en un **פסוק** **הז"ל** para hacer este decreto. Por alguna razón, la **תורה** no quería que el decreto estuviese explícito, que podría rendir de **דאורייתא**; mas bien, **השם** quería en particular tener el status de un **דרבנן**, y por lo tanto sólo se insinuó en el **פסוקים**³⁴². Como resultado, el Pri Megadim llegó a decir que una **אסמכתא** tenía un status especial, y no podemos ser **מקיל** cuando hay un **ספק** el cual se refiere a una **אסמכתא**³⁴³.

Con relación a **התורה**, **עקירת דבר מן התורה**, Jazal recibieron el poder de crear restricciones que fueron más fuertes que las prohibiciones de la **Torá**³⁴⁴. Por ejemplo, Jazal pudieron decir a alguien quien no cumpliera una **מצות עשה**³⁴⁵ donde fuera necesario como un **סייג**³⁴⁶ o por **כבוד הבריות**³⁴⁷. Sin embargo, había limitaciones para esto³⁴⁸.

Basándonos en esta información, nosotros podemos entender como los Sabios de las

אמר אמימר וחכם עדיף מנביא (ע"ש בהמשך)

ר' צדוק הכהן, מחשבות חרוץ (ס' יז) :

נבואה - השגה ברורה מן השמים

חכמה - נעלמת שאפשר שאינו אלא דמיונות כזבות של עצמו ולא תורת אמת ברוה"ק ... (אבל מאידך ע"י חכמה אפשר) להתגלות חידושין דאורייתא שלמעלה מעלה מהשגת הנביאים

³⁴²מהר"ל באר הגולה באר א (דף יז):

וכאשר אמרו מנין דבר זה והביאו ראיה מן המקרא, יש באמת ראיה מן המקרא... רק שהוא רחוק ביותר ולכן אינו מן התורה ומ"מ הוא יוצא מן התורה (עיין עוד בגור אריה ויקרא כה ט ד"ה ממשמע) **7 lines desde abajo del primero** (columnas n) ובגור אריה על פרשת יתרו (שמות יט יד ד"ה יום אחד הוסיף דך קיח) האריך המהר"ל לבאר ענין זה ושם כתב: ואל תטאה לומר כי בכ"מ שאמרו ז"ל אסמכתא הוא שמשו רבינו כאשר כתב התורה לא כתב אותה בשביל אותה אסמכתא רק הם ז"ל אסמכוה אותה מדעתם, אומר אני האומר כן טועה בדברי חכמים שא"כ יהיה דברי חכמים רק עמל ויגיעה ואין בו ממש שלפעמים מציאים דבר מן המקרא על ידי למוד דרשות ולא יהיה זה רק ליפות הדברים או לגנוב דעת הבריות כאלו הוא דרשה מן התורה ... אבל כך פירושו שיש לדבריהם אסמכתא שדבריהם נסמכים אקרא ונקרא זה אסמכתא כלומר שאין זה גוף המקרא אלא שנסמך דבריהם עליהם על דברי תורה ומחובר אל דברי התורה) **ריטב"א** ראש השנה טז. ד"ה תניא ר"ע (בסוף):

שכל מה שיש אסמכתא מן הפסוק העיר הקב"ה שראוי לעשות כן אלא שלא קבעו חובה ומסרו לחכמים וזה דבר ברור ואמת ולא כדברי המפרשים האסמכתות שהוא כדרך סימן שנתנו חכמים ולא שכונת התורה לכך ח"ו ישתקע הדבר ולא יאמר שזו דעת מינות הוא אבל התורה העירה בכך ומסרה חיוב הדבר לקבעי חכמים אם ירצו כמ"ש ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך ולפיכך תמצא החכמים נותנין בכל מקום ראיה או זכר או אסמכתא לדבריהם מן התורה כלומר שאינם מחדשים דבר מלבם וכל תורה שבע"פ רמוזה בתורה שהיא תמימה וח"ו שהיא חסרה כלום.

³⁴³פרי מגדים פתיחה כללית לאורח חיים ס"כ:

כל היכא דאסמכוה אקרא באסמכתא חשובה דעתם להיות ממש כדברי תורה ולא מקילין בספיקו וגזרו גזירה לגזירה באפשר וכדומה.

³⁴⁴עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה וכגון המדיר לא לאכול ביום שאסור לצום בו מדאורייתא צריך לקבל התרה על זה ואילו המדיר לא לאכול ביום שאסור לצום מדרבנן לא צריך התרה. (עיין ר' בחיי ריש פרשת מטות)

³⁴⁵עוקרים מ"ע בשב ואל תעשה

³⁴⁶שופר ולולב בשבת (ראש השנה כט; סוכה מב)

³⁴⁷רש"י ברכות דף כ ע"ב ד"ה שב ואל תעשה שאני: דברים רבים התירו לעקור דבר תורה מפני סייג ומפני כבוד הבריות היכא דאינו עוקר דבר במעשה ידים אלא יושב במקומו ודבר תורה נעקר מאליו כגון תקיעת שופר ולולב בשבת וסדין בציצית ודכוותיהו טובא ביבמות (דף צ: א) אבל מעקר בידיים לא וגו' מס' עירובין כא:

וא"ת הואיל ויש בהם ממש מפני מה לא נכתבו עשות ספרים הרבה אין קץ ע"כ מבטלין דבר מן התורה בשב ואל תעשה

³⁴⁸פרי מגדים פתיחה כללית לאורח חיים ח"א ט: ואף בשב ואל תעשה [אין בכח חכמים] לעקור לגמרי וכן בקובץ שעורים ח"ב קונטרס דברי סופרים ס"ג סק' ט: דבכל מקום שעקרו דבר מן התורה לא עקרו את כל הגוף כגון כשפסרו סדין בציצית ותקיים מצות ציצית בבגד של צמר וכן כשפסרו לתקוע שופר בשבת ותקיים מצות שופר בחול אבל לעקור את כל הגוף אין כח בידם ע"ש

generaciones previas tenían la habilidad para comprender y relacionarse a las circunstancias contemporáneas. El mandato de los Sabios viene desde la misma תורה. Esta es la תורה que nos ordena escuchar a los Sabios y la legislación que ellos podrían hacer, con eso a D's la legitimación de todos los decretos de los Sabios. Los Sabios fueron personas muy brillantes y discernientes quienes fueron maestros no sólo de toda la sabiduría de la תורה, de los setenta idiomas y muchas otras sabidurías seculares también, y entre los cuáles hubo muchos profetas. Si que también ellos fueron críticamente cautos con las legislaciones que hicieron para otros tiempos y circunstancias futuras, considerando las cosas podrían muy posiblemente ser diferentes. Ellos fueron muy cuidadosos de no hacer ninguna legislación que podría legar a convertirse fuera de tiempo o que podría no aplicarse a ninguna circunstancia determinada. Por lo tanto ellos miraron muy profundamente en la psicología humana universal y en conjunto sacaron principios profundos que podrían ser aplicados para todos los tiempos. Ellos operaron en un nivel llamado רוח הקודש, un alto nivel espiritual, el cual les permitió acceder a un plano mucho más alto de entendimiento.

Parte de este entendimiento viene del gran dominio de la תורה que los Sabios tenían. Este dominio les dio luego el entendimiento de la profunda estructura del mundo. Este es el mismo entendimiento que permite a las autoridades Halájicas contemporáneas deducir de los principios de תורה para poder responder preguntas sobre genética, bolsa de valores o el Internet.

A pesar de operar en un tan alto nivel, los Sabios son muy cautelosos al hacer algún decreto. Muchos cientos, y frecuentemente miles de Sabios podrían discutir todos y cada uno los puntos hasta que un decreto que conviertan un hecho. Algunas veces, tal discusión podría continuar por décadas, o por varias generaciones³⁴⁹.

---

³⁴⁹ Para comprender esto, los Sabios sugirieron imaginar un tazón de cristal falso extremadamente valioso en el borde de una mesa. Aunque este está firme sobre la mesa el tazón puede ser derribado muy fácilmente. Lo que los Sabios hicieron fue tomar el tazón y colocarlo en el medio de la mesa. Haciendo que este tazón no se cayera incluso si la mesa sería golpeada. Similarmente, nuestros preceptos son tan preciados que los Sabios se aseguraron que aun si nosotros chocamos sobre algo (una trasgresión), nosotros tendríamos aun los preceptos intactos, seguramente guardados en el medio de la mesa por los edictos y decretos de los Rabinos.

CAPÍTULO H: EL MIDRASH

I-Definición & Propósito

II-Metodología

CAPÍTULO H: EL MIDRASH

El ³⁵⁰ מדרש es comúnmente definido como la sabiduría no-Halajica de los Sabios.³⁵¹ Existen muchas obras midrashicas ³⁵², algunas de las cuáles fueron más tarde colecciones de tempranos מדרשים. La Agadata contenida en el Talmud es particularmente importante,³⁵³ como lo es el Talmud que representa la recopilación principal de la תורה שבעל פה.

En su introducción al חלק ב של שור, el Rav Wolbe trae un sumario del Maharal באר דברי אגדה sobre la Agadata. El Rav Wolbe explica que los דברי אגדה son considerados parte de la תורה tal como el resto de la תורה que fue dada en el סיני. Él también agrega que los מדרשים no pueden ser cuestionados, y por lo tanto, nosotros no podemos estudiar las הלכות desde la ³⁵⁴ אגדה.

El Rav S.R. Hirsch ³⁵⁵ explica que el שמעתתא (reglamentos halájicos) son compuestas de cosas escuchadas (שמע). Las אגדות son compuestas de ideas que se les ocurría a cada uno de lo que se les relata (הגיד). ... [שמעתתא] Llegó a un fin con la redacción de la Guemara, que la colección de las שמעתתא. La producción de las אגדות, sin embargo, es libre y capaz de expansión a todos los tiempos.

Mientras que una הלכה importante nunca puede ser ignorada, las agadot sólo son relevantes y si son comprendidas ³⁵⁶.

³⁵⁰ Agadata (Arameo) o Agadot (Hebreo)

³⁵¹ Cuando esto aparece en el Talmud, esto es conocido como la Agadata

³⁵² Además todas las otras Agadatas en el Shas (recolectadas en el עין יעקב), principalmente arregladas alrededor del Jumash (o el Naj o la sección del mismo). Esto incluye el Midrash Raba, el Yalkut Shimoni, el Tanjuma, Pirkei DeRebi Eliezer (Raba y Zutra – estos no están alrededor de la persha), Yalkut Shmuel, Yalkut HaMekiri (Tehilim y Mishlei) y muchos otros.

³⁵³ זה לשון השו"ע הרב (הל' ת"ת פ"ב הל' ט): וגם מי שדעתו יפה שיוכל ללמוד ולזכור כל תושבע"פ, יש לו ללמוד ולחזור תחילה הלכות הללו הצריכות למעשה. כי יש לו דין קדימה על שאר כל ההלכות שאין צריכות למעשה כל כך. ולימוד האגדות מביא גם כן לידי מעשה להתבונן מתוכן מוסר השכל כמשנ"ת למעלה עכ"ל ומתכוון למה שאמר בפרק ב הל' ב: וכן בדרשות האגדות להתבונן מתוכם מוסר השכל לידע את ד' כמו שאמרו חכמים (ספרי רמב"ן במנין המצוות) רצונך שתכיר מי שאמר והיה העולם למוד דברי אגדה שמתוך כך אתה תכיר את הקב"ה ומתדבק בדרכיו כי רוב סודות התורה שהיא חכמת הקבלה וידיעת ד' גנוזים באגדה. אמנם הנפש החיים (ריש שער ד) מתנגד לשיטה הזאת בכל תוקף, ולדעתו לימוד סוגיות ההלכתיות בגמרא בוודאי העיקר (וגם השו"ע הרב עצמו כתב בפ"א הל' ג דהלכה למעשה קודמת למדרש) דהמדרש והספרי מוסר הם האוצר של יראת שמים שמחזיק את התורה אבל התוכן של התורה זה לימוד הגמרא ומפרשים.

³⁵⁴ א. דברי אגדה הם תורה כשאר תורה שנאמרה מסיני. האומר שהאגדה לא ניתנה מסיני אין לו חלק לעולם הבא.
ב. "מה שאמרו אין משיבין על האגדה – כי אפשר שהאומר אותה אמרו על דרך נעלם, ולפיכך אין משיבין ואין מקשין באגדה לפשוטה."
ג. האגדה אינה מתבררת על ידי קושיות ותשובות כפי שמבררים את השמעתתא וההלכה. לכן אין ללמוד הלכה מתוך אגדה, כי ענין ההלכה הוא שהיא צריכה להתברר על ידי קושיות ותירוצים.
ד. "כל דברי אגדה חכמת התורה היא שעל זה אמרו אם רצונך להכיר את יוצר הכל עסוק באגדה."
(ע"ש עוד בעלי שור דף טו-טז)

³⁵⁵ Introducción al Horeb

³⁵⁶ מכתב מאליהו מכתב לא (ב):
ר' שמואל הנגיד במבוא התלמוד, היינו שפירשנו דבריו בדברי אגדה אשר לא מבינים אין אנו מחוייבים ללמוד אותם ולסמוך עבודתנו עליהם, אם כי ברור שהם יסודות התורה; אבל ההלכה שהיא למעשה, הרי מחוייבים אנו במעשה המצוות אם גם לא מבינים, אבל האגדה שהיא באה להאיר ללב, הרי כל זמן שהיא לא מארת לנו (מפני קטנות השגתנו) אין אנו מחוייבים להתעסק בה, עד שנזכה ונעלה למדרגה שנבין אותה. ויותר מזה... וכל זמן שלפי מדרגתנו לא יתגלה לנו הסוד... אין תועלת בהתעסק בו...

Los **מדרשים** enseñan los fundamentos del **Judaísmo**³⁵⁷ desde la fe como desde el punto de vista del desarrollado carácter.³⁵⁸ Mucho de esto está contenido en la sabiduría Kabalística.³⁵⁹ Los **מדרשים** están escritos en código, diseñados para esconder los significados profundos del texto para aquellos quienes no se les hayan dado las llaves para abrirlos.³⁶⁰ Algunos de los **מדרשים** aparecen extraños porque los Sabios tenían una mayor y completa visión de todos los distintos tipos de sabiduría que nosotros tenemos.³⁶¹

Los **מדרשים** también servían para clarificar el significado de los versículos de

---

³⁵⁷ רמח"ל: עיקרים מעקרי החכמה (מאמר על החכמה) ובכוזרי מאמר שלישי עג חילק את ההגדות לשלושה: א-הצעות והקדמות לדעה שהיו מבקשים לחזקה ב-ויש שההגדות מספרות על ראית רוחניים במראה ג-ויש שההגדות הן משלים שנשארו על סודות החכמות שאסור לגלותם ונראה שכל אלה הם חלק מהצורה הראשונה של אגדות שהביא הרמח"ל

³⁵⁸ מוסרית או אלוקית (מאמר על החכמה) עיין ג"כ שו"ע הרב הארה ג

³⁵⁹ Ver a continuación, Kábala

³⁶⁰ רמח"ל מאמר על ההגדות:

הנה כבר ידעת, שמה שהביא לחז"ל לכתוב דברי התורה...ראוי היה לחוש גם כן על חלק סתרי התורה ועיקרי האלקיות. אך אין התקון שמצאו לחלק המצות ראוי לחלק הסודות. זה כי באורי המצות והדינים אין היוק כלל, אם יכתבו בספר בבאור גלוי לכל קורא, אך חלק הסודות אין ראוי שימסר כך לפני כל הרוצה ליטול את השם, לא מצד יקר המושכלות ולא מצד עמקם. על כן גמרו...לכתוב אותם, למען לא יאבדו מן הדורות האחרונים, אך בדרכים נעלמים ומיני חידות, שלא יוכל לעמוד עליהם אלא מי שמסרו לו המפתחות...

En este respecto, esto no es diferente desde el texto Kabalista más obvio, tal como el Zohar, el Sefer HaBahir y el Sefer HaYetzira. El midrash es diferente solo en términos de dónde éste podría ser encontrado, y qué propósitos tiene (ver el texto de siguiente), esto es menos obviamente secretos místicos escondidos que la sabiduría Kabalística y en el hecho de que apareciendo en el trabajo central de los Sabios, el Talmud, esto fue intentado para tener un cierto status y fue destinado para ser estudiado por todos en algún nivel.

³⁶¹ רמב"ם הקדמה למשניות (קטע המתחיל אחר כן) והנני נותן לך משל מבואר כגון שנשאל לאיש מאנשי חכמות הרפואה והחשבון והנגון ומהיר בחכמת הטבע ונבוב ומשכיל והוא נעור ורק מחכמת התשובות וחכמת הכוכבים ונאמר לו מה אתה אומר באיש שטוען שגוף השמש שאנו רואים כאילו היא עגולה קטנה ויאמר שהוא גוף כדור וגודל הכדור הוא כגודל הארץ מאה ששים וששה פעם ושלושה שמיני פעם וכדור הארץ שבמדתה עשנו המדות האלה הוא כדור שיש בהקפו ארבעה ועשרים אלף מיל. ויהיה על דרך הזה מגיע לדעת כמה מילין יש במדות גודל כדור השמש. אין ספק שהאיש ההוא זך הרעיון אשר השכיל מן החכמות כל מה שאמרנו לא ימצא בנפשו מקום לקיים זאת האמונה וכל דבר זה רחוק בעיניו בלי מושג. והטענה השכלית תבאר לו בתחלת המחשבה שהטענה הזאת בטלה כי איך אפשר להיות האדם על מקום כפי זרת אחד מן הארץ וידע שעור גרם השמש והקפה ומדת שטחה עד אשר תהיה דעתו כוללת אותה כמו שהוא כולל מדת חלק מחלקי הארץ. ועוד יאמר איך אפשר זה והנה גרם השמש בשים בתכלית המרחק ואפילו ראיית גרם השמש על נכון אי אפשר לנו ולא נשיגיהו אלא זיוו בלבד ואיך יגיע אדם למעלה שיוכל למדוד אותו וידקדק מדתו בשלשה שמיני פעם וגו' עיין שם כל הקטע ד"ה אחר כן ראה.

וברשב"א (פירושי ההגדות על ברכות נד): כתב חז"ל שם: תחילה אעירך על ענין ההגדות בתלמוד ובמדרשים. דע כי באו מהם בלשון עמוק לסיבות רבות, כילעתיים תמצאים ז"ל רומזים ענין פשוט מאד או שאין צורך בו כלל, ועם כל זה יוציאו אותו בלשון זר ועמוק מאד, עד שיחשוב המסתכל שיש בענין הזה סוד או ענין צורך להסתירו, ואינו, רק כי לעתים יוציאו אותם בלשון זר מאד כדי לחדר לבות התלמידים. ועוד כדי לעזור עיני הכסילים המטיילים השיבוש בשברי החכמים בתחילת המחשבה בצאת השברים מגדר השגתם ושכלם המועט, כענין שכתוב (הושע יד י'): כי ישרים דרכי ד' וצדיקים ילכו בהם ופשעים יכשלו בהם, וכבר ביאר הרב רבי משה ז"ל שתי הכוונות האלה בהגדות הנעלמות בפתיחת פירושי המשנה שלו.

והמש"ך הרשב"א שם עם סיבה חדשה: ועוד יש להם סיבה אחרת גילו אותה הם ז"ל בקצת המדרשים, והוא כי לעתים היו החכמים דורשים ברבים ומאריכים בדברי תועלת והיו העם ישנים, וכדי לעוררם היו אומרים להם דברים זרים לבהלם ושיתעוררו משנתם וגו' רמח"ל מאמר על ההגדות:

המאמרים בהגדות יתחלקו לשני מינים: האחד כלל המאמרים הלמודיים.

la תורה.³⁶² Existen muchas reglas que gobiernan la metodología de la interpretación; algunas de estas reglas son generales y otras locales³⁶³. Estas reglas, revelan muchas diferentes niveles del entendimiento, requieren una gran sabiduría para ser conciliadas dentro de cualquier versículo. La inconsistente aplicación de una sola de esas reglas puede guiar a una falsa interpretación del versículo, y como tal, ellos tienen que ser usados correctamente³⁶⁴. Las reglas de la interpretación fueron dadas con la תורה en el סיני. Sería impensable que D's podría dar Su תורה para el género humano, como a su vez sostener que las llaves necesarias para el entendimiento correcto de la תורה, como ésto podría significar que las llaves de la תורה están aun en el cielo. Sin embargo, nosotros decimos que toda la תורה, היא³⁶⁵ בשרים.

³⁶² רמח"ל מאמר על ההגדות:

והנה עד הנה דברנו במאמרים הלמודיים ונדבר עתה במאמרים הבאוריים. דע שהמאמרים הבאוריים יתחלקו לשלשה מינים. האחד הוא אשר יכוננו בס אל באור הכתוב ממש. המין השני הוא, מלבד מה שרצה לכתוב בבאור... רצה גם כן לרמז... בקצת אותיות, או קצת מלות, והמה ז"ל קבלו הענינים הם... שלא יתכן לפרש לשון הכתוב כלו על פי הענין ההוא כלל, כי הרי לא בזה רצה הבורא ית', שיהיה הכתוב מגיד הדבר ההוא, אלא שיהיה רומז אותו. רמח"ל שם:

והשני הבאוריים, הלמודיים, הם המאמרים אשר יגידו בס עיקרים מעיקרי החכמה מוסרית או אלקית. הבאוריים הם אשר יבארו בס כתוב מכתבי הקודש.

³⁶³ I-El דרוש o lo quería decir el significado del versículo

רמח"ל מאמר על ההגדות:

והנה כבר יוכל לפול בזה הטעות בנקל, אם ידרוש איש מקרא אחד והוא לא השתמש מן הכללים האלה שזכרנו, שאז מה שיוציא בדרש ההוא, אפשר שיהיה שקר גמור אשר לא יאומת בשום פנים. ולא עוד אלא שאפילו אם יהיה העיקר שבדבריו אמיתי, הנה אפשר שיהיה כוזב בכתוב ההוא, כי אין הכונה במלות ההן על הענין ההוא. ומזה נמשך, שתמצא לפעמים בחז"ל, שיאמר אחד על דברי חברו שהם טעות. דרך משל: כשדרש ר"מ פסוק "עד שהמלך במסבו" (שה"ש א' י"ב), לגנותן של ישראל, אמרו לו: "אין דורשין שיר השירים לגנאי אלא לשבח" (שה"ש רבה א' י"ב), לפי שכך היה הכלל בידם, ונמצא הדורשו לגנאי נוטה מכונת רוח הקודש. וכן כשדרש ר' לוי שאברהם מצא עצמו נמול, א"ר ברכיה: "בהיה עיתא אקיל ר' אבר בר כהנא לר' לוי" וגו' (רבה בראשית מ"ז ט') זה מפני כלל שבדיהם, שבמעשה הצדיקים, כל מה שיש לדרוש לשבח צריך לדרוש לשבח, וברשעים להיפך, שכך היא הקבלה.

II-Un – no sobre ropa, es el intento del significado del versículo- pero una idea no obstante contenida dentro del versículo pensado alguna de estas palabras o algunas de estas letras.

III-Un segundo evento – en el futuro o el pasado del evento se describió en el פשוט del versículo.

³⁶⁴ רמח"ל מאמר על ההגדות:

והנה כבר יוכל לפול בזה הטעות בנקל, אם ידרוש איש מקרא אחד והוא לא השתמש מן הכללים האלה שזכרנו, שאז מה שיוציא בדרש ההוא, אפשר שיהיה שקר גמור אשר לא יאומת בשום פנים. ולא עוד אלא שאפילו אם יהיה העיקר שבדבריו אמיתי, הנה אפשר שיהיה כוזב בכתוב ההוא, כי אין הכונה במלות ההן על הענין ההוא. ומזה נמשך, שתמצא לפעמים בחז"ל, שיאמר אחד על דברי חברו שהם טעות. דרך משל: כשדרש ר"מ פסוק "עד שהמלך במסבו" (שה"ש א' י"ב), לגנותן של ישראל, אמרו לו: "אין דורשין שיר השירים לגנאי אלא לשבח" (שה"ש רבה א' י"ב), לפי שכך היה הכלל בידם, ונמצא הדורשו לגנאי נוטה מכונת רוח הקודש. וכן כשדרש ר' לוי שאברהם מצא עצמו נמול, א"ר ברכיה: "בהיה עיתא אקיל ר' אבר בר כהנא לר' לוי" וגו' (רבה בראשית מ"ז ט') זה מפני כלל שבדיהם, שבמעשה הצדיקים, כל מה שיש לדרוש לשבח צריך לדרוש לשבח, וברשעים להיפך, שכך היא הקבלה. רמח"ל:

אמנם עדיין יצטרך למוד גדול וחכמה רבה לדעת איך יהיו כולם אמיתיים בו, כי הנה כבר אמרנו שאין אמיתת כולם בצד אחד ובדרך אחד, אלא בצדדים שונים ובדרכים מתחלפים, מהם יהיו אמיתיים בבחינה אחת לבד, מהם על צד הדמיון, מהם על צד התולדה הנולדת מהם, מהם על צד הגמול, והוא ענין "מעלה עליו הכתוב", שנמצא הרבה בדבריהם ז"ל, שהרי על צד הזכות והחוב, השכר או העונש, יחשב לפעמים, המציאות כהעדר וההעדר כמציאות, מפני איזה תנאים שיתלוו להם, וכן יחשב המועט כמרובה והמרובה כמועט. והוא מה שאמר ז"ל בביאור: "מה אחרונים לא עשו ותלה בהן לשבח, כך ראשונים לא עשו ותלו בהן לגנאי" (שבת נ"ו). ויש בדבריהם האלה פרטים רבים מאד, אי אפשר לקבוע אותם.

³⁶⁵ ברמב"ם הקדמה למשניות מדגיש שעל כל התורה אומרים לא בשמים היא

Aunque ocasionalmente un מדרש tiene la intención de ser tomado literalmente³⁶⁶, la forma principal del מדרש es comunicando sus varias clases de pensamiento de simbolismos. Los simbolismos tienen que estar enseñados a fin de abrir el secreto de las Agadot en ש"ס y los מדרשים también. Esto asegura que quienes no están formados para entender los secretos allí contenidos no tendrán acceso a ellos. Quienes no tuvieron acceso a estas llaves del entendimiento tomaron los מדרשים en su forma literal, y esa ignorancia los llevo a ridiculizar dichos מדרשים.³⁶⁷

Hay muchas obras³⁶⁸ que muestran como exactitud, profundidad y significación cada detalle en el מדרש³⁶⁹. Un método de simbolismo que los Sabios utilizaron fue el conocimiento científico y la sabiduría que estaba disponible en sus tiempos. Los Sabios no habían aprendido a enseñarnos la ciencia; ellos estaban utilizando la ciencia de sus tiempos para enseñarnos verdades morales y espirituales aplicables universalmente. Sin embargo, es verdad que el mundo físico esta creado en paralelo a los mundos superiores y espirituales³⁷⁰.

³⁶⁶ דוגמה לזה מבואר בבבא בתרא דף עה ע"א: יתיב רבי יוחנן וקא דריש: "עתידי הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהם שלושים על שלושים וחוקק בהן עשר על עשרים ומעמידן בשערי ירושלים." לגלג עליו אותו תלמיד: "השתא כביעתא דציצלא לא משכחינן, כולי האי משכחינן. לימים הפליגה ספינתו בים, חזא מלאכי השרת דיתבי וקא מינסרי אבנים טובות ומרגליות שהם שלושים על שלושים ... אמר להו הני למאן? אמרן ליה שעתידי הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים. אתא לקמיה דרבי יוחנן. אמר ליה: "דרוש רבי, לך נאה לדרוש. כאשר אמרת כן ראיתי." אמר לו: "ריקא! אלמלא ראית לא האמנת. מלגלג על דברי חכמים אתה."

³⁶⁷ ספר זכויות של הר' חיים ברבי בצלאל (אחי המהר"ל) והמלעיגים מצאו להם מקום להלעיג על הספר הקדוש הזה בשביל האגדות התמוהות הנמצאים בו, שלכאורה שנראה שלא די שלא יועילו רק יזיקו, אבל כבר המשילו רבותינו זכרונם לברכה הדבר הזה בפרק במה מדליקין (שבת לא, א), לאדם שצוה לעבדו להעלות לו כור של חטין על העליה וכן עשה, אחר כך אמר העלית בתוכו קב של חמטין? אמר ליה לאו. אמר מוטב שלא העלית! וחמטין הוא אפר מקלל שאינו מגדל צמחים. ואפילו הכי אין החטין נשמרים רק על ידי אותו אפר. הכי נמי תבואתה של תורה אינה נשמרת רק על ידי אותם האגדות התמוהות, שעל ידי כן הסתירו בהם את חכמתם.

³⁶⁸ מהר"ל del באר הגולה Por ejemplo el

³⁶⁹ רמח"ל מאמר על ההגדות: ס
אך הדרכים אשר העלימו בס את דבריהם שונים הם.
(1) האחד הוא דרך ההשאלות והמשלים.
(2) השני הוא שיעלילו תנאי הענין ולא יבארום, ויאמרו מאמר מוחלטי, ואין אמיתת המאמר ההוא אלא בגבול, דהיינו לפי בחינה אחת. וכבר מאמרים רבים יראו כסותרים זה את זה, יען לא פורשו תנאיהם... תראה, שכמקרה הזה קרה גם להרבה מאמרי הדינים והמצוות, אך על פי שלא נעשה הדבר בזאת הכונה, שתמצא בש"ס מאמרים או ברייתות, שבהבין אותם בהחלט, לא יאותו עם האמת או יסתרו זה את זה, ופירשום בש"ס, באמרם "הכא במאי עסקינן", והעמידו כל אחד מהם בגבולו, ונמצאו כולם נכוחים וישרים.
(3) הדרך השלישי הוא הקלות, והוא שאיזה עיקר גדול ונכבד ירמזוהו בדברים נראים לכאורה קלים ובלתי עיקריים.

³⁷⁰ רמח"ל שם:
צריך שתדע, שדברים רבים בעיקרי הסודות ירמזום חז"ל בענינים מן הטבע או התכונות, וישתמשו מן הלמודים שהיו מלמדים בדורות ההם אנשי החכמה הטבעית והתכונה.
כל אלה צריך שתדע, שחז"ל לשיטתם הולכים, שהדברים הגשמיים מתנהגים ומתפעלים מכחות רוחניים למיניהם, דהיינו המלאכים, השדים והמזיקים, וכל דברי העולם השפל מתנועעים בהשפעת העליונים, וכן דברי הגשמיים עושים רושם ברוחניים ומי שלא יכיר הדרך הזה, אי אפשר לו מעולם לעמוד על דעתם כלל ועיקר.
רמח"ל מאמר על האגדות: ואמנם אין העיקר להם הענין ההוא הטבעי או התכוני, אלא הסוד שרצו לרמוז בזה, שכן אפילו אם ימצאו שחוקות הטבע שהיו בידיים של חז"ל אינם נכונים בסוד אמנם נכון ולא בחוק הטבע וזה מה שממשיך לבאר. ועל כן לא יוסיף ולא יגרע על אמיתת הענין הנרמז, היות הלבוש המשליי ההוא אשר הלבשוהו אמיתי או לא, כי הכונה היתה להלביש הסוד ההוא במה שהיה מפורסם בדורות ההם בין החכמים. ואותו הענין עצמו היה יכול להתלבש בלבוש אחר כפי המפורסם בדורות אחרים. וכך היה מלביש אותו בעל אותו המאמר עצמו, אילו היה אומר אותו בדורות ההם.

CAPÍTULO I: LA קבלה

I-¿Qué es la קבלה?

II-Razones para aprender קבלה

a-Lo más importante es aumentar nuestra עבודת השם

b-Reconocer el mal y como luchar contra él

c-Sólo de este modo es posible cumplir apropiamente la מצוה de וידעת היום, conociendo realmente a השם

d-¿Es ésta la forma de conocer más profundamente porqué השם creó el mundo, cómo lo maneja y cómo esto trae este su integridad? .

e-Esto nos enseña como cumplir la מצוה de והלכת בדרכיו

f-Saber cómo acceder a la מדות הרחמים de השם

g-Un entendimiento profundo de חז"ל:

h-El aprendizaje de la קבלה no es superior al aprendizaje de la נגלה (גמרא):

I- ¿Nuestra generación es algo diferente?

III-El idioma hebreo y la קבלה

IV-Una historia de la קבלה

V- Limitaciones en su estudio

VI-El daño de estudiar prematuramente קבלה

CAPÍTULO I: LA קבלה

La קבלה es conocida como סתרי תורה, los secretos escondidos de la תורה, porque estos no son revelados a todos³⁷¹. Esto representa toda la realidad entre la manifestación de D's fuera de Su esencia hasta justamente antes de este mundo de עולם המעשה³⁷². La sabiduría de la קבלה como la de la חכמה es conocida como las הנהגות de ה' en detalles claros³⁷³.

Alguno de las bien conocidas obras Kabalísticas de ל "הז" incluyen³⁷⁴ el Zohar, Zohar Jadash, Tikkunei Zohar, Sefer HaYetzira, Sefer HaBahir, פרקי היכולת, אידרא רבה וזוטרא, מסכת, מדרש מי שילוח ומדרש הנעלם, y אצילות. Para agregar, él רמח"ל escribió en la האגדתא que la אגדתא en la גמרא está llena de secretos Kabalísticos³⁷⁵.

Muchas de las obras que hoy son estudiados tienen numerosas referencias Kabalísticas que están traídas en forma filtrada las cuáles son adaptadas para la comprensión por nuestras generaciones. Esto incluye el ספרי חסידות, el trabajo del מהר"ל, el רמח"ל, el גר"א, el מכתב מאליהו y otros.

Dado que toda la Torá de D's representa Su voluntad, le da significado que nosotros podemos tener una relación con Él, se supone que nosotros aprenderemos lo más que podamos entender de la Torá. Quien voluntariamente renuncia alguna cosa de la Torá esta privándose así mismo de ciertas dimensiones de espiritualidad³⁷⁶. Esto incluye la sabiduría Kabalística también³⁷⁷.

³⁷¹ משנה בחגיגה פ"ב: אין דורשין בעריות בשלושה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד

³⁷² שומר אמונים הקדמון של רב יוסף אירגס, ויכוח ראשון סוף מא אמנם אחרי עולם האצילות, העולם הרביעי, כשמגיעים לדרגה הנקרא אדם הקדמון, יש רק מעט שניתן לבר אנש להבין

³⁷³ כל חכמת הקבלה (היא) לדעת הנהגתו של הרצון העליון, על מה ברא כל הבריות האלה, ומה הוא רוצה בהם, ומה יהיה סוף כל סיבובי העולם, וכך מתפרשים כל הגלגולים האלה אשר לעולם, שהם כ"כ זרים, כי כבר שיער הרצון העליון בעצמו סיבוב הנהגה שאת הגומרת בשלמות גמור, ואלה השיעורים הם מה שאנו מפרשים סוד הספירות והעולמות. (ספר קל"ח פתחי חכמה פתח ל, חלק א, הבחנה א) נהיינו שהמציאות של הנברא מחולקת לעולמות שהן (מלמטה למעלה) עולם המעשה, עולם היצירה, עולם הבריאה ועולם האצילות (ויש עוד דרגות מעל זה) וכל עולם נחלקת לעשר ספירות וכל המערכת הזאת היא הכלי להוביל את השפעות הבורא ארצה וכמו שהסביר הרמח"ל בדרך ד' (אמנם השתמש בלשון שלנו ולא בלשון של עולמות וספירות) ושם הסביר יש חמשה דרגות של הנשמה וכל דרגה כנגד עולם אחרת (ודרגה החמישית מעל הד עולמות) והיינו שבתוך האדם יש מערכת שלימה הנקרא עולם הקטן כנגד המערכת של העולם מחוץ לאדם הנקראת עולם הגדול. וכל הענין הזה של ספירות ועולמות בא להסביר "איך יצוייר שהנמצאים הגשמיים הרחוקים ממנו תכלית הריחוק, יוכלו לקבל כח ושפע הנהגתו הפשוטה" (שומר אמונים הקדמון ויכוח ראשון מא)

כל חכמת האמת ... אינה אלא ... ידיעת הנהגה בכל חוקותיה ומסיבותיה (ספר קל"ח פתחי חכמה בפתח לחלק הראשון)

חכמת האמת ... באה לבאר את הנהגות השי"ת המוציאות לפועל את כוונת הבריאה, מראשית שורש הבריאה עד עולמנו - עולם העשייה. (ר' חיים פרידלנדר, הקדמה לדעת תבונות)

³⁷⁴ Ver *Gateway of the Talmud* (מבוא לתלמוד ע"י הרב מאיר צבי ברגמן שליט"א) quien menciona 18 obras Kabalísticas de Jazal.

³⁷⁵ Ver el Capítulo sobre el Midrash.

³⁷⁶ Ver a continuación donde la discusión de los daños del estudio de la Kábala.

³⁷⁷ שו"ע הרב הל' תלמוד תורה (פ"א הל' ד):

ועוד אמרו חכמי האמת שכל נפש צריכה לתיקונה לעסוק בפרד"ס כפי מה שהוא יכול להשיג ולידע, וכל מי שיכול להשיג ולידע הרבה, ונתעצל ולא השיג וידע אלא מעט, צריך לבא בגלגול עד שישיג וידע כל מה שאפשר לנשמתו להשיג מידיעת התורה זהו תיקון שלימותה וגו'.

Hay muchas razones para aprender קבלה como así también se ganan efectos positivos por ello.³⁷⁸ Lo más importante, es que aprendiendo קבלה aumentamos nuestra השם ³⁷⁹ עבודת השם. Esto nos enseña las formas de servir a HaSh-m en forma práctica, específicamente siendo cautos de la dimensión cósmica de cada מצוה. Esto nos causa estar más alertas al significado de nuestras acciones³⁸⁰ y esto tiene implicancias prácticas³⁸¹.

En segundo lugar, aprendiendo קבלה nos ayuda a reconocer el mal y saber cómo pelear contra él³⁸². Sólo a través del aprendizaje de la קבלה éste es posible para propiamente cumplir la מצוה de וידעת היום של מצוה, de conocer realmente a HaSh-m³⁸³. La קבלה es el método para conocer más profundamente porque השם creo el mundo, como Él lo maneja y como traerá este su integridad. Este conocimiento fortalece nuestra fe. La קבלה también nos enseña como cumplir la מצוה של הלכת בדרכיו מצוה. Además, la קבלה nos da la habilidad de saber como acceder a מדות הרחמים de השם. No sólo haciendo lo que necesitamos para entender las Midot y Hanhagot de HaSh-m sino con el fin de ser capaces de caminar en Sus caminos, y necesitamos entender estas Midot a fin de saber cómo emular Sus Midot. Este inusual poder fue dado al ser humano³⁸⁵.

³⁷⁸ Mucho de lo que aparece a continuación esta basado sobre la introducción que el Rabino Jaim Friedlander hace al קלח פתחי חכמה, reimpresa al comienzo de שיעורי רמח"ל.

³⁷⁹ ר' חיים פרידלנדר:

היא לא רק להחכים אותנו בהבנת הדברים, אלא ללמד אותנו הלכה למעשה את דרכי עבודת השי"ת... כל מה שמגלה השי"ת לנו מדרכיו ומעולמו... הוא למוד עבורנו... ונבין מה היה רצונו בבריאת השלבים השונים של העולמות... ומה התפקיד שמוטל עלינו ביחס לעולמות אלה. (מבוא לקל"ח פתחי חכמה דף 23)

³⁸⁰ חכמת האמת מלמדת אותנו איך שכל מצוה, על כל פרטיה ודקדוקיה, עומדת ברומו של עולם " ...ואיך כל דבר הקטן כאן למטה בארץ – הולך ומתרחב למעלה, ומרעיש כל העולמות. אז ישים האדם אל לבו. ודאי זה כל תועלת החכמה הזאת... האריך בה גם... נפש החיים. " (שיעורי רמח"ל עמ' פא ס' קכ –מהדורת פרידלנדר)

³⁸¹ En esta fuente tenemos los ejemplos de la halaja práctica de la sabiduría Kabalísticas, como ser lo que es el corte de la jala "femenino" el viernes por la noche, el jala "masculino" en la mañana de Shabbat, sosteniendo ellos juntos para la tercer comida; el סוכות מנינים de la נענועים.

³⁸² ר' חיים פרידלנדר שם:

חכמת האמת עוסקת בתיאור התהוות אפשרות הרע... עבורנו להכיר את התהוות הרע, כדי לדעת איך ללחוץ נגדו ואיך לבטלו... מטרת הצמצומים וההסתרים על כל שלביהם היתה יצירת חומר וגשם עד "אפשרות" התהוות הרע. לכן תקנו אנשי כנסת הגדולה לומר "בורא את הכל" במקום "בורא רע", כי הרע הוא כל מטרת השתלשלות הבריאה מגבהי מרומים עד הארץ מתחת, לתת לאדם את כל הקשת הרחבה של הבחירה בכל מדריגות שיכול להגיע אליהן, הרמות והשפלות.

כאשר אנו לומדים לדעת –איך היה דרך הירידה והתהוות הרע, נוכל ללמוד מכאן את דרך העלייה וביטול הרע... הכלל הוא –סולם מדריגות שמשלשל מלמעלה אל למטה, מהווה בכיוון הפוך סולם עלייה מלמטה למעלה.

³⁸³ שיעורי רמח"ל ס' קטז:

א-וידעת: לא בדרך אמונה לבד אלא בדרך ידיעה
ב-והשבות אל לבבך: רק דבר ברור ומוסבר היטב מתישב על הלב
(וכעין זה כתב הרמח"ל בריש דעת תבונות וכתב השומר אמונים הקדמון (ויכוח ראשון לג) שאי אפשר להבין את ענין תיאורי ק' אלא על ידי הספירות)

³⁸⁴ ר' חיים פרידלנדר: הרמ"ק... בתומר דבורה מסביר לנו מה עלינו ללמוד מכל אחת מעשר הספירות... כשבני ישראל זכו לגילויים הנשגבים ביותר (בחנית זה) בקריעת ים סוף... הסיקו ארבע מסקנות הלכה למעשה (מכילתא שמות יד ב): ...אבא שאול אומר: נדמה לו –מה הוא רחום וחונן אף אתה רחום וחונן... בלי ידיעת אודות ה"הוא" נשאר ה"אני" עני ואביון.

³⁸⁵ ר' חיים פרידלנדר: היודע דרכי השי"ת, יודע הוא איזה הנהגה צריך להפעיל לטובת הבריאה, באירועים השונים, ופונה אל ד' שיפעיל הנהגה זו. עיין בספר נפש החיים (ב ד בהגה) שזהו ענין הזכרת שמותיו, והכוונה בתפילה למדותיו השונות... אולם זוהי השותפות שהקב"ה רוצה בה –שאנו נשתתף באופן פעיל בהנהגותיו, על ידי שאנו מצביעים על מידה מסוימת, ומבקשים שיפעיל אותה, כפי שביקש משה –"ועתה יגדל נא כח אדני". על ידי זה יגדל כביכול כוחו

Nosotros también ganamos un entendimiento profundo de הו"ל a través de la קבלה. Aprendiendo Kábala podemos ciertamente dar un profundo discernimiento dentro de las פרשיות más confusas, o sobre aquellas cuya comprensión revelado no es inmediatamente aparente, pero este también nos da un discernimiento profundo dentro del pensamiento de Jazal. Esto no es sólo para acceder al misterio de las אגדות de הו"ל, sino también para entender la sabiduría profunda de las Mitzvot DeRabanan³⁸⁶. Jazal fueron grandes Kabalistas, y por lo tanto es lógico que ellos hayan utilizado el recorrido completo de su sabiduría, al redactar sus leyes DeRabanan.

Sin embargo, el estudio de la קבלה no es superior al estudio de la תורת הנגלה³⁸⁷. Los Kabalistas son como aquellos consejeros del Rey que pasan sus días elogiándolo y logrando la nación aprecien su grandeza, pero ellos no tratan con la realidad de todos los días y sus sucesos prácticos de las necesidades del reino. Esta tarea fue delegado a otro grupo de consejeros (análogo a aquellos quienes aprenden la sabiduría revelada), quien el esencialmente se dedican a manejar el reino³⁸⁸.

Cuando Moisés recibió las tablas de la ley³⁸⁹, D's permaneció sosteniendo los tomo dos tefajim de un lado, que representan los dos tefajim de la Torá no revelada, los universos impenetrables, indefinidos que preceden incluso al tohu va'vohu. Directamente tomadas por las manos de Moisés fueron los dos tefajim del otro lado, la Torá revelada, cuyo conocimientos fue permitido a Moisés de ser concedido a nosotros. Los 2 tefajim del medio localizados a la distancia desde Moisés las tomó, consistió en la Torá interior, los misterios destinados para ser revelados sólo por Moisés y las personas de valor especial³⁹⁰.

El Rav Jaim Friedlander³⁹¹ hace una distinción entre la forma del פנימיות en las tempranas generaciones y las generaciones posteriores³⁹². En las tempranas generaciones, la

---

³⁸⁶ ר' חיים פרידלנדר: חכמת האמת מגלה גם צפונות בדברי הו"ל הנגלים, בהלכותיהם תקנותיהם וגזירותיהם. וכן מסביר הזה"ק (פינחס רלא): את תקנת שני הימים של ראש השנה, ואת ההכרעה לתקוע מספק שברים וגם תרועה, בביאור עמוק לפי שרשים רוחניים עליונים. ואנו זוכים לטעום משהו מעמקות ורחבות תורתנו הקדושה, ברוך שנתן תורה לעמו ישראל.

³⁸⁷ גמרא

³⁸⁸ ספר זכויות של הר' חיים ברבי בצלאל (אחי המהר"ל):

הו"ל קראו במסכת סוכה (כח, א) להויות אביי ורבא דבר קטן, ... והעוסקים במעשה המרכבה נקרא דבר גדול, לפי שודאי הוא מן הדברים העומדים ברומו של עולם, אבל מכל מקום לא גרע בהם כח העוסקים בתלמוד אף על גב שנקרא דבר קטן, כי בעלי הקבלה יש לדמות למלך שיש לו משרת אוהב נאמן מאנשי עצתו, אשר כל עבודתו הוא לעמוד ולשרת בהיכל המלך ולכנס לפני ולפנים, ותמיד מספר בשבח מעשי המלך ובגדלת רוממות הוד תפארתו, כדי לגדלו ולרוממו על כל בני מלכותו כדי לתקן מלכותו בידו, אבל אינו פונה כלל ליתר עסקי המלך הקטנים. אבל בעלי התלמוד דומים לעבד נאמן, אשר נותן עיניו ולבו כל הימים אף על הדברים הקטנים, וכן הענין ממש אצל בעלי התלמוד, אשר בשביל זה נקרא קטן.

זה אינו אלא מפני חשיבות דקות ועמק עניני החכמות שבתלמוד, וזה דומה למי שמציר ציורים דקים וקטנים במלאכת עץ בעלמא, שאף על גב שהחמר שלו גרוע מאד, אפילו הכי שוה הרבה מפני חשיבות המלאכה, כך האגדות התמוהות. עוד יש לתת טעם שנקרא דבר קטן, לפי שהדברים הללו מוסיפין קדשה בכל מעשי האדם, אפילו בדברים הנראים קטנים. עיין עוד בזה בהרשב"א בעין יעקב סוכה כח ד"ה אמרו עליו על ריב"ז כו' דבר קטן שהאריך בענין הזה.

³⁸⁹ Shemot Rabah (47:6)

³⁹⁰ El Rabino Shimon Schwab en el nombre de Telzer Rov trae en *The Dynamics of Dispute*, Pág. 4. Allí aparece estar algún secreto de la Torá que Moshe Rabenu no reveló a nadie:

ירושלמי עבודה זרה ב ז: א"ר יצחק: כתיב ואותי צוה ד', ואותי – נאמר לי דברים שנאמר לכם ונאמר לי דברים שנאמר בינו לבין עצמי

³⁹¹ En su introducción el Ramjal al היכוח מאמר

Sin embargo, con la declinación de las generaciones, nosotros no fuimos capaces de alcanzar este nivel de פנימיות התורה. Por lo tanto, HaSh-m nos dio la habilidad de entender secretos de los aspectos internos de la תורה a través de ידיעת השכל³⁹³.

El idioma hebreo es el vehículo por el cual se filtran todas השפעות' estn הקב"ה filtrados, y son לשון הקודש³⁹⁴. Todos los otros idiomas son idiomas por convención, significandos fueron establecidos por una decisión común de un grupo de personas que acordaron en utilizar ciertos sonidos (palabras) para representar ciertas cosas³⁹⁵. El hebreo, sin embargo, es intrínscico, lo cual significa que las palabras reflejan realmente la esencia de un objeto en particular en un cierto nivel. Dado que la palabra que creo D"s utilizando palabras en hebreo³⁹⁶, al volver a través de la trayectoria espiritual de cualquier palabra³⁹⁷, y así nosotros podríamos, en alguna etapa³⁹⁸, obtener la palabra. La palabra es la realidad del objeto en un alto nivel. Así es como אדם הראשון conocía los nombres de los animales. Él no les puso sus nombres, pero sea lo que fuere que el Hombre haya comprendido sobre cada uno de dichos nombres tenían que ser lo que fue verdaderamente su nombre³⁹⁹. El nombre de algo es su "שם"⁴⁰⁰. La palabra, por lo tanto, en realidad comprende sostiene la realidad física que ésta produjo⁴⁰¹ Hombre es un עולם קטן, es compuesto por todas las 22 letras.

La obra Kabalística que trata con palabras se ocupa de las palabras como ladrillos del mundo en el ספר היצירה, de acuerdo con el כוורי⁴⁰², fue escrito por אברהם אבינו Las letras son los ladrillos y las palabras son las filas de ladrillo las cuáles conforman los edificios

Las letras y palabras son precisas en todas sus dimensiones, y ellas pueden por lo tanto ser analizadas por sus formas, valores numéricos, sonidos, y su relación con las otras letras y palabras. Dado que ellas representan realidades completas, se traducen no sólo dentro

---

³⁹²בכרך הנקרא שערי רמח"ל דף כא-כד
³⁹³ריחמו עלינו משמים, ונתנו לנו את האפשרות לבא על ידי ידיעות השכל, שהן עדיין חיצוניות, אל שמץ של ההשגה הפנימית.

³⁹⁴ רמב"ן, פ' כי תשא - שמות ל: יג ודלא כהרמב"ם

³⁹⁵ Por ejemplo, en español nosotros llamamos a unas mesas por el nombre por que todos acordamos de utilizar esos sonidos que crean la palabra designada a ese objeto. Pero nosotros podríamos tan solo decidir mañana que nosotros queremos llamar a ese elemento por cualquier otro nombre y dicha nueva palabra solo podría quizás ser apropiada para otra palabra. El hecho de que, hay muchas palabras tales donde el español llama a un objeto por una cosa, y los Americanos "decidieron" llamarlo por otra.

³⁹⁶עשרה מאמרות של מעשה בראשית/בדבר ד' שמים נעשו
³⁹⁷השתלשלות

³⁹⁸עולם הבריאה

³⁹⁹בראשית ב:ט: וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו
⁴⁰⁰Rav SR Hirsch

⁴⁰¹ר' צדוק הכהן- מחשבות חרוץ ריש ט' יא דף 83

⁴⁰²מאמר ד ט' נה

de la realidad física de la tierra, sino también del tiempo (cada mes refleja una letra), y del Pueblo Judío (cada tribu)⁴⁰³.

El primer hombre fue un experto Kabalista⁴⁰⁴, como así también lo fue אברהם אבינו, cuyo ספר היצירה, tenemos hasta el día de hoy⁴⁰⁵. בצלאל fue también un gran Kabalista, comprendiendo, como hizo אברהם אבינו a través de las letras del alfabeto como se creó el mundo. El משכן, hizo el cual בצלאל, fue un mini-mundo, y para esto fue esencial que el constructor del משכן supiera el secreto Kabalístico de las letras⁴⁰⁶. בצלאל recibió esta sabiduría a través de רוח הקודש y por משה רבינו, quien había recibido toda su sabiduría Kabalística⁴⁰⁷ como parte de la סניי תושבע"פ⁴⁰⁸.

Aunque la parte revelada de la סניי תושבע"פ fue dada para todos, los סתרי תורה fueron solamente revelados⁴⁰⁹ יהידי סגולה.

La sabiduría Kabalística fue ampliamente difundida a través del tiempo de los תנאים. Sólo como Rabi Yehuda Anasi vio la necesidad de poner la משנה en escrito, fue también una necesidad de escribir la sabiduría de la Kábala⁴¹⁰. Sin embargo, esta fue escrita en forma de código de manera que fuera imposible comprenderla al menos que uno fuera digno de recibir dichas enseñanzas por maestros existentes de la קבלה⁴¹¹. En alguna etapa⁴¹² el זהר fue ocultado, dada la preocupación y la precaución que estuviera abierta a malos entendidos y / o abusasen de los mismos.

A través del período de los ראשונים, el זהר fue desconocido. Aunque otras obras kabalistas fueron conocidas, el conocimiento de la קבלה se redujo a un pequeño grupo de personas en cada generación. Como resultado del bache que esto dejó, muchos de los ראשונים desarrollaron un acercamiento filosófico para explicar diferentes aspectos de la realidad cósmica y terrenal. Los רמב"ם, ר' יהודה הלוי, רמב"ם y muchos otros dejaron su legado con grandes obras en las que ellos incluso hicieron referencia a las obras Kabalísticas⁴¹³,

⁴⁰³ ע"פ ספר היצירה

Ver Pruebas Capítulo diez: En segundo lugar Pruebas B: – El idioma hebreo para más detalles del análisis.

⁴⁰⁴ Ver El idioma hebreo, II, a continuación

⁴⁰⁵ Esta sección esta basada principalmente sobre שומר אמונים הקדמון y la introducción del editor es la visión general de esto.

⁴⁰⁶ עיין רמב"ן שמות לא: ב

⁴⁰⁷ סתרי תורה שעל ידיהם ידעו ליחד את השם ולעבדו באמת – שומר אמונים הקדמון הקדמה ב

⁴⁰⁸ Ver al Ramjal en el próximo comentario.

⁴⁰⁹ רמח"ל מאמר על ההגדות:
חלק הסודות אין ראוי שימסר כך לפני כל הרוצה ליטול את השם, לא מצד יקר המושכלות ולא מצד עמקם.

⁴¹⁰ רמח"ל מאמר על ההגדות:
חלק הסודות ... גמרו... לכתוב אותם, למען לא יאבדו מן הדורות האחרונים

⁴¹¹ רמח"ל מאמר על ההגדות:
גמרו... לכתוב אותם ... אך בדרכים נעלמים ומיני חידות, שלא יוכל לעמוד עליהם אלא מי שמסרו לו המפתחות...

⁴¹² Alguien dice qué durante el tiempo de אמוראים, y otros dicen que fue durante el tiempo de גאונים

⁴¹³ Eejemplo. ספר היצירה es citado en el כוזרי

El ⁴¹⁵ fue aquel quien hizo volver a restaurar la sabiduría Kabalística para un lugar justo. El ⁴¹⁵ tuvo el mérito de tener a אליהו הנביא quien se reveló a el mismo periódicamente para enseñarle los secretos escondidos de la תורה. El ⁴¹⁵ luego enseñó estos secretos a רבי עזרא ורבי עזריאל רבי יצחק סגי נהור quien le enseñó a רמב"ן, quien incluyó muchas explicaciones Kabalísticas en su פירוש sobre el הומש. Como resultado, el aprendizaje de la קבלה comenzó a difundirse una vez más.

Durante todo este tiempo, sin embargo, el זהר quedó escondido. Luego, después este fue redescubrimiento ⁴¹⁶. Las circunstancias del descubrimiento ⁴¹⁷ y fortalecimiento de la fe de los judíos, y sus enseñanzas aumentaron a compromisos con la vida de Torá. El Rav Moshe Cordevero un gran esclarecedor, dice, que muchos de los malos entendidos de disputas que se habían desarrollado alrededor de la קבלה entre los ראשונים de la última generación. El proceso se completo a través del ר' יצחק לוריא, ארי ז"ל, en cuyos padres quien tuvo como socios en ambos linajes, Ashkenazim y Sefaradim, y facilitaron que se convertirse en uno de los raros judíos quien fue un Maestro de todo כלל ישראל.

Este nuevo estudio condujo a una trágica consecuencia, Shabetai Tzvi encabezó una larga lista de falsos Mesías ⁴¹⁸ quien descarrió multitudes de judíos con su distorsionada interpretación del זהר. En consecuencia se coartó el aprendizaje universal de la קבלה en los países Ashkenazim. La tradición Sefaradí continuó estudiando קבלה, hasta nuestros días, y el Sefardí quedó más receptivo al estudio de la קבלה por un mayor numero de personas. En el mundo Ashkenazi, la sabiduría Kabalística fue pasada a través de las generaciones por personas muy grandes y excepcionales de תורה tales como el מהר"ל, el גר"א, el Rav Jaim de Volozhin. Estos gigantes de la תורה también comenzaron una tradición de escribir sobre temas Kabalísticos, en una forma y un lenguaje que fuera fácil de comprender por aquellos quienes estudiaron sus obras. Sin embargo, la קבלה quedo inaccesible a las masas. La brecha de esta dimensión de espiritualidad contribuyo hacia un ascenso del movimiento Jasidíco. Los Maestros diseminaron la sabiduría Kabalística para las masas en forma diluída. En ese tiempo, ellos siguieron la בעלי המוסר. Hoy, casi no existen obras השקפה de o מוסר que no se basan en fuentes Kabalísticas.

---

⁴¹⁴ reclamo que el שומר אמונים הקדמון no sabia קבלה hasta el final de su vida. El cito en una carta autenticada por el אברבנאל en la cual el רמב"ם establece que tiene conocimiento de קבלה. Cuando escribió la משנה תורה él podría haber dado diferentes explicaciones para ciertas cosas, notablemente מעשה מרכבה y מעשה בראשית, tales como él, רמב"ן, él, רמב"ד, y רשב"א.

y el אבן עזרא, sabían קבלה. Como resultado, el fluido principal de la Torá השקפה esta usualmente en favor de la posición del רמב"ן dondequiera el no concuerda con el רמב"ם.

⁴¹⁵ שומר אמונים הקדמון

⁴¹⁶ El Rab Moshe De Leon, quien comenzó a difundir estas enseñanzas, describe el re descubrimiento del זהר:

מלך אחד – ממלכי מזרח – צווח לחפור במקום אחד על עסקי ממון, ונמצא שם ארון ובו ספרי זוהר, ושלח לחכמי אומות העולם, ולחכמי אדם, ולא ידעו ולא יבינו בו, שלח אחר היהודים אמרו לו, אדוננו המלך זה הספר עשאו חכם אחד, ואין אנו מבינים אותו – שלח הספרים לטוליטולא [שבספרד], ושרואוהו חכמי טוליטולא, שמחו בו שמחה גדולה. (החיד"א בשה"ג ערך זוהר)

⁴¹⁷ El זהר fue descubierto justo a tiempo. Muchos de los intelectuales en España se volvieron más asimilados. (Después, cuando los Cristianos conquistaron España, muchos de estos intelectuales estuvieron entre los primeros en convertirse al Cristianismo.)

⁴¹⁸ finalizando con Jacob Frank

El aprendizaje prematuro de la קבלה puede traer varios daños⁴¹⁹, porque una persona prueba la más profunda תורה sin ser capaz de apreciar esta profundidad, esta se relacionará con la Torá sin suficiente importancia. Eso quita el aprecio de otros aspectos de la תורה⁴²⁰. Además, si la persona no está lista para aprender קבלה, podría llegar a mal interpretar parte de la misma. Dado que la קבלה trata con temas fundamentales, una mala comprensión de esta área no es solo sobre algunos detalles, sino que pueden guiar a una creencia idólatra. Una persona que no está preparada para estudiar קבלה puede llegar a comprender en un alto nivel y erróneamente pensar que esto también se aplica a este mundo⁴²¹.

A raíz de una nueva oleada de falsos Mesías, los חכמי פולין se establecieron una serie de limitaciones sobre el estudio de la קבלה. Las obras del זהר, el ספר הפרדס del Ramak y el שומר אמונים הקדמון no se permitieron estudiar hasta a la edad de los 30 años, mientras que otras obras Kabalísticas fueron permitidas estudiar después que la persona alcanza los 40 años⁴²².

La קבלה principalmente queda como una tradición oral. Aun aquellos quienes escribieron sobre esto en sus libros, no pueden ser comprendidos a menos que uno hubiera estudiado oralmente la קבלה⁴²³. Tales obras revelan poco y ocultan mucho⁴²⁴. Por lo tanto, no cambia la sabiduría de la תורה si uno no ha tenido un maestro en esta área del conocimiento, no puede conocer esto⁴²⁵.

⁴¹⁹ חגיגה יד:

ארבעה נכנסו לפרדס אחד הציץ ומת, אחד הציץ ונפגע, אחד הציץ וקצץ בנטיעות, אחד בא בשלום ויצא בשלום ומנו? ר' עקיבא. (עיין בכוזרי ג סג דף קמה בהוצאת קפאח)

⁴²⁰ ר' דסלר, מכתב מאליהו ח"ב:

על חטא שחטאנו בדעת - חכמה יותר ממדרגתו, חכמתו מרובה ממעשיו עלולה להפוך אותו על פניו. (ובדרך זה ביארנו את סכנת למוד הקבלה. טרם יתקן את מדותיו, כי בידעו הרבה בשכל, גם לבו בתוכן הפנימי של ענינים, ... ויכול להזיק לבחינת יראת שמים שלו ח"ו)

ארבעה נכנסו לפרדס ... אחד הציץ וקצץ בנטיעות

כוזרי: זלזל במעשי המצוות לאחר שנסתכל בשכלים באמרו בלבו: מעשי המצוות אינם כי אם כלים ואמצעים המביאים אל המדרגה הרוחנית הזאת, ואני כבר השנתיה - לי אפוא אין צרך במצוות המעשיות.

⁴²¹ נפש החיים שער ג ו' tenían también ז"ל; El Rav Yitzjak Hutner,

⁴²² החרם שהוכרז בברודי, ביומא דשוקא כו בסיון תקט"ו, הופץ בכל קהילות ישראל באירופה המזרחית "בקול שופר ובכיבוי נרות", וכן אושר במושב ועד ד' ארצות, שנתכנס בחדש אלול של אותה שנה בעיר קונטנטינוב (העורך בהקדמתו לשומר אמונים הקדמון)

⁴²³ רמב"ן הקדמה לחומש:

כל המסתכל בספר הזה בל יסבור סברא ואל יחשוב מחשבות, בדבר מכל הרמזים אשר אני כותב בסתרי התורה. כי אני מודיעו נאמנה, שלא יושג דברי, ולא יודעו כלל, בשום שכל ובינה, זולתי מפי מקובל חכם לאזן מקבל מבין וכו'.

⁴²⁴ El ספר היצירה en su introducción a su comentario sobre el רמב"ן ד' :

אבל הדברים האלה וסודותיהם, כלם רמזים לך מפה אל פה, ולכן שמתי בדעתי להועילך להאיר עיניך במעט קט ממה שקבלתי בסתרי הספר הקדוש הזה

⁴²⁵ לא יוכל לעמוד אליהם אלא מי שמסרו לו המפתחות (מאמר על ההגדות - רמח"ל)

Esto podría aparecer no menos que una persona como el רמב"ם no sabia קבלה por la mayoría de su vida (קבלה a continuación el punto III-Una Historia de la & ט שומר).

El Rav jaim de Volozhin confirmó que el משל. El Rav jaim de Volozhin confirmó que el רמב"ן ד' también escribió todas sus obras como un משל. El Rav jaim de Volozhin confirmó que el רמב"ן ד' y él mismo tuvieron un entendimiento de la נמשל de la רמב"ן ד' (Rav Jaim Friedlander, en su introducción al חכמה Págs. 10/11).

APENDICE A: ¿CUÁNDO FUE ESCRITA LA תורה שבעל פה?

I-¿Fue רבי quien escribió la תורה שבעל פה o sólo la recopiló?

II-¿Porqué רבי fue el elegido?

a- רבי es un excepcional erudito y una gran figura

b-El fue dotado con talentos lingüísticos excepcionales

c- Allí fue una oportunidad

d-La generación de los Tanaim fue excepcional

III- משניות tempranos

IV-El Talmud

APENDICE A: ¿CUÁNDO FUE ESCRITA LA תורה שבעל פה?

I-¿Fue רבי quien escribió la תורה שבעל פה sólo la recopiló?

En el texto, nosotros traemos una מחלוקת entre רש"י y el רמב"ם acerca de cuándo la תורה שבעל פה fue escrita. El רמב"ם sostiene que no sólo fue escrita por רבי sino que él fue el verdadero autor del texto. רש"י sostiene que mientras רבי recopiló las משניות y las enseñó oralmente, el nunca las escribió.

La posición de רש"י es apoyada por עירובין סב, donde la גמרא se refiere a מגילת תענית como ha sido escrita רש"י explica que la גמרא especifica en מגילת תענית por que fuera de esa obra, ni una letra de la הלכה tenía forma escrita en aquellos días⁴²⁶.

El רמב"ם podría decir que durante esa época, el texto escrito de la משנה no tenía aun gran diseminación por la cual las personas eran alentadas para continuar estudiando el texto desde que el texto escrito solo fuera otorgado por una gran necesidad.

ר' שרירא גאון (900-998 D.C) en su אגרת, declara una posición media entre רש"י y el רמב"ם. Concordó con lo que dice el רמב"ם que רבי escribió la משנה, pero no acordó con que el fue el autor. Él sostiene que los materiales básicos en la משנה datan de un tiempo muy anterior pero no específico a רבי. Sin embargo, a través del tiempo, muchas variaciones se deslizaron dentro de la terminología de la משנה. רבי tomo sobre sí mismo la tarea de crear un texto estándar autoritario de la משנה a partir de las 13 versiones que el tenía ante él. La mayoría de ראשונים acuerdan con ר' שרירא גאון⁴²⁷.

Sin embargo, aun el רמב"ם estaría de acuerdo de que רבי no recompiló la משנה por sí sólo. En ninguna parte רבי habla en primera persona, dando así la mayor distinción que el תנאים. Mas bien, la compilación de la משנה es la realización del סנהדרין, que fue convocado por aquellos días de רב' y presidido por él⁴²⁸.

II-¿Porqué fue רבי el elegido?

---

⁴²⁶ En Gateway to the Talmud todo esto fomenta las pruebas traídas que esto apoya a Rashi' שיטה (Pág. 46 nota 4):

1. En עירובין נג y עירובין ב los עבודה זרה אמוראים tenían disputas sobre el deletreo de ciertas palabras en la משנה. Si están habrían sido escritas, ellos podrían haber simplemente ido a corroborar el deletreado.
2. reporto que רבי, ר' חייא, תלמיד, oralmente enseñada la משנה a seis escuelas de niños.
(Considerando que el enseñó el texto de un texto).

⁴²⁷ History of the Jewish People, Del Yavneh a Pumbedita, página 93, por Meir Holder y Hersh Goldwurm, Mesora

⁴²⁸ ibid.

- a- רבי tenía una erudición excepcional y sobre todo es una gran figura: R' Yehuda HaNassi fue excepcional en su generación; él fue el único hombre que abarcaba todos los atributos positivos de la תורה y la גדולה⁴²⁹.
- b- Rabbi fue excepcionalmente talentoso lingüísticamente⁴³⁰.
- c- En esa generación se dio una gran oportunidad, dado que רבי tenía una relación cercana con el emperador Romano, y la vida fue tranquila para el Pueblo Judío durante todo el curso de vida de רבי⁴³¹. Puede ser que רבי, con sus amigables contactos en los altos círculos de la política Romana, fue más capaz que ningún otro poder de preveer el curso futuro de los eventos. Roma había llegado a un punto donde el imperio era demasiado grande como para ser controlado desde la capital⁴³².
- d- La generación de los Tanaim fue excepcional. Los תנאים trajeron a la luz todas las partes de la תורה שבעיפי que habían sido olvidadas, en la época de רבי todo fue revelado y escrito o recordado en los דברי התנאים⁴³³.

El rol de Rebi debe ser comprendido en el contexto general de las únicas generaciones de חז"ל vivieron "שני אלפי תורה", en los dos mil años en los cuáles la naturaleza se semejava la Voluntad de HaSh-m y Su Torá⁴³⁴.

⁴²⁹ רמב"ם, הקדמה לפירוש משניות:

רבינו הקדוש היה יחיד דורו ואחד בזמנו איש שנמצאו בו כל החמודות ומדות הטובות עד שזכה בהם אצל אנשי דורו לקרותו רבינו הקדוש ושמו יהודה והיה החכמה ובמעלה בתכליתם כמו שאמרו (גיטין דף נט.) מימות משה רבינו ועד רבי לא ראינו תורה וגדולה במקום אחד. והיה בתכלית החסידות והענוה והרחקת התענוגים כמן שאמרו ג"כ (סוטה מט:) משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא.

⁴³⁰ רבינו הקדוש ... היה צח לשון ומופלג מכל האדם בלשון הקודש (רמב"ם הקדמה למשניות)

⁴³¹ סדר קבלה להראב"ד:

(ובימי רבינו הקדוש) מלך ברומי אנטונינוס בן אסירוס והיה אוהב את רבינו הקדוש כנפשו ואומרים שגיררו בסתר. והיו בימי רבינו הקדוש כולם ימים טובים לישראל והארץ ימים ובימי מת אנטונינוס ומלך אנטיפוס ואחריו קומודוס וכולם כבדו את רבינו הקדוש כל ימיו והיה לו מן העושר וההון ורחב היכולת (רמב"ם הקדמה למשניות)

⁴³² Historia del Pueblo Judío, Pág. 95

⁴³³ ...שדור שאחר המשנה ראו את מיעוט הלבבות נגד בעלי המשנה וידעו לבטח שהאמת לעולם עם הראשונים, ואחרי שידעו אמתת נדבר שאי אפשר ששיגו הם האמת מה שלא השיג אחד מן התנאים... ובאמת הלא כל התורה בסיני נתנה אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, והתנאים החזירו מה שנשכח, ועד זמן רבי לא נתגלה הכל, אבל בסוף משנה כבר נתגלה כל מה שראוי להתגלות ולא יתגלה דבר מחודש אלא נרמז הכל באחד מדברי תנאים... (פאר הדור- על החזון איש)

Personas excepcionales fueron totalmente dedicadas a sus tareas:

והשתדלו בנוסח המשנה ... כשם שהשתדלו חכמים הראשונים במסרת הראשונים (כוזרי ג טז)

⁴³⁴ פאר הדור על החזון איש:

תקופת חז"ל הייתה בלתי שגרתית בדברי ימי עולם. חז"ל עוד חיו ב"שני אלפים תורה" בשני האלפים האלו הותאם כל מהלך הטבע בעולם במקביל לרצון הקב"ה בתורתו. רצה הקב"ה לאסור, למשל, אכילת בהמה שנפלו בה מומין מסוימים- העלים בימי חז"ל את התרופה למומים הללו, כדי שיקבעו את הדין האוסר אכילתה לכל הדורות, אף לימים שבני אדם כבר יצליחו לגלות את התרופה או שמחלה פלונית תחזל מלהמית. (היו ששאלו על דברי חז"ל ש"טריפה אינה חיה": והרי אנו רואים טריפה והיא חיה? אלא אומר החזו"ש "באמת נראה דברא הקב"ה רפואות אף לטריפות - וכדאמר בסגולת אבן טבא שמחיה את המתים, ושם בסגולת עשב סמתרא, ואמר שמואל אי לאו זיקא עביד סמתרא, להרוגי מלכות וחיי. ואמרו שחזיקיה גנו ספר רפואות ופרש"י שהיו מתרפאין מיד- אלא שלא נתגלו בכל דור ודור ובכל מקום ומקום. ויש אשר נתגלו וחדרו ונשתכחו. והכל ערוך ומסודר מאת הבורא ב"ה בראשית הבריאה. ונמטר לחכמים לקבוע הטרופות.)

III- *tempranas* משניות

מגילת סתרים:
רמב"ם הקדמה למשניות הג"ה:
...והתלמידים עשו סימנים למשנתם וכותבים אותם מפני השכחה המצויה בדברים והיו מסתירין אותם וקראום
מגילת סתרים.

IV-El Talmud

Rebí ordenó o escribió las Mishnayot. Luego de eso, la era de los Tanaim fue luego de ésta concluida. Los Amoraim fueron responsables de poner un orden y escribir las Sugyot que se hicieron en el Talmud Yerushalmi⁴³⁵ y Bavli⁴³⁶ respectivamente. Ninguno de estos dos abarcan todas las mishnayot⁴³⁷. En los casos donde existen, la halaja es usualmente como el Talmud Bavli, aunque en algunas ocasiones el Rambam pareció decretar como el Talmud Yerushalmi.

El orden de las Mishnayot fue muy específico, se incluyó significados muy profundos⁴³⁸.

---

⁴³⁵ Rav Yojanan compiló el Yerushalmi en Eretz Israel como así más tarde los Amoraim completaron esta obra.

⁴³⁶ Ravina y Rav Ashi ordenaron el Talmud Bavli, arreglando todas las sugyot bajo las respectivas Mishnayot. El hijo del Rab Ashi, Mar bar Rav Asi y el Rebanan Aboral completaron el proceso. Estas fueron cuatro generaciones de Raban Savorai todas venían luego de Mar bar Rav Ashi.

⁴³⁷ El Talmud Yerushalmi es comprendido de Zeraim (que no existe en el Talmud Bavli excepto las Berajot), Moed, Nashim y Nezikim. Este tiene más de Nida y este al parecer de los Rishonim los que también existieron en el Keshim.

⁴³⁸ גר"א (פירוש על מגילת אסתר לפי הפשט בסוף): הש"ס משניות סיים בשלום כי הם ג"כ נגד הששה [ה' כנגד ה' חומשי תורה והששית היא נגד המדות ושלום הוא כלל כל המדות] וע"כ מתחיל המשניות בברכות כי שלום הוא הצדיק וברכות לראש צדיק. וגם כי בתחילה נשנה סדר זרעים ושרע הוא הצדיק בסוד אשר זרעו בו על הארץ טברכת לראש צדיק לכן מתחיל בברכות

צדקת הצדיק לר' צדוק הכהן; ברכות לראש צדיק לכן מסכת ברכות ההתחלה מש"ס שניקר הכל דע את אלוקי אביך ואח"כ תעבדהו שצריך לידע למי עובד זה הברכה

APENDICE B: LA מסורה

I-ג' מדות-

II-La exactitud de la מסורה

APENDICE B: LA מסורה

Transcurrieron cuarenta generaciones desde la época de משה hasta el רב אשי quien selló la גמרא. Estos son mencionados por el רמב"ם en su obra הקדמה למשניות. Todos menos los últimos cinco fueron los dirigentes del סנהדרין.

יג מדות - V

No todos concuerdan que existen específicamente los 13 principios. הלל הזקן sostiene que hay solamente 7 mientras que רב אליעזר aprendió que existen 32 reglas. Sin embargo, los מפרשים explican que allí no hay una real מחלוקת; sólo una cuestión de opiniones de cómo se clasifican las cosas.

קל וחומר – Una lógica a fortiori ⁴³⁹

גזירה שוה - Una similitud distinguida ⁴⁴⁰

היקש – Analogía ⁴⁴¹

סמוכים – Versículos yuxtapuestos (Consecutivos) ⁴⁴²

בנין אב - Principios generales

כללים ופרטים - Generalizaciones y especificaciones ⁴⁴³

דבר שהיה בכלל ויצא – Algo que fue incluido en una generalización pero fue luego separado ⁴⁴⁴

⁴³⁹ Ver טעם ברמב"ם ד' ישמעאל donde trae diez ejemplos de una קל וחומר explícitamente mencionado en el תנ"ך .

⁴⁴⁰ signifi ca cortar lo fuera es decir distinguido de los otros trabajos; שוה signifi ca similar al otro mundo.

רמב"ן: ובג"ש הצריכו בו קבלה מפורשת מפני שהוא דבר שיכול אדם לדרוש בו כל היום ולסתור בו כל דיני תורה כי התיבות יכפלו בתורה כמה פעמים אי אפשר לספר גשול להיות כלו במלות מחודשות ותפרש זה מן התלמוד שאמר אדם דן קל וחומר מעצמו ואין דן גזירת שוה מעצמו אלא אם כן קבלה מדברו כמו שהוזכר בשני של נדה. (פרוש על הרמב"ם ספר המצוות שורש שני)

⁴⁴¹ Esto no es mencionado como uno de los 13 principios del טעם ברמב"ם ד' porque el se refirió a un היקש el equivalente de una enseñanza explícita mencionada (ספר הכריתות). Como el Mabit escribe: (הקדמה לקרית ספר פ"א)

למאן דסבירא ליה דעדיף מג"ש שאין הקש למחצה והוי כמאן דכתיב לגמרי כיון דאקיש לדבר הכתוב באותה בפרשה

⁴⁴² Similar a una היקש.

También no incluida en la lista de טעם ברמב"ם ד', probablemente por la misma razón.

⁴⁴³ Esto está dividido en 4 principios separados en el טעם ברמב"ם ד'.

⁴⁴⁴ Esto está dividido en 4 principios en el טעם ברמב"ם ד'.

דבר הלמד מענינו ודבר הלמד מסופו - Dilucidación de un asunto desde su contexto o desde una subsiguiente explicación

שני כתובים המכחישים זה את זה – Reconciliando dos versículos contradictorios.

Para una completa dilucidación del יג מדות ver Gateway to the Talmud por el Rabino Meir Tzvi Bergman, Artscroll Cap 13. (מבוא לתלמוד)

Ver también el Sidur de Artscroll sobre 'ישמעאל דר' ברייתא דר' Págs. 48-52

VI – *La exactitud de la מסורה*

Un ejemplo de los periodos más difíciles:

Cuando los judíos exiliados de Yejonyah (juntos con los alumnos) llegaron a Babilonia, ellos se establecieron en Nehardea. Yejonyah y su gente construyeron una sinagoga, utilizaron para su fundación las mismas piedras y tierra que ellos habían traído consigo del Beit Ha Mikdash, en congruencia con el versículo, "por Tus sirvientes toman placer en estas piedras y rezan sobre su tierra" (Tehilim 102:15). Sinagoga fue llamada "La Sinagoga que viajó y se estableció en Nehardea": parte del Beit Ha mikdash fue transferido hacia ese lugar y la Presencia Divina descansó sobre ellos.

Rav Sherira Gaon menciona la sinagoga la cual existió en su tiempo.

El establecimiento de este centro espiritual de Babilonia con la primer ola de exiliados fue parte del plan Divino para la preparación de un medioambiente para la salvación espiritual del Pueblo Judío y su Torá aun antes que suceda la destrucción en realidad⁴⁴⁵.

La época de la destrucción del segundo Beit Ha mikdash la Mano de la Providencia Divina era nuevamente revelada en el activo rescate de la Torá, como nuestros Sabios relataron⁴⁴⁶. R. Yojanan ben Zakkai encontró gracia en los ojos de Vespasiano cuando él le dijo que podría convertirse en el próximo emperador Romano. Como recompensa, Vespasiano concordó de cumplir el requerimiento de R. Yojanan para salvaguardar Yavne y sus alumnos. Uno puede conjeturar que si Vespasiano hubiese entendido a dónde lleva este inocente pedido, se hubiese rehusado a esto abiertamente. Como la historia demostró después, esto fue el baluarte del aprendizaje de la Torá en Yavne el cual aseguró la supervivencia de Torá para todas las futuras generaciones, a pesar de la desastrosa devastación de las guerras Romanas. Así, la ingenuidad de Vespasiano aseguró el beneficio para la continuidad de la existencia del Pueblo Judío siendo el quien busco tanto destruirla.

El rescate de Yavne y el establecimiento del סנהדרין y la yeshiva por R. Yojanan ben Zakkai fue un hecho verdaderamente remarcable. En ese tiempo R. Yojanan estaba muy avanzado en edad. Él había sido discípulo directo de Hillel el Anciano y ahora tenía más de cien años de edad⁴⁴⁷. Él asumió la responsabilidad y estableció una nueva yeshiva en Yavne, reestableciendo el סנהדרין a través de su activo liderazgo, y aseguro la continuidad de la Torá entre el Pueblo Judío.

Al tiempo en que creció la persecución en Eretz Israel, y la intolerancia y las yeshivot las cuáles tenían preservada la tradición de Yavne fueron destruidas, la Providencia Divina

⁴⁴⁵ ver Gittin 88a

⁴⁴⁶ Gittin 56a

⁴⁴⁷ A la edad de acuerdo con la משנה en Avot 5:24, es como si fuera que el ya estuviese muerto y se hubiera ido del mundo.

tenía ya preparado un ambiente para su transferencia a otro lugar las yeshivot de Sura y Pumpedita en Babilonia. R' Yojanan ben Zakkai fue uno de los cuatro Sabios más grandes de nuestro Pueblo, quien fue responsable por la trasmisión de la Torá, explícita mencionada tras generación, y quien fue activo hasta su muerte a la edad de los 120 años⁴⁴⁸.

---

⁴⁴⁸ Ver Sifri 357, al final de Devarim. Las otras tres fueron Moshe Rabenu, Hillel y R. Alciva. El avance de las dos últimas eras fueron también una medida especial de la divina Providencia en la preservación de la Torá.

APENDICE C: TABLAS

I-Hebreo

II-Español

APENDICE C: TABLAS

Nombres y Fechas de los Sifrei Tanaj y Shalshet HaMesorah

I-Hebreo

מפה לנתיבי הלימוד התורני סיני (1313 לפה"ס)

תורה שבכתב

בראשית, שמות, ויקרא, במדבר, דברים	<u>חמשה חומשי תורה:</u>
יהושע, שופטים, שמואל, מלכים, ישעיהו, ירמיהו, יחזקאל, הושע, יואל, עמוס, יונה, עובדיה, מיכה, נחום, חבקוק, צפניה, חגי, זכריה, מלאכי	<u>נביאים (1273 – 420 לפה"ס):</u>
תהילים, משלי, איוב, דניאל, נחמיה, דברי הימים, חמשה מגילות: שיר השירים, רות, איכה, קהלת, אסתר	<u>כתובים (760 – 350 לפה"ס):</u>
	<u>סנהדרין (1313 – 359 לפה"ס)</u>

תורה שבעל פה

משנה: (170 – 200) רבי יהודה הנשיא – עורך – 6 סדרים זרעים (חקלאות – 11 מסכתות) זמנים (שבת ומועדים – 12 מסכתות) נשים (נשואים וגירושים – 7 מסכתות) נזיקין (כלכלה ומשפטים – 10 מסכתות) קודשים (קורבנות וכשרות – 11 מסכתות) טהרות (טומאה וטהרה – 12 מסכתות)	
	63 מסכתות – 523 פרקים
תלמוד ירושלמי (נחתם בשנת 350, ר' מונא ור' יוסי) תלמוד בבלי (נחתם בשנת 500, רבינא ור' אשי)	<u>גמרא:</u>
מדרש רבה, תנחומא, ילקוט שמעוני, וכו'...	<u>מדרשים:</u>
רבי שמעון בר יוחאי	<u>זוהר:</u>
מסוף המאה ה-6 עד תחילת מאה ה-11 – ר' סעדיה גאון, ר' האי גאון...	<u>הגאונים:</u>
ממאה ה-11 עד סוף מאה ה-16 – רש"י, רמב"ם, רמב"ן...	<u>ראשונים:</u>
מאה ה-16 – ר' יוסף קרו, ר' משה איסרליש...	<u>שולחן ערוך:</u>

II-Español:

*Mapa del Camino para el Aprendizaje
Judío
SINAI (1313 A.C)*

Ley Escrita

Los Cinco Libros de Moisés

Bereshit, Shemot, Vayikra, Bamidbar, Devarim
Génesis, Éxodo, Levítico, Números, Deuteronomio

Profetas (1273 A.C - 760 D.C)

Yoshua, Jueces, Samuel, Reyes, Isaías, Jeremías, Ezequiel,
Ósea, Joel, Amos, Iona, Ovadia, Mica, Nahum, Jabakuk,
ZeFania, Jagai, Zajaría

Escritos (760 A.C – 350 D.C)

Salmos, Proverbios, Yob, Daniel, Ezra, Nehemia, Crónicas,
Cantar de los Cantares, Ruth, Lamentaciones, Eclesiastés,
Ester

Sanhedrin (Alta Corte – Legisladores) 1313 A.C – 359 D.C

Leyes Rabínicas y Costumbres

Ley Oral

*Explicaciones y Definiciones Legales, Reglas de Exégesis, Tradiciones Orales,
Explicaciones de Porciones Narrativas, Éticas, Kábala*

Mishna (170 – 200 DC) Rabbi Yehuda ha Nasi – Editor – 6 ordenes

Semillas – Agricultura, 11 Tratados

Tiempos – Shabbat, Festividades, 12 Tratados

Mujeres – Matrimonio, Divorcio, 7 Tratados

Daños – Finanzas, Jurisprudencia, 10 Tratados

Santidad – Sacrificios, Kashrut, 11 Tratados

Purezas – Purezas e Impurezas, 12 Tratados

63 Tratados – 523 Capítulos

Guemara:

Talmud Jerusalem (350 DC. R Muna & R. Yosi)

Talmud Babilonia (500 DC. Ravina & R., Ashi)

Explicaciones:

Legal y Ética, Legislación, Decisiones, Costumbres

Midrashim:

Rava, Rabbi Tanjuma, Rabbi Shimon, etc...

Zohar:

Rabbi Shimon bar Yojai

Geonim:

Siglos 7-10: R. Saadia Gaon, R. Hai Gaon

Rishonim:

Siglos 11-14 : Rashi, Maimonides, Najmanides

Códigos de la Ley Judía:

Siglo 16 : R. Yosef Caro, R. Moshe Isserles

Ajaronim:

Siglos 17-20: R. Eliyahu Gaon de Vilna, Jatam Sofer, Jofetz Jaim.

APENDICE D: BIBLIOGRAFIA

APENDICE D: BIBLIOGRAFIA

דברים יב:כא
יז: ח-יא

גיטין ס: דרש רבי יהודה בר נחמי
שבת לא.
מגילה יט: כל מה שתלמיד ותיק עתיד
מנחות דף כט: בשעה שעלה משה למרום
חולין כח. דתניא
סדר עולם רבא פ' כז (דף צח): עד כאן היו הנביאים ביאור הגר"א שם
הגיגה ג:
ילקוט שמעוני, כי תשא (בסוף)

רמב"ם: הקדמה לפירוש המשניות
פיה"מ הקדמה לפרק חלק". והיסוד השמיני
ספר המצות השרש השני ורמב"ן שם
הל' שחיטה פ"א ה"ד:
סמ"ג הקדמה
כוזרי-מאמר ג לה
ספר העיקרים ג – כג
רמב"ן דברים יז יא
דרשות הר"ן דרש יא
ריטב"א: ערובין יג: אלו ואלו דברי אלוקים חיים
ראש השנה טז.

מהר"ל: באר הגולה
מהר"ל תפארת ישראל פס"ה וסט
פרי מגדים פתיחה כוללת לאורה חיים
דרשות בשו"ת בית הלוי דרוש יז
רמח"ל, מאמר העיקרים פ"י
אור החיים: פרשת תזריע יג לז ד"ה ונראה
ריש בחוקתי ההסבר הד'
ויקרא יד: לה
Rav S. R. Hirsch, שמות כא ב
Horeb Pág. 30
ר צדוק הכהן: רסיסי לילה דף 156 - 157
מחשבות חרוץ דף 113 & 119, 141-2
צדקת הצדיק ס' קעז
תוספות יום טוב – הקדמה לפרושו (ריש ברכות)
תורה תמימה ויקרא כג ד ס' יט.
מכתב מאליהו ח"ה דף 216
פאר הדור ח"ג

Rabino Aryeh Kaplan, *Handbook of Jewish Thought*, Capítulo 9 hasta el final

Rabino CHA. Rabinowitz, *The Jewish Mind*. (Hillel Press) – Trata sobre la Ley Oral, los procesos Halájicos, y la relación entre la הלכה y temas contemporáneos como la ciencia y el estado de Israel.

Dynamics of Dispute, por Tzvi Lempel

The Oral Law, por Harry Schimmel

Índice para la Ley Oral

A [א]

Agadta (אגדתא).....	Capítulo G
Asmajta (אסמכתא).....	Capítulo H

B [ב]

Bat Kol (בת קול).....	Capítulo H
-----------------------	------------

C [ח]

Jajamim (חכמים)	
.... Como un eslabón en la מסורה	Capítulo H, Capítulo G
.... Mandamiento para escuchar a	Capítulo G
.... Teniendo una semija.....	Capítulo E
.... Castigo por desobedecer.....	Capítulo G
.... Respeto por	Capítulo F
Jidushei Torá.....	[Ver Torá]

D [ד]

Da'at Torá (דעת תורה).....	Capítulo F
Pena de Muerte.....	Capítulo A
Desacuerdos.....	[Ver Majloket]
Divrei Sofrim (דברי סופרים).....	Capítulo G
Drush (דרוש).....	Capítulo D, Capítulo D, Capítulo H

F

Olvido de halajot	[Ver bajo la Torá, Ley Oral o Halaja]
-------------------------	---------------------------------------

G [ג]

גלות.....	Capítulo G
גדר וסייג.....	Capítulo G
גזירת שוה.....	Capítulo D
Guemara (גמרא)	
.... En agadta.....	Capítulo H
.... Kábala en.....	Capítulo I
Gramática.....	Capítulo A

H [ה]

Halaja (הלכה)	
.... Comparada para la agadta.....	Capítulo H
.... Guemara con no relación sobre.....	Capítulo E, Capítulo H
.... Autoridad final por los rabanim.....	Capítulo E, Capítulo F
.... Siguiendo la mayoría	Capítulo E
.... Olvido de.....	Capítulo D, Capítulo E
.... LeMoshe M'Sinai.....	Capítulo A, Capítulo D
.... Recuperando el olvido.....	Capítulo E

K [ק]

Kábala (קבלה).....	Capítulo D, Capítulo H
.... Comparada con la נבואה	Capítulo I
.... Definición de.....	Capítulo I
.... En conjunción con el idioma.....	Capítulo I
.... Aumento del עבודת ה' a través de.....	Capítulo I
.... Luchando el mal a través de.....	Capítulo I

... Cumpliendo la Mitzva a través de.....	Capítulo I
... Historia de.....	Capítulo I
... Aprendizaje de.....	Capítulo I
... Entendimiento del mundo de ה'.....	Capítulo I
... Entendimiento מצות דרבנן.....	Capítulo I
... Entendimiento de la Torá.....	Capítulo I
Kedusha.....	Capítulo A

L [ל]

Lenguaje.....	Capítulo I
Ley Escrita.....	[Ver Torá Escrita]
Limudim (לימודים).....	Capítulo D
Líneas en el Sefer Torá.....	[Ver Sefer Torá]
Lógica.....	Capítulo D
לא בשמים היא.....	[Ver Torá, Ley Oral]
Lashon Hakodesh (לשון הקודש).....	Capítulo I
Lujot (לוחות ראשונות).....	Capítulo A

M [מ]

Majloket (מחלקת).....	Capítulo C, Capítulo D, Capítulo E
... Resolución.....	Capítulo C, Capítulo E
... Razones para las majloket.....	Capítulo E
Reglas mayoritarias.....	Capítulo C, Capítulo E
Matrimonio.....	Capítulo A
Midrash (מדרש)	
... Interpretación.....	Capítulo. H
... Propósito.....	Capítulo H
Mesora (מסורה).....	Capítulo E
... Exactitud del.....	Apendice Capítulo B
... Cargado por חכמים.....	Capítulo. F
... Definición de.....	Capítulo. D
... Olvidando la.....	Capítulo. E
Mezuzah (מזוזה).....	Capítulo A
Milah (מילה).....	Capítulo A
Mishkan (משכן).....	Capítulo A
Mitzvot (מצוות).....	Capítulo D
... Mandamientos por ה'.....	Capítulo G
... Decretos para todo el tiempo.....	Capítulo G
... Diferentes niveles de.....	Capítulo G
... D'rabanan (דרבנן).....	Capítulo G
... Entendimiento a través de la תושב"פ.....	Capítulo A
Moshe Rabenu (משה רבינו)	
... Comparando por R' Akiva.....	Capítulo C
... Enseño de las halajot para.....	Capítulo D
... Recibimiento de la תושב"פ.....	Capítulo A, Capítulo C, Capítulo D, Capítulo G, Capítulo I
... Comienzo de la mesora.....	Capítulo E
Mashiaj (משיח).....	Capítulo A, Capítulo B, Capítulo E, Capítulo F

N [נ]

נבואה.....	Capítulo C
... Comparando la חכמה.....	Capítulo G
... Utilizado para la recuperación de las halajot.....	Capítulo E
... Utilizado para la interpretación la Torá.....	Capítulo G

O

Ley Oral Torá.....	[Ver Torá, Ley Oral]
--------------------	----------------------

P [פ]

P'sak (פטק)	Capítulo C, Capítulo E, Capítulo F
P'shat (פטט).....	Capítulo D, Capítulo H
פומקים	Capítulo E, Capítulo F
Castigo.....	Capítulo G

R [ר]

R' Akiva.....	Capítulo C Capítulo E
רוח	Capítulo D Capítulo H
Recompensas.....	Capítulo G
Ruaj Hakodesh (רוח הקודש)	Capítulo F

S [ש,ס]

Sabiduría.....	Capítulo F
Sanhedrin (סנהדרין)	Capítulo D, Capítulo E
...P'sak a través de la mayoría.....	Capítulo E
...Aptitudes para ser parte de.....	Capítulo F
Sefer Torá (ספר תורה).....	Capítulo A
Sinai (סיני).....	Capítulo A
Shiurim (שיעורים).....	Capítulo A
Shabbat	
...39 melajot (לטי' מלאכות)	Capítulo A
Shejita (שחיטה)	Capítulo A
Suca	Capítulo A
טברה	Capítulo D
טוד	Capítulo D
טמיכה	Capítulo E

T [ת,ט]

Tahara (טהרה)	Capítulo E
Tefillin (תפילין).....	Capítulo A
Torá (תורה)	
... Comparando la Torá Escrita con la Torá Oral.....	Capítulo A, Capítulo D
... Conexión para el Klal Israel.....	Capítulo B
... Diferentes dimensiones de.....	Capítulo E
... דאורייתא comparado con la דרבנן.....	Capítulo G
... Dando al hombre.....	Capítulo C
... Dando a todos.....	Capítulo E
... Aumento עבודת ה'	Capítulo I
... Kedusha dentro.....	Capítulo A
... Letras del.....	Capítulo A, Capítulo B
... חידושי תורה eterno.....	Capítulo C
... סתרי תורה	Capítulo I
... חכמים como interpretes de.....	Capítulo F, Capítulo G
... Sabiduría de.....	Capítulo C, Capítulo F
... Ley Oral (תושב"פ).....	Capítulo A
... Como parte de la Mesora (מסורה)	Capítulo E
... Al tiempo del Mashiaj.....	Capítulo F
... Trayendo Torá dentro del mundo.....	Capítulo A, Capítulo C, Capítulo E
... Clasificación de Torá Escrita.....	Capítulo B, Capítulo C
... Componentes de la Torá.....	Capítulo H, Capítulo I
... Olvido de.....	Capítulo A, Capítulo E
... Aspectos ocultos de la Torá.....	Capítulo B
... En el tiempo del Mashiaj.....	Capítulo A, Capítulo B

.... יג' עיקרים	Capítulo A, Capítulo D, Capítulo E
.... Kábala en la Torá Oral.....	Capítulo I
.... Lo Bashamaim (לא בשמים היא)	Capítulo C, Capítulo E, Capítulo H
.... Mitzvot D'rabanán parte de la Ley Oral.....	Capítulo G
.... Majloket (מחלוקת)	[Ver Machloket]
.... Reglas mayoritarias.....	Capítulo C, Capítulo E
.... Moshe Rabenu receptor.....	Capítulo A, Capítulo C, Capítulo D, Capítulo E, Capítulo I
.... Preservación de.....	Capítulo B
.... Prueba de.....	Capítulo A
.... Recuperación del olvido	Capítulo E
.... Relación entre halaja y Ley Oral.....	Capítulo E
.... Remplazar la.	Capítulo C
.... Revelado y comparado para las partes no relevantes de la Ley Oral.....	Capítulo I
.... רבי su rol en la Ley Oral.....	Apéndice A, Capítulo A
.... Reglas de la interpretación de la Torá.....	Capítulo H
.... Fuente de la Ley Oral en la Escrita.....	Capítulo A, Capítulo C, Capítulo D, Capítulo E, Capítulo G
.... Entendimiento de las Mitzvot a través.....	Capítulo A, Capítulo D, Capítulo I
.... Unicidad del Klal Israel.....	Capítulo B
.... Escribiendo	Capítulo A, Apéndice A, Capítulo I
.... La Torá Escrita (תורה שבכתב).....	Capítulo A, Apéndice A
.... Como parte de מסורה.....	Capítulo E
.... No puede contener todo.....	Capítulo A, Capítulo B
.... Incluyo la Ley Oral.....	Capítulo A, Capítulo B, Capítulo D, Capítulo E, Capítulo G
.... Incapacidad de entender las Mitzvot a través.....	Capítulo A
.... Maneras de aprender la Ley Oral desde	Capítulo D, Capítulo H
Tumah (טומאה)	Capítulo E
תקנות	Capítulo G
Tzitzit.	Capítulo A

Y [1]

Movimiento de Yeshiva.....	Capítulo E
Yom Kipur.....	Capítulo A
Yud Gimmel Midot (יג' מידות)	Capítulo A, Capítulo D
Como forma de recuperar las halajot olvidadas.....	Capítulo E
.... Componentes del.....	Apéndice B

Z [1]

Zohar (זוהר)	Capítulo I
.... Historia de.....	Capítulo I